bukla

Brezplačna revija o dobrih knjigah.

leto 18/št. 165
marec–april 2022
www.bukla.si
Ker zgodbe navdihujejo ...

Intervjuji: Špela Frlic, Kristina Kočan, Maja Šabec, Tomo Virk; 70 let zbirke Sinji galeb; Mednarodni dan knjig za otroke

S KNJIGAMI NISTE V SLEPI ULICI

bukla plus

ANA SCHNABL
o kriminalnem romanu Plima

IRENA ŠTAUDOHAR
o čudežih vrta v knjigi Fižolozofija

MOJCA KUMERDEJ
o kratkoprozni zbirki Gluha soba

ZGODOVINA

NAM POMAGA RAZUMETI DANAŠNJI SVET
IN KAŽE POT V BOLJŠO PRIHODNOST.

Vznemirljivo življenje in nenavadna usoda Habsburžana, ki je postal cesar daljne južnoameriške države.

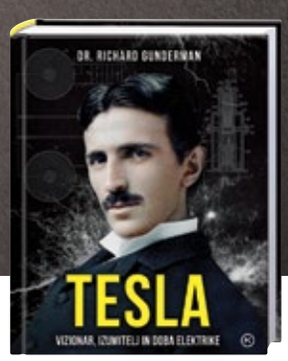

Izjemen vpogled v zasebno in poklicno pot enega najbolj daljnovidnih izumiteljev nove dobe.

Večne besede modrecev, državnikov, vojščakov in borcev za pravice, ki so pretresle sodobnike in spremenile svet.

Poskenirajte kodo in uživajte v poskusnem branju knjig.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

UNOVČITE **BON21** V TRGOVINAH MLADINSKE KNJIGE.

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige

bukla

Leto 18/številka 165,
marec–april 2022
Natisnili smo: 20.000 izvodov.

IZDAJATELJ
UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 520 18 39,
Faks: (01) 520 18 40
bukla-urednistvo@umco.si
ISSN: 1854-3359

UREDNIŠTVO in PISCI
Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Kreativna urednica: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Prokreator

Pisci: Tanja Božić, Urška Bračko, Sabina Burkeljca, Aleš Cimprič, Maja Črepinšek, Gordana Granatir, Iztok Ilich, Sanja Podržaj, Vesna Sivec Poljanšek, Renate Rugelj, Samo Rugelj, Veronika Šoster, Žiga Valetič, Neža Vilhelm, Ajda Vodlan

Gostujoči pisci:
Tina Bilban, Vesna Dobnik, Sabina Fras Popovič, Andrej Hočevar, Vesna Horžen, Manca Košir, Darja Lavrenčič Vrabec, Natalija Milovanović, Ida Mlakar Črnič, Boštjan Videmšek, Janja Vidmar

OBLIKA in PRIPRAVA
Oblikovanje in prelom: Aleš Cimprič
Organizacija tiska: Merima Jular s. p.
Natisnjeno v Evropski uniji.
Fotografija na naslovnici: Borut Krajnc

OGLASNO TRŽENJE
Renate Rugelj
Telefon: (01) 520 18 31,
GSM: 031/688 590

Brez pisnega dovoljenja izdajatelja je vsaka javna priobčitev, predelava ali uporaba vsebine prepovedana. Vse pravice pridržane! Pisci in kolumnisti izražajo svoja mnenja in ne nujno mnenja uredništva in izdajatelja revije.

LEGENDA KRATIC
m. v. – mehka vezava
t. v. – trda vezava
pt. v. – poltrda vezava

Izdajo revije Bukla sofinancira Javna agencija za knjigo RS. Podporniki revije Bukla so tudi knjižnice iz Združenja splošnih knjižnic.

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS
ZDRUŽENJE SPLOŠNIH KNJIŽNIC

bukla plus

www.bukla.si

Samo Rugelj

Knjige kot vseživljenjska pustolovščina

Mnogi ljudje imajo svoje rituale, eden mojih pa je približno enourni tek po ustaljeni progi, ki ga že več kot dvajset let izvajava s prijateljem vsak začetek tedna. Vmes sva zaradi različnih gradbenih posegov na najini poti že nekajkrat rahlo popravila traso, v dvajsetletnem obdobju pa je bilo tudi nekaj tednov, ko je najino tekaško druženje iz takih ali drugačnih razlogov odpadlo. A vendar se nama je vedno znova uspelo dogovoriti za nov tek in ga potem – glede na formo – izpeljati v malo krajšem ali daljšem času.

Seveda smisel tega srečanja ni samo tek sam po sebi; najino druženje je zaseben lakmusov papir družbenega dogajanja, saj sva v teh letih med tekom obdelala praktično vse teme, ki so naju tako ali drugače obremenjevale. Zadnji dve leti sva tako velikokrat govorila o pandemiji in njenih posledicah za vsakega od naju in najine bližnje, v zadnjih tednih pa je bila tema seveda ruska invazija na Ukrajino in njen vpliv na osebno in družbeno sedanjost in prihodnost.

Minuli teden je nepričakovano prišla na plano inventura zadnjih tridesetih let. Oba sva zaposlena približno toliko let, kot je stara Slovenija, sam pa sem ravno toliko časa tudi na podjetniški poti, na katero sem stopil že v študentskem obdobju. Ko sem tako na glas razmišljal, kaj vse se je – gledano širše, družbenoekonomsko – zgodilo v tem obdobju, sem prišel do zanimivega zaključka: približno polovico let v tem času je bilo dobrih, druga polovica let pa je bila v ekonomskem smislu vsaj izzivov polna, če ne celo slaba, zaradi česar so v tistih obdobjih propadla ali pa se preobrazila mnoga manjša in večja podjetja.

Ko sem se začel podjetniško udejstvovati, je bila Slovenija kar nekaj let v precej slabem položaju. Odcepitev od Jugoslavije jo je za nekaj časa odrezala od zelo pomembnih bližnjih trgov, balkanska vojna pa je potem še kar nekaj časa onemogočala normalno sodelovanje s prizadetimi državami. Podjetništvo se je tu šele (spet) vzpostavljalo, gospodarska moč in prihodki prebivalcev pa so bili nizki, tako da si moral imeti kot novopečeni podjetnik kar trdo kožo, da si obstal v svoji dejavnosti.

Konec devetdesetih se je vse skupaj izboljšalo, tako da imamo lahko desetletje do vključno leta 2008 za najbrž (družbenoekonomsko) najsvetlejše obdobje v vsem času od osamosvojitve naprej. To je bilo desetletje, ko so sposobni podjetniki močno okrepili svoja podjetja in mnoga delujejo še danes.

Leta 2009 je bilo te pravljice konec. Prva resna gospodarska kriza v naslednjih petih letih je terjala ogromen podjetniški davek in šele v času po letu 2014 je ponovno prišlo do opaznejšega okrevanja.

To okrevanje je bilo počasno, tako počasno, da ga pri knjižnem založništvu, kjer delujem že več kot dve desetletji, v splošnem v resnici niti nismo opazili. Desetletje med 2009 in 2019 je bilo za slovensko založništvo namreč v znamenju počasnega sestopanja dejavnosti kot celote nazaj na nivoje, ki smo jim bili priča v začetku tretjega tisočletja.

Leta 2020 smo bili tako na točki, kjer smo končno pričakovali odboj navzgor. A vendar nas je tega leta v marcu zaskočila pandemija, ki nas je prežemala zadnji dve leti, iz nje pa smo – kljub vsem preizkušnjam – izšli z nekaj optimizma.

Letošnjo pomlad smo torej naposled zares pričakovali nekakšno vnovično normalizacijo našega dela. Vendar jo je konec februarja nemudoma prekinila bližina vojne v Ukrajini, ki je začela divjati samo nekaj sto kilometrov stran in jo – zaradi vseh sodobnih komunikacijskih orodij – lahko spremljamo tudi v neposrednem prenosu. Vojna je obremenila vsakega od nas in tudi družbo kot celoto, saj se v tem času marsikdo sprašuje, kako bo ob (morebitnih dodatnih) podražitvah energije in hrane ter ob vse bolj opazni inflaciji lahko še shajal z obstoječimi prihodki.

To seveda še toliko bolj vpliva na vse, ki se poklicno udejstvujejo pri knjigah, pa naj bodo to avtorji in prevajalci ali pa založniki in knjigotržci. (Da ne omenjam tiskarjev, ki imajo zadnje mesece zaradi različnih globalnih sprememb neznanske probleme z dobavo papirja.) Če se v družbi pojavi kakršna koli kriza in se je treba prijeti za denarnico, je nakup knjig in drugih prostočasnih izdelkov seveda ena od prvih stvari, ki se jim človek odpove. Tudi zadnji – in prvi vojni – mesec kaže, da je tako.

»In kaj je zaključek vsega tega?« me je vprašal prijatelj, ko sva se že v mraku spuščala z Rožnika.

Da, res, sem razmišljal, kaj sploh lahko povlečem iz tega tridesetletnega obdobja? V podjetniškem smislu najbrž to, da je tak način preživljanja življenja na srednji, torej nekajdesetletni rok že po naravi našega bivanja v zdajšnji civilizaciji prepreden z raznimi manjšimi in večjimi krizami, vzponi in tudi padci, kar pomeni, da naj se podjetništva loteva tisti, ki je poleg svobode, ki ga to prinaša, in priložnosti, ki se skrivajo na koncu mavrice, pripravljen utrpeti tudi udarce, ki jih bo vedno znova prejemal na tej poti.

Kakšen pa je zaključek v knjižnem, založniškem smislu? Podoben, vendar še malce bolj dramatičen. Če živiš od knjig in za knjige ter si moraš kruh zaslužiti z udejstvovanjem na knjižnem trgu, ti nekajdesetletno obdobje prinese obilo dodatnih nenačrtovanih preizkušenj, ki so človeku v klasični gospodarski dejavnosti prihranjene.

A vendar: če imate radi knjige in ste jim pripravljeni posvetiti svoje življenje ter postati del ljudstva knjig, se splača tvegati in se spustiti mednje, da postanejo del vaše vseživljenjske pustolovščine. Kot je svojčas rekel nekdanji direktor Mladinske knjige, legendarni Milan Matos: »Za vsako leto smo bili v dilemi, ali bomo preživeli, potem pa se je vedno znova nekako izšlo.«

Zadnjih nekaj sto metrov teka sva s prijateljem finiširala do cilja. Pogledal sem na uro: šla sva dve minuti počasneje kot teden poprej.

Obljubila sva si, da bova prihodnji teden manj govorila.

Tone Peršak

PRAZNOVANJE

Cankarjeva založba,
2021, t. v., 359 str., 34,99 €, JAK

Glavni protagonist Ladko, okoli katerega se spleta celotna zgodba, je dvaindevetdesetletnik, ki skupaj z ženo Valerijo prispe v neko predmestno gostilno, da bi s svojimi najbližjimi praznoval svoj osebni jubilej. Bolj kot se vleče čas v čakanju na povabljene domače, več Ladkovih in Valerijinih osebnih zamer priplava na plan, dokler naposled vsa sprta ne obsedita vsak s svojimi mislimi in spomini. Ti kasneje kot megla nežno prepredejo tudi vse druge povabljence in tako iz njihovih okruškov – enkrat ubesedenih, spet drugič zgolj razpredenih v spominu – pred bralcem počasi raste zgodba neke družine in tudi širše družbe … Pred nami je roman, znova zapisan v tipični Peršakovi maniri, ki se izraža v bogatih opisih najmanjših detajlov in skrbnih podorih v posameznikovo notranje doživljanje. *Praznovanje* lahko beremo kot oris nekega življenja v vseh njegovih odtenkih, tudi najmračnejših, ali pa kot osebno in družbenopolitično kroniko, lahko pa v njem najdemo tudi simbolični prikaz razdrobljenosti sodobne družbe, zagledane vase v vseh pogledih, brez občutka za (ranljivega) posameznika. Branje za sladokusce! > Vesna Sivec Poljanšek

Nina Majer

ROŽA ZA KONFLIKTNO OSEBO

Mladinska knjiga, zbirka Prvenci,
2022, m. v., 243 str., 29,99 €, JAK

Kratkoprozni prvenec pisateljice in nekdanje učiteljice Nine Majer vešče suka narativne niti in uglašuje zbor z življenjskimi tegobami obremenjenih posameznikov, ki si utirajo pot skozi ovire vsakdana. Izrazito empatično in humanistično avtoričino pero se zahtevnih in težkih tematik nasilja loteva pristno in jih vseskozi napleta v prepričljive zgodbe. S pretanjenim občutkom za konstrukcijo književnih likov gradi na suspenzu, ki bralčevo pozornost drži v primežu pričakovanja razpleta. Konflikt, ki ga najdemo v naslovu knjige, je silovit sprožilec poteka dogajanja, umeščenega v sodobni slovenski družbeni kontekst, v okolja, ki so nam dobro znana (v šolsko učilnico, zasebnost stanovanj ali pa prodajalnice čevljev …). Slednji so, tako dobesedno kot tudi v prenesem pomenu, motivno vkovani v pričujočo knjigo, saj se nam med branjem poraja vprašanje, kaj pomeni vstopiti v čevlje nekoga drugega. Knjiga o duhu našega časa. > Tanja Božić

… kratkoprozni prvenec …

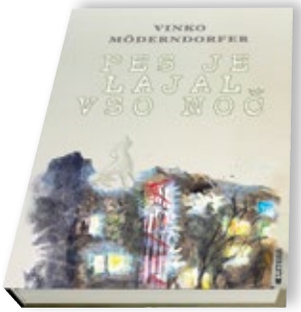

Vinko Möderndorfer

PES JE LAJAL VSO NOČ

Pripoved v trinajstih podobah

Litera, zbirka Litera,
2021, t. v., 148 str., 25 €, JAK

Kratki roman vsestranskega ustvarjalca kulture, od filmov preko dram in poezije pa vse do esejev, kratkih zgodb in (mladinskih) romanov, Vinka Möderndorferja (1958), ima zelo preprosto, a razburljivo premiso: v nekem bloku vso noč in še skoraj ves dan laja pes. Kaj se je zgodilo z njegovim lastnikom, se sprašujejo sostanovalci; ko vstopijo v stanovanje, se izkaže, da je lastnik psa mrtev. A to je šele začetek: Möderndorfer nam v nadaljevanju v skoraj scenaristični tehniki postreže s številnimi pripovednimi perspektivami življenjskih sopotnikov umrlega moškega, zgodbo preigrava z različnih časovnih perspektiv, vanjo vključi tudi vpliv sodobnih družbenih omrežij na dojemanje sveta in postreže s kar nekaj presenetljivimi zasuki, s čimer lepo pokaže, da noben, tudi (na videz) še tako samoten človek, kot je bil pokojni, ni otok, ampak del širše družbe, s katero je prepreden z mnogimi bolj ali manj vidnimi nitmi. Roman, ki dokazuje, da lahko v literaturo vstopi skoraj vsaka človeška zgodba, če jo literarno obdela tako izurjen pisatelj, kot je Vinko Möderndorfer. > Samo Rugelj

Suzana Zagorc

NE ME SILIT, DA TI LAŽEM

Primus, zbirka Avtorji,
2022, m. v., 297 str., 25 €

Po avtobiografskem prvencu *Kaj pa vidva čakata!?* se Suzana Zagorc v novem romanu obrača k temi ženske, ki jo raziskuje v odtenkih vlog – zakonske partnerke, ljubimke, prevaranke, prešuštnice, ločenke, matere, prijateljice, ljubezenske tekmice, zrele ženske … Glavni junakinji sta prijateljici, ki se srečujeta v različnih obdobjih doživljanja življenjskih kriz, vzponov in padcev. Različni sta si in vendar komplementarni. Roman odlikujejo strastna, čustveno nabita avtopsija izzvenele ljubezni in odmirajočega zakona; skeleča bolečina spoznanja, da te partner ne opazi več; da te ponižujoče vara; da si ne pomišlja izpeljati umazane ločitve, ki ji sledi dolgo obdobje občutka poraza, obupa in žalovanja za izgubljenim. Vmes vpleta ostro osvetljeno družbeno realnost ženskega bremena neodložljive skrbi za otroke. Zgodba kljub eroziji vsega, v kar sta glavni junakinji vlagali čustveno energijo, in izničenju vsega, v imenu česar sta se desetletja odrekali lastnim ambicijam, samouresničitvi in prostemu času, diha v ritmu ženske moči in upanja, da za nov začetek in boljše življenje ni nikoli prepozno. > Maja Črepinšek

Tomo Podstenšek

POVRŠINSKA NAPETOST

Litera, zbirka Litera, 2021, t. v., 155 str., 25 €, JAK

Roman se začne s prizorom, v katerem se ženska skriva za časopisnim kioskom in opreza za moškim, za katerega pravi, da je od njega odvisna vsa njena prihodnost. Začetek vsekakor vzbudi zanimanje bralca, in dlje ko beremo, bolj spoznavamo, da stvari niso takšne, kot se zdijo na prvi pogled. V prvi vrsti je ta roman zgodba o samospoznanju, o ljudeh v življenju glavne junakinje, o odnosih z njimi, o trenutku tik pred tem, ko se poln kozarec prelije čez rob, o površinski napetosti. Situacija, v kateri se je znašla glavna junakinja, je sicer neprijetna, a hkrati tudi smešna. Zgodba bralcu ponuja razmislek o odnosih v življenju, o točkah oprijema, ki jih junakinji romana Anji omeni najboljša prijateljica Nataša. Šele soočenje z lastnimi dejanji Anji omogoči, da stvari vidi manj napeto, bolj jasno, to pa lahko stori le z nekom, ki je zunaj te zgodbe. Izviren roman, ki takoj vzbudi zanimanje bralca in ga mestoma tudi nasmeji. > Sabina Burkeljca

SIMONA KLEMENČIČ

HIŠA BREZ OGLEDAL

Litera, 2022, t. v., 200 str., 24,90 €, JAK

Hiša brez ogledal je distopični roman, postavljen v nedoločeno prihodnost. Dogaja se v Evropi, kjer obstaja nova politična tvorba, imenovana Zveza, nastala po kataklizmičnih dogodkih, ki so spremenili podnebje. Sedaj v Evropi prevladuje mraz, Zveza pa vlada s trdo roko. Zgodba je prvoosebna, pripoveduje jo Suzana, soproga karantanskega senatorja, enega vodilnih politikov te Zveze. Dogodki v Suzaninem življenju se začno naglo odvijati, ko njen mož v njihovo družinsko hišo naseli tudi svojo mamo, Suzanino taščo. Suzanina zgodba je zgodba o mladi ženski, ki je spoznala, da obstaja razlika med živetimi vrednotami, kar je izkusila v otroštvu, in med temi istimi vrednotami, ki postanejo ukleščene in zlorabljene na papirju ter v zakonu. Spoznava oportunistično naravo ljudi okoli sebe, doživi izdajo dveh ljudi, ki jima je zaupala z vsem srcem, spozna ceno naivnosti, a hkrati je tudi ženska, ki se bori za tisto, kar ima rada in se ne bo sprijaznila z zlaganostjo. Pisateljica nas skozi Suzanino pripoved povsem pritegne v zgodbo in se s spretnostjo, za katero je potreben talent, izogne pastem moraliziranja. Predstavi nam stvari take, kot so, Suzana je pred nami oseba iz mesa in krvi, prav tako vsi ostali junaki te zgodbe. Jezik romana je bogat, veliko je simbolike, splošna razgledanost avtorice pa je nedvoumna. > SABINA BURKELJCA

ALMA M. KARLIN

MALIK

prevod: Alexandra Zaleznik

Sanje, zbirka Sanje. Roman, 2022, 342 str., pred izidom, JAK

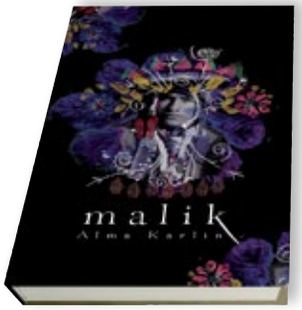

Pisateljica, pesnica in svetovna popotnica Alma M. Karlin (1889–1950) je na svoji drugi poti okoli sveta med letoma 1919 in 1927 dobila v dar kipec Li Tieguaia, enega izmed osmih nesmrtnih iz taoističnega panteona. Zanj je verjela, da ima posebne moči. Kipec z nasmehom, v katerem je slutila prisotnost pol modreca pol hudiča, in ljubezen do perujskega pesnika Césarja Augusta Rodrigueza Olcaya sta jo navdihnila pri snovanju mistično teozofskega romana, gosto prepletenega s pustolovsko in ljubezensko zgodbo. Slednja je obarvana s sugestivnimi opisi perujskega zakotja in slikovitimi podobami zadnjega obdobja inkovske civilizacije tik pred pogubnim uničenjem v 15. stoletju. Roman je umeščen v Peru v letu 1930, ko k stricu arheologu pripotuje rosno mlada nemška nečakinja. Za starega učenjaka, ki ga zanima zgolj inkovska preteklost, je neljuba motnja, zato se mora tiha in občutljiva deklica znajti sama v tujem okolju in ozkem družabnem krogu, ki se nenehno sooča z divjim svetom domačinskih Indijancev. Vera njihovih prednikov še ni mrtva, kraji in predmeti še nosijo spomin na stare bogove. Življenje Inkov se prebuja na vsakem koraku, sprožajo se odmevi davno minulih usodnih dogodkov, like v romanu dosegajo valovi na površini jezera, ki jo je vznemiril že davno odvržen kamen, protagonisti pripovedi pa so priklenjeni na neusmiljeno vrtenje karmičnega kolesa. Karlinova je menila, da je ta roman njeno najboljše delo, vendar je za časa njenega življenja ostal brez opaznejšega uspeha. > MAJA ČREPINŠEK

... mistično teozofski roman ...

INTERVJU: ANA SCHNABL

POGOVARJAL SE JE: BOŠTJAN VIDEMŠEK

Ana Schnabl je zadnja leta plodovita, ustvarjalna in zagrizena avtorica. Piše kot misli. Misli kot govori. Velemojstrica jezika, ki je zanjo še kako živa, raztegljiva, a kritično ogrožena živalska vrsta. Po zbirki kratkih zgodb *Razvezani* in romanu *Mojstrovina*, ki je *kundersko* posegel v (pred)obdobje slovenske osamosvojitve, je pri založbi Beletrina izšla tretja knjiga, *Plima*. Izrazito reflektirana pripoved mlade pisateljice Dunje, ki se odloči obračunati s travmami iz otroštva in se zategadelj odpravi na Slovensko primorje raziskat ozadje (bojda) samomora svojega brata Dražena, je sijajen nabor različnih pripovednih slogov (celo žanrov), jezikovni tobogan in knjiga, ki zahteva veliko pozornosti in literarne izobrazbe – da lahko bralcu predre prvih nekaj kožnih plasti. Ko ji to uspe, bralec postane odvisen.

»Ideja napisati krimič mi je služila kot nekakšna infuzija.«

ANA SCHNABL
PLIMA
Beletrina. zbirka Beletrina, 2022, t. v., 289 str., 24 €, JAK

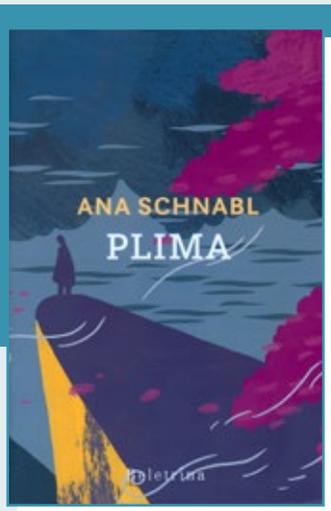

Bukla: Saj nisi hotela napisati krimiča, ne?

Schnabl: *(smeh)* Uvodni dogovor z urednikom je že bil tak, čeprav sem že takrat vedela, da nočem napisati knjige strogega žanra. Pa obožujem žanr, še več, zdi se mi nujen, saj pri življenju ohranja vero, da s pripovedmi lahko urejamo resničnost. Toda jaz sem hotela ponuditi nekaj drugega, pripoved, za katero se samo zdi, da bo uredila resničnost, na koncu je pa, no, vse nekako isto, če ne še slabše. Ideja napisati krimič mi je služila kot nekakšna infuzija: kadar mi je zmanjkalo energije, sem se lahko za hip priklopila in se potem spet odklopila.

Bukla: S pisanjem se ti očitno precej mudi. Tri knjige v štirih letih. Zadnji dve, veliki knjigi, v treh. Kam, zakaj se ti mudi?

Schnabl: Jaz sem samo ena od različic ljudi, ki se neznosno bojijo smrti in zato v življenju nervozno kopičijo izkušnje. Ker sem bolj zaprtega temperamenta, čeprav se na socialnih medijih kažem drugače, in ker ljubim pisanje, izkušnje pač kopičim s pisanjem. Dolgo časa sem si želela biti drugačna, človek, ki se v svet potaplja s telesom, saj je takšen model življenja družbeno potrjen, moj oziroma naš pa pravzaprav ni. K sreči sem to prerasla in si lahko priznam, da sem enaka kot drugi, le da življenje dosegam z drugimi sredstvi.

Bukla: Vse tri tvoje knjige so popolnoma različne. A že po nekaj prebranih stavkih, ko te berem za nazaj in ko te berem sproti, so tako zelo *schnablovske*. Koliko taktiziraš pri pisanju? Ali veliko (ključnih) odločitev sprejmeš vnaprej? Koliko je improvizacije?

Schnabl: Ker se procesa za *Razvezanimi* ne spomnim več, bom poročala le za romana. *Mojstrovino* sem v glavi izdelala do potankosti, kar se ji seveda pozna; ker nikdar prej nisem napisala daljšega teksta, sem verjela, da je pot do uspeha neke vrste literarno terminatorstvo, popoln nadzor. Ker sem se zmotila, sem lekcije hitro implementirala v drugi proces, ki je bil sproščen, nepretenciozen, zabaven. In ja, na trenutke sem obilno improvizirala, ups.

Bukla: Konkretno: kje in kako se ti je porodila ideja za *Plimo*? Imaš rdeči zvezek, v katerega si sproti zapisuješ ideje?

Schnabl: Pred leti sem prvič obiskala severno Francijo, ki me je povsem prevzela. V Saint-Maloju sem doživela plimovanje, kot ga nisem še nikjer. V času oseke se je mogoče sprehoditi do najbližjega otočka, v času plime pa morje zalije nasade klapavic ob obzidani cesti. Ker sem v življenju pogledala že veliko kriminalnih serij, sem se bala, da bom neko jutro med nasadi zagledala truplo. Ta podoba me je dolgo preganjala in strašno sem si želela, da bi ji lahko podelila mesto. Željo sem si uresničila tako, da sem jo pripela na svoj odnos do slovenske obale, kjer sem preživela vrsto poletij. Rezultat je ta, da je plima v romanu prispodoba, školjke pa, no, ni jih. So pa lignji.

Glede beležk: doslej si nisem zapisala še nobenega sinopsisa; zapisujem si urnik pisanja in pa nekatere poudarke pripovedi. Recimo: ne pozabi, da ima ta in ta lik modre oči.

Bukla: Čisto nikogar – in nikjer – ne poznam, ki bi se tako igral z jezikom, slogom, oblikami pripovedovanja: je jezik materija?

Schnabl: Kot deklica sem preigrala kar nekaj šaha, še več partij pa sem si imela priliko ogledati ali pa jih »prebrati« v šahovskih zbornikih. V šahu sicer nisem blestela, ker sem bila izjemno nemiren otrok. Je pa bil to moj vstop v svet kreacije v bazenu omejenih možnosti – šah in plavanje sta v moje življenje vstopila pred branjem in glasbo – in me je na neki način zaznamoval. Z jezikom je kakor s šahom – ni neomejen in je zato pripraven za igro. Za igranje. Pomembno – kakor pri šahu – je le, da so situacije, poteze, ki jih ustvarjaš, razumljive, pa čeprav ne zlahka, tvojemu bralcu.

Bukla: Pišeš o ljudeh, ne o velikih temah. Je to v času velikih tem – obdobja mnenj – hendikep? Je to odločitev? Ampak kako je velike teme sploh mogoče ločiti od odnosov? In obratno?

Schnabl: Hja, dolgo sem bila obremenjena s tem, ker ne pišem o »Velikih Temah«, vendar mi je uspelo sprejeti, da v zvezi z Velikimi Temami ne znam proizvesti veliko trdilnih povedi. To me pravzaprav sploh ne zanima, še več, v VT sploh ne verjamem. V zvezi z ljudmi, ki so nosilci VT, pa znam, nasprotno, izpisati veliko. Še preveč *(smeh)*. Pravzaprav svet oziroma resničnost doživljam kot mrežo odnosov, bi se reklo, dialektik, ampak izraz dialektika ne vključuje čustvene komponente, torej odnosov med posamezniki in skupinami, kar se prevaja v družbene in politične sisteme, kajne, toda moj um je tak, da bom, denimo, mladega radikalca sprva prepoznala kot produkt določenih odnosov in napačnih izbir, šele nato pa ga bom lahko potegnila iz mase in rekla: evo vam ga – fašista, ideologa. Hočem reči: moja VT je, da nihče ne nastane iz etra ali v etru. Simpl, ampak hkrati tudi najtežje nositi.

Bukla: Tvoj jezik, predvsem prilagodljivost/raztegljivost od aristokratskosti do uličnosti, je kot nared *tudi* za pisanje stvarne literature. Te morda kaj vleče v non-fiction? In koliko imajo pri tem opraviti tvoje kar bogate novinarske izkušnje?

Schnabl: Čeprav sem prej naznanila, da sem vase zaprt gnom, sem tudi zelo radovedna. Zanimajo me skoraj vse svetne izkušnje – dokler vem, da bom po izteku imela mir, da jih premislim in izpišem *(smeh)*. Da bom imela mir dolgo časa. Žal mi ob kombinaciji pisanja in dela za denar ne ostane niti veliko časa niti veliko denarja, da bi se odpravila, denimo, v Južno Korejo in pripravila potopis. Potopisno in reportažno pisanje me intrigirata, vendar še nisem našla sponzorjev, ki bi v času moje odsotnosti poskrbeli za tri živali *(smeh)*.

Bukla: Dunja je popolnoma transparentna. Njene misli in reflekse sproti, nefiltrirano zlivaš na papir. Pred soakterji v knjigi je seveda drugače – to smo vsi mi v resničnih odnosih. Kaj dosti se resnična pisateljica, Ana S., od Dunje ne more razlikovati? Ali pač?

Schnabl: Se in se ne. S *Plimo* sem za sabo pustila neki tip zavesti, nekakšno moralno napetost, ki mi v življenju ni več služila. Ustvarila sem si tudi like, skozi katere sem predelovala odnos do določenega tipa resničnih ljudi – ustvarila sem si varno okolje, v katerem sem si jih lahko ogledala, saj bi mi bili v resničnem življenju preprosto preveč, in to varno okolje posredovala

Foto: Borut Krajnc

Ana Schnabl

tudi drugim, bralcem. Včasih se mi zdi, da sem kot pisateljica vlečni konj, da opravljam delo, ki ga mnogi ne zmorejo ali nočejo opravljati, ker *lajf in skrbi*: delo razumevanja, empatije, tudi analize. Neke vrste postkatoličanka sem: najprej veliko ljubezni, šele nato pa, če res ne gre drugače, obsodba.

Bukla: Kdo (kaj) je v času tako prekleto razpršene pozornosti in digitalne distopije danes sploh še publika? Ali pa – novinarska profesionalna deformacija – javnost? Koga želiš doseči?

Schnabl: Opozorjena sem bila, da je čakalna vrsta za *Plimo* v mnogih knjižnicah precej dolga. Torej: publika so vsi ti ljudje, ki so si knjigo izposodili ali pa jo kupili in ki si jo še bodo. Ne vem točno, koga želim doseči. Najbrž tiste, ki se jim še zmeraj da brati knjige, tiste, ki so radi sami z mojimi besedami.

Bukla: *Mojstrovina* je bila mehka, celo klasično literarna, tekla je naoljeno. Verjamem, da so prevajalci uživali. *Plima* je trda, unikatno jezikovna, narečno-slengovska, premetena in premetana, neposredna, izven okvirov in pravil, zato tako resnična. Ampak prevajalec/prevajalka, razen v hrvaščino ali srbščino, te bo zagotovo tožil/-a …

Schnabl: Čeprav se zdi kar zalogajček, *Plimi* privoščim vse prevode na svetu; najbrž bi za seboj pustila nekaj izmučenih prevajalk in prevajalcev, ampak upam, da bi mi odpustili.

Kar malo hecno mi je, kako se ljudje ne morejo načuditi mojim slogom. Zame je stvar preprosta, artikulirala pa jo je meni ljuba Susan Sontag. Umetnost je slog in delitev na vsebino in formo je kar nekaj, nekaj, kar služi parlamentiranju o umetnosti, z umetnostjo pa v resnici nima nič. V slogu je ves odnos oziroma drža, za katero mora bralec vedeti, vse je na površini. *Mojstrovina* je melanholična drža, aristokratski ekstencializem oziroma eksistencializem za aristokrate. *Plimina* drža je spektralna in topla.

Da sem znana po svojih slogih, mi seveda godi, toda obenem me tudi moti. Mar to pomeni, da je tako nezaslišano imeti do svoje materije odnos in ga narediti vidnega? Ta odnos tvegati? Prej si me vprašal, koliko mene je v mojih knjigah; no, moji slogi, to so moje drže, to je najbolj *true*.

Bukla: Rad bi prebral tvojo knjigo o likih (morda času), ki ne morejo skriti svojih misli. Tvoj transparenten slog je idealen za takšen analogen sci-fi?

Schnabl: Misliš za pripoved o Velikem Nadzorovanju? Zagotovo, ampak da bi lahko napisala dober sci-fi, bi morala najprej dobro proučiti njegov genom. Če bi se tega lotila zdaj, bi to bil bedast izdelek.

Bukla: Če ni preveč osebno – se da v Sloveniji (plus prevodi, seveda) živeti le od pisanja?

Schnabl: *(smeh)*

NOVO

Kako premagati strahove?

GORAN VOJNOVIĆ
ZBIRALEC STRAHOV

24,90 €

Zbirka avtobiografskih esejev, v katerih Goran Vojnović sledi svojemu toku spomina na zadnja štiri desetletja. Vrne se v otroštvo, na srednješolski ples, v izgubljeno domovino, v občutke nepripadnosti in razmišlja o svojih vrednotah ter o tem, da lahko svoje strahove preseže, če najde možnost za sobivanje.

… in ohraniti lepo in dobro v človeku.

MOJCA KUMERDEJ
GLUHA SOBA

24,90 €

V kratkih zgodbah Mojce Kumerdej, ki se dogajajo v naši sodobnosti in v bližnji distopični prihodnosti, se razgrinja notranji svet junakov, izoliranih v svojem strahu in grozi. Čeprav medčloveška komunikacija v zbirki vedno znova spodleti in so odnosi pogosto zreducirani na obrambo svojega lastnega notranjega sveta, pa mojstrska proza Mojce Kumerdej opozarja tudi na to, da je še kako pomembno ohraniti, kar je v človeku lepo in dobro.

BUKLA20
KODA ZA POPUST

Na spletni strani www.goga.si lahko do 20. 5. 2022 uveljavite 20-% popust na knjigi *Zbiralec strahov* in *Gluha soba*.

GOGA

Naročila: www.goga.si ali 07 393 08 11

JAK JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

INTERVJU: MOJCA KUMERDEJ

POGOVARJALA SE JE: MAJA ČREPINŠEK

Pisateljski opus filozofinje in kritičarke Mojce Kumerdej obsega prvenec *Krst nad Triglavom* (2001), dve zbirki kratkih zgodb *Fragma* (2003) in *Temna snov* (2011) ter roman *Kronosova žetev* (2016), za katerega je prejela nagrado Prešernovega sklada. Njena dela so prevedena v številne jezike. Za Sobotno prilogo Dela kot redna zunanja sodelavka piše o umetnosti, kulturi in znanosti. Z avtorico smo se pogovarjali ob izidu nove zbirke kratkih zgodb z naslovom *Gluha soba*, s katerimi posega v tišino notranjega glasu.

»Zgodovina človeštva je tudi zgodovina nasilja.«

MOJCA KUMERDEJ
GLUHA SOBA
Goga, zbirka Goga,
2022, t. v., 226 str., 24,90 €, JAK

Bukla: Vaše kratke zgodbe pogosto vodijo v entropijo. Kakšne (pisateljske) možnosti odpira *raziskovanje* postopne degeneracije sistema proti kaosu? Je leposlovje za vas tudi način filozofskega razmisleka o svetu, saj ste po izobrazbi filozofinja in sociologinja?

Kumerdej: Med pisanjem literature razmišljam tudi skozi filozofijo in psihoanalizo. Moji literarni liki se velikokrat znajdejo v scenariju, ki je nasprotje tega, kar si želijo oziroma verjamejo, da si želijo. Zakaj se jim kljub prizadevanju nikakor ne uspe iztrgati iz vrtinca ponavljajočih se spodletelih epizod, je z dinamiko gona smrti pojasnil že Freud in za njim mnogi drugi.

Bukla: Za vas je značilno spretno menjavanje perspektiv in pripovedovalcev. Pripovedujete z glasovi moških, žensk in celo predmetov. Čemu spremembe perspektiv?

Kumerdej: Ideja za zgodbo, ki je sprva lahko samo drobec, atmosfera, ritem ali jezikovna lega, se najpogosteje pojavi skupaj s pripovedovalcem. Prvotna izbira pripovedovalca je običajno točna, a če med razvijanjem zgodbe ugotovim, da ne ustreza povsem, potem pripovedovalca zamenjam. Pripoved z različnih perspektiv učinkuje različno in odločitev o tem, kako in s čigavim glasom bo povedana, zgodbo vsebinsko določa in oblikuje.

Bukla: Brezkompromisno se lotevate družinskega nasilja, zlorab, fizičnega in psihičnega nasilja, maščevanja, homofobije, smrti … Kako temne teme sprejemajo založniki, bralci, kritiki?

Kumerdej: Zgodovina človeštva je tudi zgodovina nasilja. Kamorkoli se ozremo, smo obdani z nasiljem in vpeti vanj, čeravno ga vselej ne prepoznamo.

Medtem ko so vojne zelo očitno nasilje, so lahko sistemsko in jezikovno nasilje ter telesno kaznovanje dojeti kot normalnost, običaji, tradicija in navade. Zadnja desetletja na zahodu, pa tudi drugod, postajajo nekatere oblike sistemskega in verbalnega nasilja nesprejemljive in tudi sankcionirane. A po drugi strani je naivno pričakovati, da naj bi se iz krutih lekcij zgodovine človeštvo učilo, kajti z vrhov oblastniških struktur nam praviloma vladajo dominantni posamezniki in skupine, ki jih bolj kot dobrobit skupnosti ženejo volja do moči, pohlep, zavist in maščevanje. Vladavina prava naj bi te pritlehne porive omejevala, a je slovenski skrajno desni politični garnituri kljub temu uspelo družbo v dveh letih opleniti in strokovno opustošiti ter med drugim demontirati dobro delujoče kulturne inštitucije in sisteme. Avtoritarni oblastniki in njihovi podporniki nasilje izvajajo z uporabo primitivnega in vulgarnega govora, kakršnega si je bilo v slovenski javnosti pred desetletjem težko zamisliti in s katerim razpihujejo strah ter širijo grožnje, mizoginijo, homofobijo in fabricirajo laži.

Nasilje je torej večna tema, ki se kot krvava nit vleče vse od nastanka književnosti, načini njegove obdelave pa se razlikujejo glede na obdobja, kulturna okolja in avtorske pristope ter poetike. Sama se neposrednim opisom nasilja izogibam in se raje posvečam njegovi strukturni umeščenosti, vzrokom, posledicam in oblikovanju atmosfere. Moji domači in tuji založniki ter mnogi bralci to prepoznavajo kot kvaliteto, nekaterim bralcem pa se zdi moja literatura vsebinsko in jezikovno preveč intenzivna.

Bukla: Vaši liki slišijo vsiljive glasove, ki govorijo iz lobanje, iz tišine gluhe sobe. Kaj je v medprostoru med razumom in norostjo?

Kumerdej: Ne bi rekla, da obstaja medprostor med razumom in norostjo. Omenjena pojma sta bila v zgodovini razumljena različno in vsaka družba določa, kaj je normalno in spremenljivo, kaj je dostojno, ekscentrično, noro.

V zbirki *Gluha soba* ne gre za psihotično ujetost med lobanjske kosti, ampak je mišljen intimni prostor, v katerem se posameznice in posamezniki znajdejo bodisi po prelomnih dogodkih bodisi zato, ker se njihova samota sprevrne v pošastno osamljenost. Sicer pa glasovi *Gluhe sobe* ne pripadajo le človeškim, ampak tudi drugim entitetam.

Bukla: Precizno raziskujete zdrs v zaprte svetove, prebujanje zla, bivanjska vprašanja, vprašanja o življenju in njegovem koncu, o smislu in nesmislu. Kaj vas vodi k tem temam?

Kumerdej: Zanima me, zakaj se smisel v intenzivnih življenjskih situacijah, pa najsi bodo prežete s srečo ali katastrofično opustošene, razleze v nesmisel in absurd, in kdaj na mestu, ki sta ga obvladovala puščobna nezainteresiranost in rutina, vznikne smisel.

V skoraj vse, kar je živo, je vpisana smrtnost, vpeti smo med rojstvo in smrt, ki ju zavestno izkušamo predvsem skozi rojevanje in odhajanje drugih in pri tem skozi veselje, žalovanje ter strahove podoživljamo krhkost bivanja med tema dvema skrajnima točkama.

Bukla: Junake vaših zgodb srečamo ujete v življenjske zanke, na mestu vračanja na izhodiščno točko, povprečneže brez perspektive in zanosa, nezmožne preskoka na novo raven. Zakaj so zanimivi?

Kumerdej: Ne bi rekla, da so liki mojih zgodb povprečneži brez perspektive in zanosa. V *Gluhi sobi* nekateri veljajo za uspešne oziroma udejanjene, vendar sebe tako ne doživljajo, tudi sicer se samopodoba likov pogosto boleče razhaja z zunanjimi pogledi. V gluhih sobah nekatere protagoniste pričakajo sence, o katerih so verjeli, da so že davno izginile, lahko pa jih preseneti zagon, s katerim želijo preusmeriti svoja življenja. Liki *Gluhe sobe* nemalokrat zbegano iščejo strategije preživetja, ali jim to uspe ali ne, velikokrat puščam odprto.

Bukla: Za vaša dela je značilna feministična drža, neusmiljeno izrisovanje razpada partnerskih in družinskih odnosov, samoizpraševanje o svobodi. V kakšni meri je leposlovje prostor tudi za feministične teme?

Kumerdej: Ne seciram le drobovja partnerskih in družinskih odnosov, ampak tudi druga intimna in družbena razmerja, vključno z odnosom do okolja in narave. V primerjavi z romanom *Kronosova žetev*, katerega dogajanje je postavljeno v 16. stoletje, so svetovi *Gluhe sobe* bolj intimni, teme, kot so razmerja moči, položaj žensk, ljubezen in smrt, pa so navzoče v obeh knjigah. Ena od osmih zgodb je postavljena v bližnjo, niti ne mračno prihodnost, druga pa v distopični mrak, ki je v zametkih navzoč v današnji prekarni tehnološki sedanjosti. Moč literature je v tem, da lahko osvetljuje zasenčene robove in kote, razkriva preteklost in napoveduje

Foto: Borut Krajnc

Mojca Kumerdej

prihodnost, z izpostavljanjem feminističnih tem pa opozarja na dejstvo, da so v stoletjih priborjene pravice brez obrambe lahko hitro izgubljene.

Bukla: Vas navdihujejo spremembe v družbi, ki so jih izostrili pandemija, osamitev in razmah teorij zarot?

Kumerdej: Digitalizacija je družbo korenito spremenila in prinaša veliko dobrega, pa tudi izjemno slabega. Med drugim je zameglila razločevanje resničnosti in resnice od potvorb in laži. Mnogo pojavov nove digitalne realnosti je težko detektirati, kaj šele razumeti, z digitalizacijo je družba postala zelo nadzorovana in hkrati prostor novih oblik izkoriščanja, ki se jih nekaterih sploh ne zavedamo.

Z internetom, ki omogoča izjemno hiter prenos informacij in mnenj, pa tudi fabriciranje uporabnikov, ki v resnici niso ljudje, ampak algoritmi, so se razbohotile tudi teorije zarote. Zanimivo se mi zdi, zakaj ljudje uho in pogled raje usmerjajo k teorijam zarote, ki so katastrofične in naphane s strahovi in grožnjami, kot pa h kredibilnim in preverjenim virom, zakaj najdevajo gotovost, potrditev in celo nekakšno pomiritev v apokaliptičnih scenarijih, medtem ko jim znanstvena dognanja in resne družbene analize vzbujajo dvom in nejevero. Slednje je tudi tema zgodbe Obramba Hiperboreje. Med pandemijo me je nekajkrat prešinilo, s kakšnimi frustracijami se med zaprtjem družbe soočajo tisti, ki so pred tem živeli dvojno življenje in so to skrivali ne le pred svojimi bližnjimi, ampak utajevali celo samim sebi.

Bukla: Pohvalite se lahko s številnimi prevodi. Kateri prevod in katera nagrada sta vas najbolj presenetila in razveselila?

Kumerdej: Nagrade me razveselijo, prav tako prevodi, ki se mi zdijo izredno pomembni in sem tako vselej pripravljena na sodelovanje s prevajalci. Z dobrim prevodom literarno besedilo ni le preneseno v drug jezik in kulturno okolje, ampak se tudi pomensko razpre in razširi, zato me ob vsakem novem prevodu zanima, kako ista zgodba oziroma knjiga odzvanja v novem okolju. Izjemno se mi zdi sodelovanje z vrhunskimi prevajalci Rawleyjem Grauom, Erwinom Köstlerjem in Ano Ristović, ki jih odlikuje natančno branje, najdevanje ustvarjalnih prevajalskih rešitev ter pretanjen občutek za jezik in ritem, ki je v mojem pisanju izjemno pomemben. Vsi trije dobivajo dobre odzive v jezikovnih okoljih, v katera prevajajo mojo literaturo. Erwin Köstler je leta 2019 za prevod *Kronosove žetve* prejel nagrado Fabjana Hafnerja za najboljši literarni prevod iz slovenščine v nemščino, Rawley Grau je bil lani z Lavrinovo diplomo nagrajen tudi za angleška prevoda romana *Kronosova žetev* in zbirke kratke proze *Fragma*, srbska izdaja zbirke kratke proze *Temna snov* pa je pred leti prejela nagrado Kočićevo pero.

Leon Marc

KATEDRALE, MALE IN VELIKE

Mladika Trst, 2021, m. v., 221 str., 20 €

Tretja knjiga diplomata, publicista in zunanjepolitičnega analitika Leona Marca je zgoščen povzetek razmišljanj sodobnega krščanskega intelektualca. Osnovna forma romana pripoveduje o treh duhovnikih, toda v srži zavzeto spregovori o Cerkvi, o njeni sedanjosti in prihodnosti, zato se iz romana prekvasi v esej, manifest, pisma bratom, interpretacijo zgodovine, spoved in pridigo v enem. Avtor izpraznjene katedrale cerkve napolni z bohotnim vrvenjem življenja laikov in duhovnikov, njihovih usod, pogovorov in razmišljanj. Skorajda ni z vero ali Cerkvijo povezane teme, ki je v preteklih desetletjih vznemirjala družbo, ki je ne bi razgrnil pred bralca in ga izzval v razmislek. V iskanju poti ciklično pretresa polpreteklo zgodovino slovenske družbe, jo analizira in razlaga, nato oriše videnje prihodnosti in predstavi nove zamisli: eksperimentalne, že uresničujoče se in utopične. Med vprašanja, ki se dotikajo sodobnega (krščanskega) intelektualca na intimni ravni vpleta širša vprašanja prihodnosti – mladih generacij, vere, Cerkve in njenih pastirjev, vse do vrha. > Maja Črepinšek

Vid Legradić

ZGODBA O POTOVANJU 2

Potopisni roman

Primus, 2021, m. v., 316 str., 25 €

Legradić, politolog po izobrazbi, sicer pa turistični vodnik, nam tudi tokrat poleg opisa krajev ter priloženih barvnih fotografij poda dragoceno subjektivno opazovanje, kar potopisnemu romanu doda posebno noto. Kraji se spreminjajo, in tako kot jih avtor vidi v tistem trenutku, taki nikoli več ne bodo. »Pariz je gorel. V simboličnem smislu, seveda. Razpadal. [...] Ali se je elegantno francosko mesto spreminjalo samo ali skupaj s svetom?« Tokrat potovanje začnemo z božičem na Sejšelih, nadaljujemo za novo leto v Dubaju, nato v Turčijo, Južno Ameriko in na Novo Zelandijo, po otokih v Tihem oceanu in zopet v ZDA. Nato pa se stvari začnejo spreminjati – najprej protesti v Hongkongu, ko sta v Vietnamu, že razmišljata, ali bi kupila maske. »Varno, v zadnjih izdihljajih starega sveta, sva se vrnila domov.« In kot zapiše popotnik v zadnjem poglavju z naslovom Korona: »Življenje se je začelo rušiti. Ne samo moje, temveč življenje vseh.« Potovanje se zaključi z osebno izpovedjo, saj ga je epidemija potisnila v eksistencialno krizo (si mora poiskati novo službo?), razmišljanjem o odnosih z ljudmi, ki so se spremenili, in o svetu, ki ni več, kakršen je bil. > Ajda Vodlan

Prebiranje Andreininih pesmi je kot sprehod skozi beneške vasi, skozi pokrajino, ki se počasi spreminja, ali pa se nam le zdi, da preteklost izginja v spominu ...
(iz uvodne besede Helene Jaklitsch)

www.ztt-est.it

www.buca.si

Pripravil: Andrej Hočevar

Najprej sprehod s psom, potem kava in mikrodružinska logistika, nato iskanje knjig za stranke, šihtanje v skladišču, prodaja v antikvariatu, ogledi zbirk na domovih, urejanje seznamov – tako nekako poteka običajen dan antikvarja Roka Glavana. Letnica rojstva: izid Alana Forda.

LJUBLJANA: MESTO/CITY OF/LITERATURE ...

ROK GLAVAN: SVETU PRIMANJKUJE ŠEGAVOSTI

»Nasledil sem vonj po knjigah,« pravi Rok, ki svoje delo opravlja že trideset let. Delo je zanj poklic in hobi. Zanimajo ga avtorji, ki jih je zgodovina potlačila, ali knjige, ki jih je literarna zgodovina zaobšla, največji izziv mu je združevanje kulturne in socialne zgodovine ali zgodovine znanih osebnosti. Pred kratkim je denimo odkril originalni fotografiji, na katerih sta po 150 letih nesojene ljubezni končno prvič skupaj Fran Levstik in njegova muza Franja Koširjeva.

»Spomin je kot skladišče,« pravi, »vanj shranjuješ, ne da bi vedel, kdaj ti bo nekaj prišlo prav. Dober spomin seveda pomaga, vendar pa je največji izziv ugotoviti, kje si na ključni delček že naletel – v kateri knjižnici, na kateri razstavi, na kateri polici?« Rok pozna precej domačih knjižnic in v te intimne prostore vstopa z vsem spoštovanjem. »Niti dve nista enaki. Ošvrkneš knjige in veš, s kom imaš opravka.«

Pri tem pa Rok pravzaprav ni več zbiratelj. Danes ima privilegij, da ob koncu tedna prebira izbor knjig iz antikvariata, medtem ko lepe stvari samo »daje na stran in jih za drag denar prodaja prijateljem«, kot povzame z Molièrom.

Toda te lepe stvari, ki utegnejo v pravih rokah postati zbirateljski kosi, v resnici niso zgolj knjige. Rok ima tudi genialno odbite ideje, kot je denimo dražba razbitih skodelic, svoje prodajne kataloge pa rad začini z drobnimi šalami. »Antikvarji so lahko tudi šegavi,« reče in oči mu za hip poblisnejo.

Sicer pa med starimi knjigami ni šunda – če obstaja kupec, ki je za neko knjigo pripravljen plačati, potem je vredna truda. Pred leti je bilo denimo veliko zanimanja za stare slikanice, pred nedavnim je bil svetovni trend zbirateljstvo medvojnega ilegalnega tiska, zdaj je več interesa za dela majhnih narodov – azijskih, arabskih in drugih. Roku je izjemno zanimivo obdobje tudi slovenska avantgarda; izvod revije *Rdeči pilot* je bil nekoč prodan kupcu iz Beograda po naročilu trgovca iz Madžarske, ki je imel kupca iz New Yorka ... Toda Rokova strast je v resnici strip. V Jugoslaviji je bil edini izvirni strip pravzaprav delo Mikija Mustra, vse drugo je bilo uvoženo, predvsem *Alan Ford*, ki je sooblikoval poetiko celotnih generacij. O Alanu Fordu je leta 2019 pripravil razstavo, sodeloval pri izdaji Mustra in ga uspešno predlagal za Prešernovo nagrado.

Zgodbe so pri starih knjigah še posebej pomembne – pa ne toliko zgodbe v knjigah, temveč zgodbe o njih, zgodbe, ki knjige obdajajo. Na primer kontekst, ne vsebina, Cankarjeve *Erotike.* Nekoč je v dostavniku, kjer ima poseben bralni kotiček, slučajno prebiral najdeni dnevnik, za katerega se je izkazalo, da ga je pisal prav tisti, s komer je bil takrat zmenjen. Osebne zgodbe lastnikov ne vplivajo toliko na ceno in iskanost, so pa lahko seveda še bolj zanimive. Rok se spominja nekega pisatelja, ki je v antikvariatu po naključju naletel na svojo knjigo s posvetilom nekdanji partnerki in se odločil, da jo bo podaril trenutni.

Foto: Domen Pal

Rok Glavan

Obe prigodi ga spominjata tudi na zgodbo o gospodu Libarju, ki je v antikvariatu imel vse knjige razen ene. Tiste, ki mu je največ pomenila. Ker pa so stare knjige za branje preveč občutljive, Rok njihovo dediščino ohranja tako, da stare slikanice predstavlja širšemu občinstvu tudi kot kamišibajkar. K njihovi prisotnosti v mestu pa bi še bolj pripomogel poseben sejem in več sodobno zasnovanih razstav. Tako bi Ljubljana, ki je od nekdaj mesto knjig, lahko bila tudi mesto starih knjig.

Tomaž Lapajne Dekleva

TAROK

Štiri besedila za gledališče

Društvo za razvoj gledališča v izobraževanju, 2022, m. v., 211 str., 22,75 €

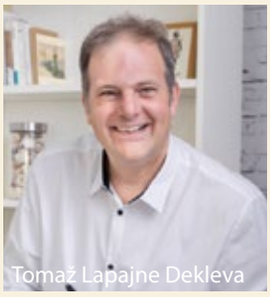
Tomaž Lapajne Dekleva

Tomaž Lapajne Dekleva je dramatik in vsestranski ustvarjalec na področju sodobnega gledališča. Sooblikoval je projekte Kolektiva Narobov, KUD France Prešeren, Gledališča Unikat, Cankarjevega doma itd. Gostoval je na različnih festivalih doma in v tujini in bil za svoje ustvarjanje večkrat nagrajen. Je avtor več objavljenih in uprizorjenih dramskih besedil (predstava *Od kod si, kruhek?* je prejela mednarodni nagradi), pa tudi knjig in strokovnih člankov, v katerih raziskuje vpeljevanje igranja vlog v poučevanje naravoslovja. Knjiga vključuje štiri drame, ki se na različne načine ukvarjajo z odnosi. *Tarok* s prijateljskimi, *Podružnica* s tistimi na delovnem mestu, *Juhuhuhu!* z odnosi v ustvarjalnem procesu in na splošno do umetnosti, *Lahko bi začelo se drugače in ženske prve bi nosile hlače* pa z družbenimi razmerji. Čeprav so vse igre podnaslovljene kot komedije, so obravnavane teme družbeno aktualne in vse prej kot smešne. Prazni prijateljski odnosi, ki so sami sebi namen. Nezdravo in izkoriščevalsko delovno okolje, v katerem so potrebe podjetja pomembnejše od posameznika. Gledališko okolje, ki se požvižga na besedilo in sporočilnost ter ga zanima samo še aplavz. S preslikavo patriarhata v matriarhat pa osvetli nepravične družbene vzorce.

V spremni besedi Simona Semenič zapiše: »Humor preči vse teme, s katerimi se Tomaž ukvarja. Najsi bodo pereče problemske, kot so zloraba moči na delovnem mestu ali patriarhat, bolj intimne, kot so prijateljske vezi in odraščanje, ali zavozlane situacije, ki že same po sebi kličejo po smehu. [...] Z uporabo humorja se spretno ogne kakršnimkoli sodbam in pred nas nevsiljivo postavi neka dejstva, ki si jih lahko razložimo na svoj način, ne moremo pa si pred njimi zatisniti oči.« Aktualna besedila, ki kar kličejo po uprizoritvi. Toplo priporočam. > Gordana Granatir

Ana Svetel

MARMOR

Beletrina, 2022, t. v., 73 str., 19 €, JAK

Prva pesniška zbirka Ane Svetel (*Lepo in prav*) je bila leta 2015 nominirana za najboljši prvenec, leta 2020 pa je avtorica z nominacijo za nagrado novo mesto prejela priznanje tudi kot prozaistka (*Dobra družba: zgodbe o prevozih*). Vsebino druge pesniške zbirke je zajela v tri sklope, ki se prelivajo drug v drugega kot odbleski morja. Prvi vabi na srebrne sledi življenja s hipnimi uvidi, ubesedenimi zvočno in milo, sončno in igrivo. Celo tedaj, ko se žalost *naseli v veliki sobi veselja*. Drugi sklop z umirjenimi, razmišljujočimi verzi sega v zgodnjo odraslost, v tretjem sklopu verze barva tankočutno odzvanjanje glasbe Couperina in Bacha, ki budi refleksije nedoumljive večnosti in pretanjene religioznosti. Vse tri pa povezujejo pesniške refleksije, ki jih budijo geometrijski pojmi in lucidno poigravanje s sanjami ter spomini. V tej pesniški zbirki ni ničesar majhnega in nedorečenega, v njej se lesketajo celo najdrobnejši pesniški okruški. > Maja Črepinšek

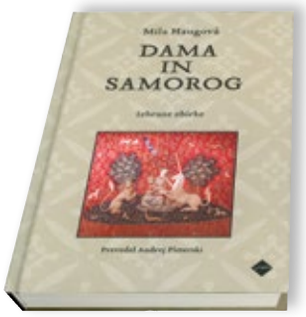

Mila Haugová

DAMA IN SAMOROG

prevod: Andrej Pleterski

Cankarjeva založba, 2021, t. v., 439 str., 34,99 €, JAK

V slovenskem jeziku dobivamo izvrsten prevod izbranih zbirk slovaške pesnice, ki tukajšnjemu občinstvu ni neznana, saj je leta 2020 prejela nagrado Vilenica, pričujoča knjiga pa ponuja celosten pregled umetničinega ustvarjanja. Razrahljani verz, skozi katerega pronicajo bližina, bivanjske bridkosti in vsa (ne)naklonjenost sveta, pričarajo sanjavo vzdušje, prepleteno z lucidno upovedanimi občutji in zabrisanimi podobami, in čeprav se osebnoizpovedna lirika obrača vase, se obenem ne odpoveduje razumljivosti. Navkljub ponekod melanholičnim nagibom ji ne moremo pripeti teže otožnosti, saj njeni poetični sestavki presenečajo s (p)osebno voljo do življenja, lirska subjektka v pesmi vstopa s *svetilko sebe* in *osvobojena bega* ter skozi pesniško govorico premišljuje zdaj o radostih življenja zdaj o izgubi in samosti. > Tanja Božić

Marko Pišljar

ODSEVI BLIŽINE

likovna dela: Peter Abram

Celjska Mohorjeva družba, 2021, t. v., 101 str., 19,50 €

Tankočutna poezija Marka Pišljarja se zazira vase in dviga pogled v nebo, v presežno in vseobsežno. Zbirka v prvem predelku (*Odsevi bližine*) pripoveduje o ljubezni, upanju in sreči; v drugem (*Znamenje*) o smislu bivanja; v tretjem (*Bolečina odhajanja*) o bolezni, trpljenju in smrti; v četrtem (*Nočne ptice*) o mraku duše; v petem (*Jutranji žarki*) o ponovnem razklepanju lepote življenja; v šestem (*Vrtiljak podob*) o slepilih življenja in v sedmi (*Dotik morja*) o večnem iskanju miru in smisla. Z njimi avtor zaokroži svoj življenjski credo – trdno vero in vztrajno upanje kljub preizkušnjam življenja, ki jim je vsak dan priča kot zdravnik in predstojnik Psihiatrične bolnišnice v Idriji. Zbirko je z občuteno risbo, ki z minimalnimi sredstvi ustvari umetniško in sporočilno prepričljive podobe, dopolnil akademski slikar in kipar Peter Abram. > Maja Črepinšek

dr. Manca Košir

Knjigi meseca

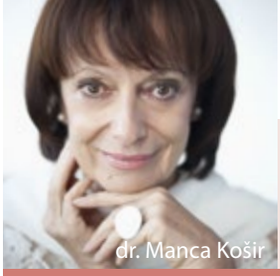
dr. Manca Košir

Karmina Šilec

BABA

Kolosalna balkanska fikcija; Katalog

Sanje, zbirka Otroci slave, 2021, m. v., 198 str. + 225 str., 50 €

Karmina Šilec je fenomen. Pogosto nagrajevana širom sveta. Izjemno glasbeno nadarjena, a tudi literarno bravurozna, kot kažeta obe knjigi iz projekta *Babe*. Je avtorica glasbeno-scenskih projektov, dirigentka, skladateljica in umetniška voditeljica Carmine Slovenice, ansambla Kebataola in novoglasbenega gledališča Choregie. Na Harvardu se je poglabljala v fenomen virdžin – zaprisežených devic, ki so prevzele moško vlogo: s povezanimi dojkami v moških oblačilih igrale gusle, preklinjale, pile žganje in reprezentirale moško moč.

Najprej v branje priporočam *Katalog*, ki antropološko, zgodovinsko in sociološko oriše kontekst njene raziskave zelo svojstveno. Pisanje vodi obred pitja kave z gesli za prerokovanje iz njene usedline. »Videti je, kot bi govorila o kavi. (…) Potem pa kmalu govorim spet o nečem drugem, o nekih oddaljenih krajih in časih. Govorim o prostorih, poseljenih z nevidnimi duhovi, ki se upogibajo pod plodovi romantične zahodne domišljije.« In sklene avtoironično, kot zmorejo le zares inteligentni in zato duhoviti ljudje: »Ta knjiga, ki govori o drugosti, je narcistična, in to zato, ker govori samo o tem, kar želim jaz (…) razložiti bolj sebi kot drugim.« Meni je povedala ogromno – že dolgo ne katera knjiga toliko in na tak način! Aktualna je prav zdaj, sredi vojne, ki je nadaljevanje in ponavljanje istega: ženske so še vedno zatirane, prav ženske in njihovi otroci plačujejo vedno znova najvišjo ceno falocentričnega moškega boja za moč in oblast. *Baba* je hibridno delo, »projekt glasbeno-gledališko-pripovedne oblike, ki bo rušil meje med strokami in postal metafora za odpiranje misli, dojemanja, izkušenj«. Stari koncepti plus nove tehnologije prek referenc, »kot so zaprisežene device, homersko ustno epsko izročilo, izmišljena etničnost.« Kako razkošna raziskava in kakšen pripovedni rezultat katalogiziranja nabranega, vav!

> »... projekt glasbeno-gledališko-pripovedne oblike, ki bo rušil meje med strokami in postal metafora za odpiranje misli, dojemanja, izkušenj ...«

Zakaj naslov projekta *Baba*? Okoli *babe* je grandiozen nabor vsebin, nabuhlih od pomenov. »*Baba* je okitena s častmi (moških) in obtežena z zaničevanjem (žensk).« Čemu Balkan? Zaradi tega, ker je od nekdaj gojil kulturo guslanja: ohranjanje kolektivnih arhetipov in identitet iz preteklih časov. V glasbenem modusu *sladobola* – sladkosti v bolečini. In kdo so predmet Karminine raziskave? Virdžine, ki so *drugi*. Rojene v družinah brez sinov (pravica dedovanja!), zato spremenjene v moške. Zaprisežene device, ki prezirajo ženske. In v *kafanah* po moško pljuvajo na tla. Ženskam, ki redno opravljajo zares težka fizična dela, se poveča količina hormona testosterona: dobijo globok glas, začnejo se jim redčiti lasje, poveča se dlakavost telesa in obraza, zraste klitoris, zmanjšajo se prsi …

Tako *Katalog* kot *Kolosalno balkansko fikcijo* bi veljalo uporabljati pri učenju kreativnega pisanja, za vadbo pisanja scenarijev, predvsem pa za ples fragmentov, ki se s Karminino presežno ustvarjalnostjo spreminjajo v celoto, kakršne še nismo brali. Moj poklon!

IZBRANO DRUŽINSKO BRANJE

Mladi bralci in tisti mladega srca se bodo lahko razveselili nove knjižne zbirke na slovenskem literarnem obzorju, Zvezdne Beletrine. Petletni projekt obljublja petindvajset klasičnih del domače in prevodne mladinske književnosti.

I. letnik *Zvezdne Beletrine*

- Antoine de Saint-Exupéry: **Mali princ**
  prevod: Jaroslav Skrušný, ilustracije: Antoine de Saint-Exupéry; 2022, t. v., 104 str., 21 €
- Carlo Collodi: **Ostržek**
  prevod: Dušanka Zabukovec, ilustracije: Beppe Porcheddu; 2022, t. v., 232 str., 27 €
- Lewis Carroll: **Alica v čudežni deželi**
  prevod: Milan Dekleva, ilustracije: John Tenniel; 2022, t. v., 134 str., 23 €
- Fran Milčinski: **Butalci**
  ilustracije: France Podrekar; 2022, t. v., 120 str., 21 €
- Mira Mihelič: **Pridi, mili moj Ariel**
  ilustracije: Damijan Stepančič ; 2022, t. v., 140 str., 24 €

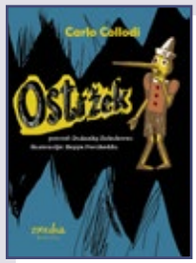

Prvi letnik zbirke, sestavljen iz neizpodbitnih klasik, nas spomni na velika dela uveljavljenega knjižnega kanona. Za vizualno podobo nove bere bo skrbel likovni urednik Damijan Stepančič in lovil ravnotežje med prvotnimi ilustracijami najstarejših izdaj, spet drugič bo podoba knjig zaljšana z ilustracijami sodobnih slovenskih likovnih ustvarjalcev. Poleg skrbno izbrane vizualne podobe bo knjigam dodana tudi spremna beseda področnih strokovnjakov. Čast prvega med izbranimi deli bo pripadla brezčasnemu *Malemu princu* Antoina de Saint-Exupéryja, ki ga bomo brali v novem prevodu Jaroslava Skrušnyja. Vsebino, ki so ji pridani še avtorjevi akvareli, lahko v najbolj jedrnati obliki povzamemo z že antologijsko mislijo, ki nas spomni, da je bistvo vidno samo srcu, dobrotljivi in nežni glavni junak, živeč na planetu, komaj kaj večjem od njega samega, pa nas uči uvideti pomembne življenjske reči. Srčnemu mladeniču sledi znameniti *Ostržek* Carla Collodija, ki ga je sveže poslovenila Dušanka Zabukovec. Deček, ki je svoje življenje začel kot oživela lesena lutka, nam v hipu prikliče dolgi nos, ki se z vsako fantovo lažjo le podaljšuje. Brali bomo tudi *Alico v čudežni deželi* Lewisa Carrolla, ki jo je v slovenski jezik prelil Milan Dekleva. Nenavadna zgodba deklico Alico s skokom v zajčjo jazbino popelje v čudežno deželo na glavo obrnjenega sveta. V danes že antologijskih prizorih se znova družimo na nori čajanki s Klobučarjem in Marčnim zajcem in trepetamo na sodišču igralnih kart. Sledijo dobro poznani *Butalci* Frana Milčinskega. Zbirka humornih zgodb, ki je postala del našega kulturnega spomina, je umeščena v vas Butale, v kateri domujejo kmetje, ki orjejo ledine, krmijo živali in židane volje zvrnejo vrček vina. Izjemna družbena satira, kjer je delovanje prebivalcev skregano s pametjo, duhovito in neprizanesljivo postavi ogledalo današnji družbi. Kot peta se bo v zbirki predstavila knjiga *Pridi, mili moj Ariel* Mire Mihelič, opremljena z novimi ilustracijami Damijana Stepančiča. Delo, ki ga uvrščamo v eno izmed ključnih zgodb povojne književnosti, nas spoprijatelji z mlado Marinko, radoživo deklico, ki v Zabukovju, vasi svojih starih staršev, zganja norčije. Pet vznemirljivih in nespornih klasik. > Tanja Božič

STRIP

Max Bunker
ALAN FORD 1
Ekipa TNT; Piškavi zob; Operacija Frankestein
prevod: Aljoša Mislej
Graffit, 2022, t. v., 386 str., 29,95 €

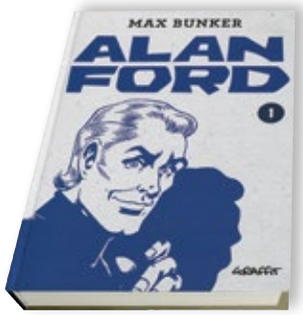

He, pa smo ga dobili! *Alana Forda* v svežem slovenskem prevodu in dvakrat večjem formatu, kot smo ga bili vajeni doslej, s tremi zgodbami v eni knjigi na skoraj 386 straneh, zraven pa še trdo vezanega in grafično brezhibnega. Vsekakor prijetno presenečenje, zaradi katerega se bodo s kultnim nadrealističnim stripom italijanskih mojstrov Bunkerja in Magnusa – ta je narisal prvih 75 epizod – spoznale nove generacije bralk in bralcev. Ni skrivnost, da je bil strip, ki se sicer dogaja znotraj zgubarske ekipe TNT v zanikrni cvetličarni v New Yorku, najuspešnejši prav v republikah nekdanje Jugoslavije, kjer je postal nepogrešljiv kulturni označevalec, skrajno prikladen obešenjaškemu »balkanskemu humorju«. V zgodnjih devetdesetih se je Branko Gradišnik že lotil prevajanja sicer odličnega, širše sprejetega, a včasih zelo prostega hrvaškega prevoda Nenada Brixyja, tokrat pa je založba Graffit s prevajalcem Aljošo Mislejem zagnala povsem nov prevajalski krog, ki veliko tesneje sledi italijanskemu izvirniku, hkrati pa ob vsaki epizodi ponudi dobro artikulirana pojasnila glede pomena epizode v širšem univerzumu stripovske sage, ki je začela izhajati že davnega leta 1969.

Prva knjiga prinaša tri dele – to so *Ekipa TNT*, *Piškavi zob* in *Operacija Frankenstein*, kjer se ekipa šele sestavlja. Starca na vozičku še nekaj delov ne bo z njimi, toda če prvi del predstavi večji del ekipe in tudi kak stranski lik ter slavno negativko Margot, se v drugem delu že pokaže vsa groteska vohunskih antipodvigov grafičnega oblikovalca Alana Forda potem, ko je pomotoma zapadel v skupino TNT in se je za vedno spremenil tok njegovega življenja. > Žiga Valetič

Matjaž Bertoncelj
JAZ D'ARTAGNAN, VSI OSTALI DEBILI
KUD Apokalipsa,
2021, m. v., 288 str., 22 €

Matjaž Bertoncelj je nekakšen stripovski volk samotar, ki albume največkrat objavlja v samozaložbi ali v okviru KUD Apokalipsa, kjer tudi ureja zbirko sporadičnih stripovskih izdaj. Lastne so mu kratke zgodbe, ki se lahko povežejo v širšo celoto, kot na primer v *Eppur si Mouve* – zgodnjenovoveških zgodbah o inkvizitorju Mangnuslupusu, ki je doslej izšla v treh knjigah na skupno 440 straneh. S scenaristko Jeleno Bertoncelj sta ustvarila priredbo romana Dostojevskega *Ponižani in razžaljeni*, vmes pa so izhajali tudi zbrani albumi zgodb za odrasle in mlade. Njegov štirinajsti album *Jaz D'Artagnan, vsi ostali debili* združuje krajše stripe, ki so nastajali dvanajst let. Slogovno gre za najraznovrstnejši nabor do zdaj, ob tem pa so Bertoncljevi eksperimenti čedalje uspešnejši, stilizacije, ki so bile včasih kar preveč lahkotne, pa zrelejše. Nekateri stripi so osebnoizpovedni, drugi domišljijski, zgodovinski, družbenopolitični, za številne pa poišče navdih v literaturi: denimo pri kitajski pravljici *Žožo* (36 strani) ali v zgodbah Danila Kiša in Raymonda Carverja. Na trenutke prižene lastno stripovsko govorico v povsem novo smer (*Odbora za apokalipso*), zato lahko rečemo, da je pred nami svet bogate domišljije in napredujoče likovnosti. > Žiga Valetič

HILARY MANTEL

WOLF HALL

prevod: Dušanka Zabukovec
Cankarjeva založba,
2021, t. v., 735 str., 44,99 €, JAK

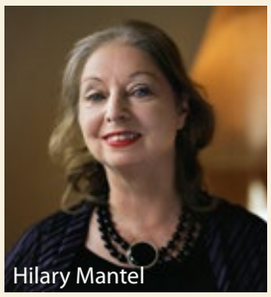
Hilary Mantel

Pred nekaj leti je angleški časopis Guardian objavil lestvico najboljših stotih knjig 21. stoletja. Kar nekaj teh knjig poznamo tudi pri nas: če pogledamo najvišjo deseterico, so vanjo umeščeni tudi *Polovica rumenega sonca* (Chimamanda Ngozi Adichie, 10. mesto), *Med svetom in mano* (Ta-Nehisi Coates, 7. mesto), *Austerlitz* (WG Sebald, 5. mesto) in *Ne zapusti me nikdar* (Kazuo Ishiguro, 4. mesto). Zdaj smo dobili tudi najvišje uvrščeno knjigo, roman *Wolf Hall* angleške pisateljice Hilary Mantel (1952), ki je izvirno izšel leta 2009, med drugim dobil tudi Bookerjevo nagrado (kakor je uspelo tudi njegovemu nadaljevanju *Pripeljite obtožence*, ki je izšlo leta 2012) ter hitro postal angleška moderna klasika, ki združuje zgodovinsko tematiko, tako ljubo angleškim in drugim bralcem, vrhunsko pripovedovanje ter izjemen in gosto tkan literarni slog. Branje tega romana ni preprosto in zahteva vsaj nekaj poprejšnje seznanitve z osnovnimi zgodovinskimi dejstvi, v njegovem osrčju pa je Thomas Cromwell (rojen okoli 1485–1540), ki je kot minister služil kralju Henriku VIII. in bil pozneje gonilna sila britanske reformacije. *Wolf Hall* je kot enega svojih ljubih romanov ob zaposlitvi na Cankarjevi založbi prinesel sedanji urednik Aljoša Harlamov, zahtevne prevajalske naloge, za katero bi morala biti nagrajena, pa se je lotila Dušanka Zabukovec (ki bo prevedla tudi obe nadaljevanji, poleg že omenjenega še *Zrcalo in luč*, ki sta načrtovani za prihodnji leti). Roman se začne dobesedno v blatu, v katerega je neposredno z udarcem potisnjen mladi Thomas Cromwell, ki v Putneyju živi s svojim morilsko nasilnim očetom Walterjem, kovačem in pivovarjem, ob katerem le težko preživi, zato mora oditi. Po začetnem poglavju se dogajanje nadaljuje v Angliji, kamor se je Cromwell, star že malce čez štirideset let, vrnil po formativnih letih, ki jih je preživel v Franciji, Italiji in na Nizozemskem, zdaj pripravljen, da stopi na družbeno prizorišče in začne svoj vzpon. Oder zanj je namreč pripravljen, vrhovno vlogo na njem ima Henrik VIII. Ta v dvajsetletnem zakonu s Katarino Aragonsko ni dobil moškega potomca, zaljubil pa se je v Anno Boleyn, zato se želi poročiti z njo, čemur nasprotujeta tako papež kot večina Evrope. Vse to je priložnost, da Cromwell pokaže vse svoje vrline. Branje *Wolf Halla* mi je pred leti priporočil novinar in publicist Jure Aleksič, ki mu je to najljubši roman, kar je povedal takole: »Platon je dejal, da je prava mera človeka, kako uporablja svojo moč. Tudi če Thomas Cromwell v resnici ni bil pol tako dobra duša, kot ga naslika Hilary Mantel, nam nosilni lik romana vseeno ponuja čudovit zgled, kako sredi vsesplošne blaznosti, tudi ob vseh skušnjavah, ki jih s sabo prineseta položaj in oblast, ohraniti človečnost. Neprecenljiv je tudi živo naslikan zverinjak strahospoštovanih glav tistega časa – kronanih in nekronanih. Kakšne pokveke odločajo o usodi milijonov ljudi. Težko bi rekli, da se je s tega vidika prav veliko spremenilo.« Letos je prevodni roman leta izšel že na njegovem začetku. > SAMO RUGELJ

»Moj mož je imel navado govoriti; zjutraj zaprite Cromwella v globoko temnico, in ko se boste zvečer vrnili, bo sedel na baržunasti blazini in jedel škrjančje jezičke, vsi ječarji pa mu bodo dolgovali denar.«

NOVO IZ ZALOŽBE DRUŽINA

Stane Granda

POT V SAMOSLOVENSTVO

»KOT POVE NASLOV knjige, njen namen ni prikazati vseh dimenzij slovenske zgodovine, ampak izhaja iz izpostavljanja tistih dejstev, ki so posredno ali neposredno pripeljala do največjega dosežka Slovencev v zgodovini.«

»Pričujoča knjiga ni prvi zaokroženi oris zgodovine Slovencev izpod peresa prof. Grande, je pa prvi poizkus pregleda zgodovine Slovencev s perspektive samostojne države Slovenije.« (dr. Janez Šumrada v spremni besedi)

Poklicni raziskovalec slovenske zgodovine Stane Granda, aktivni udeleženec vojne za Slovenijo 1991. leta, ki je po 150 letih nastanka in 30 letih iskanja odkril originalne peticije za Združeno Slovenijo, je predstavil »samoosamosvojitveno« zorenje slovenskega naroda. Ustanovitev lastne države razume kot vrhunec večstoletnega dogajanja, zato opisuje družbeno-politično-kulturno dinamiko prebivalcev slovenskega ozemlja skozi zgodovino, vse od antične dobe prek srednjega veka do 19. in 20. stoletja, ki jima je namenjena osrednja pozornost – namreč obdobju od ideje Zedinjene Slovenije in sanj o skupni entiteti v okviru Avstro-Ogrskega imperija, prek razpada cesarstva, obdobja Kraljevine SHS oz. Kraljevine Jugoslavije, druge svetovne vojne in ustanovitve socialistične Jugoslavije, do postopnega osamosvajanja določenih nacionalnih struktur, razpada skupne države in dokončne osamosvojitve.

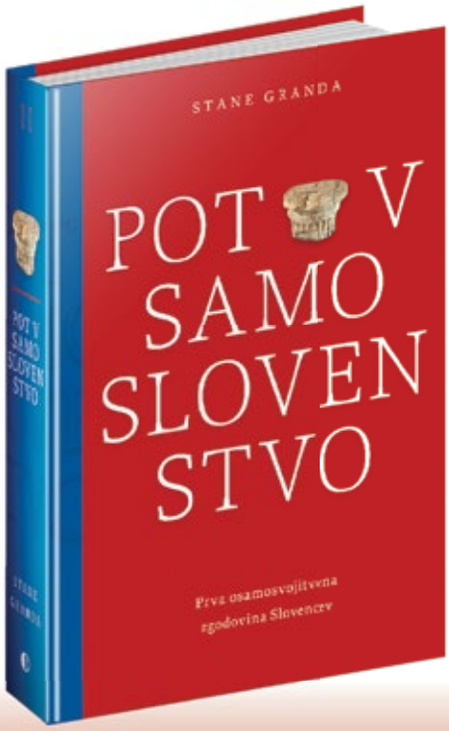

Izid knjige je podprla Javna agencija za knjigo RS

Naročila po telefonu
01/360-28-28

Internet
www.druzina.si

E-pošta
narocila@druzina.si

ZALOŽBA DRUŽINA

GORAN IGNJATIJE JANKOVIĆ

DOGODEK NA HRIBU NAD CESTO

prevod: Iztok Osojnik

KUD Police Dubove, zbirka Eho, 2022, m. v., 190 str., 24,90 €

Bosanski pisatelj Goran Ignjatije Janković (1959) je med balkansko vojno pribežal v Ljubljano, kjer se je hitro vključil v tukajšnje kulturno dogajanje, saj je zasnoval založbo KUD France Prešeren, tam pa je izšel tudi njegov prvi (slovenski) prevod kratkoprozne zbirke *O preprostih stvareh – forma emigrantica* (1995). V svojih delih pogosto tematizira balkanske vojne grozote in iz njih izhajajoče moralne dileme, to pa je tudi (dvotirna) vsebina njegovega najbrž najbolj znanega romana *Dogodek na hribu nad cesto*, ki je izvirno izšel leta 2013. V prvi romaneskni niti tako spremljamo dva moška, pri čemer drugi vodi prvega, Filipa, vse pa kaže, da ga vodi na morišče (v balkanski vojni), ki je na hribu iz naslova. Druga raven romana pa nas popelje v Filipovo bosansko mladost, še pred vojno, kjer spremljamo odraščanje petih tesno povezanih prijateljev iz Zenice, od koder je tudi avtor, vse od takrat, ko je spoznal svojo ženo pa do bega iz vojne ter prilagajanja v novem domu. Roman, v katerem krogla leti od prvega stavka naprej. > SAMO RUGELJ

JAVIER CERCAS

SLEPAR

prevod: Sara Virk

Mladinska knjiga, zbirka Roman, 2022, t. v., 467 str., 37,99 €

Če imate radi zgodbe o prevarantih, kot je bila pred leti denimo filmska stvaritev *Ujemi me, če me moreš*, potem je roman *Slepar* pravo branje za vas. Če imate ob tem radi tudi suvereno pisanje enega najzanimivejših sodobnih španskih pisateljev Javierja Cercasa (1962), ki ga v slovenščini poznamo po znamenitem romanu *Vojaki Salamine* in noveli *Motiv*, potem boste *Sleparja* seveda čimprej vzeli v roke. Gre za dvotirno spisan dokumentarni roman o neprekosljivem, še živečem goljufu Enricu Marcu (rojenem 1921), ki se mu je uspelo kar nekaj desetletij pretvarjati, da je avtentična priča španske državljanske vojne in tudi poosebljenje antifašizma, saj naj bi bil med vojno pristal tudi v koncentracijskem taborišču, dokler se ni pred časom izkazalo, da gre za grandioznega lažnivca, ki so mu nasedli milijoni s politično smetano vred, saj mu je ta pripenjala odlikovanja. Na prvi vsebinski ravni Cercas tako preigrava Marcov življenjepis, na drugi pa svoj odnos do njega ter zadržke, da bi se lotil pisanja knjige o pričujočem. Izvrstno spisana zgodba o sodobnem Don Kihotu. > SAMO RUGELJ

IVÁN REPILA

DEČEK, KI JE ATILI UKRADEL KONJA

prevod: Vesna Velkovrh Bukilica

Mladinska knjiga, zbirka Roman, 2022, t. v., 104 str., 22,98 €

Iván Repila (1978) je španski pisatelj, ki je s svojim drugim romanom z nenavadnim naslovom *Deček, ki je Atili ukradel konja* (izvirno je izšel leta 2013), dosegel mednarodno prepoznavnost, to kratko, a pomenljivo alegorično delo pa je bilo deležno vsakovrstnih interpretacij. Osnovna vsebina romana je preprosta: dva brata, Mali in Veliki, se znajdeta v sedem metrov globoki jami, prepuščena sama sebi ob pičli vodi in hrani, ki jo morata izbezati iz prsti, preizkušnjo preživetja v teh turobnih razmerah pa vzporejata s tuhtanjem, kako se (morda) da rešiti iz tega zagonetnega prostora. Metaforično bogato pisanje, ki za literarne sladokusce v sebi skriva še dodatna presenečenja, nenavadne tvorbe stavkov ter vse bolj napeto dogajanje na dnu jame, ki mu ni videti rešitve, saj bratoma postopoma pohajajo moči, zapušča pa ju tudi zdrava pamet, so prava bralna poslastica, ki skriva marsikaj in terja, da se je po koncu branja lotimo znova – ne nujno v istem bralnem zaporedju kot prvič! > SAMO RUGELJ

ISABEL ALLENDE

PAULA

prevod: Vesna Velkovrh Bukilica

Sanje, zbirka Sanje. Roman, 2022, m. v., 334 str., 17,95 €, JAK

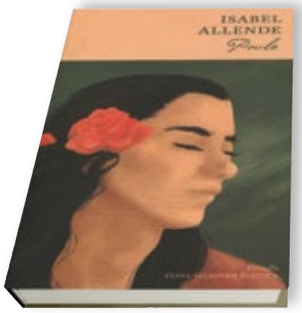

Isabel Allende (1942) je znamenita čilska pisateljica, ki jo prav dobro poznamo tudi pri nas, saj je že s svojim romanesknim prvencem *Hiša duhov* iz leta 1982 dosegla mednarodno slavo. Nedavno ji je ob dobrih kritikah izšel nov roman *Violeta*, v slovenščini pa smo ravnokar dobili prevod njenega najbolj osebnega, občutljivega in širokopotezno spisanega dela *Paula*, ki je izvirno izšlo leta 1994. V njem Isabel Allende s svojim razkošnim in gostim jezikom v maniri literarne avtobiografije popisuje dramatično obdobje od decembra 1991 naprej, ko je njena hčerka Paula padla v komo, avtorica pa ji je (sedeč ob postelji) začela pisati družinsko kroniko, ki jo bo hčerka lahko prebrala, ko se bo spet zbudila iz nje. Barvito in preobratov polno življenje svojih prednikov Allendejeva popisuje vzporedno z dogajanjem v bolnišnici, kjer se hčerki stanje ne izboljšuje, rezultat pa je intimna pripoved matere hčeri, ki je preživela čas in postala moderna klasika na svojem vsebinskem področju. > SAMO RUGELJ

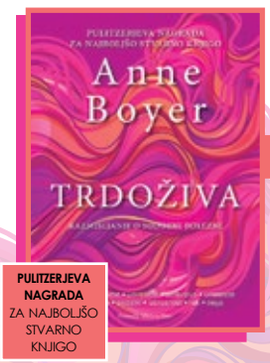

ANNE BOYER

TRDOŽIVA

RAZMIŠLJANJE O SODOBNI BOLEZNI

»Pretresljiva in pomembna knjiga o našem pogledu na bolezen in zdravje, umetnost in znanost, jezik in literaturo ter umrljivost in smrt.«

– Sally Rooney

CAROLINE CRIADO PEREZ

NEVIDNE

KAKO VRZELI V PODATKIH IN RAZISKAVAH OBLIKUJEJO SVET PO MOŠKI MERI

»Najvišje police na omarah so še vedno narejene tako, da jih lahko doseže moški, ne pa povprečno velika ženska.«

– Irena Štaudohar

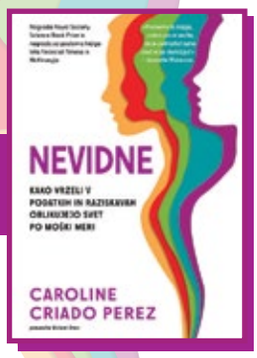

Nakup: na spletni strani **www.bukla.si** • po telefonu 01/520 18 39 • po e-pošti knjigarna@umco.si • Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah. UMco

MATT HAIG

POLNOČNA KNJIŽNICA

prevod: Esther Danila Kogoj

Hiša knjig, 2022, t. v., 331 str., 34,90 €

Matt Haig

... roman leta 2020 portala Goodreads ...

Bralci na portalu Goodreads so leta 2021 *Polnočno knjižnico* izbrali za najboljši roman leta poprej, s čimer je angleški pisatelj Matt Haig (1973), ki smo ga v slovenščini do zdaj poznali po njegovih neleposlovnih knjigah, kot denimo *Zapisi o živčnem planetu*, dosegel novo raven mednarodne prepoznavnosti. *Polnočna knjižnica* je sentimentalna zgodba o drugih priložnostih v življenju. Glavna junakinja je Nora Seed, stara nekaj čez trideset let, ki se ji zdi, da se je vse, za kar se je trudila v življenju, spremenilo v prah, zato ne vidi več druge rešitve, kot da konča svoje življenje. A ob tem se znajde v nekem vmesnem področju med življenjem in smrtjo, v knjižnici, kjer se ji ponudi možnost, da na določenih križiščih svoje življenjske poti izbere drugo smer in v resnici vidi, kam bi jo ta pripeljala. Tako se poroči z moškim, ki ga je zapustila dva dni pred poroko, nadaljuje treniranje plavanja, ki ga je opustila ipd., in zazdi se, da bi bile drugačne življenjske odločitve zanjo boljše. Vendar pa ima polnočna knjižnica z njo drugačne načrte. Izvirno! > SAMO RUGELJ

OCEAN VUONG

BEŽEN TRENUTEK BAJNOSTI

prevod: Anja Zag Golob, Katja Šaponjić

Mladinska knjiga, zbirka Roman, 2022, t. v., 299 str., 32,99 €, JAK

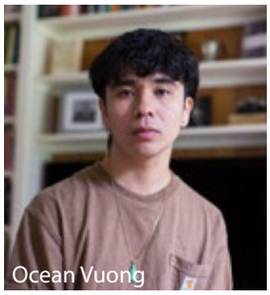
Ocean Vuong

»Pravijo, da travma ne vpliva le na možgane, temveč tudi na telo, na njegovo mišičje, sklepe in držo. Lanin hrbet je bil večno ukrivljen.« Tako o svoji babici Lan pripoveduje prvoosebni pripovedovalec tega kritiško hvaljenega romana iz leta 2019 z vzdevkom Cuki, ki predstavlja tretjo, vendar še ne povsem asimilirano vietnamsko generacijo v Ameriki, kamor so se preselili nekaj let po njegovem rojstvu. Njegova babica se je v času vietnamske vojne prodajala ameriškim vojakom, njegova mama Rose, ki ji Cuki s tem romanom piše nekakšno pismo, pa je bila sad enega teh srečanj. Potem pa je Lan, noseča že štiri mesece, v baru srečala osamljenega ameriškega vojaka Paula in se z njim preselila v Ameriko. Ta je talilni lonec, iz katerega še vedno brizgajo travme vietnamske vojne; te mora absorbirati Cuki, ki skuša polno zaživeti kot del ameriškega srednjega razreda, ob tem pa najti tudi (istospolno) ljubezen. Avtobiografsko podloženi prozni prvenec ameriškega pesnika vietnamskega rodu je pisan poetično, avtentično in časovno diskontinuirano ter predstavlja enega prepričljivejših romanov letošnje pomladi. > SAMO RUGELJ

KÓSTAS HATZIANDONÍU

AGRIGENTO

prevod: Klarisa Jovanović

Pivec, zbirka Branje. Proza, 2021, t. v., 346 str., 29,90 €

Avtor romana, ki nas z doživetimi opisi popelje na potovanje po Siciliji, je Grk z Rodosa, preseneti pa nas dejstvo, da je italijanski otok prvič obiskal šele po tem, ko je napisal pričujoče delo, ustvarjeno s pomočjo turističnih vodnikov in druge literature o Siciliji. Izbira tega oddaljenega prizorišča se nam sprva lahko zdi nenavadna, a v romanu izvemo, da so prav Rodošani v antiki kolonizirali Agrigento, antični Akragant. Med njimi je bil tudi slavni filozof in polihistor Empedokles, okrog katerega se osrediščajo razmišljanja literarnih oseb, ki jih spremljamo. Pausania je nekoliko ekscentričen zdravnik, ki kot da živi v nekem drugem, preteklem Agrigentu. Kadar ne sestavlja zgodovine mesta in svojih grških prednikov, med katere šteje tudi samega Empedokla, se zateka v spomine na življenje s tragično preminulo ženo. Ima pa tudi temno skrivnost – skriva nekdanjega mafijca. Zdravnika vsako jesen obišče hči, sicer živeča v Rimu, ki ob vrnitvi na rodni otok naleti na nekdanjo sošolko, njena zgodba pa se preplete tudi z zgodbo nekdanjega sošolca z Rodosa, ki sklene obiskati Agrigento, da bi jo našel in obudil staro ljubezen. Splet usod pa spremljajo dejstva zgodovine in umetnostne zgodovine, filozofski izreki ter številne literarne reference. Branje zatorej ni lahkotno, vendar če si vzamemo čas, nam prejemnik evropske nagrade za literaturo s poetičnim jezikom, ki se je odlično prenesel tudi v prevod, uspe pričarati duh antične kot tudi sodobne Sicilije. > SANJA PODRŽAJ

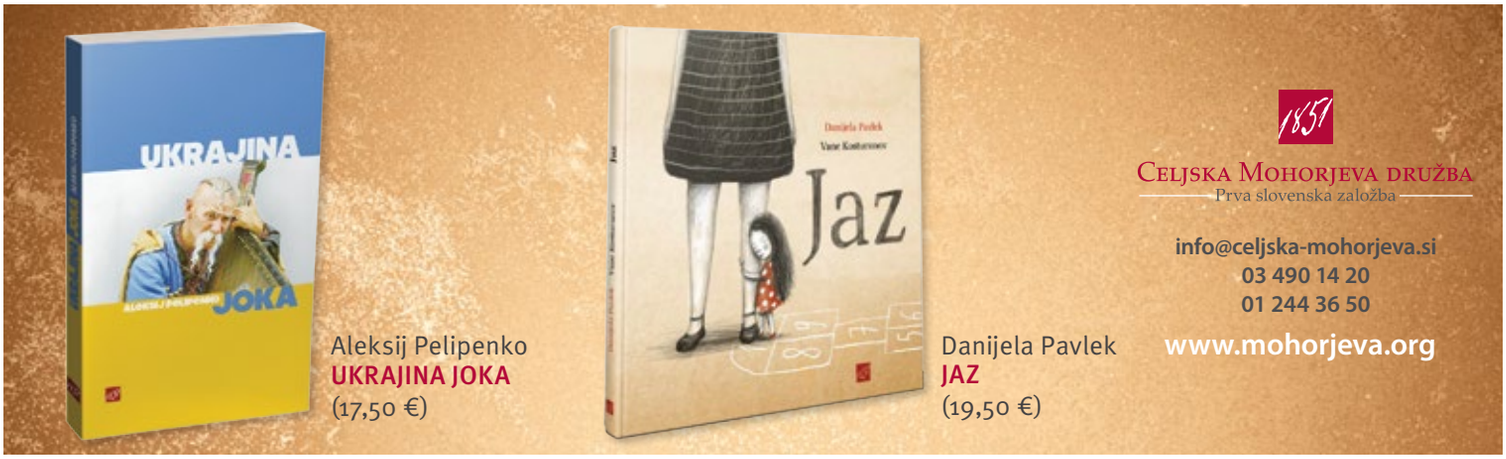

Aleksij Pelipenko
UKRAJINA JOKA
(17,50 €)
Danijela Pavlek
JAZ
(19,50 €)

POGOVARJAL SE JE:
SAMO RUGELJ

Kristina Kočan je pred leti doktorirala iz sodobne ameriške književnosti, potem soprevedla antologijo afriško ameriške poezije, zdaj pa je zelo zaslužna, da smo dobili še premišljeno sestavljeno antologijo kratke proze severnoameriških Indijancev, ki jo je po malem začela delati že leta 2014. Zgledno urejena in prevedena knjiga nas popelje med raznolike tematske motive severnoameriških indijanskih literatov, ki so pogosto daleč od tega, kar nam v zvezi z Indijanci ponujajo hollywoodski in drugi klišeji. Ob izidu smo z njo opravili kratek pogovor.

»Ta antologija je odličen uvod v sodobno indijansko književnost.«

PO TOKU NAVZGOR
Antologija sodobne kratke proze severnoameriških Indijancev
izbor in prevod: Kristina Kočan
Litera, zbirka Litera,
2021, t. v., 284 str., 24 €, JAK

Foto: Bojan Atanasković
Kristina Kočan

Bukla: Kaj vas je napotilo k temu, da ste se odločili za antologijo kratke proze severnoameriških Indijancev?

Kočan: V sodobno indijansko književnost sem se zaljubila v času podiplomskega študija. Pritegnila me je zaradi tem, ki jih obravnava, zaradi vseh možnih problematik, sploh pa zaradi načinov, s katerimi pristopajo k pisanju, h književnosti. Zgodbe še zdaleč niso enostavne, mnogi avtorji in avtorice ignorirajo neka standardna pravila in oblike, ker to ni v skladu s tradicionalnim indijanskim pripovedništvom, ki še danes stoji v središču njihove ustvarjalnosti. Hkrati celo dokazujejo, da ustno izročilo severnoameriških Indijancev ne sodi le v neko preteklo izkušnjo, ampak je še vedno živo, prisotno. V pisanje si prizadevajo vpeljevati raznolike kode, pogosto prepletajo različne ontološke ali časovne ravnine – prepletajo mitologijo z vsakdanom, preteklost s sedanjostjo, celo prihodnostjo –, tudi jezik ni enoplasten, pogosto torej podaja ustno izročilo in z njim tudi besede, celo povedi v indijanskih jezikih. Slovenskemu bralstvu sem želela odpreti okno v svet, ki ga poznamo pretežno le preko hollywoodskih stereotipov in klišejev in je povsem zgrešeno predstavljen. V naš literarni prostor sem želela pripeljati zgodbe, ki lahko osupnejo, vznemirijo, zmedejo, razveselijo, nasmejijo, zlasti pa premaknejo. Kot nakaže že sam naslov antologije *Po toku navzgor* zgodbe, ki zaobjemajo neki upor, hkrati pa boj za preživetje in preživetje samo. Predstavljajo to rdečo moč, kot ji pravijo. Toliko razlogov.

Bukla: Navedbe ureditve avtorskih pravic na koncu knjige napeljujejo na misel, da je bilo zahtevno že to administrativno opravilo? Kako je šlo?

Kočan: Res je. Tudi ta del sem prevzela sama, kar je gotovo pomenilo svojstven izziv. Najti vse kontakte, agente in podobno. Bilo je predvsem dolgotrajno in na trenutke stresno, ker sem za kakšno zgodbo šele v zadnjem hipu dobila odobritev oz. dovoljenje. Do dovoljenj sem skušala priti po najrazličnejših možnih kanalih, še celo eno navadno pismo sem odposlala *(smeh)*. To je del prevajalskega projekta, ki pa je brez dileme najmanj zanimiv.

Bukla: Kaj obsega knjiga in kako ste se odločali za avtorje in njihove zgodbe? Kaj so bila merila za izbor?

Kočan: Gre za izbor sodobne kratke proze enaindvajsetih indijanskih pisateljev in pisateljic, rojenih med letoma 1929 in 1986. Kriterij je v prvi vrsti vselej kakovost avtorjev, ali kot pravite, literarna vrednost njihovih del. Res gre za cvetober sodobne indijanske književnosti, avtorje, ki so sedaj tudi neizogibno del ameriškega literarnega kanona. Dolgo sem raziskovala, natančno študirala, brala, premišljala svoj izbor, pri čemer je bilo zame ključno predvsem to, da ustvarim močno rdečo nit, ki bo povezala vse zgodbe v antologiji, a bodo te hkrati dovolj raznolike, da mi bo uspelo prikazati, kaj vse zmore staroselska zgodba.

Bukla: Kateri pa so ključni vsebinski poudarki teh avtoric in avtorjev?

Kočan: Najprej se mi je zdelo nadvse pomembno predstaviti, na kakšne načine se indijanski avtorji in avtorice ukvarjajo z vprašanjem identitete; v srži številnih zgodb so namreč res vprašanja iskanja in ohranjanja staroselske identitete, fenomen iskanja lastnega prostora, svoje pripadnosti. Poleg tega se v teh zgodbah srečamo s premišljevanjem, preizpraševanjem in izpostavljanjem problematik, ki jih zadevajo skozi osebno, kulturno in zgodovinsko izkušnjo: od problematike krščanskih internatskih šol, ki so jih bili indijanski otroci prisiljeni obiskovati, tam pa so jim vzeli jezik, vrednote, jim vsilili svojega boga in jih povrhu vsega zlorabljali na vse možne načine, dogajale so se nepredstavljive groze, do problemov alkoholizma, kockanja, izginotij in zlorab staroselk, rasizma … Vredno je izpostaviti še to, da so oni sami kot tudi njihovi liki vpeti v neko dvojnost bivanja ter posledično razpeti med dvema svetovoma, med dvema skrajnostma, starodavnim izročilom in tradicijo na eni strani ter kruto realnostjo sodobnega časa na drugi.

Bukla: V slovenščini imamo le malo prevedenih knjig indijanskih staroselcev. Ena od njih je denimo vznemirljivi roman *Tam tam* Tommyja Orangea, ki ste ga kot avtorja tudi vključili v ta izbor. Katere avtorice in avtorje bi po vašem mnenju še morali bolje spoznati?

Kočan: Vse *(smeh)*. Vsakič rečem, da je ta antologija odličen uvod v sodobno indijansko književnost, pokušina, *teaser*. Vsi avtorji in avtorice so več kot odlični. Oče sodobne indijanske književnosti, N. Scott Momaday, bi si gotovo med prvimi zaslužil mesto v naši prevodni literaturi, prav tako Louise Erdrich, ki s svojimi deli žanje uspeh za uspehom na ameriški literarni sceni, ali pa Joy Harjo, ki je bila kot prva avtorica indijanskih korenin leta 2019 imenovana za *poeto laureato* ZDA, in pa Paula Gunn Allen, ki v svoje pisanje vpleta tudi feministično misel. Hkrati pa imamo opravka s sijajnimi literarnimi glasovi mlajših generacij, poleg Tommyja Orangea, ki ste ga omenili, so tu še Brandon Hobson, Kelli Jo Ford in drugi.

Bukla: Morda v prihodnosti dobimo še kak prevod. Soprevedli ste že antologijo afriško ameriške poezije, obenem pa ste tudi avtorica več pesniških zbirk. Lahko poveste še kaj o svojih prihodnjih knjižnih projektih?

Kočan: Kar zadeva moje prevajalsko delo, so antologije gotovo posebna strast. Dolgo časa sem si prizadevala za izdajo antologije, o kateri govoriva. Prve zgodbe sem namreč začela prevajati že leta 2014 in po vseh teh letih sem res hvaležna, da je prišlo do izdaje. Tudi ideje glede prevodov za naprej so in želja je gotovo še kakšna antologija. Trenutno prevajam pomembno ameriško pesnico Carolyn Forché, ki bo osrednja gostja letošnjega festivala Dnevi poezije in vina. Glede mojega pesniškega dela pa si trenutno želim le, da najde zadnja pesniška zbirka *Selišča* pot med bralstvo in naleti na dobre odzive.

AMÉLIE NOTHOMB

SMRDOKAVRA

prevod: Daša Helena Kobe

Sanje, zbirka Sanje. Roman, 2022, m. v., 130 str., 13,95 €, JAK

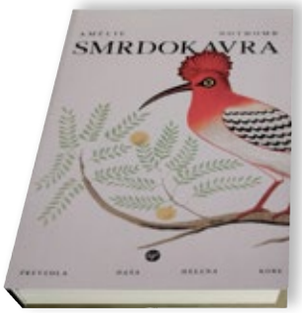

Roman priznane belgijske piske, ki je slovenski javnosti dobro znana po romanih *Metafizika cevi*, *S samospoštovanjem* in *Žeja*, nas že z uvodnim stavkom posrka v svoj nenavadni, groteskni svet dveh vzporednih zgodb nasprotujočih si protagonistov. Že naslov romana nakazuje na šaljivo predelavo oz. travestijo pravljice Charlesa Perraulta, ki jo v slovenščini poznamo pod naslovom *Kraljevič s čopkom*, v avtoričini izvedbi pa zazveni kot svojevrstna priredba pripovedi *Lepotica in zver*. Ta nas že od začetka drži v napetosti in negotovosti, v katero smer bo krenil ta nenavadni pravljično-romaneskni zapis, ki mu lahko pripišemo, kot nas na to opozori prevajalka in avtorica spremne besede, kopico večnih literarnih tematik: ljubezen, družbeno izobčenost, osamljenost, bistroumnost, sprejemanje sebe in drugih … Genialni deček in velik občudovalec ptic Božidar, dobrega srca in ne najbolj posrečenega videza, po množici ljubezenskih zapletov sreča zamaknjeno in zamišljeno Trandaviljo, dekle angelskega obraza, a (na videz) počasne pameti, ki odrašča ob ljubeznivi in čudaški babici. Nenaklonjena usoda junakov, sem ter tja prebodena s kakšno pikro pripovedovalčevo opazko, usmerjeno na račun sodobne družbe, je spisana v gibkem in razposajenem jeziku ljubezenskih in osebnih tegob, ki imenitno zazvenijo tudi v slovenskem prevodu. Delo je kakor da mimogrede posuto z darežljivim številom literarnih referenc in skritim pisateljičinim pomežikom v njenih romanih tako pogosto ubesedenih tematik japonske družbe in kulture, kjer je preživela del svojega življenja. Za vse ljubitelje pravljičnih zapletov. > TANJA BOŽIĆ

SLOBODAN TIŠMA

BERNARDIJEVA SOBA

Kantata za glas (falzet) in orkester

prevod: Urban Vovk

LUD Šerpa, zbirka Klasična šerpa, 2021, m. v., 129 str., 16 €

Sprva konceptualni umetnik in glasbenik ex-YU punk generacije, sodobnik Marka Breclja, član zasedb, ki sta ustvarili zgolj dva glasbena albuma, a sta zaznamovala celotno generacijo, kasneje pa večkrat nagrajeni pesnik in pisatelj, novosadska ikona kulturne scene Slobodan Tišma (1946) je z *Bernardijevo sobo* ustvaril enigmatični, simbolni, svojski eksperimentalni roman, ki se izmika opredelitvi. Zgodbo pripoveduje z glasbo, slika z barvami in jo ubesedi kot poezijo in prozo v enem. Ponudi hipne orise občutij, nato se prelije v ultimativno neobčutenje sveta, do katerega se noče opredeliti in se vanj ne želi dejavno vplesti – enako kot se življenju izmika glavni junak romana Pišta Petrović, ki si je zavestno izbral vlogo obstranca. V njegovem stanovanju, podedovanem po očetu, vojaški osebi, so se naselili vsiljivi gostje. Ker nočejo oditi, Pišta živi v oskubljenem avtomobilu na dvorišču pred blokom. Brez ambicij in brez cilja. Opusti vse materialno, zazrt je zgolj v lastni svet, spolno nezainteresiran (dolgega ima tri centimetre), nemočno, otrplo čaka na nič. Značilnostim glavnega junaka sledi naracija romana, ki pripoved začenja, nato pa zajeclja, usahne, se ponavljajoče pojavlja, a spet zdrsne v refleksije in digresije. Pripoved spominja na glasbo, kakor napoveduje že podnaslov romana. Tišma je za roman prejel NIN-ovo nagrado za roman leta. > MAJA ČREPINŠEK

Najbolj natančna in referenčna knjiga o zgodovini Ukrajine

»Nepogrešljiv vodnik po tragični zgodovini velikega evropskega naroda.«
– Sunday Telegraph

SERHII PLOKHY (1957) je ugledni ukrajinski zgodovinar in profesor na Harvardski univerzi.

PREDNAROČILO

VRATA EVROPE

izide 15. junija 2022

prednaročniška cena: 22,90 €

- redna cena: 28,90 €
- obseg ca.: 500 str.
- broširana vezava z zavihki

Opremljena s kartografskim materialom, zgodovinsko časovnico in umestitvijo ključnih zgodovinskih oseb nam knjiga *Vrata Evrope* podajo izčrpen in temeljit uvid v izvore enega najbolj nevarnih mednarodnih konfliktov po obdobju hladne vojne.

PRIPOROČAMO TUDI:

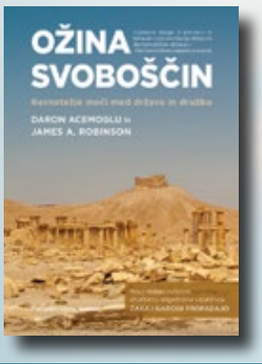

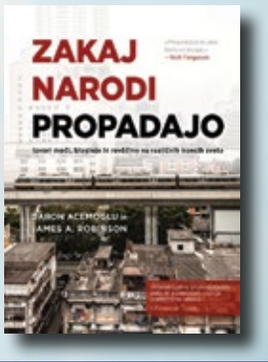

Prednaročila in naročila sprejemamo: • 01/520 18 39 • knjigarna@umco.si • na spletni strani: knjigarna www.bukla.si

UMco

Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah.

RÉKA MÁN-VÁRHEGYI

MAGNETNI HRIB

prevod: Marjanca Mihelič
Mladinska knjiga, zbirka Roman,
2022, t. v., 527 str., 39,99 €

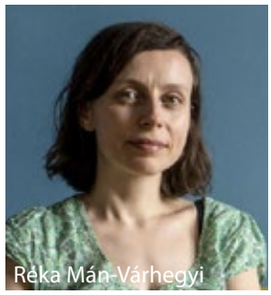
Réka Mán-Várhegyi

Med branjem tega romana madžarske pisateljice romunskih korenin, ki je izšel leta 2018, leto kasneje pa je prejel tudi evropsko nagrado za književnost, sem se takoj spomnil na »kampus trilogijo« Davida Lodgea, ki je umetelno prepletal življenje in razmerja profesorjev s širšo družbeno sliko. Tudi pri *Magnetnem hribu*, tekoče spisanem romanu, ki ponudi živahno sliko akademske scene na Madžarskem na prelomu tisočletja, je podobno. Zgodba se odvija okoli treh likov: prva je Enikő Börönd, nekaj več kot trideset let stara (feministična) sociologinja, ki se – zaradi propadlega zakona z možem Američanom – vrne v Budimpešto, da bi kot strokovno izurjena višja asistentka na fakulteti, končno ustvarila svoje veliko delo. Vendar pa se stvari kmalu začnejo odvijati drugače od pričakovanj. Drugi je Tamás Bogdán, s katerim je v zvezi, ugledni profesor sociologije in raziskovalec, ki je obenem tudi v razmerju s študentko Réko, tudi (delno in prvoosebno) pripovedovalko romana, in si prizadeva najti svoj prostor pod (akademskim) soncem. Roman, ki preko živahnega univerzitetnega življenja in njegovih izzivov prevprašuje sodobno madžarsko družbeno stvarnost od vprašanja ženske identitete, prek levičarskih intelektualcev do aristokratskih družin Ambiciozen sodoben madžarski roman. > SAMO RUGELJ

GIAMBATTISTA BASILE

ZGODBA ZGODB

ali zabava za najmlajše
prevod: Ana Duša, Irena Duša Draž
ilustracije: Damijan Stepančič
Goga, zbirka Goga,
2022, t. v., 504 str., 28,90 €, JAK

Giambattista Basile

... duhovita in ostra kritika družbe 17. stoletja ...

V slovenščini se lahko odslej pohvalimo s prevodno pridobitvijo prve evropske zbirke literarnih pravljic. Pripovedovalski dragulj, ki korenini v 17. stoletju, je spisan v neapeljskem narečju, krasi pa ga tudi večplastnost jezikovnih registrov, ki sta jo prevajalki prelestno prelili v slovenski jezik. Že v predgovoru Ane Duša se kaj kmalu poučimo o zgodovini in razvoju žanra pravljice, piščevem življenju in temeljnih pripovednih značilnostih, ki nam pomagajo slediti karnevalsko razburkanemu dogajanju, razdeljenem na pet pripovednih dni, v katerih se izrisuje satiričen in kritičen pogled na družbo tistega časa. Zgodbe, ki jih pripoveduje deset izbranih dvornih pripovedovalk, sicer neapeljskih širokoustnic, se dotikajo širokega spektra tem, turbulentnih usod, pritlehnosti vsakdana, praznih puhlic in splošnega fičfiričevstva. Živopisna razvedrila po koncu vsake pripovedne sekvence povzame pregovor, zaključek dneva pa naznani ekloga. Četudi se pripovedni tokovi redno sukajo, je konec vendarle naklonjen razkritju resnice … Pomembno in nadvse duhovito branje. > TANJA BOŽIĆ

Leïla Slimani

DEŽELA DRUGIH

prevod: Saša Jerele

Mladinska knjiga, zbirka Kapučino, 2022, t. v., 329 str., 32,99 €

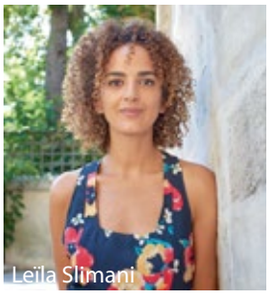
Leïla Slimani

Roman z Goncourtovo nagrado ovenčane pisateljice (*Uspavanka*) nas tokrat popelje v Maroko, avtoričino rojstno deželo, kamor umesti razmerje na videz nenavadnega para, ki se zaljubi v času druge svetovne vojne v francoski Alzaciji, rodni pokrajini neveste Mathilde, skupno pot pa nadaljuje v maroškem Meknesu, rodni grudi njenega moža Amina. Razkošen pripovedovalski dar francosko-maroške piske, ki je tudi prvi del nastajajoče trilogije, nam pričara družinsko zgodbo o tujstvu in (ne)pripadanju na številnih tematskih ravneh: kolonizirani se znajdejo v primežu kolonov, svet je podrejen vojni, ženskam dominirajo moški. S pomočjo spretne menjave perspektiv romanesknih osebnosti sledimo zgodovinsko obarvani narativni niti, kjer spremljamo odraščanje mlade bistroumne Ajše, pretirano zagnanost njenega očeta Amina in za glavo višje (tudi v merilih trdoživosti in trmoglavosti) francoske priseljenke Mathilde, ki skuša s svojim svobodnjaštvom kljubovati družbenim determinizmom časa in okolja. Slikoviti opisi krajev, prostorov in literarnih osebnosti, ki zapolnjujejo in oživljajo časovni interval med letoma 1946 in 1956, so prepričljiva in nadvse vznemirljiva prozna pripoved, ki bralca popolnoma posrka. Navzlic trdovratnemu patriarhatu in tegobam pomanjkanja se skozi cvetove pomarančevcev in zdelane prste dlani svetlikajo napovedi osebne in politične neodvisnosti. > Tanja Božić

Eva Menasse

ŽIVALI ZA NADALJEVALCE

prevod: Tanja Petrič

LUD Literatura, zbirka Stopinje, 2022, m. v., 267 str., 23 €, JAK

Eva Menasse

Eva Menasse (1970) je avstrijska pisateljica, ki zdaj živi v Nemčiji, prve knjige pa je napisala skupaj z bratom Robertom Menassejem (oba sta otroka nedavno preminulega nogometaša Hansa Menasseja), ki ga v slovenščini že poznamo po njegovem eposu *Prestolnica*, je za svojo kratkoprozno zbirko *Živali za nadaljevalce* iz leta 2017 prejela avstrijsko nagrado za književnost, v njej pa z izostrenim pogledom na družinsko dinamiko suvereno obdeluje medosebne odnose znotraj nje. Vsako od osmih pripovedi intonira kratko poročilo iz živalskega sveta, nekatera od njih pa delujejo prav bizarno, bodisi da gre za gosenice, ježe, kače ali race, potem pa avtorica nadaljuje zgodbo iz človeškega sveta, kamor na svojstven način prezrcali uvajalno poročilo, kor denimo v zgodbi Jež, kjer po vzoru iz uvoda čustveno nestabilna Micol in priložnostni znanec mrzlično osvobajata glavo ježa iz embalaže za sladoled, zaradi česar so ježi v resnici (razlog je bila neprimerno oblikovana embalaža) mnogokrat umirali. Sodobno izpisane zgodbe izpod peresa izurjene pisateljice, ki zlahka posega po različnih žanrih! > Samo Rugelj

Knjižni abonmaji v knjigarni Konzorcij

DOGODKI V KNJIGARNI KONZORCIJ • DOGODKI V KNJIGARNI KONZORCIJ

- **Licitacija ilustracij**
  – petek, 8. aprila, ob 18. uri
- **Maja Monrue, F. A. Y. N.**
  – sreda, 13. aprila, ob 18.00
- **Otroški abonma**
  z vsestranskim Srđanom Milovanovićem
  – sobota, 9. aprila, ob 11. uri
  – sobota, 7. maja, ob 11. uri
  – sobota, 26. maja, ob 11. uri
- **Pravljične urice**
  s Saro Primožič
  – četrtek, 14. aprila, ob 17. uri
  – četrtek, 12. maja, ob 17. uri
  – četrtek, 26. maja, ob 17. uri
- **Hospickafe**
  povezuje Carmen L. Oven
  – torek, 19. aprila, ob 18. uri
  – torek, 24. maja, ob 18. uri
- **Enajsta šola v knjigarni**
  – torek, 3. maja, ob 11. uri

NOVO ZA MLADE • NOVO ZA MLADE • NOVO ZA MLADE

- **Klub fantastičnih**
  Resni in malo manj resni pogovori o fantaziji, znanstveni fantastiki, postapokalipsi in vsem vmes.

  Pridružite se **Klubu fantastičnih** – knjižnemu klubu za vse ljubitelje izmišljenih svetov in epskih pustolovščin.

  Družili se bomo vsako tretjo sredo v mesecu na leposlovnem oddelku knjigarne Konzorcij ob 18. uri.

  Sreda, 18. maja, ob 18. uri; prvo srečanje Kluba fantastičnih – knjižnega kluba za vse ljubitelje izmišljenih svetov in epskih pustolovščin. Pogovor bo tekel o sagi *The Witcher* ter o novem slovenskem prevodu, *Veščec: Zadnja želja*.

Se vidimo v Konzorciju.

Več o dogajanju v Knjigarni Konzorcij:

www.mladinska-knjiga.si/dogodki

MAGDA SZABÓ

VRATA

prevod: Gabriella Gaál
eBesede, zbirka Besede,
2021, m. v., 263 str., 18,90 €, JAK

»Obe sva se motili, ta, ki mi je zaupala, in tudi jaz, ki sem se prevzela. Zdaj je pravzaprav vseeno, kajti tistega, kar se je zgodilo, ni mogoče popraviti.« Nenavadno pripoved o dveh ženskah, pisateljici, prvoosebni pripovedovalki zgodbe, in njeni gospodinji je leta 1987 napisala madžarska pisateljica, ki je svojo kariero začela kot pesnica. Avtobiografsko delo je prevedeno v enaintrideset jezikov, doživelo je več gledaliških priredb in filmsko verzijo ter prejelo več nagrad. Pisateljica Magda skozi zgodbo postopoma odpira tančice v razumevanje svoje službnice Emerenc, ki ji je pomagala kar dve desetletji. Bralca pritegne že začetek romana, kjer avtorica spregovori o vratih v sanjah, slednja pa so v knjigi simbolno prikazana kot vstop do sicer sprva popolnoma zaprte in nedostopne Emerenc. »Emerenc je bila modra in ni preizkušala nemogočega, moči je hranila za to, kar lahko za svojo preteklost še naredi v prihodnosti, a je bilo razumevanje vsega tega seveda skrito še nekje daleč v času.« Zgodba se začne v petdesetih letih prejšnjega stoletja na Madžarskem in avtorica subtilno prikazuje svoje življenjske spore s komunistično oblastjo. Kot je dejala: »Pisatelj ne sme lagati, tudi če je to njegova poguba.« Delo, ki je poglobljen prikaz odnosa med dvema ženskama, razumevanja sočloveka in pa navsezadnje preoblikovanja samega sebe, se zaključi s pretresljivo izdajo. Roman, ki pritegne z zgodbo, nato pa nam stran za stranjo postavlja življenjska vprašanja, na katera moramo odgovoriti sami. > AJDA VODLAN

LÉON BLOY

REVNA ŽENSKA

Epizoda iz sodobnega življenja
prevod: Jaroslav Skrušný
Družina,
2022, m. v., 396 str., 29,90 €, JAK

Léon Bloy (1846–1917) je pri nas razmeroma neznan avtor francoskega literarnega ustvarjanja devetnajstega stoletja, nemara tudi zato, ker je napisal zgolj dva romana. Veljal je za neznosno težavnega človeka, ki si je za nalogo zadal brezkompromisno in radikalno razkrivanje resnice o vsem – družbi, veri, družini … Neusmiljenemu opazovalcu se je gnusilo skoraj vse, zato je popisoval strastno in neizprosno, ne da bi se oziral na posledice. *Revna ženska* je sicer roman o Clotilde Marechale, nepopisno revnem dekletu, ki se dvigne iz brozge nizkotnega okolja do sorazmernega blagostanja in ljubezni, nato pa pade nazaj v revščino. Toda vsebine romana še zdaleč ni mogoče zajeti v preprosto formulo, saj na vsakem koraku buhti od kritike malomeščanstva, ostrega razgaljanja brezupnega položaja žensk, besnega razkrivanja hlinjene in mlačne vere, licemerstva, pogoltnosti, poniglavosti, greznice človeških strasti, neznosnega absurda kapitalizma, strastnega napada na nemške filozofe, toda tudi na sočasne francoske intelektualce. Marsikateri lik je zasnovan po resničnih ljudeh; tri moške like je Bloy izrisal po sebi, jim v usta položil lastne misli in s tem ustvaril svojstven avtoportret. In kot v poglobljeni spremni besedi oceni Primož Vitez – marsikatera Bloyjeva pozicija je aktualna še danes, njegov boj proti družbenim in človeškim samoumevnostim pa si zasluži, da ga iztrgamo iz zgodovinske amnezije. > MAJA ČREPINŠEK

Binyavanga Wainaina

NEKEGA DNE BOM PISAL O TEM KRAJU

prevod: Gabriela Babnik Ouattara

Škuc, zbirka Lambda, 2021, m. v., 286 str., 20 €, JAK

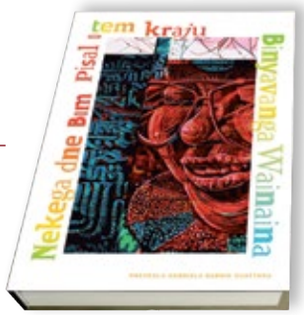

Literarni avtobiografski roman kenijskega pisca in novinarja Binyanga Wainaina (1971–2019), potopisca in strastnega zbiralca afriških kuharskih receptov, ki je izvirno izšel leta 2011, je po eni strani goreče poročilo o Keniji in okoliških državah, v katerih se je gibal avtor ob koncu prejšnjega in v začetnih letih sedanjega stoletja, z vsemi družbenimi in političnimi pretresi vred, po drugi pa osebna kronika, ki jo avtor izpisuje skozi več osebnih časovnih perspektiv. Spoznamo ga kot odraščajočega kenijskega fantiča, ki popisuje svojo otroško dobo, zatem je že mladenič in študent, ki eksperimentira z življenjem in poskuša največ potegniti iz mladosti, nadalje je odraslež, ki se vrača domov, naposled pa je že uveljavljeni pisatelj, ki zaključuje študij kreativnega pisanja v Ameriki. Dinamična pripoved, v kateri se prepleta avtorjeva intima ter družbena stvarnost, v sebi še nima sledi bolezni, ki je nekaj let kasneje botrovala njegovi smrti, saj je leta 2016 oznanil, da je hiv pozitiven, potem pa umrl od kapi, povezane z njim. > Samo Rugelj

Tom Inglis

PASJA LJUBEZEN

prevod: Jolanda Blokar

Aktivni mediji, 2022, t. v., 191 str., 21,90 €

Od vseh živali so najbrž ravno psi najpogosteje uporabljeni kot literarni in filmski junaki, precej manj pa je v zvezi z njimi izpovednih knjig, v katerih bi avtorji kar se da neposredno in čustveno, obenem pa stvarno popisali razmerje s svojim hišnim ljubljenčkom. Po prijateljevi spodbudi se je tega lotil irski književni avtor Tom Inglis, ki ima za seboj desetletja prijateljevanja z najboljšimi človekovimi prijatelji. Knjiga *Pasja ljubezen* (izvirno je izšla 2020) je mešanica kronologije njegovega odnosa z zdaj že ostarelo Pepe, mehkodlako pšenično terierko, in poljudne sociološke analize razmerja med človekom in psom od preteklosti pa vse do današnjih dni. Inglis nas v knjigi seznani s svojim preteklim in sedanjim življenjem, kjer se je pred nekaj leti, tudi potem, ko je ostal brez žene, iz Dublina preselil na podeželje, ob tem pa popiše tudi kronologijo svojih psov, vse do Pepe, ki predstavlja osrednjo junakinjo knjige. Avtor v kratkih poglavjih razmišlja o različnih potankostih svojega odnosa s psičko, razglablja o tem, kako ona vidi njega, svet in svoje življenje, občutljivo ugotavlja, kaj vse se lahko kot človek nauči od psa, ob tem pa ves čas primerja odnos (in potem tudi smrt) svoje žene z usihanjem psičke, ki utrujena in izmučena še vedno vsak dan živahno gleda v svet in skače po njem. > Samo Rugelj

Didier Eribon

VRNITEV V REIMS

prevod: Iztok Ilc

Založba /*cf., Rumena zbirka, 2022, m. v., 203 str., 21 €, JAK

Tisti, ki spremljate založbo /*cf., veste, da so svoje zbirke poimenovali (tudi) po barvah. Modra barva je (bila) za zbirko Delajmo Evropo, zelena za leposlovne knjige, vijoličasta za feministična dela, rdeča pa za splošne sociološke knjige. Najmanj knjig je do zdaj izšlo v rumeni zbirki, namenjeni hibridnim izpovednim knjigam, kjer je že kar daljnega leta 2001 izšla knjiga Leva S. Klejna *Sprevrnjeni svet*, potem pa leta 2020 druga, *Kovač anarhist*, ki jo je napisal Umberto Tomasini. Zdaj je v tej zbirki izšla tretja knjiga, *Vrnitev v Reims*, njen avtor pa je francoski filozof in zgodovinar Didier Eribon (1953). Gre za njegovo najbolj znano delo iz leta 2009, ki je bilo tudi osnova za istoimenski film (zdaj na sporedu tudi pri nas), žanrsko pa se knjiga umešča med esejistično memoarsko literaturo z elementi sociološke analize. Eribonova pripoved se začne z njegovo vrnitvijo v kraj, kjer sta na stara leta bivala starša, sem pa je lahko prišel šele po očetovi smrti, da bi obiskal mater, čemur se je poprej na razne načine izogibal. Nadaljevanje prinese prefinjeno in natančno izpisano samoizpoved, saj po eni strani analizira svoje odraščanje v delavski družini ter kasnejšo selitev v Pariz, kjer je postal del tamkajšnjega kulturnega življenja, po drugi pa lastno čustveno in spolno odraščanje, ko mu je preko raznih družbenih preprek uspelo artikulirati in udejanjiti svojo istospolno usmerjenost. Občutljiva in s širokim intelektualnim zamahom izpisana avtobiografija, za katero je spremno besedo napisal Bogdan Lešnik. > Samo Rugelj

PRIZNANJE

Društvo slovenskih založnikov je v minulih dneh podelilo priznanje *naj osebnost založništva 2021*. Prejela ga je Jana Bauer, urednica knjižnega programa Sodobnosti in glavna urednica literarne revije Sodobnost.

Naj osebnost založništva 2021 je JANA BAUER!

Jano Bauer poznamo kot prodorno vsestransko osebnost: založnico, urednico, prevajalko in priljubljeno otroško in mladinsko pisateljico, ki je za svoja dela prejela številna priznanja in nominacije.

Poleg naštetih vlog si Jana Bauer ves čas prizadeva za ustrezno umestitev knjige v družbi, zlasti s snovanjem konkretnih in ciljanih projektov za spodbujanje branja, ki so namenjeni različnim ciljnim publikam: projekt *Naša mala knjižnica*, danes že mednaroden, je namenjen vrtčevskim in osnovnošolskim otrokom prve triade, *GG4U* najstnikom ter *Bralni vlak* medgeneracijskemu, družinskemu branju. Za projekta Naša mala knjižnica in Bralni vlak so tako prejeli priznanje IBBY, projekt GG4U pa že peto leto soustvarjajo z založbo Malinc.

Čeprav KUD Sodobnost usmerja svoje založniške ambicije k visokokakovostnim, skrbno izbranim besedilom, ves čas razvija nove načine nagovarjanja bralcev, kot so snovanje in lansiranje knjižnih škatel Zmenek s knjigo KUD Sodobnost International. Vse to je dokazala tudi v zadnjem letu, ko je založništvo delovalo v razmerah nove realnosti. S svežimi pristopi so knjigo neutrudno približevali ciljni publiki.

Z Janinim pomembnim prispevkom KUD Sodobnost International branje spodbuja tako s tradicionalnimi načini kot inovativnimi pristopi – ki so še posebej usmerjeni k dragoceni publiki mladih bralcev – v katere brez obotavljanja vključujejo tudi rabo novih medijev, ki izzive novih tehnologij pretaka na področje bralne kulture. Naj omenimo tudi, da se s knjigami udejstvujejo tudi v humanitarnih dejavnostih.

Jana Bauer pušča pomemben pečat v slovenski knjižni krajini in ustvarja nove panožne modele, ki so pozitiven zgled in motivacija tudi kolegom. Njeno delovanje se razteza na vsa področja, povezana z branjem, predvsem pa je Jana človek, ki svoje sodelavce srčno sprejme in jim stoji ob strani.

Manca Košir

NAGOVORI TIŠINE

Mladinska knjiga, 2022, pt. v., 387 str., 34,99 €

Neumorna promotorka knjig in dolgoletna pisemska dopisovalka Manca Košir je v novi, že sedmi knjižni zbirki svojih dopisovanj, ki je izšla prav na njen rojstni dan, v središče tokrat (tudi iz osebnih razlogov) postavila pomen tišine za človekovo bivanje in ustvarjanje ter ga v seriji prefinjenih izmenjav pretresala s šestimi občutljivimi dušami, ki imajo do te pomembne prvine v življenju vsakega razmišljajočega človeka svojstven odnos. Slikarka Joni Zakonjšek tako pravi, da »tišina kliče tišino. Tudi sama slika – proces slikanja – je govorila, če sem bila sama tiho.« Pisatelj Dušan Šarotar tišino tudi povezuje s svojo ustvarjalnostjo: »Pesem se vedno rodi, vstane iz tišine, da nas nagovori. Čutim, da je v središču vsakega misterija skrita pesem.« Arhitekt, filozof in teolog Robert Dolinar o tišini razmišlja v kontekstu svobode: »Kako do notranje svobode? Edina vrata do nje so tišina. Tišina pred sabo in pred svetom. Zrenje. Nase in na svet, kakršna sva. Tiha molitev.« Gledališki režiser Tomi Janežič ima do tišine intenziven odnos: »Tišina, v katero sem sam zaljubljen, ni dolgočasna in prazna; nabita je in polna, ničesar bolj intenzivnega si ne znam predstavljati od absolutne statičnosti: v njeni zgoščenosti je napetost vsega obstoja.« Peti dopisovalec in šesta dopisovalka v tej duhovno povzdignjeni knjigi, ki dopolnjuje izjemen knjižni pisemski opus Mance Košir, sta še arhitekt in filozof Ira Zorko ter umetnostna zgodovinarka in literarna prevajalka Vesna Velkovrh Bukilica. > Samo Rugelj

Chimamanda Ngozi Adichie

LJUBA IJEAWELE

Feministični manifest v petnajstih predlogih

prevod: Špela Vodopivec

UMco, 2022, m. v., 80 str., 16,90 €

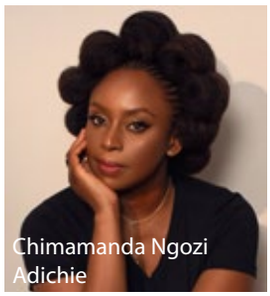
Chimamanda Ngozi Adichie

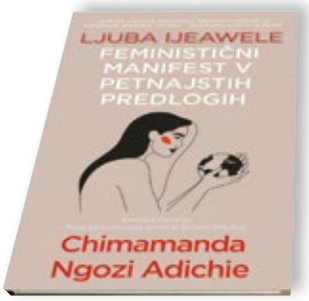

Svetovno priznana nigerijsko-ameriška pisateljica, avtorica romanesknih uspešnic, kot so *Amerikanka*, *Škrlatni hibiskus*, *Polovica rumenega sonca* in sveže prevedene knjižice *Zapiski o žalovanju*, se tokrat podpisuje pod neleposlovno knjigo, ki sliši na ime *Ljuba Ijeawele*. Piska, znana zagovornica pravic žensk, ki se zanje javno izpostavlja tudi v svojih člankih, govorih in nastopih, v pričujočem besedilu odgovarja na prijateljičino vprašanje, kako naj svojo hčer vzgoji v feministko. Da bi presegla teoretično obarvane razlage in svoja razmišljanja karseda prepričljivo podkrepila s primeri iz stvarnega življenja, spregovori na sistematičen in pregleden način ter se loti vprašanj o gospodinjskih opravilih, partnerskih odnosih, službi, pomembnosti branja in izobraževanja, športu ter drugih ključnih vidikih vsakdanjika. Skrbno (i)zbrane teme nagovarjajo bralke (kot tudi bralce) vseh starosti in nas usmerjajo k refleksiji o našem lastnem delovanju kot tudi o ustroju sveta in omejujočih posledicah družbenih norm, ki jih imajo te na razvoj in življenje posameznice. Knjižno besedilo, katerega telo tvori petnajst neprecenljivih in dragocenih nasvetov, kako opolnomočiti mlado žensko in jo oblikovati v močno in neodvisno osebo, se neustrašno zoperstavi spolnim politikam 21. stoletja in opozori na nesmiselno delitev družbenih vlog glede na spol. Delo, ki nas uči ravnanja za pravičnejši in bolj enakopraven jutri. > Tanja Božić

Goran Vojnović

ZBIRALEC STRAHOV

Goga, zbirka Goga,
2022, t. v., 170 str., 24,90 €, JAK

Goran Vojnović

Zbirka esejev *Zbiralec strahov* Gorana Vojnovića je napisana čisto v njegovi maniri, začinjena z dobro mero iskrenosti, ranljivosti in nostalgije, pa tudi močno empatično noto. Eseji se mu zapisujejo nekje v medprostoru sedanjosti in preteklosti, pogosto se vrača v otroštvo, v čas, ko še ni prišlo do razpada, obenem pa se na mnogih mestih izkaže za pretanjenega opazovalca in premišljevalca družbenih fenomenov, problemov in duha časa nasploh. Ne samo začetni, tudi precej drugih esejev v zbirki je protivojnih, v njih avtor zapiše željo po sprejemanju, sodelovanju, povezovanju in preseganju razlik. Le tako je namreč mogoče preseči lastne strahove, o čemer piše tudi v naslovnem in fascinantnem eseju o zbiralcu strahov, saj je že kot otrok začel te zbirati in si ustvaril »življenje po meri lastnih strahov«. Ob vračanju v otroštvo piše o (ne)pripadanju, ki ni zvezano le z najstniško izgubljenostjo in sramežljivostjo na šolskem plesu, temveč tudi z razpadom domovine in s tem maternega jezika (»moja materinščina je v bistvu jezik, ki se je neprestano prilagajal okolju«). To brisanje, izginjanje in zamolčanje (Jugoslavije) prikaže skozi vsakdanje dogodke, kot je na primer menjava zgodovinskega učbenika sredi razreda, in je nov tanjši, saj v njem manjka poglavje o jugoslovanski književnosti. Proti koncu se v eseje prikrade tudi epidemija, ko je »zmanjkalo prostora za iluzije« in smo »ostali z golo resničnostjo«. Pronicljiva in osebna knjiga, ki s prepričljivim zamahom sega onkraj (osebnih in skupnih) strahov v bolj odprt in blažji svet. Nujno branje. > Veronika Šoster

Elif Shafak

KAKO OSTATI PRISEBEN V DOBI DELITEV

prevod: Maja Ropret

Sanje, 2022, m. v., 75 str., 7 €

Elif Shafak

Pandemija in posledična izolacija ter različne oblike psiholoških pritiskov, ki so se odražali v vse bolj konfliktni javni komunikaciji, so spodbudili mnoge literate, da so se odločili ubesediti svoje občutke ob novi družbeni situaciji. Slavna turška pisateljica Elif Shafak, ki jo po seriji prevedenih romanov (izšli so pri založbi Sanje) prav dobro poznamo tudi pri nas, je ta čas bivala v Londonu in ob vse bolj razburjenem javnem ozračju skušala identificirati tiste osebne in vsečloveške prvine, ki v takšnih kriznih časih posamezniku pomagajo ohraniti prisebnost. Svoj zanosni knjižni esej tako po eni strani plete iz preteklih osebnih izkušenj, ko se je znašla ali bila priča posebnim preizkušnjam, po drugi pa bralca naslavlja in mu priporoča knjige, jezik, razmišljanje in podobno, saj sama verjame v transformativno moč zgodb, ki imajo v tem času lahko še prav poseben pomen. Žepna knjiga, ki navdihuje! > Samo Rugelj

MAURO CORONA

ZADNJE IZPOVEDI

prevod: Jernej Šček
UMco, zbirka Odkrito,
2022, m. v., 153 str., 18,90 €

V prvi vrsti bi lahko knjigo *Zadnje izpovedi* opredelili kot literarni avtoportret, izpovedno oporoko, avtorjevo razodetje, ki je popolnjeno s poglobljenimi premisleki, podobami narave, družbenimi in umetniškimi refleksijami ter introspektivnim premlevanjem. Ganljiv obračun z lastnim obstojem furlanskega nenavadneža, pisatelja, kiparja v lesu in alpinista Maura Corone je goreč zagovor ranljivosti in branik občutljivih duš, ki nas vabi k dialogu o položaju človeka v sodobni družbi. Na vsebinsko naravnanost knjige nas opozori uvodni citat Susan Ertz, ki povedno povzame njegovo idejno težišče: »Milijonske množice hlepijo po nesmrtnosti, potem pa ne vedo, kam bi se dale na deževno nedeljsko popoldne.« Pisec se pravzaprav ozira k pomanjkljivostim sodobnega načina življenja in ravnanju današnjega človeka in razpreda o temeljnih občutjih in prvinah našega obstoja: o svobodi, tišini, spominu, telesu, naporu, zavisti, ljubezni, smrti, bolezni, veri in še. Ob tem se trudi biti iskren in ne prizanaša ne sebi kot tudi ne svojim bližnjim, ki jim v isti sapi izkazuje hvaležnost in ljubezen. Jeziku izpovedovanja se pridružuje jezik hvalnice narave, dosledno prepleten s citati mojstrov pisane besede in literarnih velikanov, ki jim Corona izraža občutno spoštovanje. V grobem bi lahko dejali, da ta dnevniško-esejistični zbir misli opominja na pomembnost človekovega harmoničnega sobivanja z naravo, ki mu ne sme manjkati tudi telesnih in intelektualnih obremenitev, da bi živel izpopolnjeno in avtentično življenje. > TANJA BOŽIĆ

EDVARD KOCBEK

PARTIZANSKI DNEVNIK

1938–1945
Sanje, zbirka Dokumenta,
2022, t. v., 1360 str., pred izidom, JAK

Partizanski dnevniki Edvarda Kocbeka, pisatelja, pesnika in politika (1904–1981) so pomemben, velik zgodovinski dokument prelomnega časa, ki močno odmeva tudi v sodobnosti. Knjiga se začne z letom 1938, ko Kocbek zasluti napoved strašnega viharja, in konča leta 1945 z nagovorom Slovencev v pravkar osvobojeni Ljubljani. Jedro knjige pa so partizanski dnevniki, ki jih je objavil v dveh knjigah (*Tovarišija*, *Listina*) že leta 1967. Dnevniška besedila so zgodovinski zapis, hkrati pa tudi umetniška pripoved, močno obarvana z ostrim, neusmiljeno vrtajočim samoizpraševanjem o ključnih vprašanjih bivanja – osebnega, družbenega, narodovega. Eksistencialna vprašanja pretresa s stališča katoliškega intelektualca z osebno izkušnjo v vrtincu vojne, ki je v realnih partizanskih položajih izostril njegov credo – toda tudi s stališča neuklonljivega disidenta. Na to pozicijo se umešča na eni strani kot politični disident in na drugi strani kot katoliški disident. Besedilo je tudi po desetletjih ohranilo živost, zanos in aktualnost. Posebnost izdaje so številni dodatki: fotografije, izbrane pesmi in spremni zapisi. Prvega je k izvornim dnevnikom dodal sam Kocbek, drugega je ob izidu *Listine* napisal Janez Gradišnik, tretjega je ob izidu knjige *Pred viharjem* dodal dr. Andrej Inkret, ki je skiciral Kocbekov življenjepis. Novi sta dve spremni besedi. Prvo je napisal dr. Mihael Glavan in drugo dr. Peter Kovačič Peršin. V njih orisujeta čas, v katerem je Kocbek živel, njegovo mesto v njem, njegovo ustvarjalnost in osebnost. > MAJA ČREPINŠEK

KAREL GRŽAN

TA KRASNI NORI SVET

Človeštvo na prelomnici
Sanje, zbirka Dokumenta,
2022, m. v., 439 str., 17,95 €

Karel Gržan

Humanist, publicist in duhovnik Karel Geržan (1958), avtor mnogih knjig, je s svojim preudarnim javnim delovanjem v zadnjem obdobju postal skoraj obvezen sogovornik za odgovore na družbeno pereča vprašanja, ki tarejo tako slovenski narod kot človeštvo nasploh. Pandemično omejevanje svobode in paradoksi ter nedoslednosti vseh vrst, ki smo jih bili deležni v tem času, so ga spodbudili, da se je zakopal v študij, rezultat tega pa je nova knjiga, ki jo lahko postavimo ob bok njegovega knjižnega duatlona *Vstanite, v suženjstvo zakleti*. Že z naslovom *Ta krasni nori svet*, s katerim parodira Huxleyjevo klasiko, nam Geržan daje vedeti, da je v teh časih najbolj na udaru ravno naša, torej posameznikova svoboda, z nadrobnim preučevanjem tako medijskega poročanja kot pandemičnih ukrepov v zadnjih dveh letih (knjiga ima skoraj 1200 večinoma vsebinskih in kar obsežnih opomb) pa Geržan skuša raziskati vse premise vplivanja na javno mnenje v tem času, izkoriščanje medijev za serviranje tiste verzije resničnosti, od katere imajo korist predvsem velekapital in v senco umaknjena središča moči. Kompleksnost pandemije, zanesljivost testiranja prisotnosti virusa, medicinski in omejevalni ukrepi, od katerih marsikateri po Geržanovem mnenju ne prenese merila razumnosti, hkrati pa je težko doumeti, kako vsak od njih sestavlja kamenček v mozaiku silnic monopoliziranja globaliziranosti, ki do nas segajo že iz polpretekle zgodovine. Knjiga, ki sili k razmišljanju in kritičnemu razmišljanju o družbeni stvarnosti. > SAMO RUGELJ

TOMAŽ GRUŠOVNIK

BESEDE NA STREHI BREZ ČRK V ROKI

LUD Šerpa, zbirka Klasična šerpa,
2022, m. v., 136 str., 16 €

Tomaž Grušovnik

Besede na strehi brez črk v roki je zbirka zgodb, katerih rdeča nit so minljivost, smrtnost in reševanje življenjskih problemov. Avtor se navezuje na različne vire, od Bhagavadgite do Wittgensteina, in v povezavi z njimi bralcu ponudi v razmislek vse od tega, kako človek odigra vlogo božje roke v življenju navadne miške (sprva je to roka, ki hrani, nato se spremeni v roko pogube, smrti, ki nič hudega slutečo živalco vrže v kletko k udavu za hrano), do tega, kako se v življenju ukvarjamo s t. i. proksiproblemi, oziroma kot pravi avtor: »Smisel nesmiselnih sporov je v tem, da so nadomestek za druge, resnejše težave.« Včasih pa človek čuti neko čudno zadovoljstvo ob zavedanju, da obstajajo rešitve za vse njegove neprilike, čeprav jih ni zmožen razumeti, ker so zapisane v tujem jeziku. A obstajajo. Kot v zgodbi Wittgenstein na polici. Svežina pisanja in vedno aktualna problematika bosta verjetno pritegnili marsikaterega bralca. > SABINA BURKELJCA

Janez Keber

LEKSIKON PRIIMKOV

seznam priimkov:
Cvetka Rezar Mlakar et al.
Celjska Mohorjeva družba,
2021, t. v., 989 str., 75 €, JAK

... Leksikon priimkov na skoraj tisoč straneh prinaša zapise o več kot 19.000 priimkih ...

Še ena monumentalna knjiga jezikoslovca in imenoslovca Janeza Kebra (1943). Kaj so temelji nekega naroda? Poleg jezika, ki povezuje v enovitost skupnost ljudi, so to gotovo zemljepisna imena območij, potem rojstna imena, ki jih nosijo prebivalci, seveda pa tudi priimki, ki dolgoročno kažejo pojavnosti krvnih in drugih povezav na določenem lokalnem in širšem območju. *Atlas Slovenije* imamo že kar dolgo, prav tako nekaj različic leksikonov imen, zdaj pa smo dobili še popis in etimologijo priimkov. Priimki se skupaj z rojstnimi imeni združujejo v pojmu osebna imena, to pa je najpomembnejše identifikacijsko sredstvo vsakega posameznika. Najprej je pred skoraj četrt stoletja Keber objavil svoj *Leksikon imen* (ki se pojavljajo na slovenskih tleh), prva izdaja je nastala pred skoraj tremi desetletji in pol (leta 1988, sledili so ponatisi, zadnji leta 2008), v njej pa so bili omenjeni tudi priimki, ki so nastali iz rojstnih imen. Zdaj je izšel še *Leksikon priimkov*, kar je (bil) eden od projektov, ki je bil zapisan ob ustanovitvi SAZU in Inštituta za slovenski jezik pred sedemdesetimi leti. Knjiga velikega formata na skoraj tisoč straneh prinaša pravo bogastvo slovenskih različic priimkov po abecednem vrstnem redu (recimo Horvat ima tudi različici Hrovat, Hrvat, Hrvatin in Krobat), njihovo pogostnost, geografsko razširjenost, izpričanost v (starejših) virih, potem njihov izvor glede na morebitne priimkovne podstave, torej rojstna imena, dele teh imen, krajevnih in drugih imen ter občih in glagolskih podstav, iz katerih so v priimkovnem procesu nastajali priimki, nadalje razlage besedotvorne sestave priimkov in pomena priimkov nasploh, v uvodu pa prinaša tudi kratek pogled v zgodovino raziskovanja osebnih imen v Sloveniji. V eni sami knjigi imamo tako popisanih več kot 19.000 priimkov! To zahtevno knjigo je uredila Cvetka Rezar Mlakar, ki je pri knjigi sodelovala vsebinsko in opravila tudi jezikovni pregled. >Samo Rugelj

Fernando Lanzi, Gioia Lanzi

SVETNIKI IN ZAVETNIKI V LIKOVNI IN LJUDSKI UMETNOSTI

prevod: Mateja Gomboc
Celjska Mohorjeva družba, 2021, t. v., 264 str., 33 €, JAK

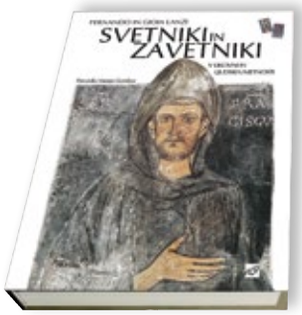

Naše cerkve, pa tudi muzeji in umetnostne zbirke, celo mestne in vaške ulice so polni dve- in tridimenzionalnih upodobitev, ki pa danes marsikomu niso več dovolj poznane ali razumljive. Te podobe pripovedujejo o verski zgodovini krščanstva, o božanskih in človeških likih, ki so protagonisti antičnega, srednjega in novega veka ter so danes nekateri bolj drugi manj prepoznavni. Ta manko poskuša zapolniti obširna monografija o svetnikih in svetniški ikonografiji v ljudski in likovni umetnosti, ki z opredelitvami poglavitnega izrazoslovja in upodabljanja atributov ter biografijami, historično ponazori, kako se je svetništvo razvijalo skozi čas in kaj so značilni vzorci posameznih upodobitev. Npr. vsi mučenci so mladi in lepi, pokončne drže z očmi uprtimi v nebo, obkrožajo pa jih oblaki in sončni žarki. Poleg svetnikov in mučencev, je tudi veliko ikonografskih motivov škofov, priprošnjikov in zavetnikov oz. patronov, pa tudi narodnih zavetnikov in zavetnikov posameznih krajev in ljudi. Velika bogato ilustrirana knjiga se zaključuje z ikonografskim slovarjem in zelo uporabnim kazalom atributov. Če torej veste, da je imel nek svetnik v rokah npr. »goloba«, pod tem geslom najdete tako Tomaža Akvinskega, kot Katarino Siensko, pa tudi Gregorja Velikega in Terezijo Avilsko, o njih pa na privlačen in zanimiv način izveste še vse kaj drugega. > Renate Rugelj

Žiga Valetič

STRIP VRAČA UDAREC

56 + 7 celovečernih stripovskih zgodb slovenskih avtoric in avtorjev, 2001–2021
Grafični atelje Zenit, 2022, m. v., 162 str., 23 €

Knjiga *Strip vrača udarec* je edinstven in predan pregled stripovske umetnosti, saj prinaša analitičen in komentiran izbor 56 + 7 celovečernih stripovskih zgodb slovenskih avtoric in avtorjev med letoma 2001 in 2021. Žiga Valetič kot kurator tako na kup zbere kar dvajset stripovskih let, v katerih se je pri nas zgodil velik porast zanimanja za strip. Kot v predgovoru zapiše avtor, so se stripi v slovenskem jeziku »iz kioskov preselili v knjigarne«, striparji in striparke pa so »začeli ponujati vedno bolj obsežne in tehtne zgodbe«. Vključene stripe v osnovi razdeli na štiri kategorije: po literarni predlogi; življenjerisi; fikcija, drama; vojna, zgodovina, migracije (in dodatnih sedem). Vsak vnos je opremljen s kolofonom, naslovnico, izseki iz stripa, opisom vsebine in Valetičevim vrednotenjem ter komentiranjem posameznega stripa, njegovega konteksta in doprinosa k slovenski stripovski umetnosti. Svojevrsten *almanah*, ki poleg razmisleka in preudarnega pregleda ponuja tudi nešteto novih idej za nadaljnja stripovska branja! > Veronika Šoster

RAZGLEDI PO STAROINDIJSKI KNJIŽEVNOSTI

urejanje: Vlasta Pacheiner Klander, Luka Repanšek, Tone Smolej
prevodi in interpretacije: Vlasta Pacheiner Klander et al.
Znanstvena založba Filozofske fakultete,
2021, m. v., 476 str., 29,90 €

Antološko berilo staroindijske književnosti je visokošolski učbenik oziroma pripomoček za študij, ki obravnava najpomembnejše stvaritve sanskrtske in prakrtske književnosti vedskega, epskega, klasičnega in poklasičnega obdobja od Rigvede do Gitagovinde oz. od 15. stoletja pred našim štetjem do 12. stoletja našega štetja. Staroindijsko literaturo predstavlja z razkošnim bogastvom prevodov odlomkov literarnih del, včasih pa tudi celotnih del. Prevode spremljajo opombe in stvarna pojasnila ter krajši, toda poglobljeni teoretični eseji, ki prevode smiselno povezujejo. Marsikatero besedilo je prevedeno na novo in prvič. Besedila je prispevalo pet vodilnih slovenskih indiologov, ki se vsi ukvarjajo z različnimi vidiki indijske literature od literarne zgodovine, literarne teorije in jezika do filozofije in religije. Delo, ki je izšlo pod okriljem Znanstvene založbe Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, nagovarja tudi širši krog bralcev, ki se želi poglobiti v literarne spomenike stare indijske književnosti. > Maja Črepinšek

PRIMOŽ KURET

ČAROBNE PALICE

Veliki dirigenti Josef Zöhrer, Václav Talich in Fritz Reiner v Ljubljani v luči sodobne kritike

Znanstvena založba Filozofske fakultete, zbirka Glasba na Slovenskem po 1918, 2022, m. v., 127 str., 11,90 €

Dr. Kuret, ena osrednjih osebnosti slovenske muzikologije, profesor in prodekan na Akademiji za glasbo ter zasluženi profesor Univerze v Ljubljani in častni član Slovenske filharmonije, nas v monografiji seznani s tremi velikimi tujimi dirigenti, ki so ustvarjali v Ljubljani na začetku 20. stoletja. Vendar se njihovega dela ne loti zgolj kronološko, temveč citira časopise njihovega časa in jih tako osvetli v luči aktualnih dogajanj njihove dobe: kdo so bili, predvsem pa kako so bili sprejeti. Čeh Václav Talich denimo, kot eden izmed njih, je bil pri svojem delu vrhunski, vendar je bil žrtev političnih spopadov med liberalci in klerikalci ter kritiziran in šikaniran, tako da je naposled zapustil našo prestolnico. Vrnil se je za koncert leta 1933 in požel huronsko navdušenje občinstva. Ironično … kot danes, ko mora nekomu najprej uspeti v tujini, preden ga vzljubimo doma. Vsi trije dirigenti so izjemno prispevali k razvoju umetnosti, kulture in navsezadnje samega mesta Ljubljane, vendar so bili akterji v tedanjem političnem kolesju in prav zato pristop dr. Kureta – citiranje slovenskih in nemških časnikov tistega časa – jasno pokaže realnost. Tako kot danes tudi tedaj žal ni bilo dovolj, da si bil dober. Nujno branje za ljubitelje glasbe, navsezadnje pa za vse nas, ki želimo razumeti vzpon meščanstva in družbeno politiko. > AJDA VODLAN

FRANCI LAZARINI

PLEČNIKOVA CERKEV ZA BEŽIGRADOM

Založba ZRC, zbirka Umetnost v žepu, 2021, m. v., 108 str., 12 €

Edinstvene zgodbe preselitve bežigrajske župne cerkve ne pomnijo niti vsi starejši Ljubljančani, a je vredna knjižnega spomenika tudi zaradi pomembnega deleža Jožeta Plečnika pri projektu. Cerkev sv. Krištofa je sprva stala na redko poseljenem območju severno od železnice, ob širjenju mesta in načrtih za pozidavo Ljubljanskega sejma pa so jo v petdesetih letih 20. stoletja sklenili podreti ter ukiniti tudi dotlej osrednje mestno pokopališče ob njej. Umetnostni zgodovinar Franci Lazarini v monografiji najprej oriše preteklost in prezidave sv. Krištofa z načrti za urbanistično ureditev širše okolice, ki jih je že pred vojno predlagal Plečnik, do trenutka, ko so pogajanja predstavnikov župnije in političnih oblasti pripeljala do odločitve, da podrto cerkev in župnišče nadomesti nova na zemljišču nekaj sto metrov višje na nasprotni strani današnje Dunajske ceste. Nova, obliki zemljišča prilagojena cerkev je ohranila ime po Plečnikovem prizidku, posvečenem sv. Cirilu in Metodu. Med postopnim podiranjem baročnega sv. Krištofa ter Plečnikove razširitve so pod nadzorom njegovega učenca Toneta Bitenca pazljivo odstranili številne stavbne elemente obeh objektov in jih skupaj z opremo prenesli na novo lokacijo. Ljubljanski sejem je celo prevzel stroške selitve in zidave nove cerkve, ki je bila po manj kot letu dni, novembra 1958, že posvečena, ureditev okolice in zidava zvonika po Bitenčevih načrtih pa sta bili končani šele devet let pozneje. > IZTOK ILICH

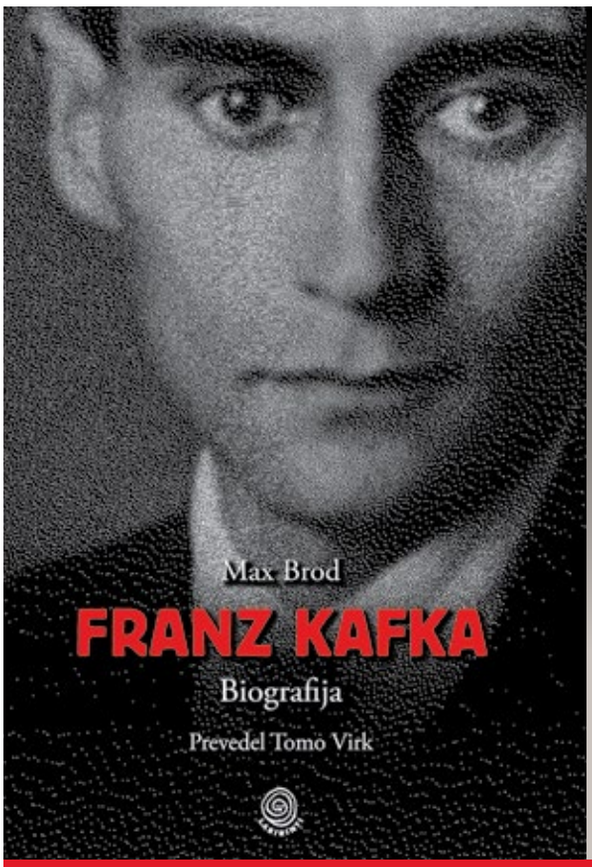

NAJBOLJ ZNANA IN ODMEVNA BIOGRAFIJA
FRANZA KAFKE
PRVIČ V SLOVENSKEM PREVODU

Pisatelj in skladatelj Max Brod (1884–1968) je bil od študijskih let pa do Kafkove prezgodnje smrti njegov najtesnejši prijatelj. Ohranil je Kafkovo literarno zapuščino pred uničenjem in poskrbel za objavo njegovih najpomembnejših del. V najcelovitejšem in največkrat ponatisnjenem življenjepisu nas seznanja s podrobnostmi iz Kafkovega življenja. Biografija je tako ne le avtentičen prikaz Kafkovega življenja, temveč tudi neprecenljiv vir za vsakogar, ki se želi z življenjem in delom tega modernega klasika spopasti kot interpret.

Prevod in spremna beseda: Tomo Virk
Strani: 278
Cena: 29 €

STRIP

Stripovska priredba Kafkove kultne zgodbe *Preobrazba* ameriškega avtorja Petra Kuperja.

Prevod: Primož Čučnik
Strani: 80
Cena: 15 €

LUD LITERATURA www.ludliteratura.com | Naročila na ludliteratura@yahoo.com ali na www.primus.si

POGOVARJAL SE JE: SAMO RUGELJ

Tomo Virk (1960) ni samo predavatelj na oddelku za primerjalno književnost in literarno teorijo na Filozofski fakulteti v Ljubljani, plodovit literarni teoretik in esejist z zavidljivim opusom ter dolgoletni alpinist, temveč je tudi angažirani prevajalec, ki nam je v slovenščino prenesel že kar nekaj pomembnih literarno-kritiških del. Med njimi se je zdaj znašel tudi življenjepis Franza Kafke, ki ga je napisal njegov dolgoletni prijatelj in sprva tudi založnik Max Brod, knjiga pa velja za najpomembnejšo biografijo o tem pisatelju. S prevajalcem smo ob izidu opravili kratek pogovor.

»Brod je Kafko spodbujal k pisanju in tudi poskrbel za njegove prve objave.«

MAX BROD
FRANZ KAFKA
Biografija
prevod: Tomo Virk
LUD Literatura, zbirka Labirinti,
2022, t. v., 274 str., 29 €, JAK

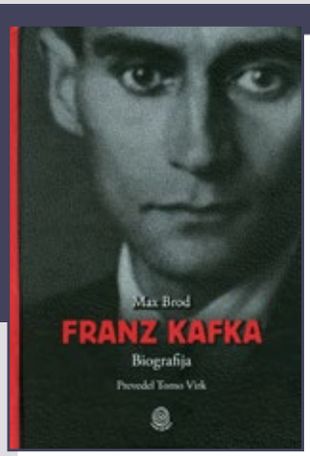

Tomo Virk

Foto: osebni arhiv

Bukla: Referenčne biografije so po navadi obsežne in natrpane s podatki ter rezultat dolgoletnega dela. Kaj dela življenjepis Franz Kafka, ki ga je napisal Max Brod, za najpomembnejšo biografsko knjigo o tem znamenitem pisatelju?

Virk: Ravno v Kafkovem ustvarjalnem obdobju je bil Brod njegov najtesnejši prijatelj in ga je zato najbolje poznal. Tudi sam je bil pisatelj, pa še umetnostni in literarni kritik, ena vidnejših oseb tedanjega praškega in nemškega kulturnega življenja, razgledan tudi po filozofiji in sociologiji. Prav on je Kafko spodbujal k pisanju in nazadnje, kot vemo, rešil njegovo literarno zapuščino – to pomeni med drugim njegove osrednje romane – pred uničenjem. Težko bi torej našli koga, ki bi bil bolj poklican pisati o avtorju *Preobrazbe*.

Bukla: Kako je sam Max Brod vplival na življenjsko in ustvarjalno pot Franza Kafke? Bi brez Broda dobili takega Franza Kafko, kot ga poznamo danes?

Virk: Najbolj s tem, da ga je spodbujal k pisanju in tudi poskrbel za njegove prve objave. Prvi je uredil in s spremnimi besedami ter komentarji izdal njegova zbrana dela. Gotovo pa je nanj vplival tudi s svojim angažmajem. Bil je dejaven sionist, v Kafki je prebudil zanimanje za to gibanje in najbrž tudi za judovsko izročilo sploh. Skupaj sta obiskovala judovsko gledališče v jidišu in se navduševala nad judovsko mistiko, hasidizmom in tako naprej, in vse to je tako ali drugače – največkrat seveda v metaforični ali celo alegorični obliki – našlo pot v Kafkova dela. Poleg tega je večkrat posredoval pri Kafkovih osebnih in družinskih zadevah; mogoče je prav eno od takih posredovanj Kafko obvarovalo pred samomorom.

Bukla: Kakšno je bilo prijateljstvo med Franzem Kafko in Maxom Brodom?

Virk: V prvih letih njunega znanstva najtesnejše. Pozneje, ko se je Brod poročil, Kafka pa je tudi vstopal v razne ljubezenske zveze, je njuno druženje postalo nekoliko manj intenzivno, a še vedno sta ostala globoko povezana, zlasti v Kafkovih zadnjih mesecih. Kafka je v Brodu videl pametnega, preudarnega človeka, ki mu je svetoval v življenjskih rečeh, predanega sionista, poznavalca umetnosti in večinoma prvega bralca njegovih besedil; kako globoko ga je cenil, pove podatek, da mu je zaupal svojo literarno zapuščino. Brod je v Kafki že od samega začetka, še pred objavo prvih besedil, videl vrhunskega umetnika, pisatelja svetovnega kalibra, pozneje pa vse bolj tudi nekakšnega svetnika, čistega človeka, poosebljenje globoko etičnega življenja. Menil je celo, da je njegov zgled za človeštvo, ki je okoli prve svetovne vojne zapadlo v zatohlo dekadenco (občutje, ki sta ga Kafka in Brod delila tako z Georgom Lukacsem kot s Srečkom Kosovelom ali Francetom Vebrom), lahko odrešilen.

Bukla: Kaj vas je ob branju in prevajanju tega življenjepisa najbolj presenetilo v zvezi s Franzem Kafko in vam dopolnilo znanje o njem?

Virk: Prvič sem bral življenjepis pred štiridesetimi leti. Takrat sem nekritično željno srkal vsako vrstico v njem; vse, kar sem vedel o Kafki, sem izvedel od Broda. Medtem je preteklo kar nekaj vode, danes opažam tudi Brodovo tendenčnost pri razumevanju tako Kafkovega dela kot tudi življenja. A mislim, da to tej knjigi ne jemlje njene teže; dragocena je zaradi avtentičnosti in neposrednosti, zaradi množice zanimivih podatkov, ki jih je lahko posredoval le najbližji prijatelj.

Bukla: Tudi Max Brod je bil plodovit pisatelj, vendar v slovenščini še nimamo (kaj dosti) njegovih del. Prvi prevod, ki smo ga dobili, je njegova biografija o nekom drugem. Čemu pripisujete to dejstvo?

Virk: Temu, da nismo Izraelci. – To je seveda šala. A menda drži, da v Izraelu, kamor je Brod emigriral, vsaj javno bolj častijo Broda kot Kafko. Sam menim, da je bilo njegovo literarno delo sicer zanimivo, zlasti zgodnja, bolj ekspresionistična dela so imela tudi nekaj odmeva, sicer pa vsaj po mojem mnenju ni bil tako zelo dober pisatelj, da bi ga bilo nujno prevajati. Drugače je z njegovimi knjigami o Kafki. Teh je kar nekaj, morda bo kdo prevedel še kakšno. Sam je močno cenil svoja filozofska dela, a kolikor lahko presodim, za današnjega bralca, ki ni ožji specialist, niso najbolj zanimiva. Bolj zanimiva je njegova avtobiografija, saj nam razkriva človeka, ki je bil v svoji mladosti res med osrednjimi osebnostmi evropske kulture, za Jude izjemno pomemben tudi na političnem področju.

Bukla: Lahko poveste še kaj o tem, kaj je zdaj na vaši prevajalski in ustvarjalni mizi?

Virk: Trenutno sem sredi družinskih projektov, zunaj službe intelektualno bolj malo dejaven. Čisto mogoče, da bom v bodočnosti prevedel še kakega Safranskega, kot avtorski projekt pa me priteguje zamisel, da bi prevetril slovensko književnost z etičnega zornega kota. A za zdaj je to le pobožna želja.

TONE VOGRINEC, MARKO RADMILOVIČ

VSI ME KLIČEJO TONA

Beletrina, 2022, t. v., 469 str., 29 €

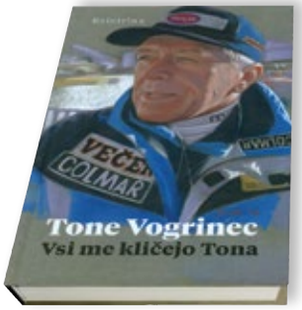

V osem desetletij dolgem sprehodu po zgodbah svojega življenja nas legendarni Mariborčan vodi z mojstrsko besedo Marka Radmiloviča in pred nas razkrije precej več kot le strast do snega in smučanja na eni strani, do morja in prijateljstev na drugi strani. Knjiga je veliko več kot le osebna izpoved, popis osebnega doživljanja in dogajanja – podari nam vpogled v stanje nekega časa in razmišljanja. Je poklon času, mestu, ljudem in bojevnikom. Saj športniki in športnice niso junaki, to so bojevniki, ki nikoli ne odstopijo. »Vse življenje sem novinarje gnjavil, naj nehajo uporabljati izraz 'odstopil'. Noben smučar ne odstopi, vsi se borijo do konca.« Če si dovolim uvrstiti tudi to knjigo v kategorijo športnih biografij, je pred nami še eno izjemno branje, ki lahko prebudi, spodbudi in navdihne vrsto mladih športnikov in športnic v naši deželi, odraslim, ki te mlade spremljajo na njihovi poti, pa podari kakšno modro misel, ki jo je vsekakor dobro upoštevati. Knjiga je nedvomno tudi poklon mestu Maribor, ljudem, ki v tem mestu so in še vedno premikajo meje nemogočega z norim navdušenjem, ki ga znanost danes imenuje zanos. Posebej dragocene so takšne knjige zaradi pristnosti in povezanosti z okoljem. Izrišejo naše ljudi, dosežke, težave, dileme in s tem odstirajo zaveso skrivnosti ali pozabe. Daje tudi odgovor, zakaj je danes v izobilju vsega mladim na športni poti drugače težko, kot je bilo v preteklosti. Tudi ta knjiga se bere kot kriminalka, ljubezenska zgodba, psihološki priročnik ali priročnik osnov trženja. Še bolje, priročnik *fair play* dogovorov, zaupanja in sodelovanja. Šport gradijo zgodbe posameznikov in te zgodbe nas navdihnejo, da verjamemo v šport in športnike. Tudi v knjigi se čuti moto Toneta Vogrinca: »Nikoli ni dobro. Ko si dober, si lahko še boljši. Ko si najboljši, si lahko to tudi z večjo prednostjo. To me je vodilo in to je vodilo tisto prvo ekipo. Temu cilju sem podredil vse. Čisto vse. Ni čudno, da me je prva žena sunila v rit.« Knjiga je dobra, težko bi bila še boljša in še težje z večjo prednostjo. > SABINA FRAS POPOVIČ

MIA KANKIMÄKI

ŽENSKE, NA KATERE MISLIM PONOČI

prevod: Tadej Trebec

Didakta, 2022, t. v., 446 str., 34,99 €

Kaj lahko štiridesetletna ženska brez otrok počne v življenju? Finska publicistka in pisateljica Mia Kankimäki (1971) je na to vprašanje našla izviren odgovor: lahko skoči na letalo in sledi stopinjam umetnic in raziskovalk iz zgodovine in sedanjosti, ki so v času svojega življenja spreminjale svet. Potem ko je Mia Kankimäki leta 2013 objavila svoj knjižni prvenec, v katerem je raziskovala življenje in delo japonske avtorice Sei Shōnagon (966–1017, morda pa tudi 1025), je svojo drugo knjigo, ki je že doživela mnogo prevodov, zastavila bistveno bolj ambiciozno, saj je (na terenu in ob mnogih, duhovito popisanih zapletih) raziskala in na tej podlagi napisala portrete kar desetih t. i. nočnih žensk, ki so živele polno in ustvarjalno življenje. Prvi, najdaljši portret je posvečen danski pisateljici Karen Blixen, katere (afriško) življenjsko pot Mia Kankimäki natančno preišče in se posveti njenim delom, ta ognjevita, virtuozno in strastno spisana knjiga, ki ti v resnici ne da spati, pa se sklepa s portretom (še živeče) svetovno znane japonske umetnice Yayoi Kusame (1929), ki že dolgo živi in ustvarja kar v psihiatrični bolnišnici. Izjemna knjiga! > SAMO RUGELJ

50 IZLETOV

V ČUDOVITE, ODMAKNJENE KOTIČKE SLOVENIJE

Z ŽELJKOM KOZINCEM

Daleč od turistične gneče, v središče neokrnjene narave. Željko Kozinc, eden najbolj priljubljenih avtorjev pohodniških priročnikov pri nas, je v najnovejšem vodniku zbral kar 50 izletov v skrite kotičke Slovenije.

Poskenirajte kodo in uživajte v poskusnem branju knjige.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

UNOVČITE **BON21** V TRGOVINAH MLADINSKE KNJIGE.

POGOVARJAL SE JE: SAMO RUGELJ

Maja Šabec je izredna profesorica za špansko in hispanoameriško književnost na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani. S proučevanjem zgodbe Marka Antona Kappusa – slovenskega jezuita na koncu Novega sveta – se je oddaljila od svojega siceršnjega raziskovalnega področja, saj je monografiji o njem posvetila štiri leta. Rezultat je zgledno urejena knjiga o edinem Slovencu, ki je ob koncu 17. stoletja sodeloval v vélikem pokristjanjevalskem projektu v Novi Španiji. Z njo kot urednico in soavtorico knjige smo se na kratko pogovorili o poznavanju in pomenu tega jezuita za razumevanje tedanjega časa.

»Marko Anton Kappus je bil edini Slovenec oziroma Kranjec, ki je sodeloval v vélikem pokristjanjevalskem projektu v Novi Španiji.«

MAJA ŠABEC ET AL.

MARKO ANTON KAPPUS

Slovenski jezuit na koncu Novega sveta

Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021, m. v., 394 str., 29,90 €

Maja Šabec

Foto: osebni arhiv

Bukla: Lahko za tiste, ki Marka Antona Kappusa ne poznajo, v nekaj potezah orišete njegovo življenjsko pot?

Šabec: Marko Anton Kappus se je rodil leta 1657 v ugledni in premožni družini v Kamni Gorici pri Radovljici. Z devetnajstimi je vstopil v jezuitski red, poučeval latinščino v jezuitskih kolegijih in nato študiral teologijo v Gradcu, Bologni in Milanu. Leta 1686 je bil posvečen v duhovnika in naslednje leto je s skupino srednjeevropskih jezuitov misijonarjev odplul v Novo Španijo, današnjo Mehiko. Tam je preživel trideset let, to je natanko polovico življenja.

Deloval je med pripadniki domorodnih ljudstev na daljnem severozahodu Sonore, sprva kot »navaden« misijonar v kraju Cucurpe ter kot sodelavec tirolskega jezuita in kartografa Eusebia Francisca Kina pri pokristjanjevanju okoliških staroselcev ter raziskovanju novih predelov in iskanju poti v Spodnjo Kalifornijo. Nato je zasedal čedalje odgovornejše funkcije v redovni hierarhiji, zadnja leta je bil vizitator sonorskih misijonov s sedežem v Arivechiju. Umrl je leta 1717.

Bukla: Zakaj je njegovega korespondenca zanimiva za Slovence in današnji čas?

Šabec: Ker je bil edini Slovenec oziroma Kranjec, ki je sodeloval v vélikem pokristjanjevalskem projektu v Novi Španiji in ker vnaša v slovenski kulturni prostor neposreden vpogled v oddaljena obdobja mehiške in ameriške zgodovine, v delovanje jezuitskega reda in njegovo vlogo v kompleksnem procesu kolonizacije. Za bralce bodo zanimivi tudi opisi tedanjega življenja v geografsko in kulturno oddaljenih krajih.

Bukla: Kako bi to, kar vemo o Kappusu in njegovem delu, postavili v kontekst (manj znane) zgodovine Evropejcev in konkretno tudi Slovencev v Novem svetu?

Šabec: Vloga Evrope oziroma evropskih velesil v obdobju kolonizacije t. i. Novega sveta je seveda dodobra raziskana, manj pa je znanega o povezanosti našega prostora s temi procesi. Zato si avtorji monografije želimo, da bi naši izsledki spodbudili nadaljnje zgodovinske, sociološke, antropološke, literarne, jezikoslovne in druge raziskave, ki bodo obogatile védenje ne le o Marku Antonu Kappusu, temveč o dejavnikih, ki nas umeščajo v skupni pretekli in sedanji čas.

Bukla: Ste urednica zgledne in zajetne monografije o Kappusu. Kako je potekalo raziskovanje Kappusove zapuščine, kje ste imeli težave pri pridobivanju njegove zapuščine, kaj vas je najbolj presenetilo?

Šabec: Knjiga je delo štirih avtorjev. Sledili smo raznovrstnosti primarnih besedil, vsako poglavje se posveča enemu sklopu ali temi, ki se med seboj smiselno dopolnjujejo. Izhajali smo iz primarnih virov, torej Kappusovih besedil v rokopisih, prepisih ali starih tiskanih izdajah, jih prevedli v slovenščino (pisal je v latinščini, nemščini in španščini), analizirali in umestili v širši kontekst.

Glavnina gradiva, ki je ohranjeno v Arhivu Slovenije in v jezuitskem arhivu v Rimu, je bila že raziskana, ne pa še v celoti prevedena in zbrana. Španska pisma, ki jih je pošiljal nadrejenim v Mehiki in jih hranijo tamkajšnji arhivi, so bila v znanstveni literaturi evidentirana, a z izjemo dveh še neobjavljena in neprevedena. S pridobitvijo teh dokumentov ni bilo večjih težav, iz arhivov jih je na srečo mogoče dobiti v digitalizirani obliki. Zamudnejše je bilo njihovo transkribiranje in prevajanje manj znanega besedišča. Kappus je imel sicer zelo lepo in čitljivo pisavo, kot hispanistka pa sem občudovala tudi njegovo brezhibno znanje španščine.

Bukla: Eden od avtorjev monografije, Tomaž Nabergoj, je pred kratkim prišel tudi do velikega odkritja »izgubljene« Kappusove pesnitve v 276 kronogramih *Enthusiasmus*. Lahko poveste o tem kaj več?

Šabec: To odkritje je neprecenljivo z več vidikov. Gre za obsežno Kappusovo pesnitev v latinščini iz leta 1708, za katero so raziskovalci vedeli iz posrednih virov, a niso poznali njene vsebine, ker jim ni uspelo najti nobenega izvoda. Tomažu Nabergoju je trideset let po prvem srečanju s Kappusom – takrat je v Mehiškem nacionalnem arhivu v še nerazvrščenem gradivu našel eno pomembnejših Kappusovih pisem – uspel drugi veliki met, ko je v baskovski regionalni knjižnici naletel na izvod te tako dolgo pogrešane publikacije. V skladu s časom, v katerem živimo, mu za to ni bilo treba brskati po policah in listati po starih tiskih, ampak le po spletnem brskalniku, pesnitev je namreč od nedavnega dostopna v digitalizirani obliki na spletnem portalu knjižnice.

Ta edinstveni dokument zapolnjuje vrzel v Kappusovi pisni zapuščini in predstavlja slovenskega jezuita v popolnoma drugih razsežnostih, kot jih izpričujejo ohranjena pisma. Izkaže se kot mojstrski verzifikator in velik poznavalec grško-rimske mitologije in literarnega izročila. Nič manj kot literarnoumetniška in intelektualna vrednost besedila sta pomembna zgodovinski vidik in simbolno sporočilo, saj opeva dogodek, ki je bil odločilno vpet v družbenopolitična dogajanja v španskem imperiju na začetku 18. stoletja.

Bukla: S čim pa se raziskovalno ukvarjate zdaj?

Šabec: S proučevanjem Kappusove »zgodbe« sem se v resnici oddaljila od svojega siceršnjega raziskovalnega področja, to je španske in hispanoameriške književnosti. Monografiji sem posvetila štiri leta intenzivnega dela in v tem času je ostalo komaj kaj prostora za literarne teme. Najprej je na vrsti študija o zgodovini literarnega prevajanja iz španske in hispanoameriške književnosti v slovenščino. Tudi pri tem raziskovanju se nakazujejo ugotovitve, ki me bodo mogoče speljale na kakšno podobno vznemirljivo stranpot.

PETER VERČ

ZA VSE, NE ZASE

Življenje Romana Pahorja v pismih, dokumentih, pričevanjih in spominu hčerke Sonje

Mladika Trst, 2022, m. v., 262 str., 18 €

... dragocen vpogled v prelomen zgodovinski čas ...

Zapletena, tragična in težka življenjska zgodba tržaškega Slovenca Romana Pahorja (1903–1951), kot jo je zapisal njegov vnuk Peter Verč (1982) na podlagi arhivskih dokumentov in po pripovedovanju tete Sonje Pahor (1934), je močna, sugestivna in prepričljiva podoba prelomnih časov, ki močno presega življenje posameznika in njegove družine. Začne se z odločitvijo mladeniča iz zelo skromnih razmer, da se bo še naprej šolal kljub nasprotovanju družine, njegovo prizadetostjo ob požigu Narodnega doma in neznosnimi pritiski raznarodovalne politike fašizma, ki si je zadal za cilj izbrisati slovenstvo; nadaljuje z aretacijami, zaslišanji in konfinacijo za tako miroljubna dejanja, kot je bilo božično obdarovanje revnih slovenskih družin. Roman Pahor (deset let starejši od pisatelja Borisa Pahorja) je bil pred drugo svetovno vojno kar dvakrat izgnan v konfinacijo na otok Ponzo, nato je bil leta 1941 na drugem tržaškem procesu obsojen na dvanajst let zapora in tam resno zbolel. Ko se je leta 1944 vrnil, se je nemudoma pridružil OF. Vodil je jugoslovanski Rdeči križ in marsikdaj tvegal glavo. Po vojni pa ga je čakalo grenko razočaranje, saj so ga spet zaprli. Kaj se mu je nato dogajalo do leta 1951, ko je umrl, je njegova hčerka Sonja odkrila mnogo kasneje v arhivih Udbe. Sočno in privlačno napisan življenjepis barvajo teža, bolečina in zlo vojne, a tudi svetloba, ki jo sijejo zasebni dnevnik, pisma in srčne ljubezenske vrstice, ki jih je Pahor namenil svojim najdražjim. Celota ustvarja dragocen pogled na dogajanje v prelomnem zgodovinskem času. > MAJA ČREPINŠEK

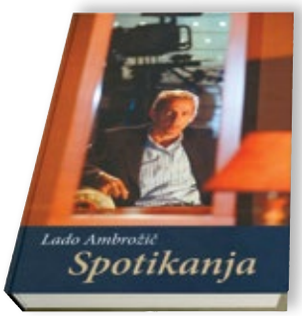

LADO AMBROŽIČ

SPOTIKANJA

Buča, 2022, t. v., 448 str., 27 €

Obsežno imensko kazalo, več kot sedemsto opomb, skoraj 450 strani, fotografsko arhivsko gradivo, preštevilne navedbe dokumentov, pogovorov, polemik, osebna kronologija dolgoletnega uredniškega in voditeljskega dela na nacionalni televiziji ter širok diapazon izzivov, s katerimi se je soočal Lado Ambrožič, televizijski človek od A do Ž (tudi snovalec še zdaj aktivnih oddaj, kot so denimo *Odmevi*), so temeljne značilnosti njegove knjige *Spotikanja*, novega dokumentarnega dela po *Novljanovem stoletju* izpred petnajstih let (2006). Ambrožič, samohodec, premišljevalec slovenskega televizijskega in medijskega prostora, nekdaj varuh pravic gledalcev in poslušalcev Radiotelevizije Slovenije, potem pa tudi dolgoletni član programskega sveta Televizije Slovenije, je seveda več kot primeren, da popiše in analizira stanje na naši nacionalni televiziji v svojem času, pa tudi kasneje. V času, ko na nacionalni televiziji vre zaradi spreminjanja programskih shem in preobračanja obstoječih oddaj, lahko iz knjige razberemo, da je bilo na naši osrednji televiziji vedno burno, da je bil to kotel, v katerem so se mešali in prekipevali različni interesi, od političnih do osebnih, in da je bila želja po vplivu na urednike, novinarje in program nekaj, čemur se slovenska politika v vsem času od osamosvojitve naprej ni zmogla in niti ni želela upreti. Dokument časa, ki bo prej ali slej dobil svoje nadaljevanje. > SAMO RUGELJ

zbirka VELIKI UMI

Mladinska knjiga,
2022, t. v., 176 str., 24,99 €/knjigo

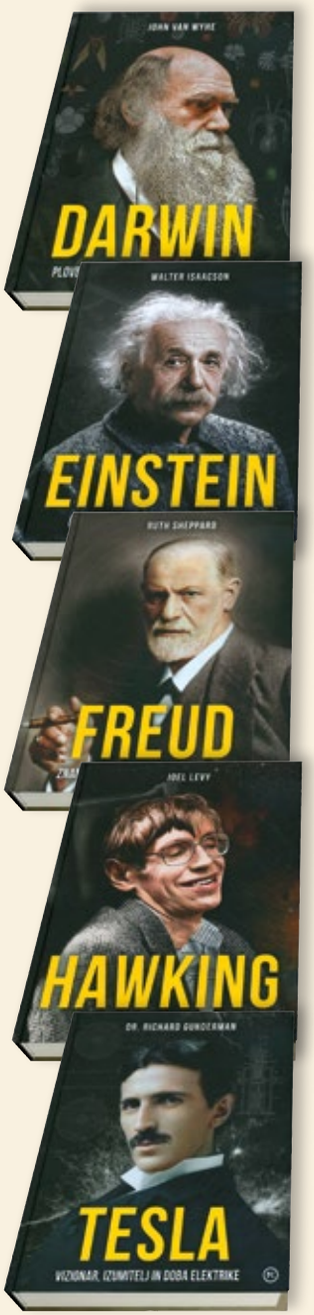

Življenjske zgodbe in delovne poti nekaterih največjih znanstvenikov, izumiteljev, raziskovalcev, učenjakov in inovatorjev v zgodovini človeštva so v teh kompaktnih in ilustriranih biografijah predstavljene na sodoben način, skupaj s številnimi posebnosti in manj znanimi dejstvi. Brez teh velikih umov bi bil svet danes gotovo drugačen. Ste vedeli, da je Steven Hawking, slavni teoretični fizik in prodorni matematik, ki ga je bolezen že v mladosti prikovala na invalidski voziček, s svojimi znanstvenimi kolegi pogosto sklepal stave o raznih znanstvenih odkritjih in jih s tem spodbujal k bolj angažiranemu delu, hkrati pa je tako zbujal tudi večjo medijsko pozornost za različne prelomne dogodke v znanstvenem svetu? Eden najbolj daljnovidnih izumiteljev nove dobe, genialni elektroinženir, strojnik, kemik, matematik, predvsem pa svetovljan in vizionar Nikola Tesla ni zapisal oporoke in po njegovi smrti si je ameriški Zvezni preiskovalni urad (FBI) prilastil vse njegove dokumente in osebno premoženje z argumentom, da so njegova odkritja (še posebno »žarek smrti« in »žarek miru«) neznanskega pomena za državno varnost. Angleški naravoslovec, biolog in geolog Charles Darwin je s teorijo o nastanku vrst in postopkom naravnega izbora popolnoma pretresel nazadnjaški in tradicionalni svet v drugi polovici 19. stoletja, potem pa so se sočasno pojavile podobne teorije o nastanku vrst in če je želel obdržati prvenstvo na tem področju, je moral zelo pohiteti z objavo povzetka svojih dolgoletnih raziskovanj. Avstrijski psiholog in nevrolog ter utemeljitelj psihoanalitične šole Sigmund Freud, ki je postal skoraj sopomenka za psihoterapevtski proces razkrivanja simbolnih pomenov in celjenja ran iz otroštva, je svoj znameniti kavč, na katerem so mnogi razpredali o svojih travmah in sanjarijah, prejel v dar od neke hvaležne pacientke. Eden najbolj nenavadnih učenjakov vseh časov, briljanten fizik in matematik Albert Einstein, je človeštvu zapustil mnoge drzne in prelomne ugotovitve o lastnostih prostora in časa (ne pozabimo njegove splošne teorije relativnosti in slovite enačbe $E = mc^2$), hkrati pa prav zaradi njega dopuščamo tudi možnost, da lik genija v otroštvu ni nujno videti zelo obetavno. Mali Albert je namreč dolgo potreboval, da je spregovoril, učil se je zelo počasi in učitelji so bili prepričani, da zaradi svojeglavosti ne bo prišel daleč v življenju. > RENATE RUGELJ

- JOHN VAN WYHE; PREVOD: SAMO KUŠČER
  DARWIN; PLOVBA OKOLI SVETA IN TEORIJA EVOLUCIJE
- WALTER ISAACSON; PREVOD: SAMO KUŠČER
  EINSTEIN; ČUDAK, GENIJ IN TEORIJA RELATIVNOSTI
- RUTH SHEPPARD; PREVOD: MOJCA VODUŠEK
  FREUD; ZNANSTVENIK IN ROJSTVO PSIHOANALIZE
- JOEL LEVY; PREVOD: SAMO KUŠČER
  HAWKING; NEUTRUDNI MISLEC IN TEORIJA VSEGA
- RICHARD GUNDERMAN; PREVOD: MILAN ŽLOF
  TESLA; VIZIONAR, IZUMITELJ IN DOBA ELEKTRIKE

Malcolm Gladwell

BOMBNIŠKA MAFIJA

Sanje, skušnjava in najdaljša noč druge svetovne vojne

prevod: Niki Neubauer

UMco, zbirka Angažirano, 2022, m. v., 250 str., 24 €

Malcolm Gladwell

Malcolm Gladwell, avtor globalnih uspešnic, nazadnje sta bila to *David in Goljat* ter *Pogovarjanje z neznanci*, v svojih knjigah z izjemnim pripovednim darom kombinira psihološke in sociološke fenomene, se je v *Bombniški mafiji* – tudi zaradi družinskih razlogov – podal na dogodivščino: svoj ostri um je usmeril v manj znano, pa zato nič manj izjemno zgodbo iz druge svetovne vojne. V letih pred njenim začetkom je v zaspani ameriški vojaški letalski bazi sredi Alabame skupinica odpadniških pilotov prišla do precej radikalne ideje v vojaški letalski strategiji. Kaj, če bi bilo letalsko bombardiranje tako natančno, da bi lahko vojne v celoti potekale iz zraka, saj bi kar od tam uničili ključne vojaške cilje? Kaj, če bi lahko brutalne spopade armad na kopnem naredili za stvar preteklosti? Knjiga *Bombniška mafija* pripoveduje zgodbo o tem, kaj se je zgodilo, ko so to idejo preizkusili v praksi. To je zgodba o vase potegnjenem danskem geniju in njegovi doma narejeni aparaturi, o najboljšem, vendar prepovedanem prijatelju Winstona Churchilla, o skupini maničnih pirotehnikov s Harvarda, o briljantnem pilotu, ki je svoji posadki pel vodvilske pesmi, in o bombniškem komandantu Curtisu Emersonu LeMayu, ki je izdal ukaz za najbolj krvavi napad v drugi svetovni vojni. Vznemirljiva zgodba o etiki vojne in moralka o inovacijah in obsesijah. > Samo Rugelj

Bartolomé de las Casas

NADVSE KRATKO POROČILO O RAZDEJANJU INDIJ

prevod: Andrej Lokar

Družina, 2022, m. v., 244 str., 34,90 €, JAK

Bartolomé de las Casas

Bartolomé de Las Casas (1474–1566) je bil španski teolog, duhovnik, zgodovinar, filozof, kronist in borec za pravice južnoameriških staroselcev, saj se je kot prvi Evropejec teoretično in praktično zavzemal za odpravo njihove ekonomske, politične in kulturne neenakopravnosti. V slovenščini ga že poznamo po knjigi *Uničevanje Indijancev in evangelizacija*, zdaj pa je izšlo še njegovo izjemno pomembno delo *Nadvse kratko poročilo o razdejanju Indij*, z mnogimi prevajalskimi opombami opremljena knjiga, ki jo je Las Casas napisal leta 1542 za Filipa II. Španskega, izšla pa je deset let kasneje. V njem Las Casas v angažiranem in prizadetem slogu piše o tem, kako in z uporabo kakšnega brutalnega nasilja so Španci osvajali južnoameriška ozemlja, prinašali pogubo otokom in deželam, bili neverjetno nasilni, saj so na različne načine mučili, mrcvarili in pobijali indijanske poglavarje, v neenakopravnih spopadih pobijali moške, mladeniče potem porabili za prisilno delo, ženske pa za delo na polju, vendar jim niso priskrbeli dovolj živeža, zato so ti vsevprek umirali itn. Trinoštvo, ki so ga Španci izvajali nad Indijanci, se je Las Casasu zdelo eno najokrutnejših na svetu, kar jih je poznal, za vsakega ubitega kristjana je denimo moralo umreti sto Indijancev, podrobno analizo njegovega dela in življenja ter vpliva njegove misli pa je v obsežni spremni študiji prispeval tržaško-slovenski filozof in esejist Jernej Šček. > Samo Rugelj

PODOBE IZ DALJNIH DEŽEL

Stare vzhodnoazijske razglednice v slovenskih javnih zbirkah

urejanje: Chikako Shigemori Bučar, Maja Veselič

Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021, t. v., 239 str., 24,90 €

Prva knjiga iz nove knjižne zbirke *Vzhodnoazijske zbirke v Sloveniji*, ki so jo ustanovili pri Znanstveni založbi FF, predstavlja razglednice iz Vzhodne Azije, ki so jih zbirali ali domov pošiljali pomorščaki in drugi popotniki, najdemo pa jih v slovenskih muzejih. Razglednice so bile novi medij komunikacije v 19. stoletju in ob njegovem koncu in začetku novega postale moden zbirateljski predmet. To je bilo obdobje, ko so ljudje s slovenskega ozemlja začeli bolj množično odhajati na Daljni vzhod. V zborniku je šest prispevkov, ki bralcu osvetlijo razmere v Vzhodni Aziji od sredine 19. stoletja do obdobja med svetovnima vojnama ter stike, ki so jih Slovenci imeli s temi deželami, in poštni sistem v teh deželah. Predstavljene so tri zbirke razglednic in njihovi uporabniki: razglednice pomorščakov Jožefa Obereignerja »Pepona« in Frana Vilfana ter Ivana Jagra, nato zbirka Ivana Koršiča in pa Alme M. Karlin. Več kot 220 razglednic nam priča o zanimanju naših prednikov za Daljni vzhod že pred več kot stotimi leti. Čudovit začetek nove zbirke! > Ajda Vodlan

POD HOMŠKIM HRIBOM

Predstavitev zgodovine krajev pod Homškim hribom, vasi Duplica, Šmarca, Nožice, Homec in Preserje. Z novimi pogledi in dognanji osvetljeni zgodovinski dogodki, ki so zaznamovali omenjene kraje in na novo ovrednotena njihova bogata kulturna dediščina. Besedilo je obogateno z izjemno fotografsko zapuščino Petra Nagliča, krajevnega fotografa in kronista ter enkratnimi, najnovejšimi panoramskimi posnetki krajev.

- **več kot 800 novejših fotografij,**
- **preko 250 fotografij Petra Nagliča,**
- **preko 110 arhivskih dokumentov, načrtov, tlorisov, grafov, risb in skic,**
- **preko 30 najstarejših cerkvenih podobic in razglednic krajev**

Informacije in naročila: **Društvo Peter Naglič Šmarca**
drustvo.peternaglic@gmail.com, 041 414 000

536 strani formata 24x30 cm

Cena knjige: **40 €**

Noč knjige

svetovni dan knjige

23. 4.

nocknjige.si
booknight.net

KDAJ: Svetovni dan knjige, 23. april, in vso pomlad
KJE: povsod, kjer je še prostor za sanje
KDO: ozvezdje vseh, ki jim brez knjige ni živeti
PRIJAVNICA DOGODKOV: na nocknjige.si
KNJIŽNI SEJEM NA ZRAKU: 22. in 23. april v parku Zvezda

Vabljeni k soustvarjanju NAJLEPŠE Noči knjige!

Nosimo srca v dlaneh

OB STOLETNICI ROJSTVA
Karla Destovnika - Kajuha

Ljudje,
če v vaših bi očeh razbral,
po kakšnih hodite poteh,
in če vsakdo od vseh srca
na dlaneh bi dal,
da človek bi človeka prepoznal,
takrat bi v hipu
stari svet propal …

POVABILO OTROKOM ZA SOUSTVARJANJE RADIJSKEGA PROGRAMA NOČ KNJIGE

Na valovni frekvenci svobodnega navdiha oddaja Radio Noč knjige.
Naj se sliši glas prihodnjih bitij Zemlje. Naj se sliši glas otrok.

K sodelovanju vabimo otroke vseh starosti.
Vključite snemalnik in nam premišljevanja, zgodbe in pesmi, ki jih utrinjajo Kajuhovi verzi in vaša domišljija, pošljite na nocknjige@gmail.com.

Vsi prispevki bodo objavljeni na Radiu Noč knjige: zeno.fm/radio/nocknjige/

Najboljše bomo ob Svetovnem dnevu knjige zavrteli tudi na Radiu Sanje.

Poslanica & prijavnica:

JAVNA AGENCIJA ZA KNJIGO RS

RTV SLO | Radio Slovenija

NADZOR MIGRACIJ NA SLOVENSKEM

od liberalizma do socializma

urejanje: Aleksej Kalc

Založba ZRC, zbirka Migracije, 2021, t. v., 336 str., 24 €

Zgodovinar Aleksej Kalc, raziskovalec različnih vidikov migracij, je k sodelovanju v zborniku povabil deset avtorjev, ki se tudi ukvarjajo s še vedno aktualno naslovno temo. Sam je napisal uvod in poglavje o nadzoru, akterjih in politiki izseljevanja pred I. svetovno vojno ter skupaj z Mihom Zobcem – v nadaljevanju avtorjem poglavja o nadzoru nad »manjšinci« v izgnanstvu za časa fašizma – še prikaz migracijskih režimov in razmerij med »domovino« in diasporo v prvi Jugoslaviji. Franco Cecotti iz Trsta piše o državljanstvu in domovinstvu med Avstrijo in Italijo do leta 1920, Matjaž Klemenčič in Milan Mrđenović pa o ameriški politiki izseljevanja in slovenskih izseljencih do konca druge vojne. Igor Jovanović razkriva odnos Sekretariata za notranje zadeve na migracijska gibanja na zahodni meji, Mirjam Milharčič Hladnik razčlenjuje subjektivni pogled na dogajanje med nastajanjem Nove Gorice, Jernej Mlekuž pa poročanje povojnega slovenskega časopisja o prebegih iz Jugoslavije. Aleksander Panjek se ukvarja z identiteto kot kategorijo upravljanja migracijskih tokov in etnične slike na zahodni meji po II. svetovni vojni, analizo turističnega obiska izseljencev v nekdanji Jugoslaviji (po poročanju *Rodne grude*) pa sta nazadnje prispevala Petra Kavrečič in Miha Koderman. > Iztok Ilich

ZGODOVINSKI SPOMIN SLOVENSKEGA PREKMURJA

Druga izdaja polemike o knjigi Tiborja Zsige *Muravidéktől Trianonig*

Založba ZRC, 2021, m. v., 282 str., 19 €

V Lendavi izdana dvojezična knjiga Tiborja Zsige *Muravidéktől Trianonig* je po izidu leta 1997 sprožila vrsto polemičnih odzivov. Najostrejšega z naslovom *Obtožujem! Napad na slovenstvo Prekmurja!* je objavil slavist in etnolog Vilko Novak, oglasili pa so se tudi Marija Kozar Mukič, Branko Žunec in več drugih slovenskih ter madžarskih izobražencev v Prekmurju. Pričujočo prenovljeno izdajo v izvirniku v madžarščini in slovenščini napisane knjige *Zgodovina iz spomina* je med bralce z uvodno besedo in komentarji pospremil jezikoslovec Hotimir Tivadar, dober poznavalec in vztrajen zagovornik pomena prekmurščine za širšo slovensko skupnost. S svojim razumevanjem zavzemanj Vilka Novaka za utrjevanje slovenstva v Prekmurju, ki je bilo do sklenitve Trianonske pogodbe del madžarske države, si je prizadeval omiliti pretirano ostrino takratne polemike. Zelo čustveno pisanje Vilka Novaka je umestil v zgodovinski kontekst in ga v veliki meri pripisal dejstvu, da je izjemen raziskovalec kulture ljudstva med Muro in Rabo že v otroštvu in posebno med II. svetovno vojno dodobra spoznal madžarski nacionalizem in njegove asimilacijske težnje. > Iztok Ilich

KOROŠKI PLEBISCIT – 100 LET KASNEJE

urejanje: Danijel Grafenauer

Slovenska matica in Inštitut za narodnostna vprašanja, zbirka Odstiranja, 2021, m. v., 233 str., 23 €

Koroški plebiscit je oktobra 1920, skoraj dve leti po zaključku I. svetovne vojne, določil sporno mejo med Avstrijo in Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. Izid plebiscita je bil za Slovence v Kraljevini SHS veliko razočaranje. Sto let kasneje skupina dvanajstih slovenskih in avstrijskih avtorjev ter enega madžarskega v znanstveni monografiji osvetljuje tedanje dogodke, sega pa tudi v kasnejši čas, saj je izid plebiscita dolgoročno zaznamoval življenje koroških Slovencev. Prispevki z interdisciplinarnimi pogledi odstirajo manj znane dogodke in procese, ki se nanašajo na vzroke in posledice plebiscita. Govorijo o narodnopolitični diferenciaciji med Slovenci na Koroškem in njenem vplivu na plebiscitni izid; analizirajo germanizacijske procese in jugoslovansko upravo plebiscitne cone A; proučujejo diplomatske razsežnosti plebiscita; analizirajo vidne osebnosti plebiscitnih bojev; značilnosti propagande, vlogo žensk v plebiscitni agitaciji; osvetljujejo internacije in konfinacije na avstrijski strani ter število koroških Slovencev, ki so se morali po plebiscitu izseliti. Oris mitologizacije čezmejne zgodovine pojasnjuje, kako je vplivala na odnose med narodoma, ki so se pričeli mehčati šele po osamosvojitvi Slovenije, ko so postale politične sile v Avstriji (in še zlasti na Koroškem) naklonjene pozitivnemu reševanju manjšinskega vprašanja. Monografija je prvi zaokrožen pogled na pomembno zgodovinsko obdobje v slovenskem prostoru po letu 1970, besedila pa hkrati usmerjajo pogled v preteklost in družbena izhodišča za prihodnost. > Maja Črepinšek

... prvi zaokrožen pogled na pomembno zgodovinsko obdobje v slovenskem prostoru po letu 1970 ...

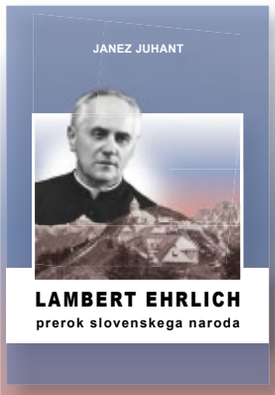

Janez Juhant

Lambert Ehrlich

prerok slovenskega naroda

626 strani, trda vezava, € 42,-

Knjiga dr. Janeza Juhanta predstavlja znamenitega Slovenca v katoliški Cerkvi, ki je kot duhovnik, državnik in profesor sooblikoval prvo polovico 20. stoletja v slovenskem narodu.

Založniki: Mohorjeva družba v Celovcu, Društvo Mohorjeva družba in Celjska Mohorjeva družba, d. o. o., Goriška Mohorjeva družba, Društvo Združeni ob Lipi sprave, Teološka fakulteta univerze v Ljubljani

Naročila: www.mohorjeva.com zalozba@mohorjeva.at

Založba Verlag Mohorjeva Celovec

www.mohorjeva.com

Peter Mikša, Kornelija Ajlec

SLOVENSKO PLANINSTVO SKOZI ČAS

Planinska zveza Slovenije,
2022, t. v., 113 str., 29,90 €

Do zdaj smo že dobili nekaj knjig o preteklosti slovenskega planinstva, denimo *Zgodovino slovenskega planinstva* Toneta Strojina iz leta 2009, najnovejšo zgodovino planinstva pri nas pa odlikuje velik format, bogato ilustrativno gradivo, koncizno podana vsebina, poudarek na zadnjem obdobju, na koncu pa tudi časovni trak najpomembnejših dogodkov v našem planinstvu z dosežki v športnem plezanju na olimpijadah vred. Knjigo sta zasnovala in napisala dva doktorja zgodovine: Peter Mikša (1977) se predvsem posveča zgodovini športa, ob tem pa je tudi športni plezalec, Kornelija Ajlec (1984) pa se ukvarja z občo zgodovino in zgodovino begunstva in mednarodnih organizacij. V svoji monografiji nas tako popeljeta vse od prvih raziskovalcev slovenskih gora, torej naprej od Janeza Vajkarda Valvasorja, Žige Zoisa in štirih srčnih mož, ki so prvi osvojili Triglav, nadaljujeta do prvih slovenskih planinskih društev, prizadevanj Jakoba Aljaža, ustanovitve Planinskega vestnika in založbe, začetkov gorskega vodništva in planinstva med vojnama. Zgodovina se po vojni nadaljuje z ustanovitvijo Planinske zveze Slovenije (1948) pa z drznimi vzponi Jože Čopa in začetki osvajanja Himalaje, s čimer je slovenski alpinizem dosegel neslutene višave, sklepa pa z odprtjem Slovenskega planinskega muzeja (2010) in Janjo Garnbret, ki je na olimpijadi v Tokiu leta 2021 pokazala svojo svetovno prevlado. Pregledno in informativno! > Samo Rugelj

POD HOMŠKIM HRIBOM

urejanje: Janez Marolt
Kulturno društvo Jože Gostič,
2021, t. v., 535 str., 40 €

Več kot petsto strani dolg zbornik o Homcu pri Domžalah je nastal na podlagi knjige *Homec* nekdanjega homškega župnika Antona Mrkuna iz leta 1925 (ponatis 1995) in bil obogaten z več kot 250 fotografijami iz bogatega arhiva fotografa in kronista Petra Nagliča iz Šmarce ter besedilom in fotografijami (več kot 800 jih je!), ki so jih zbrali člani uredniškega odbora pod vodstvom prof. dr. Janeza Marolta. Izid dela je bil načrtovan za leto 2019 ob 600. obletnici Marijinega prikazovanja na Homškem hribu, vendar je zaradi epidemije izšel v lanskem letu kot del praznovanja tridesete obletnice naše samostojne države. Navsezadnje je lokalna zgodovina pomemben del nacionalne in knjiga je resnično pravi poklon bogati preteklosti tega kraja. Obsežno delo združuje zgodovinski pregled od najstarejših arheoloških najdb v porečju Kamniške Bistrice do pregleda razvoja kraja, šolstva, župnije, vaških gostiln, glasbe, Plečnikove dediščine, pa tudi biografije pomembnih krajanov in društev, ki tu delujejo. Besedilo krasijo čudovite fotografije Homškega hriba z župnijsko cerkvijo na vrhu, za katero se proti severu bohotijo Kamniško-Savinjske Alpe, proti jugu pa kraljujeta Mengeško polje in mesto Domžale. To ni čtivo le za lokalne prebivalce ali pa navdušene zgodovinarje, temveč je zanimiv za vse, ki si želijo ogledati fotografije vsakdanjika naših prednikov in se spomniti, kako hvaležni smo jim lahko, da so ustvarili in zgradili vse, kar danes imamo. Knjiga, ki krepi ponos Slovencev o lastni bogati zgodovini. > Ajda Vodlan

ŠKOFJELOŠKO, CERKLJANSKO IN IDRIJSKO HRIBOVJE 1 : 50.000

DDV je vključen v ceno.

Planinski zemljevid zajema praktično celotno območje omenjenih predalpskih hribovij z večjim delom Trnovskega gozda in Goriških Brd. Zahodni rob zemljevida se konča z Matajurjem in Goriškimi Brdi, Kranjem, Škofjo Loko in Vrhniko na vzhodu, medtem ko severni rob določa Bohinjsko - Tolminski greben z Jelovico, južnega pa Goriška Brda, Trnovski gozd in Logaška planota.

Z ZNANJEM DO ZVEZD

Dvojezična monografija Z znanjem do zvezd: Slovenska šola za nepalske gorske vodnike je posvečena Alešu Kunaverju in vsem vodjem, inštruktorjem, zdravnikom ter podpornikom 40-letnega delovanja slovenske šole za gorske vodnike v Nepalu. Knjigo bogatijo številne fotografije iz Mananga, skice in načrti o nastajanju šole, kratka zgodovina slovenskega himalajizma v obdobju Kunaverja in učni načrt šole. O sanjah vizionarja in šolanju domačinov v nepalski Himalaji pričajo slikoviti zapisi Aleša in Dušice Kunaver.

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE ALPINE ASSOCIATION OF SLOVENIA

Planinska trgovina PZS Informacije in naročila na sedežu PZS: Ob železnici 30 a, Ljubljana, v času uradnih ur, **po pošti:** p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, **po telefonu:** 01 43 45 684 v času uradnih ur, **faksu:** 01 43 45 691, **brezplačna telefonska številka:** 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), **e-naročila:** narocilo@pzs.si ali **spletna trgovina PZS**: http://trgovina.pzs.si. **Uradne ure** v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Ob železnici 30 a: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Colin Salter

MOČ BESEDE

100 govorov, ki so vznemirili svet

prevod: Maja Prevolnik

Mladinska knjiga,
2021, t. v., 224 str., 34,99 €

V tej kompilaciji govorov od antike do današnjih dni, seveda s poudarkom na tistih iz zahodnih držav in z ameriškimi predsedniki na čelu (John F. Kennedy je zastopan kar s tremi govori, Obama pa denimo z dvema), bo bralec našel široko paleto nagovorov, ki so se v kolektivni spomin človeštva vtisnili kot navdihujoči, retorično briljantni in v svojem bistvu kar se da prepričljivi izrazi (iz)govorjene besede. Seveda ne gre samo za politike: v knjigi najdete tudi Johna Lennona (zakaj so Beatli bolj priljubljeni od Jezusa) in igralko Ashley Judd (ter njen govor o tem, zakaj je »odvratna ženska«, s čimer se je odzvala na Trumpove besede). Za zgodovinski trenutek ruske invazije na Ukrajino, v kateri se rožlja tudi z jedrskim orožjem, pa je pomenljiv zagovor Hitlerjevega arhitekta Alberta Speera na nürnberškem procesu leta 1946, ko je med drugim, poznavajoč napredno vojaško tehnologijo, dejal tudi to: »Nova obsežna vojna se bo končala z uničenjem človeške kulture in civilizacije.« Knjiga, ki predstavlja koncentrat človekove govorjene misli. > Samo Rugelj

Jordan B. Peterson

ZEMLJEVIDI POMENA

Arhitektura prepričanj

prevod: Niki Neubauer

Družina, 2022, t. v., 619 str., 59,90 €

Pred knjigo *12 pravil za življenje* (ki je kmalu po izvirnem izidu leta 2018 postala svetovna uspešnica) in njenem nadaljevanju *Onkraj reda*, v kateri je kanadski psiholog Jordan B. Peterson spomladi 2021 ponudil še nadaljnjih 12 pravil za življenje, je ta kontroverzni mislec še v prejšnjem tisočletju, leta 1999, objavil zahtevno in precej bolj akademsko zasnovano delo *Zemljevidi pomena*, ki ga je enako kot prejšnji dve knjigi prevedel Niki Neubauer. V njem je popisal analizo in zaključke lastnega dolgoletnega študija mitov in pripovedi različnih kultur in religij od krščanstva do hinduizma. Knjiga združuje različne vede od freudovskega in jungovskega pristopa k analizi mitov in pripovedi do nevropsihologije in kognitivne znanosti; Peterson trdi, da so ljudje na različnih koncih sveta in z različno predzgodovino oblikovali mite in pripovedi s podobno strukturo. Po njegovem mnenju to izhaja iz načina delovanja naših možganov in njihove organizacije predstave o svetu okoli nas, s svojim pristopom pa skuša avtor poenotiti dva pola dojemanja naše stvarnosti: na eni strani je to svet kot kraj reči, ki za svojo analizo uporablja znanstvene metode, na drugi pa svet kot forum za delovanje, ki za svojo razlago uporablja pripovedne tehnike, kot so miti, književnost in dramatika. Peterson trdi, da sta (bili) ti obliki pogleda na svet po nepotrebnem postavljeni v nasprotje, v resnici pa se med seboj dopolnjujeta: domena sveta reči je objektivni svet, torej to, kar je, domena drugega pa svet vrednosti, torej to, kar je in bi moralo biti s perspektive čustev in delovanja. > Samo Rugelj

Akcija za bralce revije BUKLA

Prejmite sveže novice iz sveta računalništva vsakih 14 dni v vaš poštni nabiralnik!

Letna naročnina na revijo **Računalniške novice**
(21 številk) skupaj z darilom za samo

33,50 €

IZBIRATE LAHKO MED:

Ključavnica
Masterlock 8391 (90 cm)

Kalkulator
Casio DJ-120D Plus

USB ključ
Apacer 3.1 128 GB

Akcija velja do 31. 5. 2022 oz. do razprodaje zalog!
Ponudba NE velja za podaljšanje naročnine oz. za naročnike,
ki so že bili naročeni na revijo v zadnjih 2 letih.

01 620 88 00 narocnine@stromboli.si

Roman Krznaric

DOBRI PREDNIK

Kako dolgoročno razmišljati v kratkoročnem svetu

prevod: Mojca Vodušek

Mladinska knjiga, zbirka Esenca, 2022, m. v., 296 str., 32,99 €

Roman Krznaric (1970) je javni filozof hrvaškega rodu, rojen v Avstraliji, zdaj pa živi v Veliki Britaniji, kjer je bil eden od ustanoviteljev Šole življenja (School of Life), potem pa se je popolnoma posvetil pisanju in objavil že skoraj dvajset del. Poleg knjige *Empatija* je v zadnjem obdobju največji odmev doživela njegova knjiga *Dobri prednik* (iz leta 2020), v kateri Krznaric ambiciozno in z različnih perspektiv obdela človekovo (ne)sposobnost dolgoročnega razmišljanja o naših potomcih ter svetu, ki jim ga bomo zapustili. Pri tem izhaja tako iz zgodovine kot tudi znanosti o prihodnosti, saj po eni strani niza primere dolgoročnega uspešnega (projektnega) načrtovanja naših prednamcev, analizira pa tudi vzroke propada raznih preteklih civilizacij, po drugi strani pa se ozira v prihodnost in išče možnosti, kako priti do tega, da sedanja globalna človeška civilizacija s svojim načinom delovanja in porabljanja razpoložljivih resursov ne bo prišla do (samo)uničenja, temveč do vzdržnega načina bivanja, ki bo omogočalo življenje na našem planetu tudi generacijam, ki bodo prišle za nami. Pomembna knjiga! > Samo Rugelj

Andreja Rafaelič, Vito Flaker

DEZINSTITUCIONALIZACIJA I

Neskončna

Založba Univerze v Ljubljani, 2021, m. v., 317 str., 28 €

Pred nami je strokovno delo, ki obravnava kompleksno snov, a pri tem skuša ohranjati lahkoten, čim širše dostopen jezik. Institucije, o katerih je govora, so ustanove za dolgotrajno oskrbo, ki predstavljajo zadnjo postajo v procesu izključevanja različnih ranljivih skupin, kot so duševno bolni in stari ljudje. Ti so s tem dokončno družbeno onemogočeni. Njihovo življenje je omejeno na toge in stroge prostore obupa in žalosti, zatorej dezinstitucionalizacija za avtorje predstavlja nekaj navdihujočega, tudi hudomušnega, predvsem pa neskončni boj za človekovo dostojanstvo. S sprejetjem *Konvencije o pravicah onemogočenih* se je sistemsko uvajanje dezinstitucionalizacije začelo odvijati po vsem svetu, tudi pri nas. Glavni namen dela je zbrati čim več znanja o tem procesu in izkušenj z njim na enem mestu, s tem pa spodbuditi kakovostno, odgovorno in transparentno izvedbo dezinstitucionalizacije pri nas, ki bo v kar največjo korist uporabnikov. > Sanja Podržaj

Ksenija Vidmar Horvat

REVIZIJE SPOLA

Študije o ženski v postnacionalni družbi

Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021, m. v., 151 str., 14,90 €

Redna profesorica za sociologijo kulture na ljubljanski filozofski fakulteti je velik del svoje akademske poti namenila preučevanju ženske v javnih sferah slovenske in evropske zgodovine. Tokrat je združila študije o podobi žensk in ženskosti v začetku našega stoletja, ki so nastale v okviru projekta Družbena pogodba za 21. stoletje, ter preučila postnacionalno obdobje, ko so države izgubile moč. Posledično so se začeli vzpostavljati novi odnosi, predvsem pa nove identitete, prebudil se je nacionalistični populizem, ki pa je po njenih besedah zgolj »šemljenje«. In kakšna je vloga ženske v tem svetu, če »postnacionalna država opušča moderno spolno pogodbo nacionalne države«? V ospredje študij je postavljena slovenska situacija kot ena izmed nekdanjih postsocialističnih držav, saj so študije boja za ženske pravice zanemarile socialistično izkušnjo, predvsem pa antisocialistični revanšizem v teh državah. Postnacionalistični boj v etnokraciji napakam prejšnjega sistema dodaja kritiko potiskanja žensk na delovni trg in vračanje k Državi ter Bogu, kar pomeni tudi vračanje k družinskim vrednotam in vlogi ženske kot gospodinje. Avtorica najprej preučuje Matere imperijev in poseže v slovensko zgodovino, nato pa preučuje slovensko aktualnost: Muslimanka, Rominja, Migrantka, Begunka in Melania. Čtivo osvetli aktualna družbena razmerja v naši državi in bi moglo biti obvezno branje ne le za intelektualce, temveč tudi za naše politike – kje smo in kam gremo kot družba ter kakšna razmerja ohranjamo in ustvarjamo? > Ajda Vodlan

razprave FF

Igor Žunkovič

Zgodbe, ki nas pišejo

Izmišljene zgodbe, kako jih beremo in kako nas spreminjajo

168 str., 16,90 €

Irena Prosenc

Primo Levi allo specchio

Primo Levi v ogledalu

226 str., 21,90 €

Petra Gregorčič Mrvar, Jana Kalin (ur.)

Sodobni pogledi in izzivi v vzgojno-izobraževalnem in svetovalnem delu

Prispevki ob jubileju Metoda Resmana

196 str., 19,90 €

Znanstvena založba Filozofske fakultete UL in Knjigarna Filozofske fakultete UL
t.: 01/ 241 1119
e.: knjigarna@ff.uni-lj.si
Več informacij na:
https://knjigarna.ff.uni-lj.si/

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta

EDINSTVENA ZGODBA O LEGENDARNEM AHILU

DIVJA DOMIŠLJIJA STARE GRČIJE

LITERARNA MOJSTROVINA ORHANA PAMUKA

PREBUJENSKO DELO LETOŠNJE POMLADI

PRVI DEL SAGE O ČLOVEŠKEM DEČKU V SVETU ČAROVNIJE

Z NAGRADAMI OVENČAN SKRIVNOSTNI ROMAN SUSANNE CLARKE

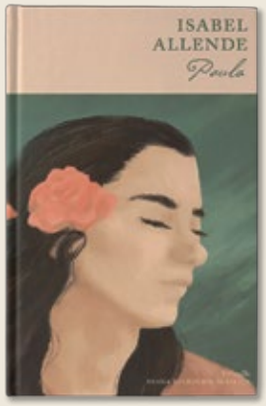

NAJGANLJIVEJŠA IN NAJZAUPNEJŠA KNJIGA LATINSKOAMERIŠKE PISATELJICE SVETOVNEGA SLOVESA

VRHUNSKA RUSKA ZF PROZA LEGENDARNIH BRATOV STRUGACKI

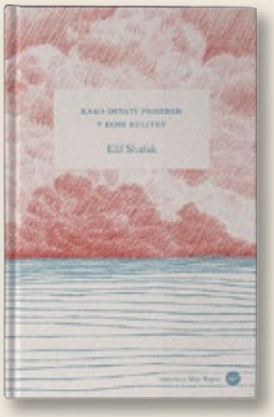

ELIF SHAFAK V ESEJU RAZMIŠLJA O ČASIH, V KATERIH ŽIVIMO

TAO ALI KNJIGA POTI: TISOČLETNA KOZMIČNA MEDITACIJA

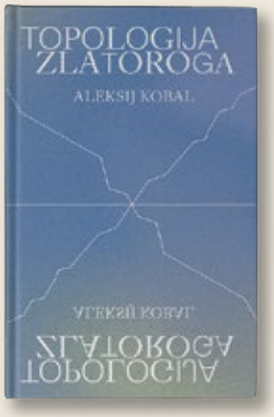

VEČPLASTNA KRIMINALKA O BOJU PROTI UDENARJENJU TRIGLAVSKEGA NARODNEGA PARKA

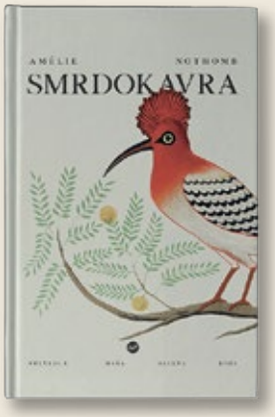

PRAVLJIČNI ROMAN ZA ODRASLE V OBRAMBO LEPOTI

BREZČASNA PRAVLJICA Z
ILUSTRACIJAMI ZA 21. STOLETJE

1. IN 2. KNJIGA ZBRANIH STRIPOV:
SMUK V ČAROBEN MUMINSVET!

Darilo in zaveza bralcem – neustrašnim iskalcem poti.

Knjiga orakelj; za prebujo srca, za omiko duha.

EDEN NAJŽLAHTNEJŠIH
KNJIŽNIH DOKUMENTOV SLOVENSTVA

PRIHAJA BOŽANSKI IMPERATOR,
4. DEL KULTNE ZF SERIJE,
1. DEL TUDI NA FILMSKIH PLATNIH

Hiša sanjajočih knjig | House of Dreaming Books | Ljubljana

Trubarjeva 29, Ljubljana. E: knjigarna.trubarjeva@sanje.si
Odprto od ponedeljka do sobote od 10. do 19. ure.

Spletna knjigarna Sanje | www.sanje.si

Poštnina pri nakupih nad 35 evrov je brezplačna.

Pridružite se Knjižni družini Sanje - članstvo brez obveznosti.

www.sanje.si

PRIPRAVILI: VESNA HORŽEN, ZDRUŽENJE SPLOŠNIH KNJIŽNIC, IN VESNA DOBNIK, VIŠJA BIBLIOTEKARKA

V minulih dveh letih, ki sta bili zaznamovani z epidemijo koronavirusne bolezni, so tudi knjižnice tkale svoje zgodbe, posebne, drugačne, nenavadne, veliko jih je posebej navdihujočih. Povzročile so jih nove razmere in dejstvo, da so se knjižnice (tako kot tudi ves svet) znašle nad prepadom neznanega.

Posebni projekti splošnih knjižnic v letu 2021

Skok je bil nujen, problem pa je bil v tem, da knjižničarji niso vedeli, ali so opremljeni s padali, ali jih sploh znajo upravljati in kako globok je prepad. Pomembno je bilo tudi, da so morali uporabniki knjižnic o padalskih težavah knjižnic vedeti čim manj oziroma imeti celo vtis, da knjižničarji stojijo na trdnih tleh in imajo vse pod kontrolo.

»Kar se mora, ni težko« – in knjižničarji so skočili. Zgodilo se je naslednje:

- Prosti pad je trajal presenetljivo kratek čas, zelo hitro so se začela odpirati padala, na tisoče padal, velikih in majhnih, ki so se na prvi pogled pojavila od nikoder.
- Hip pozneje se je izkazalo, da vsa ta knjižničarska padala niso prišla od nikoder, ampak so vgrajena v knjižničarsko bit. Knjižnice so z veseljem pričele padala upravljati in hitrost padanja nastavljati po svoje, kolikor so prizadevanja spremljajočih dejavnikov to dopuščala. Padanje se je upočasnilo in lahko so ga nadzorovale.

Danes še vedno padajo. Na poti razmišljajo, kakšna utegne biti podlaga, na katero bodo pristale, in se nanjo pripravljajo. In vmes neumorno ustvarjajo. Produkt tega ustvarjanja so projekti, ki na inovativen način odpirajo poti do branja in znanja, zabave in ustvarjanja, druženja in sodelovanja, pomoči in osebne rasti.

S takšnimi projekti knjižnice vsako leto kandidirajo za nagrado Združenja splošnih knjižnic, v letu 2021 je bilo to že devetič. Nagrade so podeljene na dan splošnih knjižnic, 20. novembra. V zadnjih dveh letih so bili prijavljeni projekti v veliki meri rezultat posebnosti časa, v katerem živimo. Knjižničarji se v njih izkazujejo kot inovativni, pogumni, iznajdljivi, humani, razumevajoči, sočutni.

Komisija je v letu 2021 podelila tri nagrade: za inovativen pristop k strokovnemu delu sta prejeli nagrado dve knjižnici, to sta **Mariborska knjižnica** za projekt **Podcasti ABC bralne pismenosti** in **Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto** za projekt **Avtomatizacija javne knjižnične mreže Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto: 24-urna izposoja naročenega knjižnega gradiva**. Komisija je podelila tudi nagrado za projekt za delo z uporabniki, ki jo je prejela **Knjižnica Franceta Balantiča Kamnik** za projekt **Kamniška literarna transverzala**. V naslednjih številkah Bukle bodo ti projekti posebej predstavljeni.

Med prijavami pa so še nekateri zelo posebni projekti, ki jim je ocenjevalna komisija izrekla posebno pohvalo. Z veliko mero občutka za posebnosti svojega okolja in ljudi v njem so jih oblikovale naslednje knjižnice:

Knjižnica Lenart s projektom za delo z uporabniki, predvsem s tistimi ciljnimi skupinami, ki so v času epidemije zaradi slabšega poznavanja in uporabe spletnih orodij ostale na robu in so se jim približali na drugačen način; **Knjižnica Franca Ksavra Meška Ormož**, ki se je poglobljeno in sočutno približala tistim potencialnim uporabnikom, ki nimajo stika s knjižnico in je ne zaznavajo kot del svojega življenja, ter s tem dvignila obisk in izposojo; **Knjižnica Radlje ob Dravi**, ki deluje v redko poseljenem mejnem okolju, podvrženem velikemu številu dnevnih migracij, kar se kaže tudi pri obisku knjižnice. Projekt **Sovica v vrtcu**, ki ga ob tej priložnosti posebej predstavljamo, povezuje skupino v vrtcu, knjižnico in družino z dolgoročnim ciljem spodbujati obiskovanje knjižnice in branje, predvsem pa tvorno sodelovati pri ohranjanju kulture, jezika in poselitve tega občutljivega geografskega prostora.

SOVICA V VRTCU, projekt predšolske bralne značke v Knjižnici Radlje ob Dravi

Knjižnica Radlje ob Dravi deluje na območju petih koroških občin: Muta, Podvelka, Radlje ob Dravi, Ribnica na Pohorju in Vuzenica za skupno nekaj manj kot 16.000 prebivalcev. Naše okolje je predvsem podeželsko, obmejno in s tem so povezani trendi dnevnih migracij prebivalstva, ki se pričnejo že z obiskovanjem srednje šole v sosednjih večjih občinah. Veliko zaposlenih na delo odhaja v oddaljena mesta in velik delež jih poišče zaposlitev v sosednji Avstriji. Posledica daljše dnevne odsotnosti je pomanjkanje časa oziroma interesa za prostočasne dejavnosti v lokalnem okolju, torej tudi za obisk knjižnice in kulturnih prireditev.

Kot vsi predani knjižničarji seveda tudi v naši knjižnici nenehno iščemo nove poti, nova sodelovanja in zavezništva, ki bi nas pripeljala do potencialnih bralcev, prinesla knjigo v vsak dom in ozaveščala o širokem pomenu branja ter pomembnosti negovanja slovenskega jezika. Tako smo z upoštevanjem značilnosti večine naših družin in pomanjkanjem časa staršev predšolskih otrok zasnovali dolgoročno usmerjen projekt pod imenom Sovica v vrtcu. Projekt povezuje posamezno skupino v vrtcu, družino in knjižnico. Za skupine v vrtcu, ki se vključijo v projekt, smo pripravili motivacijski material: plakate, zloženke s seznamom knjig in ročno lutko sovico. Ob tematskem obisku knjižnice otroke spodbudimo, da sprejmejo sovico v svojo skupino. Vzgojiteljice med šolskim letom spodbujajo otroke, da s starši obiščejo splošno knjižnico, doma skupaj preberejo vsaj dve knjigi, ki ju otroci nato predstavijo v vrtcu. Za uspešno sodelovanje prejmejo pohvalo in medaljo. Za starše smo pripravili slikovne letake s seznamom gradiva in vabilom za obisk knjižnice. Izbor gradiva smo jim olajšali tako, da je v knjižnici pot do kotička Sovica v vrtcu kratka in na spletu objavljen seznam, ki kadarkoli omogoča naročilo gradiva od doma.

Projekt smo pričeli izvajati v šolskem letu 2019/20 in ga vsako leto razširimo na več skupin v več vrtcih na našem območju. Projekt ima močno podporo s strani vrtcev in vzgojiteljic, ki so ga spoznale za zelo ustreznega pri spodbujanju družinskega branja in negovanja odnosa do slovenskega jezika ter njegove rabe. Z razumevajočim pristopom do zaposlenih staršev smo si zagotovili dober odziv, ki se odraža na povečanem vpisu in obisku v lokalnih knjižnicah. Branje v družinah je s tem projektom dobilo pravo spodbudo, kar smo dosegli z združenimi močmi.

Ali Žerdin

MMXXI: LETO NEVARNIH MUTACIJ

Kaj je šlo v Sloveniji narobe v letu, ko smo dobili cepivo proti covidu-19

UMco, zbirka Angažirano,
2022, m. v., 306 str., 26,90 €

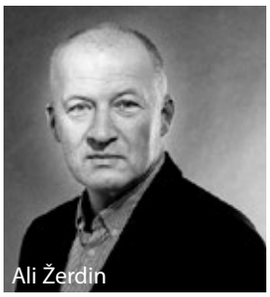
Ali Žerdin

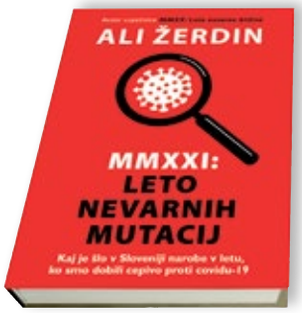

... Avtor bo knjigo predstavil na knjižnem sejmu v Parku Zvezda (v Ljubljani), v petek, 22. 4., ob 19. uri ...

Po odmevnem družbeno angažiranem delu *MMXX: Leto nevarne bližine*, v katerem je avtor s svojim sociološkim pristopom podrobno analiziral slovensko (politično) realnost leta 2020, zaznamovanem z bliskovito spremembo načina življenja, ki ga je s seboj prinesla pandemija covida-19, je knjiga dobila smiselno nadaljevanje koronskega popisa dogajanja v letu 2021. Spričo množice družbenih pretresov in političnih anomalij avtor, sicer urednik Delove *Sobotne priloge*, v njej dosledno in izostreno obvešča in raziskovalno preučuje različne ravni mutacij, ki so nas zapopadle v tem obdobju. V prvi vrsti so bile te spremembe politične, policijske in zdravstvene narave, na kar kažejo vladanje z nenehno nihajočimi odloki, vrsta zapiranj, nejasna navodila oblasti, ki nas kaj kmalu pripeljejo tudi do osrednje moralno-družbene dileme, ki jo avtor igrivo in pomenljivo ubesedi takole: »Družba brez proticepilske tradicije […] se ni cepila, pač pa se je razcepila.« Ljudje smo bili tako izpostavljeni rošadi pomembnih vprašanj: kako in zakaj je prišlo do nezaupanja do cepiva, kakšno vlogo je pri tem odigral politični diskurz, kje na lestvici evropskih držav pri reševanju zapletenega položaja, v katerega nas je pahnila pandemija, je Slovenija, kako smo se odrezali pri slovenskem predsedovanju Svetu Evropske unije in kakšen odnos smo pokazali do šoleželjnih dijakov. Pronicljiv pogled na našo družbeno realnost preteklega leta vse do danes. > Tanja Božić

Maja Breznik

MEZDNO DELO

Kritika teorij prekarnosti

Sophia, zbirka Naprej!,
2021, m. v., 157 str., 20 €, JAK

Teoretično delo sociologinje in kulturne zgodovinarke Maje Breznik, raziskovalke na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in pri Mirovnem inštitutu, kritično pretresa teorije prekarnosti s ciljem razumevanja spreminjanja dela v sodobnosti. Avtorica osvetljuje vzroke za hitro povečevanje obsega prekarnega dela, ki smo mu priča v globalnem merilu kot tudi v našem prostoru, razloži in analizira koncepte, predstavi jih v njihovem teoretskem okviru in jih kontekstualizira v razmerju do drugih konceptov. Vsebina je zajeta v študije, ki razgrinjajo raziskovanje prekarnosti: raziskave segmentacije delovne sile, razredne sestave in presežnega izkoriščanja nesvobodnega dela. Zaključi s poglavjem, ki postavlja teorijo o tem, kakšne učinke imajo nesvobodno mezdno delo in privatni trgi dela na organizirano delo, gibanje cene delovne sile in trg dela na splošno. Namen študije je priprava konceptov, ki bodo lahko služili za teoretsko in politično delo v prihodnosti. Branje za vsakogar, ki se zaveda protislovij svobode kapitalizma in nesvobode tistih, ki s(m)o vanj vpreženi. > Maja Črepinšek

Nina Cvar

DIGITALNA PODOBA IN GLOBALNI KAPITALIZEM

Tehnologija, politika, upor

Sophia, zbirka Naprej!,
2021, m. v., 269 str., 20 €, JAK

... poglobljeno se dotakne sodobne družbe ...

Avtorica te monografije, diplomirana kulturologinja z doktoratom iz filozofije, ki ga je zaključila na Podiplomski šoli ZRC SAZU, se v pričujočem delu na precizen in poglobljen način loteva izpraševanja najrazličnejših pojmov in teorij, ki so tako zelo vpete v sodobno družbo, da jih marsikdaj vzamemo že za svete. Pa so v resnici takšne? Piska v svoji monografiji, ki je osnovana na njenem doktorskem delu, kritično in z distance opazuje globalni kapitalizem, opozarja na njegovo krutost v najrazličnejših odtenkih, ki se, kot opaža, še posebej kažejo v zadnjih desetletjih tudi v odnosu do najrazličnejših vprašanj, kot so migrantska kriza, koronavirus, biopolitika, rasizacija ter še marsikaj drugega. Avtorica se poleg kapitalističnega načina produkcije, funkcioniranja neoliberalnega nekrokapitalizma ter njegove vloge pri tako imenovani »ekonomiji dolga«, načinov upravljanja življenja in smrti ter še marsikaterih drugih perečih aktualnosti poglobljeno dotakne tudi sodobne družbe, »usodno« vpete v medijski in digitalno-računalniški svet. Gre za monografijo, ki nikogar ne pušča ravnodušnega, še več, v pronicljivem bralcu, ki noče biti zgolj marioneta v sodobni zrežirani družbi, lahko prebudi številne vzgibe za refleksijo in poglobljen diskurz. > Vesna Sivec Poljanšek

K sodelovanju vabimo

ZASTOPNICO - ZASTOPNIKA ZA PRODAJO KNJIG

Zaželeno je, da ste komunikativni, imate izkušnje s prodajo, imate vozniški izpit B-kategorije in lasten prevoz ter osnovno računalniško znanje.

Nudimo vam možnost redne zaposlitve s 3-mesečnim poskusnim delom, stimulativno plačilo in podporo pri uvajanju v samostojno organizacijo dela.

Prijavo pošljite na **info@desk.si**

DESK d.o.o., Kosovelova 36, 6310 Izola

Založba Univerze v Ljubljani predstavlja knjižne novosti

NAPREDNA RABA EXCELA ZA UPORABO PODATKOV V POSLOVNEM OKOLJU – PRAKTIKUM

Mitja Dečman

98 str., 12,00 EUR, e-knjiga
Založba Fakultete za upravo

Predstavitev osnov managementa podatkov ter povezovanje s praktičnim delom v orodju Microsoft Excel.

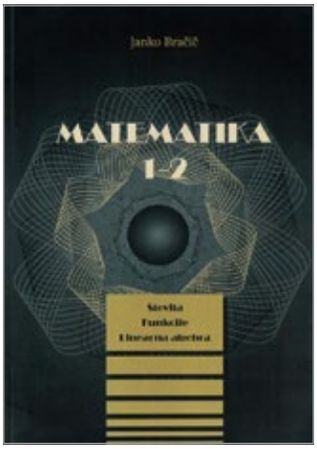

MATEMATIKA 1–2

Janko Bračič

220 str., 25,00 EUR
Naravoslovnotehniška fakulteta

V učbeniku so obdelana števila in funkcije ene spremenljivke ter osnove linearne algebre.

STRATEGIJE RAZISKOVANJA IN RAZVOJA DOLGOTRAJNE OSKRBE STARIH LJUDI V SKUPNOSTI

Jana Mali in Vera Grebenc

308 str., 27,00 EUR
Založba Univerze v Ljubljani,
Fakulteta za socialno delo

Predlogi za razvoj skupnostne oskrbe starih ljudi na primeru treh slovenskih občin.

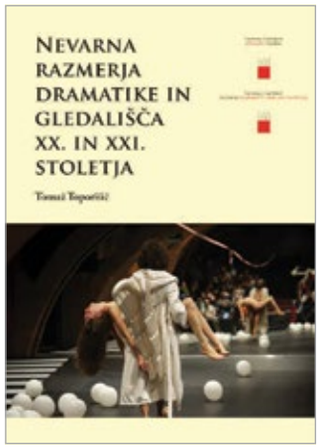

NEVARNA RAZMERJA DRAMATIKE IN GLEDALIŠČA XX. IN XXI. STOLETJA

Tomaž Toporišič

328 str., 26,90 EUR
Založba Univerze v Ljubljani
(Znanstvena založba FF in AGRFT)

Za vse ljubitelje sodobnega gledališča, ki želijo svojo gledališko izkušnjo spoznati tudi po bolj teoretični plati.

COMPARATIVE CHILDREN'S LITERATURE: COMPARATIVE STUDY OF SLOVENE CHILDREN'S LITERATURE IN AN INTERNATIONAL CONTEXT

Milena Mileva Blažić

512 str., 35,00 EUR
Pedagoška fakulteta UL

Pionirsko delo s področja primerjalne študije slovenske mladinske književnosti v mednarodnem prostoru (v angleškem jeziku).

Založba Univerze v Ljubljani je skupna organizacijska enota Univerze v Ljubljani, ki povezuje založniško dejavnost na 26-ih članicah UL. Predstavljene knjige lahko kupite v spletni knjigarni Založbe UL in na posameznih fakultetah.

Univerza *v Ljubljani*

Založba Univerze v Ljubljani
Kongresni trg 12, 1000 Ljubljana
E: zalozba@uni-lj.si • T: 01 241 11 81

knjigarna.uni-lj.si

Kevin A. Sabet

DIMNA ZAVESA

Kaj želi industrija marihuane skriti pred vami

prevod: Niki Neubauer

UMco, zbirka Angažirano, 2022, m. v., 381 str., 26,90 €

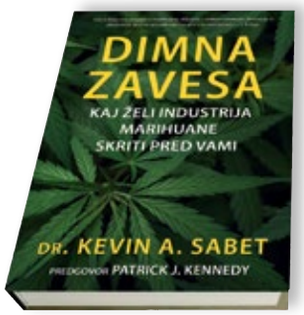

Dimna zavesa je natančna analiza Kevina Sabeta, strokovnjaka s področja politike drog in svetovalca ameriški vladi, ki stremi k ozaveščanju javnosti o vse manj prepovedani, a zato nič manj tvegani industrializaciji in razširjeni uporabi marihuane. Z nazornimi predstavitvami raznolikih dejavnikov in posledic poskusov njene legalizacije v Združenih državah Amerike podrobno preučuje konopljine vplive na širšo družbo, njene uporabnike in navsezadnje proizvajalce, ter s prstom pokaže na tri korporacijske velikane, ki pri tem igrajo ključno vlogo: industrijo tobaka, farmacije in alkohola. Četudi avtor podpira dekriminalizacijo te substance, se obregne ob pogostost in razširjenost konzumacije konoplje v Združenih državah Amerike, ki pridobiva nove dimenzije, kar slikovito kaže novo skovani izraz zelena mrzlica. Sabet poudari tudi, da bi moralo biti vprašanje legalizacije v prvi vrsti domena javnega zdravja, ki je zaradi ogromnih zaslužkov v celotni zgodbi potisnjeno v kot, podatki o njenih vplivih na zdravje posameznika pa pogosto nedorečeni in zamegljeni. Kot poglavitni namen knjige *Dimna zavesa* lahko izpostavimo družbeno ozaveščanje, ki je podkrepljeno z izsledki raziskav in dopolnjeno s paleto pričevanj žvižgačev, osebnih izkušenj uporabnikov in njihovih bližnjih. V zaključku se avtor jasno zavzame za to, da odločitve o regulaciji zakonodaje o marihuani in drogah nasploh oblikujejo neodvisne preiskave in natančna ter dosledna analiza podatkov, ki ne smejo podleči megli v nebo vzpenjajočih se zneskov in korporacijskih zvijač. > Tanja Božić

Jasmina Rosič et al.

SOCIALNA AKTIVACIJA V SLOVENIJI

Potrebe, izkušnje in izzivi

Sophia, zbirka Naprej!, 2021, m. v., 206 str., 18 €, JAK

Strokovna monografija s področja socialnega dela sprva predstavi podatke, ki so jih raziskovalci pridobili s spremljanjem in oceno izvajanja projekta Razvoj in vzpostavitev celovitega modela socialne aktivacije med letoma 2017 in 2019 na Inštitutu RS za socialno varstvo. Koncept socialne aktivacije teži k čim večjemu aktivnemu vključevanju brezposelnih v ekonomsko in družbeno življenje s programi usposabljanja in zaposlovanja v nasprotju s pasivnimi pristopi reševanja socialnih stisk z dodeljevanjem denarnih socialnih pomoči. Predstavitvi projekta sledi razmislek o prednostih in slabostih uvedbe socialne aktivacije, k čemur vse bolj stremijo svetovne neoliberalne politike, vključno s slovensko. Delo kritično ovrednoti koncept socialne aktivacije v socialni politiki, poda primere dobrih praks, predlaga ukrepe za njihovo izboljšavo in naslavlja izzive prihodnosti. > Sanja Podržaj

NEVIDNO ŽIVLJENJE ODPADKOV

urejanje: Dan Podjed, Katarina Polajnar Horvat

Založba ZRC, 2022, m. v., 170 str., 19 €

Avtorji in avtorice devetih prispevkov v zborniku – ob obeh urednikih še Tatjana Bajuk Senčar, Saša Babič, Katarina Šrimpf Vendramin, Daša Ličen, Aleš Smrekar in Alenka Bezjak Mlakar – z vidika etnologije, kulturne antropologije, sociologije, varovanja okolja in drugih področij, na katerih delujejo, obravnavajo splet problemov, povezanih z naraščanjem količin vsakovrstnih odpadkov. Predstavljajo jih kot čedalje pomembnejši dejavnik v globalnem omrežju produkcije in porabe. Ker odpadki ne izginejo, ko jih zavržemo, bo treba ravnanju z njimi s spodbujanjem okoljske ozaveščenosti nameniti več pozornosti na vseh ravneh. Raziskave v okviru projekta Nevidno življenje odpadkov so odkrile razlike v ravnanju z odpadki med Ljubljano, Zagrebom, Oslom in Gradcem ter nakazale vzroke zanje. Urednika v skupnem sklepnem prispevku opozarjata, da podnebne spremembe vodijo tako v zdravstveno kot okoljsko krizo, ki ju je mogoče, tudi s pomočjo metod socialnega vplivanja, rešiti samo z opustitvijo obstoječih netrajnostnih vedenjskih vzorcev in spremembo smeri na poti do bolj zdravega, pravičnega in vzdržnega modela sobivanja na planetu. > Iztok Ilich

SLOVENSKA MATICA
USTANOVLJENA 1864

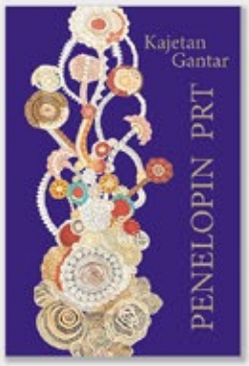

Kajetan Gantar
Penelopin prt
Zbirka Spomini in srečanja
347 strani I 33 €

Mitja Guštin in Salvator Žitko (ur.)
Slovenska Istra 2. Zgodovina in družba
Zbirka Slovenske pokrajine
517 strani I 49 €

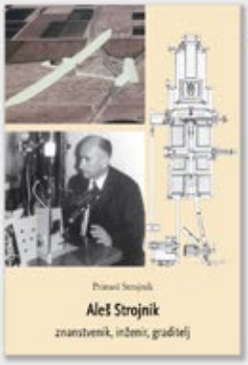

Primož Strojnik
Aleš Strojnik, znanstvenik, inženir, graditelj
Spremni besedi: Alojz Kralj, Tadej Bajd
346 strani I 28 €

Marko Uršič
Presežne prisotnosti. Eseji o Plotinovi metafiziki svetlobe
404 strani I 39 €

Vidimo se na Sejmu na zraku v Parku Zvezda v Ljubljani 22. in 23. aprila.

Slovenska matica
Kongresni trg 8
1000 Ljubljana

www.slovenska-matica.si
prodaja@slovenska-matica.si
01 422 43 40

pripravila: Natalija Milovanović

Pisanje o priseljenskih izkušnjah z lastne perspektive je zadnje čase tudi v slovenskem literarnem prostoru bolj v ospredju, vendar je v mainstreamu prisoten predvsem glas pisatelja, ki je pred štirinajstimi leti požel uspeh s pristopom »straight outta Fužine«, ta pa se je utelesil tudi v številnih prevodih. *Čefurji raus!* Gorana Vojnovića je bil do lani preveden v devet jezikov, *Jugoslavija, moja dežela* v devetnajst, *Figa* pa v dvanajst. Toda če smo seznanjeni z originali, se lahko vprašamo, kako se sploh prevajajo romani, napisani ne le v različnih registrih in sociolektih (socialnih zvrsteh jezika), temveč tudi v več jezikih, ki vključujejo kulturno specifične elemente iz več kultur? Obenem pa tudi: kako so takšni prevodi predstavljeni v ciljnem prostoru? Za odgovor na ta vprašanja bomo premotrili prevod romana *Jugoslavija, moja dežela* (2012), prvi prevod kakega Vojnovićevega romana v nemščino. Prevod je izšel leta 2016 pri avstrijski založbi Folio pod naslovom *Vaters Land* (dobesedno: očetova dežela; poigravanje z besedo očetnjava – *Vaterland*, ki ima vojne konotacije), prevedel pa ga je Klaus Detlef Olof (roj. 1939).

PREVAJANJE HIBRIDNE KNJIŽEVNOSTI: GORAN VOJNOVIĆ V NEMŠČINI

Naj si še prej dovolim kratko izhodiščno digresijo. Verjamem v prevedljivost besedil, tudi hibridnih in večjezičnih, saj so dobre zgodbe univerzalne. Verjamem, da funkcije, ki jih imajo v izvirniku lokalni kolorit in konkretne zgodovinsko-kulturne okoliščine, lahko delujejo tudi v prevodu, četudi je barvanje po jezikovni plati drugačno. Le tako lahko tudi v slovenščini beremo postkolonialno literaturo ali pa denimo roman *Čigav si* Saše Stanišića, ki (tudi z občasnimi večjezičnimi elementi) v nemščini popisuje zgodbo svoje bosanske družine in begunsko izkušnjo. Kot pravi njegova prevajalka Urška P. Černe v eseju *Drsljiva tla prevodne kritike: Kritik in prevajalec sta eno* (2003): »Če bi verjela, da je jezik že konceptualizacija sveta, bi se prevodni kritiki izmikal predmet ali vsaj kategorialni aparat.«

Vrnimo se k *Vaters Land*. Prevodi ne nastajajo le med avtorjem/-ico, besedilom in prevajalko/-cem, temveč so prenos iz enega literarnega sistema v drugega, pri čemer so pomembni še drugi akterji in dejavniki. Literarno delo kontekstualno tako sooblikujejo tudi parabesedila. Pri knjigi so to strani, na katerih so naslov, ime avtorice/-ja, prevajalca/-ke, založbe, posvetilo, uvodna ali spremna beseda. Še več, podzvrst parabesedil so tudi vse omembe dela v javnosti, tako pisne kot ustne, denimo recenzije ali intervjuji. Primer takšnega parabesedila je dejstvo, da je moral Goran Vojnović po izidu svojega prvenca *Čefurji raus!* na policijski postaji razlagati, zakaj napisano ne more biti podlaga za kaznivo dejanje razžalitve. To se je vtisnilo v njegovo biografijo in ga spremljalo v tujino. Na prvih straneh knjige *Vaters Land* tako v skupno šestih vrsticah o avtorju, ki so bile večkrat senzacionalistično povzete v kritikah, piše, da je slovenska ministrica za notranje zadeve odstopila zaradi njega, čeprav to sploh ne drži. Tako močen označevalec je treba upoštevati, ko govorimo o tem prevodu, čeprav sama informacija zadeva drug roman.

Kako pa je z jezikovnimi in kulturnimi posebnostmi romana? Če v Sloveniji lahko stavimo na to, da bo večina razumela večjezičnost in večkulturnost ali pa vsaj poznala nekoga, ki ju zna razložiti, v prevodu to odpade. V knjigi *Vaters Land* sicer najdemo tako njuno poudarjanje kot tudi glajenje, a pričakovano prevladuje tendenca k poenotenju v nemščino. Ob tem so prisotne občasne nedoslednosti, kajti prevajalec ni delal po vnaprejšnjem ključu, temveč po občutku. Nasploh so jezikovne razlike med liki manj poudarjene kot v izvirniku. Tako na primer vprašanja fužinske sosede: »Je li mama u službi, Vlado? U kateri ćeš ti jesenas da greš razred? Hoćeš li se upisati na novu ili staru šolu?« v nemščini beremo v standardnem jeziku in bralstvu ostane nejasno, zakaj je dečku v prisotnosti slovenskih otrok zaradi sosede tako zelo neprijetno in zakaj burno reagira.

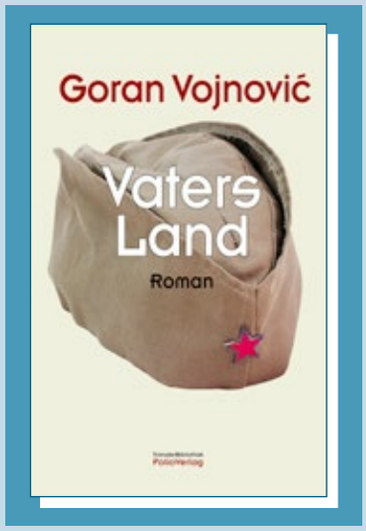

V prevodu so uporabljeni tudi narekovaji in kurziva, kar ustvarja vtis citatnosti in drugega jezika, ki tli pod nemško površino. Tako na primer avtorske izraze, kot je »u ona vremena«, beremo kot standardno »in jenen Zeiten«, vendar ostajajo jasno izpostavljeni. Tujejezičnost se najbolj prebije na površino, kadar ima vlogo v pripovedi. Tedaj je pojasnjena kar sproti: na primer v prizoru, ko se protagonist v otroštvu šele uči slovenščino in dela napake, mama pa ga popravlja. V prevodu vidimo: »Kad bo tata došel? – Wann wird Papa gekommen? […] Es heißt: Kdaj bo prišel očka? – Wann kommt Papa?« V drugih primerih ne gre za cele povedi, temveč za besedne zveze, ki so prevedene bodisi takoj bodisi v prilogi. Olof je v sodelovanju z lektorjem prevodu namreč priložil seznam s 67 vnosi, ki razlagajo sleng, kletvice, (pop)kulturne in zgodovinske reference idr. Sklicujejo se na primer na prizor, ko protagonist kritizira mlajšo generacijo priseljenskih otrok in pravi, da je »uspela med seboj pomešati vse, kar se je pomešati dalo. Vuka in Radovana Karadžića, Sinišo in Dražo Mihajlovića, Lepo Breno in *Lepa sela lepo gore*, Srebrna krila in Srebrenico«. Prav vsako od naštetih osebnih, krajevnih in stvarnih lastnih imen je razloženo v prilogi. Pri tem je zanimiva prevajalčeva odločitev, da v besedilu ne bo označeno, kateri pojmi so razloženi, tako da lahko branje po izbiri poteka tudi nemoteno. Čeprav prevod s pomočjo priloge torej eksplicira večino tistega, kar je v izvirniku navrženo ali implicirano, rešitev zahteva dodatno koncentracijo, ker mora bralstvo samo preverjati, ali je nekaj razloženo ali ne.

Sklenemo torej lahko, da prevajalec Klaus Detlef Olof z različnimi strategijami poskuša hibridni značaj romana ohranjati kot osrednji element, a ga obenem tudi podati tako, da lahko vsak razume tujke in reference. Enake taktike se je držal tudi pri vseh nadaljnjih prevodih Vojnovićevih romanov: leta 2018 je bila v nemščino prevedena *Figa*, leta 2021 pa *Čefurji raus!*, katerih nadaljevanje *Đorđić se vrača* je prav tako načrtovano za prevod. Ne le dejstvo, da bodo v nemščino prevedeni vsi avtorjevi romani, tudi Vojnovićeva številna gostovanja v nemškem govornem prostoru, dobri odzivi občinstva ter pozitivne kritike dokazujejo, da v tako izdelanih nemških prevodih nekaj očitno deluje.

Józef Tischner

FILOZOFIJA DRAME

prevod: Urša Zabukovec

Celjska Mohorjeva družba, zbirka Religiozna misel, 2021, m. v., 282 str., 29 €, JAK

Józef Tischner

Delo Józefa Tischnerja, poljskega duhovnika in filozofa, se ukvarja s filozofijo človeške drame. Človek je tu predstavljen kot dramsko bitje, ki je »odprt za drugega človeka, odprt za sceno, na kateri se odvija drama, in za minevajoči čas«. Vsak od teh dejavnikov odigra v človeški drami pomembno vlogo. Avtor razmišlja o vseh teh faktorjih in nam v filozofskih in literarnih tekstih osvetli, kako se povezujejo v človeški drami. Posebej pomemben je del, kjer govori o blodenjih v stihiji dobrega, o zlu na območju dialoga, o zasužnjenju prek strahu, o zlu v dialogu skušnjave. Na vprašanje, kaj je zlo, Tischner ne poda enoznačnega odgovora, analizira pa pojav sam. Osnova za razumevanje dobrega in zla je po Tischnerju biblična pripoved o izgonu iz raja. Glas dobrega je Bog, glas zla je skušnjavec. Dilema človeka je, komu verjeti, kateremu glasu zaupati. Tu pa je točka, kjer si običajno postavimo vprašanje, kaj je dobro, kaj je zlo. Včasih zlo ni razvidno na prvi pogled, kajti tudi zlo se mora predstaviti kot dobro, da preslepi človeka. Skušnjavec ve, da mora v dobro vsaj zasejati dvom, da pride do trenutka, ko človek sam izbere zlo – kot sta ga izbrala Eva in tudi Adam. Do zla vodijo raznolike poti. Najdemo jih na različnih območjih, ki jih Tischner dobro oriše. Vsekakor pa dramo človeka živi vsak posameznik; bralce knjiga danes nagovarja morda bolj kot kdaj prej. > Sabina Burkeljca

Martin Heidegger

NAČELO RAZLOGA

prevod: Aleš Košar

Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2021, m. v., 176 str., 22,90 €

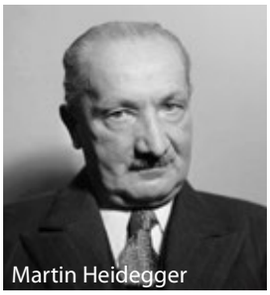
Martin Heidegger

Martin Heidegger (1889–1976), avtor temeljih del eksistencializma, dekonstruktivizma, hermenevtike in postmodernizma, velja za enega najpomembnejših in najvplivnejših sodobnih nemških in evropskih filozofov. *Načelo razloga* je delo, nastalo na osnovi njegovega predavanja na freiburški univerzi 1955/56. V knjižni obliki je bilo prvič objavljeno leto kasneje. Besedilo, ki se refleksivno poglablja v preteklost zahodne civilizacije, vmes pa umetelno vpleta pomembne razprave o jeziku, prevodih, objektivnosti itd. ob izbranih mislih Leibniza, Kanta, Aristotela, Goetheja in drugih, priča o razvoju Heideggerjeve pozne misli. Zato Dean Komel, najprepoznavnejši predstavnik srednje generacije slovenskih heideggerjancev, v uredniškem pripisu k slovenski izdaji opozarja, da je *Načelo razloga* treba presojati v širšem sklopu Heideggerjevih del, ki so nastajala od leta 1927 (leto izida dela *Bit in čas*), da bi bolje razumeli tok Heideggerjeve misli, ki v trinajstih *urah* vodi na filozofsko potovanje, osredotočeno na Leibnizev rek »Ničesar ni brez razloga«. V sodobnem bralcu – ne nujno filozofske usmeritve, saj je Heideggerjevo delo vplivalo tudi na psihologijo, teologijo, literarno teorijo in humanistiko na sploh – pa v času izbruha vojne v Ukrajini odmeva še drugače pomenljivo in žgoče aktualno. Ker … »Nič ni brez razloga«! > Maja Črepinšek

Michel Serres

PET ČUTOV

Filozofija mešanih teles

prevod: Suzana Koncut

Studia humanitatis, 2021, m. v., 472 str., 30 €, JAK

Michel Serres (1930–2019) je bil francoski filozof in plodovit avtor več kot šestdesetih knjig, ki smo ga do zdaj poznali po kratki esejistični knjigi *Palčica*; ta je pri Hiši poezije izšla leta 2018. Letos smo dobili prevod ene od njegovih ključnih knjig *Pet čutov*, ki je s podnaslovom *Filozofija mešanih teles* izvirno izšla leta 1985. V njej Serres, sin čolnarja, kar je tudi njega pognalo na morje, saj je študiral pomorstvo ter kar nekaj časa preživel na morju – kar se vidi tudi v njegovem pisanju, pri katerem se pogosto sklicuje nanj – v fragmentarnem smislu, vendar z občutenim esejističnim jezikom, preučuje prekrivanja med znanostjo, literaturo in kulturo, v katero vpleta tudi čisto fizične (pre)izkušnje telesa, od njegovega spopadanja z vročino in mrazom ter preobrazbe med plavanjem naprej. Serres v svojem pisanju, ki je pravi vulkan domislic in bistrih ugotovitev, uporablja (nepredvidljiv) ritem zank, preskokov in ponovitev, s čimer pelje bralca skozi nekakšno labirintno strukturo do končnega cilja. Knjiga, ki predstavlja tako užitek kot izziv. > Samo Rugelj

Pri Založbi ZRC v Plečnikovo leto vstopamo z dvema žepnicama: Plečnikovo cerkvijo za Bežigradom Francija Lazarinija in Zacherlovo hišo na Dunaju Damjana Prelovška.

Ob nakupu ene izmed knjižic vam vse do konca leta ponujamo še 50 % popusta za monumentalno monografsko publikacijo Damjana Prelovška Jože Plečnik. Arhitektura večnosti.

https://zalozba.zrc-sazu.si/ (spletni nakup)
narocanje@zrc-sazu.si, 01/4706-465

INTERVJU: IRENA ŠTAUDOHAR

POGOVARJAL SE JE: SAMO RUGELJ

Irena Štaudohar je novinarka in publicistka, ki poglobljeno piše o kulturi in naravi. Po svojem prvencu *Magija za realiste*, za katerega je bila nominirana za Rožančevo nagrado, je lani objavila odmevno knjigo življenjepisnih esejističnih portretov *Kaj hoče ženska?*, s katero je večino leta prebila na lestvici najbolj prodajanih knjig in bila nominirana tudi za naj knjigo leta lanskega knjižnega sejma. Na začetku letošnje (setvene) pomladi je izšla njena nova knjiga *Fižolozofija*, v kateri iz različnih perspektiv premišljuje o vrtu in kaj ta pomeni sodobnemu človeku. Ob izidu smo z avtorico o vrtu nekoč in danes ter vsem, kar se dogaja ob njegovem obdelovanju, opravili živahen pogovor.

»Povezava med filozofijo in vrtom je starodavno dejstvo.«

IRENA ŠTAUDOHAR
FIŽOLOZOFIJA
Čudeži vrtnarjenja
ilustracije: Trina Čuček Meršol
Mladinska knjiga,
2022, t. v., 224 str., 24,99 €

Bukla: Za začetek malo šaljivo vprašanje, s katerim parafraziram naslova vaših prejšnjih knjig: je obdelovanje vrta magija za realiste ali tisto, kar hoče ženska?

Štaudohar: Mislim, da je obdelovanje vrta dejansko magija za realiste, oziroma kot bi dejal Orwell, je hortikultura dejanje realista, ki na svojem vrtu vsak dan postane romantik. Morda je obdelovanje vrta tudi tisto, kar hoče ženska, kajti kar nekaj žensk, ki jih opisujem v knjigi, ki jo omenjate, je rado vrtnarilo. Kot pravijo, so preproste stvari zadnje zatočišče zapletenih ljudi. Slikarka Georgia O'Keffe je na primer imela ob svoji hiši sredi puščave v Novi Mehiki res lep vrt, na katerem je gojila zelenjavo, predvsem pa zelišča. Vsak dan, preden je začela vrtnariti, je morala na vrtu poloviti strupene klopotače, ki jih je zbirala v veliki košari.

Že v našem praspominu obstaja želja, da bi nekoč imeli vrt, najbrž ima to opraviti s starodavno zgodbo o raju.

Bukla: Kaj boste sejali letos? Kje ste dobili semena?

Štaudohar: Že kar nekaj let nimam več svojega vrta, zato gostujem na vrtu svoje mame, ki je res lep in bohoten in se na neki način prilagajam njenemu načrtovanju. Včasih sem kar nekaj semen naročala iz tujine in sem veliko eksperimentirala, sadila res nenavadno zelenjavo. Recimo samo rastline z modrimi cvetovi ali vijolično peso … Zdaj glede semen prisegam na domačo klasiko. Semena, o tem pišem tudi v knjigi, so res nenavadna organska stvar, ni čudno, da si jih želijo prisvojiti korporacije in da je vedno več rastlin, ki jih sploh ne ustvarjajo več.

Bukla: Kaj vse se vam dogaja, ko ste na vrtu? O čem razmišljate?

Štaudohar: Vsak vrtnar vam bo znal povedati, da je vrtnarjenje posebna meditacija. Sama sicer rada berem o meditaciji in budizmu, sem pa preveč nemirna, da bi jo prakticirala. Narava, plavanje v divjih vodah, vrt – to so moji prostori, kjer se moje misli izvijejo iz vsakdana. Na vrtu mi je všeč kombinacija realnosti in metafizike. To, da je veliko fizičnega dela – ko delaš na vrtu, čutiš povsem druge mišice kot v fitnesu ali pri teku in hkrati je veliko časa za misli. Vedno se mi zdi nenavadno tudi to, da ko te nekaj časa ni na vrtu, so rastline blede, že nekaj ur po tem, ko si tam, pa se zdi, da imajo prav poseben žar. Ni to posebna metafizika?

Bukla: Verjetno res. Kako pa je nastala knjiga *Fižolozofija*?

Štaudohar: Ko sem začela vrtnariti, sem nakupila res veliko priročnikov in knjig za vrtnarjenje. Domačih in tujih. Kmalu sem ugotovila, da so si vse zelo podobne, da so vrtnarske tehnike sicer lahko različne, ampak osnove so enake. Jaz pa sem si želela, da po napornem delu na vrtu, še umazana od zemlje, v roke vzeti knjigo, ki mi bo odpirala drugačna razmišljanja o zelenjavi, živalih, cvetlicah … Začelo me je zanimati, kdo vse je imel vrt in kaj vse so doživljali, ko so delali na njem. Ugotovila sem, da so vrtnarili mnogi, od že prej omenjenega Orwella, ki je na otoku Jura gojil zelenjavo, kuhal marmelado in streljal zajce, do Wittgensteina, Virginie Woolf, Margaret Atwood, režiserja Dereka Jarmana, ki je o vrtu napisal tako poetično knjigo. O vrtu so pisali in razmišljali Tolstoj, Nietzsche, Monet je zadnja leta svojega življenja slikal le svoj vrt, Klee je rad povedal, da se je vsega o abstrakciji naučil, ko je opazoval rastline. Začela sem zbirati tudi kratke zgodbe, ki govorijo o vrtu – moje najljubše so tiste izpod peresa avtorice grozljivk in morbidnih tem Shirley Jackson.

Bukla: Tudi ona?

Štaudohar: Da, tudi ona. Ker imam rada kriminalke, me je zanimalo tudi, katere rastline so smrtonosne, kaj rastline sploh čutijo, kako pameten je deževnik – kajti najpomembnejše stvari na vrtu se dogajajo pod zemljo. Ko sem imela še svoj vrt, sem za Nedelo pisala kolumne, ki jim je takratna urednica rubrike Karina Cunder nadela ime *Fižolozofija*, in to ime mi je bilo tako všeč, da sem tako poimenovala svojo knjigo. Seveda pa moram povedati, da nisem poznavalka vrta in zelenjave, sem le radovedna amaterka.

Bukla: Radovedni amaterji pogosto spremenijo svet. Zakaj je fižol tako pomemben, da se je znašel v naslovu knjige? Kaj zna fižol?

Štaudohar: Fižol je ena mojih najljubših rastlin. Fascinantno je, kako spretno se vzpenja. Fižol je na primer vznemirjal tudi Darwina, ki ga je obsedeno preučeval, spraševal se je, kako vitice vedno najdejo oporo, tudi če jo je premikal.

Prav tako so bili deževniki njegove najljubše živali, ki jih je raziskoval in jim posvetil celo knjigo. S sabo jih je v kozarcu nosil celo v zdravilišča – ves čas je bil zelo bolan. Takrat so ljudje deževnike ubijali, ker so menili, da se prehranjujejo s koreninami rastlin. Darwin pa je bil, tako kot se mi zdi, da vsi ljudje, ki imajo radi naravo in jo skušajo razumeti, pred časom in je vedel več, zato mu je bilo jasno, da so najpomembnejša živa bitja na vrtu.

Bukla: Knjigo ste strukturirali kot približno enoletni cikel rasti, dozorevanja in kasnejšega usihanja. Namerno?

Štaudohar: Ko imaš vrt, se zelo natančno zavedaš letnih časov in si zelo pozoren na vreme, saj je od sonca in dežja odvisen pridelek. Že zaradi tega je lepo imeti vrt, ker si pozoren na druge stvari, kot v vsakdanjem življenju – opaziš posameznosti. Ko smo se z urednico knjige Sašo Kozarov in oblikovalko Tanjo Komadino pogovarjale o likovni opremi knjige, smo razmišljale, da bi bile ilustracije v njej takšne, kot da neko knjigo štiri letne čase pustimo na vrtu – kaj vse se zatakne in prileze vanjo. In nastala je res lepa knjiga, ki jo je ilustrirala Trina Čuček Meršol.

Bukla: Se strinjam, zelo je lepa. Kakšna je bila vloga domačega vrta v preteklosti in danes?

Štaudohar: Všeč mi je generacijska povezava – moja stara mama je svoje znanje o vrtu prenesla na mojo mamo, ona name. Ko razmišljam o vrtu, se velikokrat spomnim na svoji dve stari mami, tako da je zame vrtnarjenje tudi neka vesoljska ladja spominov. Z veliko hitrostjo se človeštvu bližajo krize – tako energetske, okoljske in moralne – zato bo vrt čedalje pomembnejši, tako kot je bil nekoč. To, da si lahko sam pridelaš zdravo hrano, bo dragocenost.

Bukla: Vrt je marsikomu od pomembnih mislecev pomenil zatočišče in prostor za meditacijo in razmislek. Vrt kot prostor za filozofiranja?

Foto: Borut Krajnc

Irena Štaudohar

Štaudohar: Povezava med filozofijo in vrtom je starodavno dejstvo. Ni čudno, da so bile vse filozofske šole starih Grkov povezane z vrtovi, kjer so se srečevali in se sprehajali. V vrtovih se je rodila zahodna filozofija. Tudi Voltaire je bil obseden vrtnar, ki je zbiral najboljšo rabarbaro, artičoke, zelišča … Kot je dejal: »Vse dišeče, da očistimo naše duše.« Asociacije na vrt najdemo skoraj pri vseh filozofih in tudi pri mislecih Daljnega vzhoda.

Bukla: Glede na vojno v bližnji Ukrajini se velja spomniti na Anglijo in London ter tamkajšnje urbano vrtnarjenje med drugo svetovno vojno …

Štaudohar: To je tako lepa zgodba. Pred leti sem v vojnem muzeju v Londonu naletela na res lepo razstavo z naslovom Ministrstvo za prehrano, ki je govorila o tem, kako so med drugo svetovno vojno v Veliki Britaniji, ki je bila obkoljena in povsem odrezana od celine, spodbujali prebivalce, naj parke in zelenice pred hišo spremenijo v zelenjavne vrtove. To je bila res velika akcija, ki jo je vodil tedanji minister za kmetijstvo in prehrano. Naredili so dobre reklamne akcije, čudovite plakate, radijske igre so nadomestile oddaje o kmetovanju. Obdelovanje vrta je ljudi tudi pomirilo od vojnih strahot. Najzanimivejše pa je to, da je bila vojna generacija otrok, ki je takrat zrastla ob domači zelenjavi in minimalni količini mesa, najbolj zdrava. Pravična in načrtna politika ministrstva za prehrano je tudi omogočila, da so se razlike med bogatimi in revnimi v tistem času občutno zmanjšale.

… ko vrtnarimo, smo v zanosu, povsem se potopimo v svoje delo …

Bukla: Zakaj se nam lahko zgodi, da na vrtu pozabimo na vse?

Štaudohar: Ko vrtnarimo, smo v zanosu, povsem se potopimo v svoje delo, kot slikar, ki slika, astronom, ki opazuje zvezde … Kot ugotavljajo znanstveniki, smo v zanosu najbolj srečni, saj pozabimo na svet okoli nas. Kot vedo mojstri zena – ko jaz izgine, smo najbolj jaz. Najbrž je to povezano tudi s tem, da nekaj delamo z rokami in to nas pomirja.

Bukla: V vaših dosedanjih treh knjigah so imele osrednjo vlogo narava in ženske. Lahko morda poveste, če načrtujete še kak knjižni projekt?

Štaudohar: Že nekaj časa pišem knjigo o Rožniku, vendar je o naravi tako zapleteno pisati, saj lahko hitro postaneš patetičen. Premišljujem tudi o leposlovju. Res pa je, da je novinarski tempo kar hud in da bi potrebovala še nekaj dodatnih ur dnevno, če bi želela napisati vse tisto, za kar imam ideje.

Bukla: Naj imajo spomladanski dnevi čim več ur. Srečno!

NOVO

Polonca Andrejčič Mušič

MEDITERANSKA ZELIŠČA

Hidrolati, čaji in drugi pripravki

Uporaba sivke, rožmarina, žajblja, lovorja in oljčnih listov za:

- izdelovanje hidrolatov,
- pripravo čajev,
- izdelovanje kozmetike,
- izdelke za aromaterapijo,
- dodatek jedem.

152 strani, trda vezava, 21 × 24 cm,

cena 24,90 EUR, poštnina 3 EUR

VABLJENI K ZDRAVIM UŽITKOM.

Kmečki glas

Naročanje: 01 473 53 79,

karmen@czd-kmeckiglas.si, zalozba.kmeckiglas.com

Lisa Jewell

DRUŽINA NAD NAMI

prevod: Eva Žerjav

Primus, 2022, m. v., 365 str., 25,90 €

Plodovita avtorica, napisala je že več kot dvajset del, je svojo pisateljsko kariero pričela v žanru ženskih in ljubezenskih romanov (pred dobrim desetletjem jih je peterica izšla tudi v slovenščini: *Resnica o Melody Browne*, *Po zabavi* …), kasneje pa je tako uspešno zajadrala v vode srhljivk, da se danes njeno ime pogosteje povezuje s to zvrstjo. Po nedavnem prevodu uspešnice *Brez nje* (o materi, ki se mora ponovno soočiti s hčerkinim izginotjem, ravno ko si znova vzpostavi življenje) se zopet predstavlja s temačno in zagonetno poslastico, ki vas ne bo pustila hladnih. Libby Jones podeduje zapuščeno hišo v prestižni londonski soseski, v kateri so pred petindvajsetimi leti našli tri trupla in dojenčico – njo. Presenetljiva zgodba o koncu premožne družine, ki pade pod vpliv karizmatičnega para – ta se vseli v njihovo stanovanje in ga spremeni v sektaško komuno – z vidika treh pripovedovalcev predstavi dogajanje o času pred tragedijo in o njenih posledicah četrt stoletja kasneje. Odlična izbira za ljubitelje psiholoških srhljivk! > Aleš Cimprič

Catherine Cooper

KOČA

prevod: Matejka Križan

Lynx, 2022, m. v., 319 str., 23 €

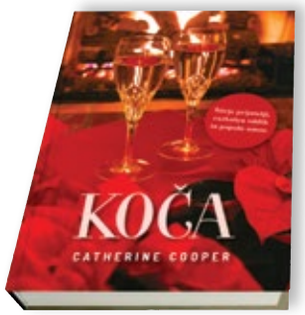

Neodvisna novinarka, ljubiteljica Agathe Christie in navdušena smučarka Catherine Cooper se je pred leti iz Londona preselila v južno Francijo. Ne preseneča torej, da si je za prizorišče dogajanja romanesknega prvenca *Koča*, trilerja, polnega zasukov, izbrala luksuzno smučarsko letovišče v francoskih Alpah. Dva para najameta razkošno kočo. Teden vrhunskega udobja in postrežbe pa »zmoti« – umor. Izkaže se, da je nekdo od prisotnih povezan z nesrečo smučarja, ki se je tod pred dvema desetletjema smrtno ponesrečil na vodenem spustu izven urejenega smučišča. Je šlo za splet tragičnih okoliščin ali morda kaj bolj … namernega? Srhljivka skozi več pripovednih likov s stopnjujočo napetostjo in zvito prepletenostjo opiše dogodke v obeh časovnih linijah. Mikaven doprinos v priljubljen žanr »počitniških *murder mysteryjev*« (denimo Lucy Foley: *Na lovu*), obeta pa se prevod že naslednjega avtoričinega romana *Dvorec*. > Aleš Cimprič

Janko Valjavec

ŽUPNIK

Lynx, 2022, m. v., 319 str., 23 €

Vse bolj prepoznavni slovenski avtor Janko Valjavec (1962) se s pisanjem ukvarja od leta 1991, sprva kot avtor časopisnih člankov in krajših zgodb (*Obračunska obdobja*, 2017), v zadnjem času pa se posveča predvsem pisanju kriminalnih in zgodovinskih (*Umazane roke*, 2021) romanov. *Župnik* je najnovejši roman iz serije o kriminalističnem inšpektorju Rihardu Tisnikarju, ki ga pot zločina tokrat vodi v vaško cerkev v bližini Ljubljane, kjer ministrant tik pred začetkom maše najde okrvavljeno župnikovo truplo. Z izjemo vbodnih ran morilec ni pustil drugih sledi in Tisnikar le z vztrajnim iskanjem odgovorov na vprašanja, ki se mu porajajo med preiskavo, odkrije, kakšni grehi so mučili vaškega duhovnika. Valjavec spretno prikaže in opiše kriminalistični postopek inšpektorja, ki ga vodi do razrešitve zločina in obenem izriše prepričljivo sliko organiziranosti Cerkve in duhovščine. Liki v knjigi so povsem navadni ljudje, ki pa se znajdejo v nenavadnih okoliščinah in se nanje odzovejo s takšnim ali drugačnim nasiljem. Pri njihovih opisih je občasno ciničen, s čimer jih približa bralcu in romanu doda humorno noto. > Gordana Granatir

Zdenko Novak

SENCE V OGLEDALU

Primus, 2022, m. v., 224 str., 24 €

Pri petinštiridesetih se Filip Novak znajde na zaprtem oddelku psihiatrije, kjer zdravijo odvisnike od alkohola. Na zapestju skriva šive prerezanih žil, v želodcu ponižujoče samopriznanje, da je že dve desetletji alkoholik. V službi si je zaradi popivanja prislužil suspenz, izgubil je družino. Fizično in psihično je na dnu. Peklenski notranji monolog, poln očitkov, vodijo temne sence, ki ga vabijo, naj se vrne v zavetje alkoholne omame. Toda tresk ob dno je hkrati priložnost za odriv nazaj nad gladino. Filip sprejme možnost petmesečnega zdravljenja, ki se začne z bivanjem na strogo nadzorovanem zaprtem oddelku bolnišnice, kjer se na vsakodnevni skupinski terapiji začne mučno odkrivanje vzroka alkoholizma. Junak postopoma spoznava člane svoje skupine in njihove zgodbe. Nato dogajanje hipoma zaostri samomor enega izmed najmanj priljubljenih članov skupine, brezobzirnega propadlega podjetnika. Filipu se hitro posveti, da gre za umor in da je morilec nekdo na oddelku. Ampak kdo, s kakšnim motivom in kako je izpeljal zločin? Napet kriminalni roman z nepričakovano ljubezensko zgodbo, ki daje upanje, da je mogoče splezati tudi iz najtemnejšega brezna, je avtorjev prvenec. > Maja Črepinšek

Avgust Demšar

TAJKUN; trilogija Vodnjaki, knj. 2

Pivec, zbirka Branje. Proza, 2022, t. v., 361 str., 29,90 €, JAK

Demšarjeva enajsta kriminalka, ki jih je začel pisati že leta 2007 s prvim primerom inšpektorja Vrenka in smo jih pred časom gledali kot televizijsko serijo z Dariom Vargo v glavni vlogi, je druga v trilogiji *Vodnjaki*. V njej nastopijo že znani liki iz prejšnjih knjig, glavni detektiv pa tokrat ni inšpektor Vrenko, saj se je (nenadejano) upokojil. Pa vendar ima pomembno vlogo; navsezadnje Demšar, pri katerem smo vajeni, da v svoja napeta čtiva dodaja kritične poglede na (slovensko) družbo, tudi tokrat vpelje aktualno problematiko prehoda iz aktivnih delovnih dni v upokojitev. Kot v prvem delu trilogije *Cerkev* je dogajanje tudi tokrat pretežno postavljeno v izmišljeno pohorsko vasico Vodnjaki, s tajkunom Štefanom Matjašičem, ki ga je mariborski ilustrator na naslovnici upodobil kot belo-črnega kralja, pa smo se tudi že srečali. Zgodba, ki se vrti okoli njegove mladoletne hčerke Sare, ki nekega dne izgine. Izkaže se, da gre za ugrabitev z zahtevo po odkupnini, Matjašič pa brez vključitve policije najame človeka, da bi ta našel in rešil hčer. Pride do umora in nekaj korakov naprej se v vse skupaj mora vključiti tudi sveže upokojeni Vrenko. *Tajkun* je večplastni kriminalni roman, ki obenem pretresa temeljne psihološke premise človeka, od sramu do ljubezni ter od jeze in maščevalnosti, ob tem pa razkriva tudi aktualno slovensko realnost, v kateri tajkuni verjamejo, da so več kot ostali državljani in zato zanje pravila ne držijo, pa naj gre za določbe pravne države ali pa moralne zakone, ki veljajo v družbi. > Ajda Vodlan

K. A. Tucker

DIVJI PO SRCU

Preprosta divjina, knj. 2

VEDNO DIVJI

Preprosta divjina, knj. 2,5

prevod: Irma Kukovič

Hiša knjig, 2022, t. v., 551/177 str., 36,90 €/23,90 €

K. A. Tucker

V nadaljevanju priljubljene serije *Preprosta divjina* o potovanju mlade ženske iz urbanega Toronta v divjine robate in mrzle Aljaske, da bi spoznala življenje in delo svojega očeta, se Calla Fletcher nikakor ne more prilagoditi staremu življenjskemu ritmu. Mrzla in neuglajena Aljaska, njeni prebivalci, očetova dediščina, še posebej pa čedni divjinski pilot Jonah so jo spremenili za zmeraj. Zato ne odlaša prav dolgo, ko se na njenih vratih pojavi pilot in jo povabi nazaj na Aljasko. Njuna ljubezen je strastna, zdi se, da sta namenjena drug drugemu, pa vendar – ali bo Calla zmogla preživeti dolgo temno zimo med neznanimi ljudmi v slabo opremljeni podeželski koči ob neprestanem čakanju, da se Jonah vrne iz nevarnih službenih poletov? Kaj lahko stori, da je ne bo strah divjih živali, ki obkrožajo njeno kočo, in kako naj se vključi v vaško skupnost, da ne bo končala osamljena in zlomljena kot njena mati? Še dve zgodbi v seriji očarljivih knjig priljubljene kanadske avtorice, ki ji ne zmanjka divjih idej. > Beti Hlebec

Catherine Bybee

VEČNO PRETVARJANJE

prevod: Anja Radaljac

Hiša knjig, 2021, m. v., 420 str., 13,95 €

Fotografinja Shannon Wenthwort, ki je specializirana za slikanje porok, odleti v mehiško letovišče Tulum, da bi tam posnela poroko nekega bogatega ameriškega para. A mlada nevesta tik pred obredom odpove poroko in tako v letovišču ostane na koncu le še nesojeni ženin Victor Brooks, ki še ne želi odpotovati domov. V Tulumu, kot je načrtovala že pred svojim delovnim poletom v Mehiko, ostane tudi Shannon, ki se v družbi prijateljice Avery želi podati na zelo nenavadno avanturo. Pri tem ne računa, da ji bo usoda pripeljala na pot nesojenega ženina Victorja, ki ga je sprva celo nekoliko prezirala, zdaj pa na lepem čuti do njega vedno več. Bosta na koncu kljub vsem sencam iz njune preteklosti prišla skupaj in pozabila na vsa pretvarjanja, za katerimi sta se skrivala dolgo časa? Prikupno branje, kot ustvarjeno za prijeten oddih in potep v svet romantike. > Vesna Sivec Poljanšek

Sarah Steele

MANJKAJOČI DELČKI NANCY MOON

prevod: Matejka Križan

Lynx, 2022, m. v., 414 str., 25 €

»Večina potovanj se začne s slovesom: od prijatelja ali ljubljene osebe, pogosto ljubimca, včasih tudi kraja. Slovo izostri čute, opomni nas, kaj bi lahko bilo, in nas navdihne ob misli, kaj še bo. V sebi nosi malce nostalgije, morda nekaj krivde in obžalovanja, upanja mogoče, ali celo odlašanja …« Flojino potovanje se začne ob izgubi ljubljene babice, pa tudi razmerje z možem ni več rožnato. Ob pospravljanju babičine zapuščine tako naleti na skrivnostne pakete šiviljskih krojev za prečudovite obleke iz polpretekle zgodovine, ki so opremljeni s fotografijami in razglednicami posameznih mest v Evropi … Ker je tudi sama talentirana modna šivilja, se odloči poiskati njihovo lastnico, med sestavljanjem manjkajočih delčkov zgodbe pa si nenačrtovano razjasni tudi svoje misli in občutke. Pripoved je nastala v domišljiji priljubljene angleške pisateljice, ki se s svojim prvencem tudi prvič predstavlja slovenskim bralcem. > Beti Hlebec

NOVO Hiša knjig

Gabriella Saab
Zadnji šah mat
Broširana vezava 15,95 €
Svetovna uspešnica

Stephen King
Tujec
Trda vezava 36,90 €
Naj triler leta 2018

Michael Engler, Martina Matos
Dan, ko je izginila luna
19,90 €

Quentin Gréban
Želim postati gasilec
19,90 €

Claire Bouiller, Quentin Gréban
Zelenjavni vrt gospoda volka
19,90 €

BON21 za KNJIGE!
Več kot 6000 izdaj.
Bon unovčite do 30. 6. 2022.
Najnižji znesek za korišćenje je 50 €.
GRATIS DOSTAVA
Hitro in varno
www.galarna.si
Distribucija Avrora
e: info@galarna.si
t: 040 922 522

Arkadij in Boris Strugacki

TEŽKO JE BITI BOG

prevod: Tomaž Sever

Sanje, zbirka Sanje. Roman,
2022, m. v., 219 str., 15 €, JAK

... ZF klasika ...

Vzhodnoevropska in ruska znanstvena fantastika, ki je nastajala sredi prejšnjega stoletja, je bila v primerjavi z zahodnjaško v principu bolj filozofsko usmerjena, med najbolj poznanimi pisci pa sta bila brata Arkadij in Boris Strugacki, ki sta zaslovela s svojo knjigo *Piknik na robu ceste*, po kateri je Andrej Tarkovski posnel svoj znameniti filozofsko metafizični film *Stalker*. Za marsikoga med nami, ki je (morda še v srbščini pred nekaj desetletji) prebiral knjige slavnih bratov, pa je vsaj enako vznemirljiva njuna knjiga *Težko je biti bog*, ki je izvirno izšla leta 1964, v njem pa se brata spoprijemata z večnim vprašanjem smeri razvoja človeške civilizacije. Glavni lik je namreč Anton, nekakšen operativec s planeta Zemlja nekje v prihodnosti, ki deluje pod krinko na drugem planetu. Tudi tega naseljujejo ljudje, ki pa so po stopnji svojega razvoja nekako v srednjem veku. Anton in tudi drugi »agenti« z Zemlje imajo seveda veliko več znanja, pa tudi zgodovinskih izkušenj, kako se je človeška družba razvijala od tistega časa naprej, vendar ob tem tudi prepoved, da bi s svojim posredovanjem (preveč) neposredno vplivali na nadaljnji potek dogajanj na tujem planetu. Tako se nujno postavi vprašanje, koliko lahko posameznik spremeni tok človeške zgodovine, in posledično v turbulentnih današnjih časih, ko moč in vpliv peščice posameznikov vse bolj zaznamujeta življenja milijonov, kako bi se zgodovina sveta odvijala brez njihove prisotnosti. *Težko je biti bog* je klasika znanstvene fantastike, ki jo vedno znova lahko uziramo skozi aktualno družbeno stvarnost. > Samo Rugelj

Jana Vagner

PREŽIVELI

Pandemija, knj. 2

prevod: Špela Tomec

Mladinska knjiga, 2022, t. v., 311 str., 34,99 €

Pandemija, prvenec ruske pisateljice Jane Vagner (1973), izrisuje strašljiv scenarij razpleta pandemije. Po svetu zaokroži smrtonosni virus, ki bliskovito uniči civilizacijo. Povsod hropejo umirajoči, trupla niso pokopana, preživeli se odrekajo svojcem in v grozi bežijo. Informacij, kaj se resnično dogaja, ni, hrane in goriva zmanjkuje. Zgodbo pripoveduje Anja, ki se ji z možem Serjožo, sinkom Mišo, Serjoževo bivšo ženo in njunim sinom, Serjoževim očetom in družino iz soseščine uspe prebiti iz velemestne Moskve v osamo divjine. V drugi knjigi *Preživeli* se upanje preživelih, da bodo v divjini varno počakali na konec pandemije, sesipa. Začasen pobeg se sprevrže v dolgo moro, v krut boj za preživetje sredi ledene divjine, v vse hujšem pomanjkanju hrane. Vsak stik z drugimi skupinicami preživelih je lahko usodna grožnja. Distopičen roman se preliva v psihološki triler, zgošča apokaliptične strahove, vešče spodmika trdna tla vsakdanu, mojstrsko stopnjuje naraščanje panike, valov obupa in zagrizen boj za preživetje. V ekstremnih okoliščinah se lomi vse, kar je normalno; rušijo se družbene norme, ekstremne okoliščine maličijo intimne odnose. Nič ni, kot je bilo. Roman je bil v Rusiji in Franciji nominiran za več nagrad, po knjigi pa so posneli tudi televizijsko serijo. > Maja Črepinšek

... dovršena postapokaliptična zgodba ...

Urban Klančnik

ZAVETIŠČE

Potovanje skozi reko Lethe

Primus, zbirka Avtorji,
2022, m. v., 162 str., 22 €

Tristan in njegov dveletni sin Aleks sta ena redkih, ki sta imuna na neke vrste supervirus, še hujšo in smrtonosnejšo različico predhodnega koronavirusa. Kar sedemdeset odstotkov ljudi je ta novi virus, ki se je pojavil deset let po koronavirusu, takoj spravil s sveta, preživeli so le redki Rdečeoki – virus jim je beločnice obarval rdeče, od tod njihovo ime – in Normalni, ki so, če so prišli v stik z Rdečeokimi, v hipu zboleli in v nekaj dneh umrli v peklenskih mukah. Prav zato so Normalni na vsakem koraku prežali na Rdečeoke, in zato se morata Tristan in njegov prikupni dvoletnik skrivati po zapuščenih hišah, jesti, kar najdeta v njih, in živeti v stalnem strahu, da ju ne odkrijejo in ubijejo. Naposled se Tristan odloči, da s sinom odideta iz mesta do oddaljenega kraja, kjer je imela njegova družina nekoč vikend. Pot do tja je zapletena in polna srhljivih nepredvidljivosti, ob katerih bralcu zastaja dih in obenem upa, da bo glavnima junakoma vendarle uspelo preživeti to norijo ... Odličen roman, napisan v vseh manirah pravega znanstvenofantastičnega trilerja, pred nas postavlja ogledalo aktualnega družbenega dogajanja, obenem pa se s svojo dovršenostjo postapokaliptične zgodbe in precizno izdelanim psihološkim ozadjem bralca tako dotakne, da se ta začne spraševati, kaj pa če je (bo?) vse to res. Branje, ki ga použiješ na mah! > Vesna Sivec Poljanšek

Diane Setterfield

BELLMAN & BLACK

prevod: Matejka Križan

Lynx, 2022, m. v., 349 str., 23 €

Čeprav je *Bellman & Black* najmanj znano delo izmed trojice, ki jih je napisala britanska avtorica (poleg prvenca *Trinajsta zgodba* še uspešnico *Nekoč je bila reka*, oboje je tudi prevedeno), ni zato prav nič manj privlačno. Pravzaprav gre za pravi viktorijanski gotski biser, kjer se, kakor je za Setterfieldovo značilno, resnični svet zliva s paranormalnim ali magičnorealističnim. Knjiga oriše življenjsko zgodbo Williama Bellmana. Lepo se mu godi, je srečno poročen oče štirih otrok, prevzema pa tudi vodenje stričeve predilnice, pri čemer se izkaže, da ima žilico tako za tehnološke postopke proizvodnje kot nos za sklepanje donosnih poslov. Toda nad njim bedi nekaj zloveščega in grozečega. Kot deček je med otroško igro s fračo ubil vrana, od tedaj pa ga podoba ptiča zasleduje, ko ga doletijo tragične izkušnje. Ljudje, ki so mu blizu, umirajo, dokler ne ostane le še najstarejša hči. Takrat pa sreča izmikajočega neznanca, ki ga je poprej videval le na pogrebih. Z njim sklene poslovni dogovor o novem projektu, ki ga povsem obsede in postane edina stvar v njegovem življenju ... Roman, ki v svojem jedru priča o soočenju človeka z izgubo bližnjih, tematiko pa razširi še na vprašanja o posledicah življenjskih odločitev, čezmerni ambiciji in zavračanju čustev. Ob tem se bralcu izrisuje ključno vprašanje knjige: je vran duh, ki se Bellmanu prikazuje iz maščevanja, ali je le prispodoba potlačene krivde in žalosti? Svojevrsten roman za (gotske) sladokusce, ki znajo uživati tudi ob opočasnjeni zgodbi, polni podrobnega opisovanja. > Aleš Cimprič

zvezdna
Beletrina

Najlepše zgodbe za mlade

I. letnik/2022

21 €

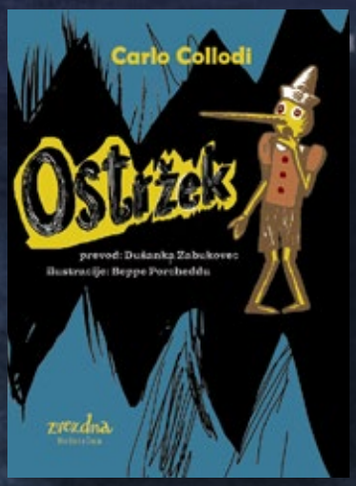

27 €

23 €

Vrhunski novi prevodi!

21 €

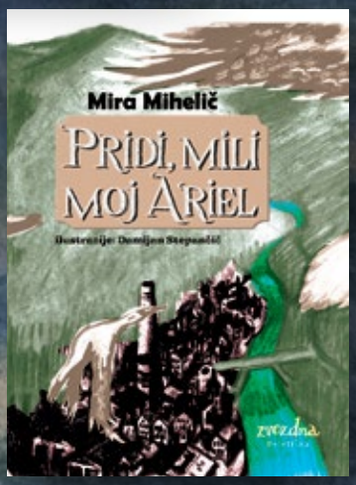

24 €

Cena kompleta 99 €

Za izbrano družinsko branje!

Zagotovite si svoj izvod!

www.beletrina.si | www.zvezdnabeletrina.si | (01) 200 37 00

Knjigarna Beletrina, Stari trg 3, 1000 Ljubljana

ŽELJKO KOZINC

BREZČASNA POTEPANJA

Zemlja, voda, zrak, ogenj

fotografije: Željko Kozinc et al.
Mladinska knjiga,
2022, pt. v., 232 str., 29,99 €

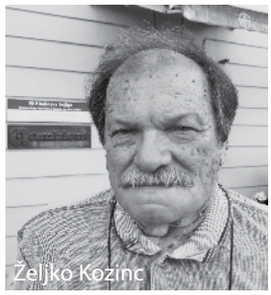
Željko Kozinc

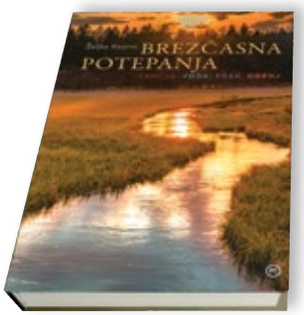

Željko Kozinc (1939), vsestranski ustvarjalec, pisatelj in scenarist, fotograf in slikar, je tistim Slovencem, ki se radi potepajo po naravi, morda najbolj znan po svojih pohodniških vodnikih, ki so pod blagovno znamko *Lep dan kliče* v vseh knjižnih različicah dosegli skupno naklado več kot 40.000 izvodov. Po njih so radi posegali tudi tisti, ki se potem sploh niso odpravili po teh poteh in so jih samo brali, saj Kozinc o izletih piše z veliko mero literarnega navdiha. V svoji novi knjigi *Brezčasna potepanja*, ki v tem zgodnjepomladanskem času kar vabi na prosto, je premišljeno (i)zbral petdeset izletov po Sloveniji – večina jih je v zahodni in osrednji Sloveniji – ki jih je razporedil po osnovnih zemeljskih elementih, torej zemlji, vodi, zraku in ognju in jim s tem dodal pridih večnosti. Vodnik odlikujejo zemljevidi, ki olajšajo osnovno orientacijo, tu so ključni podatki o izhodišču, opisi dostopa, možne krajše in daljše različice izletov, zanimivosti ob poti, bogato fotografsko gradivo ter druge potrebne informacije. Seveda pa je kleč v tem, katere so tiste destinacije, ki jih Kozinc priporoča na svojih potepanjih. Naj gre za Mesečev zaliv, od koder se vidi globoko v preteklost Istre, ali pa Napoleonov hrast, ki ga lahko obiščemo blizu Sežane, Kozinc s svojimi namigi spet pokaže, kako se nam lahko Slovenija, ne glede na to, za kako majhno jo imamo, vedno znova razkrije v novi luči. Vodnik po brezčasni Sloveniji! > SAMO RUGELJ

IGOR JENČIČ

VELIKI TURNOSMUČARSKI VODNIK

Od Snežnika do Velikega Kleka

Sidarta, 2022, pt. v., 335 str., 34,90 €

Založba Sidarta dela »večne« knjige, kar je jasno skoraj vsakemu uporabniku njihovih vodnikov. K temu pripomore tudi dejstvo, da številne njihove knjige doživljajo posodobitve in nove izdaje, s katerimi nagovarjajo nove generacije bralcev in kupcev. To velja tudi za *Veliki turnosmučarski vodnik* Igorja Jenčiča, že tretjo, prekrasno izdelano izdajo s povednimi fotografijami, opremljeno in s potrebnimi podatki napolnjeno knjigo, ki prinaša več kot 140 turnosmučarskih ciljev z več kot 80 variantami vzponov in spustov ter dodatnimi cilji v bližini. Večina ciljev je seveda v slovenskih Alpah, razdeljeni so v tri težavnostne kategorije, vendar avtor seže tudi dlje, saj predstavlja najzanimivejše turne smuke v krogu približno 250 kilometrov iz Ljubljane, to je nekje tri ure vožnje, s čimer pokrije predvsem smuko v italijanskih Zahodnih Julijcih in avstrijskih deželah Koroški, Štajerski, Salzburški in Vzhodni Tirolski. Gre za cilje, ki so – ob zgodnjem vstajanju in vračanju v večernih urah – praviloma izvedljivi v enem dnevu (razen seveda tistih z veliko višinsko razliko). Obvezna knjiga za vse zaljubljence v turnosmučarske pustolovščine! > SAMO RUGELJ

Z ZNANJEM DO ZVEZD

Slovenska šola za nepalske gorske vodnike

izbor in urejanje: Mojca Volkar Trobevšek
Planinska zveza Slovenije,
2022, t. v., 304 str., 39,90 €

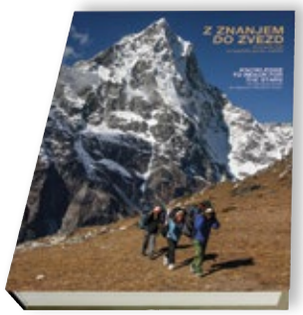

Spominska, slovensko-angleška, z mnogimi predgovori, fotografijami, načrti, zapiski in pričevanji opremljena knjižna izdaja, s katero obeležujejo odprtje slovenske šole za gorske vodnike v Nepalu leta 1979. Legenda slovenskega alpinizma Aleš Kunaver je že na odpravi na Anapurno leta 1969 začel resno načrtovati alpinistično šolo za Šerpe, saj so ti v himalajske razmere zahajali slabo oblečeni in nevešči uporabe gorniške opreme od derez naprej, pri tem pa so imeli izjemne fizične sposobnosti. Po osvojitvi Makaluja 1975 je Aleš Kunaver vse svoje sile usmeril v načrtovanje odprave na Everest in v gradnjo alpinistične šole za domačine, ki jo je financirala jugoslovanska vlada, šolo pa so po mnogih administrativnih ovirah začeli graditi maja 1979 v vasi Manang na višini 3400 metrov pod gorovjem Anapurne, osem dni hoda iz Katmanduja. Prvo šolanje domačinov je bilo tako že jeseni tega leta, ko zgradba še ni bila dokončana, uradno odprtje šole pa je bilo novembra 1980. Po Kunaverjevi smrti leta 1984 je za šolo deset let skrbel alpinist in psiholog Peter Markič, za njim pa je delo prevzel inženir ladjedelstva in alpinist Bojan Pollak in ga nadaljeval vse do leta 2013, ko so Nepalci po slovenski in francoski zaslugi postali samostojni in PZS ni več videla smisla v nadaljnjem sodelovanju; le-to se je vseeno obnovilo leta 2019, ob 40-letnici šole. Zgodovina nastanka šole, ki je dala mnogo šerp, ključnih za osvajanje himalajskih vršacev! > SAMO RUGELJ

RAZGLEDNI STOLPI SLOVENIJE

Vodnik s transverzalo

urejanje: Brane Ternovšek
Tourist guide,
2021, m. v., 327 str., 22,90 €

Slovenija je bila v popotnih, turističnih, planinskih in drugih vodnikih popisana že na res vse mogoče načine, zato je le težko najti rdečo nit, ki do zdaj še ni bila uporabljena. Brane Ternovšek, upokojeni športni pedagog, pa je naredil prav to: našel je izviren način (in tudi transverzalo) za pot po raznih koncih Slovenije s prav posebnim namenom: za obisk vsakovrstnih razglednih stolpov in drugih razgledišč. Sistematično urejen, informacijsko bogat in grafično celovit vodnik nam najprej postreže s celotno kolekcijo stolpov, razdeljenih med turistične, planinske, grajske, cerkvene, stražno-obrambne, vodovodne in gasilske stolpe (vsega skupaj jih je več kot sedemdeset in so dokaj enakomerno razporejeni po vsej Sloveniji), nadaljuje z razglednimi ploščadami (imamo jih več kot šestdeset), ta segment pa zaključi z opazovalnicami narave (ki jih je osemnajst). V drugem delu avtor pogleda še v preteklost in prihodnost; najprej torej popiše nekdanje, tj. porušene in/ali pa ne več uporabljene razgledne stolpe, na koncu pa postreže še s predstavitvijo tistih, ki jih bomo (če bo šlo vse po načrtih) dobili v prihodnosti. Vodnik, ki v tej pomladi kar kliče na nove, še neznane razgledne točke po vsej Sloveniji. > SAMO RUGELJ

knjigarna www.bukla.si

Polonca Andrejčič Mušič

MEDITERANSKA ZELIŠČA

Hidrolati, čaji in drugi pripravki

risbe: Aleksandra Langenfus

Kmečki glas, 2022, t. v., 147 str., 24,90 €

»Rožmarin ima svoj duh, naj bo zelen al' pa suh« pravi slovenska ljudska rima, ki nas vpelje v ta občudovanja vredni domači priročnik, ki lahko tudi sredi zime pričara vzdušje Sredozemlja in že samo njegovo listanje prinese vonj poletnih počitniških dni. Po uvodni obširni predstavitvi delovanja in zdravilnih lastnosti najznačilnejših mediteranskih zelišč se od svežega lovorja, rožmarina, žajblja, sivke, oljke in oljčnih listov kmalu preselimo med raznovrstne zeliščne čaje in osvežilne napitke iz različnih mešanic, nadaljujemo z njihovo uporabo v kozmetiki (različni zeliščni hidrolati za zdravje, nego in varovanje kože, tudi za aromaterapijo) in kulinariki (juhe, likerji, kruh in prigrizki), čisto na koncu pa avtorica preseneti še z uporabo zelišč za namen prehrane in nege domačih živali in hišnih ljubljenčkov. Mediteranska zelišča kot priložnost za ustvarjanje harmonije in ravnotežja telesa in duha. > Renate Rugelj

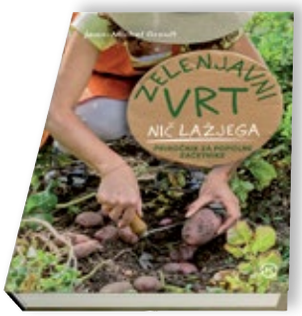

Jean-Michel Groult

ZELENJAVNI VRT – NIČ LAŽJEGA

Priročnik za popolne začetnike

prevod: Metka Kralj

Mladinska knjiga,

2022, pt. v., 144 str., 24,99 €

Ker pomladno vreme že kliče na vrtove, je ta priročnik, ki temelji na osnovah o ugodnih razmerah za rast rastlin, predstavitvah orodij, sadik in letnega koledarja, namenjen predvsem tistim, ki potrebnih znanj še nimajo usvojenih. Nazoren in slikovit prikaz procesa ljubiteljskega vzgajanja rastlin, opremljen s konkretnimi napotki in mnogimi fotografijami, je sistematičen pregled posamičnih zelenjadnic, začimbnic in kar je še ostalega uporabnega znanja za učenje tehnik vrtnarjenja. Knjiga, pisana na kožo vsem vrtičkarskim debitantom, ki se na pot obdelovanja gredic šele podajajo. > Tanja Božić

Živa Deu

OGRAJE

Oživijo lepoto prostora okoli nas

fotografije: Viktor Žigon et al.

Kmečki glas, 2022, t. v., 159 str., 27,90 €

Nanje redko pomislimo, čeprav si brez njih težko predstavljamo zunanjo ureditev prostora. Njihovo ime pogosto zazveni v pogovorih v prenesem pomenu, tokrat pa smo z ograjami, ploti, obzidji (in kar jih je še poimenovanj) seznanjeni na povsem konkreten in praktičen način. S slikovnim materialom bogato obloženo in z zgodovinskim pregledom podkrepljeno knjigo nas avtorica, sicer tudi profesorica na ljubljanski fakulteti za arhitekturo, pouči o gradbenem elementu, ki ima pomembno vlogo v snovanju zasebnega in javnega prostora, saj določa lastništvo, odgovornost za skrb, zavaruje našo varnost in varnost drugih, spet drugič pa poudari estetski videz določenega objekta. Zaradi raznoličja njenih funkcij ne čudi natančna predstavitev množice materialov (les, kamen, kovina, živa meja ...), smiselno umeščenih v slovenski sodobni in zgodovinski kontekst. > Tanja Božić

Maja Zver, Jernej Zver

SPEKTAKULARNE JEDI IZ PEČICE

Pripravljene v 30 minutah ali še prej

fotografije: Maja Zver

prevod: Maja Prevolnik

Mladinska knjiga,

2022, t. v., 240 str., 29,99 €

... blogerski par Jernej Kitchen ...

Priljubljen in večkrat nagrajen blogerski par Jernej Kitchen (ja, dva sta v timu, Maja in Jernej, blog pa je imenovan po Jerneju, saj je on tisti, ki ima profesionalne izkušnje in kreira avtorske recepte) s svojim gastronomskim ustvarjanjem želi ljudi navdušiti, da bi tudi sami več kuhali in po njunih idejah pripravljali vedno kaj novega, slastne jedi zase in za svoje ljubljene. Na blogu zato delita hitre in enostavne recepte za tedenska kosila, slastne sladice in mehke kruhke, v lepi, sodobno oblikovani knjigi, ki sta jo posvetila svoji kulinarični skupnosti, pa sta zbrala recepte za več kot sto neverjetnih obrokov iz pečice, ki jih lahko pripravite v tridesetih minutah ali manj. Skrajšani postopki priprave, številni triki, uporaba sezonskega sadja in zelenjave, ekološki pridelki in meso prosto pašnih živalih omogočajo, da so jedi nasitne in polne okusa. Zdi se, da ima meso glavno vlogo, mamljiva govedina, divjačina, jagnjetina, sočna perutnina, aromatična svinjina, pa tudi slastne ribje jedi se lepo dopolnjujejo z idejami za pečeno zelenjavo. V nadaljevanju najdemo tudi veliko primerov hitrih prilog in predjedi za domače in goste, pa popečenih kruhkov in juh, tudi za nepozaben brunch, ter nekaj sladic iz pečice in omak, brez katerih ne gre. Znano je, da ne jemo samo z usti, temveč tudi z očmi, in zdi se, da Majini in Jernejevi enostavni recepti lahko zadovoljijo oboje. Priporočam, da preverite sami. > Renate Rugelj

SLOVENSKE PRIPOJEDKE

priredba: Dragica Haramija

recepti: Anka Peljhan

ilustracije: Igor Šinkovec

Pivec, 2022, t. v., 195 str., 29,90 €, JAK

Izvirna naslovna besedna igra knjige receptov, v kateri ne brbotajo samo slastne dobrote in se ne pečejo le mnogoštevilne okusne jedi, nam postreže tudi s pravljicami in pripovedkami, večinoma ljudskega izvora, ki so že postale del našega kulturnega spomina. Tako se v knjigi ne odpravimo le na kulinarično potovanje, temveč se zvedavo sprehodimo tudi skozi slovenske pokrajine in zemljevide našega otroštva, kjer pokukamo v pisker Mojce Pokrajculje, skupinsko pulimo repo ali pa mesimo hlebec z materjo Jančka ježka. Imena receptov, večinoma gre za tradicionalne jedi naših babic, bi lahko zaradi svojega poetičnega zvena zamenjali tudi za naslovi pesmi ali zgodb, naj jih naštejemo le za prgišče: Poprtnik s ptički, Ajdov krapec, Cvirkače in pohla, Jesenska juha iz rumenih karavad, Čompe in še kopica drugih mikavnih poimenovanj. Namesto posladka je vsak knjižni razdelek pospremljen s poučnimi sestavki o jedeh, ki poskrbijo, da imamo nekaj več soli tudi v glavi in ne samo na krožniku. Tako denimo izvemo več o prvinah pravljic, nadnaravnih sposobnostih fikcijskih bitij, antropomorfnih značilnostih živali ali pa o geografskih in kulturnih lastnostih določenega prostora. Čudovito oblikovana, estetsko vznemirljiva knjiga ni le običajna zbirka receptov, temveč kulturno-kulinarični kolaž. Idealno branje za knjižne brbončice in gurmanske knjigoljubce. > Tanja Božić

Evelyn Tribole, Elyse Resch

INTUITIVNO PREHRANJEVANJE

prevod: Višnja Jerman

Primus, 2022, m. v., 411 str., 29,90 €

Čeprav je knjiga prvič izšla že leta 1995, sta avtorici, licencirani nutricionistki in dietetičarki, s svojim pionirskim delom večje javno zanimanje vzbudili šele deset let pozneje, ko so se osnovnim temam intuitivnega prehranjevanja priključile številne znanstvene raziskave. Čeprav dajejo različni strokovnjaki prednost različnim načelom intuitivnega prehranjevanja, ima le-to več skupnih ključnih smernic, in sicer »zdrav odnos do hrane, svojega uma in telesa«. Značilnost intuitivnega prehranjevanja je brezpogojno dovoljenje samemu sebi, da jemo, ko smo lačni, in uživamo tisto hrano, ki si jo zaželimo. Pomembno je uživanje hrane iz telesnih in ne čustvenih razlogov, pa tudi zanašanje na notranje signale pri odločitvah glede lakote in sitosti, torej kdaj in koliko jesti. Intuitivno. Splošne koristi takega odnosa do prehrane so poleg pozitivnega sprejemanja telesa tudi več zadovoljstva v življenju, čustvovanju, samospoštovanje, duševna vzdržljivost in večja motiviranost za razgibavanje, pa tudi večja osredotočenost na užitek in manjši občutek krivde ali manjša skrb za zunanji videz. > Renate Rugelj

Štefan Požlep

KOLOIDNO SREBRO SE VRAČA

Ara, 2022, m. v., 334 str., 24,90 €

Leta 2017 izdana knjiga istega avtorja z naslovom *Koloidno srebro: dejstva in zmote* je tokrat dopolnjena z novimi spoznanji, predvsem pa dopolnitvami; nastale so po pogovorih 92-letnega avtorja z ljudmi, ki so mu pisali po izidu prve knjige. Čeprav so se v teh petih letih pojavile nove raziskave, ki jih avtor citira, pa se uradna medicina ni spremenila. Težava današnjega sveta je, da z antibiotiki ravnamo kot »z bomboni« – uporabljamo jih ljudje, uporabljeni pa so tudi množično v živinoreji, kar vodi do naraščanja koncentracije antibiotikov v vodi. Avtor razloži, kaj koloidno srebro je, obširno objasni, ali je strupeno, analizira različne definicije (svetovnih) zdravstvenih organizacij in študij, ki so bile opravljene na tem področju, razloži pa tudi samo izdelavo koloidnega srebra, njegovo uporabo in učinkovitost. Požlep ne vsiljuje svojega načina življenja, ko s svojo prav tako 92-letno ženo vsako jutro in zvečer spije žlico koloidnega srebra, zagotovo pa ponuja kopico novega znanja. > Ajda Vodlan

Thomas E. Levy

HITRO OKREVANJE PO VIRUSNI OKUŽBI

prevod: Aleksander Urbančič

Chiara, 2022, m. v., 254 str., 23,70 €

Koronavirus je kar dve leti intenzivno krojil naša življenja in obenem vsepovsod zasejal obilo strahu. Kaj če se pojavi še kakšna hujša, bolj zahrbtna oblika respiratornega virusa? In kaj če strokovnjaki ne bodo iznašli nobenega učinkovitega zdravila zoper te nove oblike virusa? Takole se morda sprašuje marsikdo, a prav knjiga, ki je pred nami, ponuja številne odgovore, obenem pa nas pomirja in vliva upanje. Njen avtor namreč trdi, da lahko zoper mnogokatere oblike respiratornih virusov bijemo učinkovit boj, in to na zelo naraven in poceni način. Poleg nekaterih drugih metod za dvigovanje imunskega sistema in zdravljenje akutnih virusov, opisanih v tej knjigi, stavi dr. Levy predvsem na metodo nebulizacije vodikovega peroksida (gre za ponavljajoče inhaliranje drobne meglice vodikovega peroksida), ki je po njegovem najboljša samostojna terapija za akutne dihalne okužbe ali za obravnavanje že obstoječih kroničnih kolonij patogenov v dihalnem in prebavnem traktu. Metoda je menda povsem varna, dostopna je vsem in zato jo lahko uporabljamo tudi doma. Knjiga, polna koristnih in spodbudnih nasvetov za vse, ki želijo na aktualno problematiko, povezano s koronavirusom, dobiti še malce drugačen (širši) pogled! > Vesna Sivec Poljanšek

Stephanie Hallett

ZDRAVLJENJE Z RDEČO SVETLOBO

prevod: Aiša Maj

Ara, 2021, m. v., 223 str., 19,90 €

Rdeča in njej bližnja hladna infrardeča svetloba žanjeta vse večje zaupanje. Strokovnjaki obe svetlobi čedalje pogosteje uporabljajo ne le za zdravljenje težav s križem, vratom, pri teniškem komolcu in podobnih tegobah, ampak tudi pri precej resnejših zdravstvenih izzivih, kot so osteoartritis, revmatoidni artritis, fibromialgija, limfedem in drugi. Prav tako rdeča in njej bližnja hladna infrardeča svetloba, kot izvemo v tem priročniku, polnem osebnih pričevanj in obogatenem s številnimi znanstvenimi izsledki in razpravami, pomagata pri odpravljanju tegob z izpadanjem las, pri nespečnosti, odvajanju od kajenja, celita brazgotine, zmanjšujeta oziroma odpravljata gubice in gube ter še in še. Blagodejnih učinkov rdeče svetlobe je res ogromno, znanstveniki pa nenehno raziskujejo še naprej, kje vse bi ju lahko še uporabili. > Vesna Sivec Poljanšek

Klasiki jungovske analitične psihologije

24,90 €
306 str.

24,90 €
370 str.

Marie-Louise von Franz

Ena najbolj znanih jungovskih psihoterapevtk, ki je znala jungovsko (analitično) psihologijo širšemu občinstvu približati na razumljiv način, predvsem z obravnavo literarnih besedil in pravljic.

(1915–1998)

Nakup: na spletni strani **www.bukla.si** • po telefonu 01/520 18 39 • po e-pošti knjigarna@umco.si • Knjige založbe UMco so na voljo tudi v bolje založenih knjigarnah. UMco

LEILA MILLER, TRENT HORN

ČUDOVITO USTVARJENI

Kako pripravimo otroke na zahtevna moralna vprašanja današnjega časa

prevod: Klementina Logar

Družina, 2022, m. v., 240 str., 26,90 €

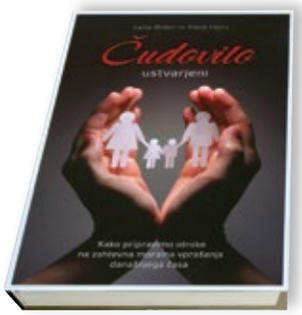

Razpetost med vsemi pastmi sodobnega sveta in notranja težnja, da svojim otrokom pojasni najbolj temeljna moralna vprašanja skozi nauke katoliške vere, sta avtorico te knjige, mamo osmih otrok in priljubljeno katoliško blogerko Leilo Miller, spodbudili, da je ob pomoči svojega prijatelja Trenta Horna, očeta dveh majhnih otrok in večnega raziskovalca moralnih vprašanj, o katerih strastno premleva skupaj s poslušalci enega od ameriških katoliških radiev, ustvarila pričujočo knjigo. V njej sta se pisca lotila desetih najzahtevnejših moralnih vprašanj, ki se dotikajo področij, kot so denimo zunajzakonska skupnost, istospolna poroka, razveza, kontracepcija, splav, homoseksualnost in podobno. Vsaka od predstavljenih tem je razdeljena na tri dele: v prvem avtorja pojasnita uradno stališče Cerkve do konkretnega vprašanja, v drugih dveh delih pa Millerjeva in Horn na podlagi svojih bogatih izkušenj in opravljenih raziskav svetujeta, kako določeno vprašanje predstaviti predšolskim otrokom in kako najstnikom. Gre za knjigo, ki bo lahko v navdih in pomoč vsem staršem ter tudi raznim strokovnim delavcem, ki želijo otroke vzgajati v katoliškem duhu in jih mirneje pospremiti na pot skozi življenje. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

... knjiga bo v navdih in pomoč vsem staršem ...

DRAGICA KRALJIČ

NISEM KOT DRUGI

Življenje z otrokom s posebnimi potrebami

Primus, zbirka Avtorji, 2022, m. v., 289 str., 22 €

... pisana tapiserija življenja ...

To kratko predstavitev knjige bom napisala kar v obliki pisemca Dragici Kraljič in njenemu Janeku, ki v skupnem sobivanju tketa pisano tapiserijo življenja, ki jo je Dragica tako toplo prelila v besede, saj jih sama tako neizmerno ljubi. Ljuba Dragica, ne poznam vas, pa vendarle čutim, da vas poznam, kajti vaše besede v knjigi so šle direktno v srce, ki je postajalo toplo, topleje stran za stranjo – na koncu zmehčano, popolnoma. Kako srčno tkanje nam podarjate v svoji/vajini/naši knjigi, kako direktno v srce pošiljate svoje misli, svojo bolečino, svoj svet. Kako lepo ste povedali, da se potrebujemo med seboj, da lahko nekateri kasneje vzklijemo, ker so bila naša semena posajena nekam v temo, kjer so čakala, da se poženejo v svet svetlobe. In ta vaša vera v dobro človeka, v tisto najsvetejše v nas, v sočutje, v povezovanje in ljubezen. Iz lastne prakse pišete, iz osebne zgodbe – ne, to ni leporečenje, kje pa, nasprotno! To je vaše življenje, draga Dragica. To je čista alkimija. Hvala za to čudovito knjigo, meni jo je zelo prehitro zmanjkalo. Zelo! Patricija Maličev v spremni besedi zapiše tako toplo, da ponovim kar za njo: »Knjiga, ki je pred vami, govori pravzaprav o tem, da je za približno idealno življenje, rečeno po Twainu, potrebno dvoje: dobri prijatelji in dobre knjige – eno imate v roki, drugega boste našli v njej.« In dodajam; zelo dobre knjige in zelo dobri prijatelji so zelo redki. Dragica, hvala za to knjižno toplino in za srečanje na poti, kjer je treba izbirati dobro. Ta knjiga spada v ta »predalček« dobrega. > SABINA BURKELJCA

Poskenirajte kodo in uživajte v poskusnem branju knjige.

Maja in Jernej Zver, ustvarjalca priljubljenega in nagrajenega **bloga Jernej Kitchen**, obožujeta pečico! Odkrijte njune nasvete in recepte za več kot 100 hitro pripravljenih slastnih mesnih jedi, živopisne zelenjave in pregrešnih sladic. Za hitro kosilo in navdušene jedce!

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

UNOVČITE **BON21** V TRGOVINAH MLADINSKE KNJIGE.

Amisha Ghadiali

INTUICIJA

Dostopajte do notranje modrosti, zaupajte instinktu, poiščite svojo pot

ilustracije: Eiko Ojala, Alison Gardner

Mladinska knjiga, 2022, t. v., 192 str., 24,99 €

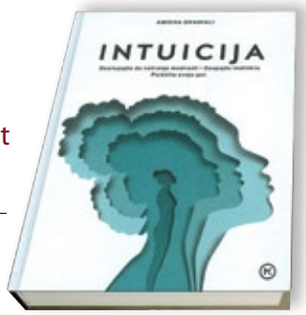

Prav vsak od nas je obdan z intuicijo, tisto notranjo močjo, ki nam je vedno na voljo, a kaj, ko nas hrupni zunanji svet grabi v svoj primež z vso mogočo tehnologijo, da se včasih zdi, da le še kot roboti na avtopilotu tavamo skozenj. Pa ni treba, da je tako, nas opogumlja avtorica te knjige, intuitivna terapevtka, ki je sama na svoji koži izkusila številne življenjske preizkušnje, preden je znova zmogla prisluhniti svojo največji moči – intuiciji. Pot do nje ni vedno kratka in enostavna, kot izvemo med branjem, saj nas lahko kaj hitro posrkajo stari vzorci razmišljanja in delovanja. Prav zato nas avtorica korak za korakom opogumlja, da se otresemo vsega, česar nujno ne potrebujemo v naših življenjih, pa najsi gre za telefone, računalnike in drugo tehnologijo, ki naj se ji, pravi, odrečemo vsaj en dan ob koncu tedna, na nedeljskem potepu pa namesto navigaciji sledimo zgolj lastni intuiciji; ali pa za naše misli in čustva, ki lahko zaradi svoje toksičnosti ubijajo naš zdravi notranji glas. V knjigi je nanizanih obilo preizkušenih spoznanj in nasvetov, ki nam bodo pomagali, da najdemo pot k svojemu neustavljivemu viru mnogoterih zmožnosti. > Vesna Sivec Poljanšek

Erik Lamut

RUNE, IN KROG JE SKLENJEN

Vstopi v svet starodavnih simbolov

BP, 2021, t. v., 116 str., 45 €

Rune, starodavna pisava, ki pa ni zgolj abeceda, zbirek črk, temveč nabor simbolov, ki nam, če se jih naučimo brati, lahko razkrijejo marsikaj o življenju in predvsem o nas samih. Z učenjem branja runskih simbolov se učimo brati sebe. Od časa njihovega izvora pa do danes se je spremenilo marsikaj, a temeljna človeška vprašanja o smislu so ostala nespremenjena. Rune tako predstavljajo še vedno aktualno sredstvo za navigiranje v vedno nepredvidljivem morju življenja, da v kalnih vodah lažje najdemo pot do sebe in ne izgubimo izpred oči tistega, kar je zares pomembno. V knjigi pred nami je razložen pomen štiriindvajsetih run, priložene pa so tudi karte ter navodila, kako z njimi pridobimo vpogled v trenutno stanje ter nasvete za prihodnost. > Sanja Podržaj

Wayne W. Dyer

MOČ PREBUJENJA

Prakse čuječnosti in duhovna orodja, ki vam bodo spremenili življenje

prevod: Anaja Sever

Primus, zbirka NeZavedno, 2022, m. v., 197 str., 24 €

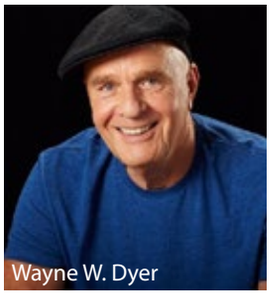
Wayne W. Dyer

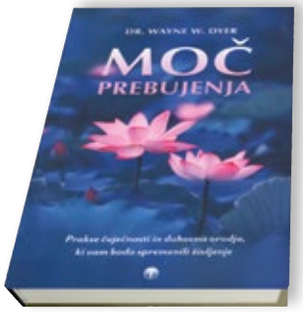

Bolj kot kdaj prej so misli in nauki dr. Dyerja, svetovno priznanega motivacijskega učitelja, pisca in govornika, še kako živi in na mestu, čeprav je njihov avtor zapustil ta svet pred sedmimi leti. Veličina njegovega razmišljanja ostaja večna, pravijo vsi, ki so dr. Dyerja spoznali osebno, z njimi pa bi se verjetno strinjali tudi oni, ki si v trenutkih osebnih izzivov pomagajo z njegovimi spodbudami in uvidi, nanizanimi v številnih njegovih delih. Tudi tokratna knjiga ostaja zvesta avtorjevemu brezčasnemu duhu, ki trosi po vsem svetu sporočilo, kako pomembno se je zavedati, da tisto, čemur dajemo moč v svojih mislih in dejanjih, še bolj raste in se širi. Zato je tako zelo pomembno, izvemo v knjigi, da se otresemo nenehnega kritiziranja in samosabotaže ter začnemo s sabo delati prizanesljivejše in bolj milo. Vsak od nas ima namreč v sebi moč, da premakne svoj svet (in s tem posredno tudi zunanjega), nas spodbuja avtor te knjige, v kateri nas med drugim uči tudi o tem, kako utišati svoj ego in notranjega kritika, kako premagati številne glasove, ki nas prestavljajo stran od sebe, in kako se zavedati, da smo vsi povezani in vsi eno. Naj se (osebnostno pomladno) prebujenje prične (tudi) s to knjigo! > Vesna Sivec Poljanšek

AJURVEDA ZA VSAK DAN

Spoznajte, kdo ste, in zaživite v ravnovesju

pripravil: Center šivananda joge in vedante

prevod: Tina Stanek

ilustracije: Aurora Gritti in Keith Hagan

Mladinska knjiga, 2022, t. v., 224 str., 29,99 €

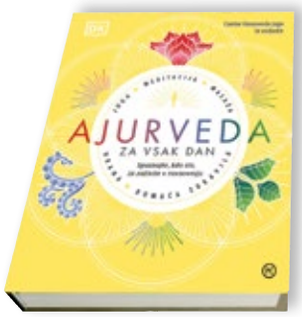

Ajurveda je veda o življenju, izvira iz Indije in po njej vse bolj posegamo v zahodnem svetu, ko se soočamo z izzivi, ki jih ne znamo razrešiti. Je praktičen sistem s celovitim pristopom (upošteva vse troje: človekovo telo, razum in zavest). Uči, da človekov namen ni živeti, temveč »živeti primerno« (načelo dharma), in tako ponuja konkretne nasvete, kako lahko izboljšamo svoje življenje. Ajurveda je način življenja, naučimo pa se ne le, kako doseči zdravo življenje, temveč predvsem kako te spremembe ohraniti. Kako prepoznati svoje težave in kako jih nasloviti? *Ajurveda za vsak dan* nas pouči o prehrani, jogi in meditaciji, navsezadnje pa se spoznamo tudi z ajurvedskim svetovanjem in domačimi zdravili. Knjiga je tudi prilagojena različnim človeškim konstitucijam, zato je na uvodnih straneh vprašalnik, ki nam pomaga določiti, katera od treh konstitucij je naša: »tri doše, sedem dhatujev in tri male – to so elementi, ki po ajurvedi sestavljajo človeško telo«. *Ajurveda za vsak dan* sledi pogledom svamija Šivande in nas z vsakodnevnimi nasveti, pa tudi opisi jogijskih asan, pranajame in sproščanja ter konkretnimi recepti za domača zdravila in izbiro prilagojene prehrane vodi v bolj zdravo življenje. Kot pravi Čaraka: »Živeti ne pomeni biti živ, ampak biti dobro.« > Ajda Vodlan

Ryan Holiday

POGUM KLIČE

Sreča spremlja hrabre

prevod: Niki Neubauer

UMco, zbirka Preobrazba, 2022, m. v., 304 str., 24 €

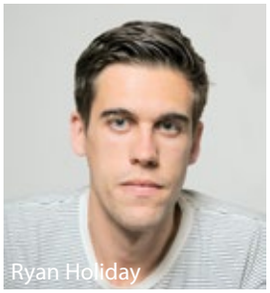

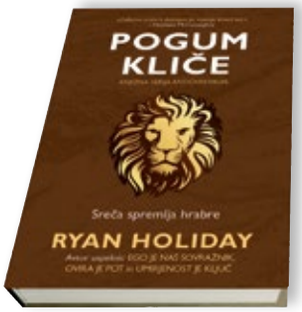

Avtor Ryan Holiday slovenskemu bralstvu ni neznan, saj si lahko v slovenščini že preberemo tri njegove odmevne knjige, in sicer *Ego je naš sovražnik*, *Ovira je pot* in *Umirjenost je ključ*. V prvem delu nove knjižne serije o antičnih vrlinah se priznani ameriški motivator in pisec posveča kreposti poguma in nas popelje skozi svojevrsten vodnik, ki nas nagovarja k smelemu in odločnemu sprejemanju odločitev in soočanju z življenjskimi izzivi. Podkrepljen s primeri iz stoične filozofije in zgledom ravnanj osebnosti, kot so Florence Nightingale, Frank Serpico, Charles de Gaulle in še četice drugih, danes že učbeniških oseb, nas opominja, da sta slava in spomin namenjena tistim, ki se odločijo tvegati in srčno zavzeti za svoja prepričanja. Knjiga, vsebinsko razdeljena na tri dele, nas uči o strahu, pogumu in junaštvu, razmišlja o izgubljenih priložnostih, ki smo jih zamudili, ker nam je zmanjkalo samozaupanja, o statusu quo omahovanja, privlačnosti prelaganja odgovornosti in nevarnem odlašanju. Izogibanje tistemu, kar Holiday imenuje naš osebni klic, nas največkrat privede do dušečih posledic obžalovanja, ki nastopi po tem, ko se namesto hrabrega skoka v neznano odločimo ostati v svoji coni udobja. Anekdotsko naravnani kratki razdelki obravnavajo posamične tematske sklope in se v razumljivem, preglednem in praktičnem smislu trudijo pokriti celotno paleto vidikov poguma in z njim povezanih dvomov, ki bralca v spodbudnem tonu vodijo vse do zadnjih strani. > Tanja Božić

Matthew Maxwell

KAKO DRŽATI ŠČURKA

Knjiga za tiste, ki so svobodni, samo da tega ne vedo

ilustracije: Allie Daigle

prevod: Jana Lavtižar

BP, 2021, t. v., 101 str., 23 €

Ste se že kdaj zalotili, da se vam v glavi vrtijo neke misli ali predstave že tako dolgo, da sploh ne veste, da v resnici niso vaše, ampak ste jih pravzaprav pobrali nekje na poti skozi življenje?! Tako se je godilo tudi protagonistu te izjemne knjige: nekega večera je deček v miru užival v svojem obroku, ko se je od nekje prikazal ščurek, ki mu je v hipu uničil ves tek. Kako se ga tudi ne bi ustrašil, morda porečete, ščurki so vendar ostudni in v večini ljudi vzbudijo gnus! Točno tako je sprva razmišljal tudi glavni junak, toda potem se je začel spraševati, od kod so se pojavila njegova prepričanja o ščurkih. Kaj pa, če bi to živalco pogledal drugače, z zanimanjem in sočutjem? Kadarkoli je kasneje v življenju naletel na karkoli, kar ga je vrglo s tira – in teh stvari ni bilo malo, življenje pač prinese s sabo marsikaj – se je sčasoma naučil razločevati, katere misli so v resnici njegove in katere ne. In tako je začelo njegovo življenje na lepem sijati v popolnoma drugačni luči ... Pričujoče branje za staro in mlado prinaša osvobajajoče razmišljanje o tem, da je zgolj od nas odvisno, v kakšnih podobah in barvah si bomo slikali svoje življenje, in to iz dneva v dan. Ko bomo to enkrat ponotranjili, bomo zmogli v rokah držati celo ščurka in v njem poiskati nekaj lepega! > Vesna Sivec Poljanšek

PRIMUS
izbrane knjige

Spletna knjigarna izBranih knjig
www.primus.si

Novosti Založbe Primus

PODEDOVANE DRUŽINSKE TRAVME
Mark Wolynn
Kako nas oblikujejo vedenjski vzorci naših prednikov in kako jih prekinemo
27,00 €

INTUITIVNO PREHRANJEVANJE
Evelyn Tribole in Elyse Resch
Edinstven vodnik k zdravi telesni samopodobi in vseživljenjskemu dobremu odnosu do hrane
29,90 €

IZGUBLJENE POVEZAVE
Johann Hari
Kako razumeti prave vzroke depresije in tesnobe ter najti rešitve, ki ponujajo resnično upanje
25,90 €

POLNOČNI POGOVORI Z MISTIKOM
Cheryl Simone in Sadhguru
Kratek vodnik k svobodi in blaženosti
27,00 €

www.primus.si

ZalozbaPrimus zalozba.primus Založba Primus

PATRICK CHAUVET

BOŽJI MOLK IN ČLOVEKOVA TIHOTA

prevod: Jasmina Rihar
Celjska Mohorjeva družba,
2021, m. v., 119 str., 19 €

Patrick Chauvet

Francoski katoliški prelat, pridigar in teolog, od junija 2016 pa tudi rektor – nadžupnik katedrale Notre-Dame v Parizu, v delu odgovarja na vprašanje, ki si ga velikokrat zastavimo: kje je v času epidemije, vojne in naravnih nesreč pravzaprav Bog? Zakaj molči ob vseh teh grozotah? Chauvet je o tem začel poglobljeno razmišljati, ko je pogorela pariška katedrala, nato pa ji je sledilo obdobje pandemije. »Bog nam želi nekaj povedati,« v uvodu zapiše avtor, ki pravi, da je knjigo napisal tudi z naslednjim ciljem: »Želim, da bi lahko vsemu trpljenju navkljub ponovno našli mir in zaupanje v prepustitvi, kakršno je poznal Kristus in nas bo vodila ...« V prvem delu knjige z naslovom *Pohujšanje zla* odgovarja na vprašanje o razumevanju trpljenja in tistega, kar dojemamo kot božji molk. Uči nas, da »božji molk ni znamenje, da nas je Bog zapustil«, temveč nasprotno – to je naša vera, saj je »krščanstvo religija Besede«. V drugem delu z naslovom *Molitev* pa naslavlja bralca, kako pravzaprav razumeti ta molk, to tihoto – »molitev in tihota gresta skupaj«, saj »tišina ni odsotnost, temveč je izraz navzočnosti«. Vprašanja, ki si jih zastavljamo, in odgovori, ki nam jih francoski duhovnik ponuja, so v teh časih, ko se je Evropa znova znašla v vojni, še toliko bolj aktualna in morda v njih najdemo uteho. > AJDA VODLAN

SADHGURU JAGGI VASUDEV,
CHERYL SIMONE

POLNOČNI POGOVORI Z MISTIKOM

Kratek vodnik k svobodi in blaženosti

prevod: Erik Majaron
Primus, zbirka Primula,
2022, m. v., 286 str., 27 €

Sadhguru, sodobni jogi, mistik in vizionar, tudi popotnik, je skupaj s svojo učenko Cheryl Simone napisal knjigo za vse iskalce resnice, kar smo pravzaprav vsi – vsak išče esenco, bistvo, srečo. Sadhguru govori o poti joge (telesa, uma, duha), ki sodobnega človeka pelje v edini možen kraj, kjer se zgodi sprememba – to je v človekovo notranjost – tu je sprememba trajna, izpolnjujoča in pelje človeka k notranji svobodi oz. osvoboditvi, da postane gospodar svoje usode, in kot pravi Sadhguru, začne izbirati zavestno: »Mogoče pa je izbirati tudi zavestno. Če ne vzameš usode v svoje roke, živiš naključno. In če živiš naključno, je anksioznost logična posledica. Skoraj devetdeset odstotkov ljudi na planetu je nenehno anksioznih. Razlog je v tem, da se niti malo ne potrudijo, da bi vzeli življenje v svoje roke. Kar se jim zgodi, se jim pač zgodi.« Modrosti v knjigi se v večjem delu dotikajo najpomembnejšega Sadghurujevega predmeta premišljevanja in izkustva – joge, s pomočjo katere se človek najintenzivneje poveže s seboj in vzame življenje v svoje roke. To je knjiga, ki jo bomo prebirali večkrat, si izpisovali modrosti, jih nosili v sebi in tudi po njih spreminjali samega sebe. Sadhguru strne: »Ljubezen ni to, kar narediš. Ljubezen je to, kar si.« Sadhguru se je konec marca 2022 mudil tudi v Sloveniji. > SABINA BURKELJCA

JOHANN HARI

IZGUBLJENE POVEZAVE

Odkrijte resnične vzroke depresije – in nepričakovane rešitve zanje

prevod: Anaja Sever
Primus, zbirka SamoSvoji,
2022, m. v., 320 str., 25,90 €

Johann Hari

Johann Hari (1979) je britansko-švicarski novinar in knjižni avtor, ki je do zdaj objavil tri knjige, s katerimi posega na različna področja človeške družbe. V prvi *Chasing the Scream* (2015) je obdelal vojno proti drogam, v najnovejši *Stolen Focus* (2021) dokazuje, kako nam elementi sodobnega življenja, kot so denimo družbena omrežja, uničujejo zmožnost koncentracije, med tema dvema pa je leta 2018 izšla tudi njegova knjiga *Izgubljene povezave*. Značilnost njegovih del je, da skuša na znane probleme pogledati z novimi očmi, in to velja tudi za knjigo *Izgubljene povezave*, v kateri skuša poiskati resnične vzroke depresije, ki se po njegovem mnenju razlikujejo od tistih, ki jih navajajo običajno. Sam trdi, da so ključni vzroki depresije različne nepovezanosti oziroma izgubljene povezave z različnimi segmenti človekovega polnega življenja, to pa so: nepovezanost s pomenljivim delom, drugimi ljudmi, pomenljivimi vrednotami, travmami iz otroštva, statusom in spoštovanjem, naravnim svetom in varno in upanja vredno prihodnostjo; ti »odklopi« skupaj z resnično vlogo genov in možganskih sprememb spodbujajo depresijo. Rešitev vidi v obnovljenih povezavah, torej v druženju z ljudmi (četudi »na recept«), prizadevanju za to, da človek najde pomenljivo delo in vrednote, da prepozna in ozdravi travme iz otroštva ter obnovi svoje prihodnje cilje. Izviren pogled na vzroke depresije ter predlogi za njeno ozdravitev! > SAMO RUGELJ

JOËL PRALONG

ZAKAJ SE TAKO BOJIMO SMRTI?

Soočiti se s smrtjo in najti notranji mir

prevod: Drago Karl Ocvirk
Celjska Mohorjeva družba,
2022, m. v., 136 str., 18,50 €

Sodobna družba je v zadnjih letih, kot ugotavlja avtor te knjige, priljubljeni duhovnik in nekdanji predstojnik semenišča v Švici, s poveličevanjem večne mladosti med ljudmi ustvarila še večji odpor do razmišljanja o smrti. A če smo se do te tematike še pred časom obnašali na moč brezbrižno, je prav epidemija v ljudeh zanetila nov odnos do konca življenja. Smrti smo se začeli bati (še) bolj, zato smo razvili različne oblike naših obramb, s katerimi tajimo svoj strah. Avtor tako na začetku knjige natančno opiše in obrazloži različne vrste človeških obramb, se kasneje zateče k primerom opisov smrti, ki jih najdemo v *Svetem pismu*, nadaljnje predstavi tudi človekovo delovanje v trenutkih, ko »gre zares«, dotakne pa se tudi razmišljanja o človekovem samovoljnem zaključevanju svojega življenja. A najsi bo razglabljanje o smrti hitro lahko (pre)težko, knjiga vendarle ne izzveni duhamorno, saj njen avtor, čigar vedri, spodbudni duh veje skozi celotno delo, svoje raziskovanje zaključuje v duhu Cerkve in njene vere, ki posamezniku tudi v težkih trenutkih pomaga na poti iskanja notranjega miru, svobode, ljubezni in vstajenjskega upanja. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

Pierdomenico Baccalario et al.

KAJ SE SKRIVA V NAŠIH GLAVAH?

ilustracije: Claudia Petrazzi
prevod: Karmen Filipič
Grlica, 2022, t. v., 139 str., 17,95 €

Pisatelj in novinar Pierdomenico Baccalario (*Ko sem prvič*), pisec poučnih knjig za otroke in mladino, Federico Taddia in Luca Bonfanti, univerzitetni profesor in raziskovalec možganov, so avtorji odgovorov na petnajst vprašanj o človeških možganih. Na primer: Kako poteka proces razmišljanja? Kako se nečesa naučimo? Ali lahko preslepimo možgane? Vprašanja in odgovori so lucidni, zabavni in poučni. Odgovori so zastavljeni dvodelno. Prvi del filozofsko naravnano pretresa vprašanje, kar bralca izziva, da si še sam zastavlja dodatna vprašanja in išče odgovore, na primer Kdo bere to besedilo? Ti ali tvoji možgani?. V drugem delu pa sledi znanstveno pojasnjevalno besedilo, ki niza dejstva in razlage. Celoto povezujejo duhovite ilustracije Claudie Petrazzi. > Maja Črepinšek

Ana Gallo

ZNANSTVENE UGANKE

ilustracije: Victor Escandell
prevod: Mateja Pestotnik
Hart, 2022, m. v., 66 str., 19,90 €

Skrivnostne in zgodovinske uganke so že navdihnile majhne in velike otroke, da brskajo po svojih malih sivih celicah in so postali »možganski detektivi«. Tokrat je pred nami še petindvajset znanstvenih ugank, ki nas skozi igro, sodelovanje, učenje in zgodbe vabijo v odkrivanje znanstvenega sveta. Posebej so izstopajoče čudovite ilustracije, ki še dodatno začinijo in podkrepijo (po)moč domišljije – so umetniške in dopolnjujejo zbirko ugank. To je knjiga, ki spravlja naš um v formo oz. v možgansko telovadbo. Knjigo je krasno darilo za vse otroke, ki so že mali znanstveni raziskovalci, in za one druge, ki bodo po tem, ko jo bodo dobili v roke, to zagotovo postali, še več – ko je človek enkrat radoveden, ga to stežka mine. Navdihujoče, sproščujoče in napeto – knjiga, ki spodbuja k raziskovanju in iskanju rešitev. Supermegafantastičnodetektivska razgibalnica možganov! > Sabina Burkeljca

John Farndon

NEMIRNO ZADNJE STOLETJE

1900 do 2000;
serija Svetovna zgodovina, knj. 4
ilustracije: Christian Cornia
prevod: Tanja Železnik
Hart, 2021, t. v., 31 str., 19,90 €

Četrta knjiga v seriji poučnih slikanic o svetovni zgodovini nam prinaša pregled najpomembnejših dogodkov in osebnosti dvajsetega stoletja. S pomočjo ilustriranih zemljevidov je predstavljeno dogajanje na različnih koncih sveta ob istem času. Večkrat nagrajeni avtor kratko in jedrnato povzame kompleksno zgodovinsko dogajanje ter ga na ta način spretno približa mlajšim otrokom, ki komaj vstopajo v spoznavanje preteklosti. Knjiga je poleg zgodovinskih dejstev polna nenavadnih zgodb in zanimivosti iz obdobja, ki je izoblikovalo današnji čas. Dokaz, da je zgodovina vse prej kot suhoparna in dolgočasna! > Sanja Podržaj

Tina Bilban

ČUDNI KVANTNI SVET

ilustracije: Izar Lunaček
Miš, 2021, t. v., 150 str., 29,95 €

Kaj imajo skupnega doktorica primerjalnih ved, priznani stripar (tudi doktor filozofije) in kvantna mehanika? Na prvi pogled bi rekli, da nič, vendar v pričujoči knjigi ugotovimo, da jih povezuje filozofska nit, ki plete diskurz o tem, kako razumeti na novo pridobljeno znanje o svetu in vpliv le-tega na vse naše dosedanje predstave o njem. Avtorica pravi, da vsaka nova znanstvena teorija, ki na novo opiše del našega sveta, potrebuje filozofski premislek. V delu pred nami ga uspe izpeljati na dovolj poljuden način, da je dostopen in zanimiv za široko publiko, k čemur dodatno prispevajo zabavne ilustracije, hkrati pa ne izgubi strokovnosti. Kvantna mehanika, kot izvemo, ni osamljena veda, temveč se uspešno povezuje z različnimi znanostmi od fizike in kemije do biologije in celo evolucijske teorije. Preučevanje pojavov na kvantni ravni nam omogoča vse bolj temeljito spoznavanje sveta, sproža pa tudi temeljna filozofska vprašanja o samih mejah spoznanja in vednosti, o tem, v kakšnem svetu živimo in v kakšnem želimo živeti, v kolikšni meri ga lahko spoznamo in zakaj je za nas prav to spoznanje do najmanjše potankosti tako zelo pomembno. > Sanja Podržaj

Pierdomenico Baccalario et al.

ČEMU SLUŽI DENAR?

ilustracije: Gud
prevod: Karmen Filipič
Grlica, 2022, t. v., 143 str., 17,95 €

Kaj je ekonomija? Kaj je denar? Kaj je delo? Ali moramo vsi delati? Kako proizvajamo dobrine? Zakaj je na svetu revščina? Kdo določa ceno izdelkov? Na vsa ta in še mnoga druga vprašanja, povezana z denarjem oz. ekonomijo, bo mladim odgovorila in jim svetovala ilustrirana knjiga, ki med drugim vse te pojme in vprašanja razloži v kratkem, strnjenem besedilu, tudi stripu, s slikovnimi prikazi, shemami, iztočnicami, mnenji … Zagotovo je zanimiva tudi kot pomoč pri nadaljnjem raziskovanju »denarne« tematike. Avtorji na koncu takole nagovorijo bralce: »Pomemben ekonomski nauk je, da v resnici o ničemer ne odločaš sam. Pomisli, kaj je koristno za ljudi, ki so povezani s tvojo odločitvijo. Postavi se v njihovo kožo. Poglej svet, tvoj svet, z njihovimi očmi.« Knjiga, ki bo mladim odprla vrata v svet denarja, da ga bodo morda začeli upravljati drugače kot generacije pred njimi – sama upam, da bo nekoč (kmalu) prišlo do tega, da denar ne bo več sveta vladar. > Sabina Burkeljca

POGOVARJALA SE JE:
AJDA VODLAN

Špelo Frlic poznamo kot programsko vodjo Pripovedovalskega festivala, mnogi smo jo srečali na Vodnikovi domačiji Šiška, kjer vodi projekt Pravljični studio, namenjen spodbujanju pripovedovalskih kompetenc pri otrocih, sicer pa je tudi avtorica pripovedovalsko-vizualno-glasbenih predstav za otroke. Vsestranska ustvarjalka se je tokrat preizkusila tudi kot pisateljica – njen prvenec, fantazijski roman *Bleščivka*, je namenjen mladim bralcem, pa tudi nam odraslim. Roman je pisala v želji, da bi ga otroci in odrasli brali skupaj, na glas. Kot pripovedovalka namreč trdno verjame, da zgodba povsem drugače zaživi, kadar je brana ali poslušana v družbi. In morda odpre tudi prostor dobremu pogovoru.

»Čas, v katerem živimo, je močno zaznamovan z občutkom strahu …«

ŠPELA FRLIC
BLEŠČIVKA
ilustracije: Tereza Prepadnik
Mladinska knjiga,
zbirka Knjižnica Sinjega galeba,
2022, t. v., 213 str., 27,99 €

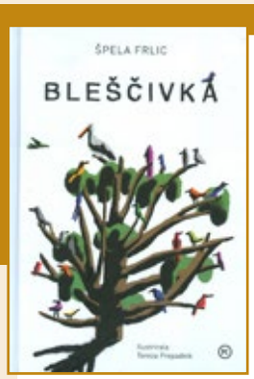

Foto: Maša P. Žmitek
Špela Frlic

Bukla: Pa začnimo kar z vprašanjem, zakaj *Bleščivka*? Tudi če ne bi vedeli nič o knjigi, kar zaslutimo, da je to nekaj o pticah, mar ne?

Frlic: Res je. Bleščivka je blokovsko naselje na vrhu hriba, ki se blešči od sonca in je polno ptičjega čivkanja. No, tako je na začetku zgodbe, potem pa ptiči naenkrat izginejo in potrebno je sodelovanje celotne blokovske skupnosti, da se skupaj s soncem vrne.

Bukla: Se vidi, da ste pripovedovalka, saj znate takoj pritegniti. Toda, kako ste sploh postali pripovedovalka in ali ste te svoje veščine uporabili pri pisanju?

Frlic: Kot študentka sem se po naključju udeležila pripovedovalskega dogodka na Pripovedovalskem festivalu. Pripovedovanje Anje Štefan me je tako pritegnilo, da sem odšla iz dvorane skoraj omotična in prepričana, da bi rada to v življenju počela. Potem sem se pridružila ekipi Za 2 groša fantazije na Radiu Študent in se tam kalila tako v pripovedovanju kot v radijski režiji pravljic. Vse se je torej začelo na Radiu Študent in iz teh začetkov izhaja večina pomembnih stvari in ljudi v mojem življenju. Sicer pa sem zaključila študij primerjalne književnosti in novinarstva in znanstveni magisterij na temo pripovedovanja – teoretično znanje mi pride neverjetno prav pri vsem, kar praktičnega počnem – po mojem bi morali ves čas po malem študirati. Pri pisanju sem se tako oprla na svoje vedenje o pravljicah, pa tudi na pripovedovalske izkušnje. S pripovedovanjem pred raznoliko publiko zelo izostriš občutek za jezik, za ritem pripovedi, za to, kako kaj povedati z besedami, da dosežeš želeni učinek, kako z jezikom slikati žive podobe.

Bukla: Kako je nastala *Bleščivka*? Je bila to že starejša želja, ki je dlje tlela?

Frlic: Ideja je nastala iz večernega improviziranega pripovedovanja sinu. Je bila pa to bolj neizoblikovana masa besed in zabavnih situacij, komaj že zgodba. Saj se mi je zdelo, da bi z delom in bolj premišljeno strukturo lahko šla na papir, pa v hitrem delovnem ritmu dolgo nisem našla časa za koncentrirano pisanje. Koronski čas je malo ustavil moje producentsko divjanje in je bilo lažje najti potrebni zbranost in tišino. Res sem bila vesela, ko jo je urednica Alenka Veler še dokaj grobo izpisano prepoznala kot obetajočo za objavo in me tako spodbudila ter mi jo s tehtnimi komentarji pomagala izoblikovati do konca. Imeti tako pozorno, natančno in predano urednico je zlata vredno, sploh ko se pisanja lotiš prvič. Da ne govorim o tem, kako mi je lepo, da je knjiga izšla v zbirki Sinji Galeb – letos zbirka praznuje 70-letnico. Knjige iz te zbirke sem v otroštvu kar požirala in jih v zadnjih letih ponovno na glas prebirala otroku. Ta zbirka je obogatila domišljijski svet številnih bralcev – tudi mojega.

Bukla: Kako ste pisali? Ste veliko spreminjali v *Bleščivki*, tem blokovskem naselju?

Frlic: Kar nekaj časa sem iskala pravo strukturo in dramaturgijo zgodbe. Ko mi je uspelo vzpostaviti časovni okvir – da se torej celotna zgodba odvrti v enem tednu, poglavja pa so razporejena po dnevih, je šlo lažje. Želela sem si, da bi bila zgodba tako napeta, da bi pritegnila k branju tudi otroke, ki šele postajajo samostojni bralci in je zanje branje še velik napor. Tudi zato sem zgodbo med pisanjem ves čas prebirala na glas otrokom in včasih, če ni bilo nikogar v bližini, sama sebi. Tako se je počasi obtesala, jezik pa je postajal čedalje preprostejši in natančnejši, kar se mi zdi, da takemu tipu zgodbe ustreza. Ko je bila zgodba dokončana, sem jo dala v branje še testnima otroškima bralcema – Maši in Lovrencu, ki sta oba odlična in zahtevna bralca – in ju prosila za komentarje. Skratka, knjiga je nastajala zelo pripovedovalsko, tako da sem poslušala, ali jezik deluje, in v stalnem dialogu z bralci, ki jim je namenjena.

Bukla: Roman pripoveduje nenavadno zgodbo o Silvi in njenem krokodilu, pa skrivnostnih fluorescentnih kakcih in navihanih otrocih v naselju Bleščivka. Po drugi strani pa je to globoka zgodba o resnih stvareh, govoricah in strahu, kar je v teh časih sploh aktualno.

Frlic: Čas, v katerem živimo, je močno zaznamovan z občutkom strahu. Otroci to seveda zelo jasno čutijo in pomembno se mi zdi, da se z njimi odkrito pogovarjamo o tem. Želela sem si, da bi *Bleščivka* pod površino napete in malo čudaške zgodbe vsaj malo razkrila, kako deluje strah, kako je včasih neosnovan, a vseeno ohromi. Da se širi tudi na podlagi govoric, se z njimi hrani, postaja vse večji in zato nevaren. In kako se lahko s strahom spopademo. Res verjamem, da nam zgodbe pomagajo razmišljati, zato sem si želela, da bi bila tudi Bleščivka taka zgodba.

Bukla: V knjigi so tudi čudovite ilustracije. Kako je potekalo delo z ilustratorko?

Frlic: Likovni urednici Tanji Komadina sem predlagala, da ilustracije, ki pospremijo zgodbo, ne bi upodabljale glavnih junakov zgodbe ali dogajanja. Če mi je uspelo dovolj živo spisati zgodbo, si jih bodo bralci v mislih naslikali po svoje. Ilustracije pa lahko s podobami naselja in vremena, ki se spreminja, vzpostavijo kontekst, v katerem se dogaja zgodba.

Tako lahko besedilo in ilustracija tesno sodelujeta pri podajanju zgodbe – takšno vzpostavljanje ilustracije in pripovedi že nekaj časa raziskujem v okviru pripovedovalsko-ilustratorskih produkcij na Vodnikovi domačiji. Z ilustratorko Terezo Prepadnik sva že sodelovali pri projektu Pravljični studio in sem poznala njen izstopajoč talent in smisel za humor – zdela se mi je odlična izbira za *Bleščivko*. Tudi obe urednici sta od prvih Terezinih skic navdušeno spremljali nastajanje končnih ilustracij. *Bleščivka* je tako plod res lepega sodelovanja obeh urednic in naju s Terezo.

Bukla: Za konec pa nam povejte še, ali že imate idejo za naslednjo zgodbo?

Frlic: Idej je cel kup, tako glavo imam, da mi ves čas nekaj bliska v njej, samo od ideje do zgodbe, s katero bi bil človek zadovoljen, je dolga pot. Za zdaj se bom veselila, da je knjiga zunaj, pa mladih bralcev, ki mi sporočajo, da so jo prebrali in jim je bila fajn. V letošnjem letu bom za Mladinsko knjigo *Bleščivko* posnela tudi kot zvočno knjigo. Z ilustratorjem Matijo Medvedom pa pripravljava slikanico *Deček in oblak*, ki bo prav tako pri Mladinski knjigi izšla konec leta. Potem bomo pa videli.

Prijetno bližino, zabavno igro, dragoceno znanje – vse to vašim otrokom prinesejo knjige.
Poiščite jih v knjigarnah Mladinske knjige.

Devet pravljic nepozabne Ele Peroci v jubilejni, bogato ilustrirani knjigi.

Prijazna slikanica Anje Štefan in Ane Zavadlav o medvedu in prijateljih.

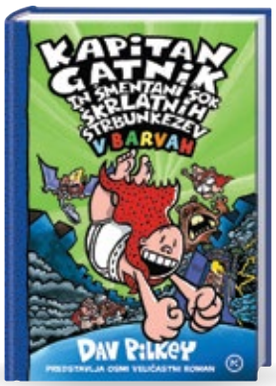

Grega in Klemen s svojimi odštekanimi traparijami navdušujeta v barvah.

Poskenirajte kodo in uživajte v poskusnem branju knjig.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

UNOVČITE **BON21** V TRGOVINAH MLADINSKE KNJIGE.

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige.

PRIPRAVIL: SAMO RUGELJ

V prvih sedemdesetih letih knjižne zbirke Sinji galeb, ene najuglednejših in najdlje živečih knjižnih zbirk pri nas, je do zdaj izšlo že več kot 350 knjižnih naslovov. Ta številka je že sama po sebi spoštovanja vredna: če je povprečna knjiga iz te zbirke debela dva centimetra in če ima povprečna knjižna polica en meter, povprečna knjižna omara, ki sega od tal do vrha pa osem polic, potem dosedanje knjige Sinjega galeba zapolnjujejo ravno eno celo knjižno omaro. A to je samo en, kvantitativni vidik te izvrstne knjižne zbirke. Drugi je njen vsebinski, kulturni doprinos h knjižni kulturi na Slovenskem. Najbrž danes skorajda ni strastnega slovenskega bralca knjig, ki v svojem mladostniškem obdobju ne bi posegal po knjigah te zbirke. Mnoge od tistih, ki so izšle pred sedemdesetimi leti, so aktualne še dandanes.

70 LET

70 let zbirke Sinji galeb – za polno omaro knjig

Foto: Saša Kovačič

Alenka Veler

Ustanovitelj zbirke in njen prvi urednik je bil pesnik Ivan Minatti. Sredi osemdesetih let prejšnjega stoletja je njegovo delo nadaljeval Marko Uršič, sledil mu je Vasja Cerar, kratek čas jo je urejal tudi Boštjan Gorenc, zdaj pa je za zbirko Sinji galeb odgovorna Alenka Veler. Če pogledamo med najzgodnejše knjige v tej zbirki, bomo med prvimi desetimi našli *Bratovščino Sinjega galeba* (izšla je kot druga, za *Mladostjo v džungli*, ter po njej dobila tudi ime), *Kon Tiki in jaz*, *Lassie se vrača*, *Zgodba o nevidnem človeku*, *Sajo in njena bobra*, *Robin Hood* v dveh delih, pa še ena knjiga Dhana Gopala Mukerdžija *Potujeva k Himalaji/Slon Kari* ter kot deseta znameniti *Bambi*. Zdaj pa poglejmo: še vedno so aktualne *Bratovščina Sinjega galeba* (ki je pravkar izšla v ponatisu), zgodba o Kon Tikiju, pa seveda *Lassie se vrača*, ki vsake toliko časa dobi novo filmsko različico, prav tako *Zgodba o nevidnem človeku*, *Robin Hood* in pa *Bambi*, ki je nedavno izšel v Ameriki z izjemnimi ilustracijami Alenke Sottler (kmalu pa bo izšel tudi pri nas). To pomeni, da je kar sedem knjig od desetih (*Robin Hood* je v dveh delih) prestalo 70-letni zob časa. Izjemno.

To fascinantno obletnico bodo pri založbi Mladinska knjiga obeležili na več načinov. Ponatisnili bodo osem knjig iz slovenske in svetovne mladinske književnosti, ki so aktualne tudi za sodobne bralce, ter izdali še eno izvirno in eno prevodno novost, pri izboru ponatisov prevedenih del pa so sodelovali knjižničarji in knjižničarke ter učitelji in učiteljice iz vse Slovenije. Poleg *Bratovščine Sinjega galeba* Toneta Seliškarja so tako že izšle *Nedeljka* Gudruna Mebsa, *Skrivni dnevnik Jadrana Krta, starega 13 3/4 let* in *Rastoče težave Jadrana Krta* Sue Townsend, *Srebro iz modre špilje* Slavka Pregla in kot nova izvirna knjiga *Bleščivka* Špele Frlic (intervju z avtorico je na prejšnji strani). Poleti izidejo še *Dvojne počitnice* Braneta Dolinarja, *Brata Levjesrčna* Astrid Lindgren, *Hrošč leti v somraku* Marie Gripe in *Teta Magda* Svetlane Makarovič. Ob tem lepem jubileju pa bodo potekale tudi različne aktivnosti, med drugim razstave knjig v več kot stotih slovenskih šolskih in splošnih knjižnicah, s Pionirskim domom so razpisali vseslovenski literarni natečaj Bodi pisatelj/pisateljica za osnovnošolce in srednješolce, s Centrom za mladinsko knjižničarstvo pri MKL bodo aprilski simpozij posvetili zbirki Sinji galeb, ljubljanski Kinodvor bo poleti pripravil projekcijo filmov, posnetih po knjigah iz zbirke Sinji galeb, Vodnikova domačija pa bo jeseni v sodelovanju z likovno urednico Tanjo Komadina pripravila obsežno virtualno razstavo naslovnic in likovne podobe zbirke.

Zbirka, ki ji stoletnica čez trideset let skoraj ne bi smela uiti!

TONE SELIŠKAR: **BRATOVŠČINA SINJEGA GALEBA**
ilustracije: Matjaž Schmidt
2022, t. v., 181 str., 24,99 €

SLAVKO PREGL:
SREBRO IZ MODRE ŠPILJE
2022, t. v., 282 str., 27,99 €

SUE TOWNSEND: **SKRIVNI DNEVNIK JADRANA KRTA, STAREGA 13 IN ¾; RASTOČE TEŽAVE JADRANA KRTA**
prevod: Vasja Cerar; ilustracije: Zvonko Čoh
2022, t. v., 480 str., 34,99 €

GUDRUN MEBS: **NEDELJKA**
prevod: Irena Samide
2022, t. v., 141 str., 22,98 €

In kaj o viziji Sinjega galeba in prihodnjih naslovih v zbirki pravi sedanja urednica Alenka Veler:

»Ne glede na to, kako se spreminjajo bralne navade, se mi še vedno zdi edino smiselno držati se temeljnega koncepta zbirke: v njej bodo še naprej izhajale kakovostne knjige domačih in tujih avtorjev in avtoric različnih žanrov, ki uspešno nagovarjajo kar najširši krog bralcev in bralk okoli desetega leta in naprej. Pri tem pa nameravam še naprej ostati zelo izbirčna. Zelo se veselim izida nominiranke za nagrado modra ptica, romana *Grizolda in maček* Lune J. Šribar, potem zabavne poljske klasike *Klementina ima rada rdeče* Krystine Boglar, novosti, ki bo izšla v jesenskem paketu jubilejne zbirke Sinji galeb, ter odličnega, z mnogimi nagradami ovenčanega dela ameriške pisateljice Lauren Wolk *Gora odmevov*, ki izide prihodnje leto.«

Cvetka Bevc

F. A. K

Pivec, 2021, t. v., 179 str., 24,90 €, JAK

Priljubljena mladinska pisateljica nas zopet popelje v družbo gimnazijskih sošolcev iz romana *Desetka*, čeprav tokrat izpostavi zgolj tri – Fiksija, Aško in Krokarja, ki ustanovijo band z imenom F. A. K. (kar je akronim njihovih vzdevkov, preden pomislite kaj nespodobnega, tako kot njihov ravnatelj Sivček). To je knjiga o mladosti in prvih srečanjih »s svetom odraslim«: prvi seks, pa konec ljubezenskega razmerja, odtujenost partnerja, ohlajanje čustev in ponovno vzpostavljanje ljubezni, hkrati pa mladostniške težave, kot so iskanje samega sebe, vzpostavljanje odnosov v skupini, težave s popularnostjo, tudi zasvojenost in pa razumevanje s svojimi starši, njihove ločitve in »krivdiranje«. Glasbena imena poglavij (npr. Aškin preludij, Krokarjeva viža, Fiksijev decrescendo) pričajo ne le o njihovi ljubezni do glasbe, temveč tudi o avtoričini, ki je sicer pesnica in glasbenica, pa tudi diplomantka muzikologije. V romanu pa najdemo tudi najčudovitejšo poezijo: »Zaljubljenost ne ustvarja slepih ljudi, svet se takrat še bolj resničen zdi. Slišimo, kako v nas zemlja bobni, oceani valove v vsaki kaplji krvi …« Ni le branje za mlade, temveč – kot Vinko Möderndorfer ugotovi v spremni besedi – tudi »hit branje za starejše«. > Ajda Vodlan

Annette Mierswa

NISEM TVOJE DEKLE

prevod: Mateja Malnar Štembal

Grlica, 2022, t. v., 195 str., 19,75 €

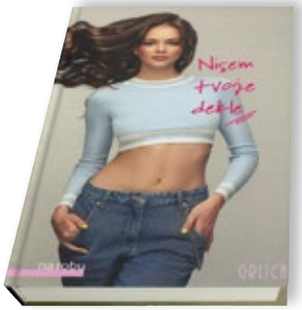

Tinka komaj čaka, da bo stara šestnajst. Ker potem ne bo več potrebovala soglasja staršev, da bo postala slaven fotomodel, in bo končno dobila priznanje, ki si ga tako zelo želi. Za uspeh bo naredila vse. Vse! Najprej spremeni ime, sedaj je Kim, in nato odpošlje video, v katerem je videti izstopajoča, to je, vroča in brez zavor. Petnajstletnica, ki se predstavlja kot dekle brez zavor? Odrasli takoj dvignemo obrvi, mladostnica brez izkušenj pa zdrvi v kruti svet modne industrije, kjer so rosno mlada dekleta lahek plen. Kim se – res po čudežu?!? – odpre možnost sanjskega fotografiranja. Izstrelilo naj bi jo med zvezde, toda snemanje, ki si ga je tako zelo želela, se sprevrže v nočno moro. Ji bo sploh kdo verjel, da ni »sama kriva«? Roman nato nenadoma obrne puščico. Kim ni edina! Zlorabljena dekleta se povežejo, in ko razkrijejo umazano resnico, Kim končno občuti (samo)priznanje lastne vrednosti. Glavna tema romana Annette Mierswa (*Instagramerka*) se veže na gibanje #MeToo, vzporedno pa pripoveduje tudi o mobingu, najstniškem popivanju, prijateljstvu in družini. > Maja Črepinšek

Nika Kovač, Andraž Rožman, Klara Širovnik

TU SEM

ilustracije: Samira Kentrić

Cankarjeva založba, zbirka Najst, 2021, t. v., 212 str., 24,99 €, JAK

Med nami živijo »nevidni« ljudje, izrinjeni iz človeške bližine in pozornosti družbe. Njihova prvoosebna pričevanja o tem, kaj doživljajo, ki so jih zbrali antropologinja in dva novinarja, so pretresljiva. Lahko bi se zgodilo komurkoli med nami! Pričajo o duševnih stiskah, uničujoči stigmi duševne bolezni, življenju z alkoholikom, družinskem nasilju, izključenosti zaradi invalidnosti, neenakosti, o gastarbajterstvu in osamljenosti v tujini. O demenci in osamitvi. O izgubljenih letih izbrisanih, o njihovem življenju in boju za obstanek. O vprašanju ujetosti v spol. O mladih, pravici do bivanja in visokih najemninah. Avtorji z zapisi avtentičnih pripovedi razgaljajo družbeno realnost, za katero se trudijo, da bi jo spremenili. Pričevanja budijo empatijo, streznjeno opazovanje družbene realnosti in zavest o nuji družbene podpore. Razmislek, presojo in zaključke sicer prepuščajo bralcu, vendar vabijo k aktivnejši udeležbi pri spreminjanju družbe, kakor to počnejo avtorji: Nika Kovač (1994) kot aktivistka, publicistka in direktorica Inštituta 8. marec, Andraž Rožman (1983) kot reportažni novinar (tudi avtor reportažnega romana *Trije spomini*) ter Klara Širovnik (1997) kot nagrajena debitantska reportažna novinarka. > Maja Črepinšek

Angie Thomas

VSE SE VRAČA

prevod: Irena Duša Draž

Mladinska knjiga, zbirka Odisej, 2021, t. v., 432 str., 34,99 €

V knjižni zbirki Odisej je izšlo že skoraj sto petdeset skrbno izbranih domačih in tujih leposlovnih knjig, ki nagovarjajo bralce vseh generacij. Sem sodi tudi roman *Vse se vrača*, romaneskni prvenec ameriške reperke Angie Thomas (1988), ki je izvirno izšel leta 2017, po njem pa je bil leto kasneje posnet tudi film. S specifičnim pouličnim jezikom, ki je predstavljal tudi svojevrsten prevajalski izziv, nam avtorica predstavi svet glavne najstniške junakinje Starr Carter, ki biva v revni soseščini, šola pa se na bogati predmestni gimnaziji. Po zabavi ob koncu tedna, ko ponovno sreča prijatelja iz otroštva Khalila, ki je zdaj vpleten v sumljive posle, se z njim popelje po mestu, kjer ju naenkrat ustavi policija, v prepiru pa (belopolti) policist neoboroženega Khalila ubije. Nepotrebna smrt seveda sproži vse večje nemire, Starr, ki je kot očividka edina, ki ve, kaj se je zgodilo v resnici, pa je postavljena na veliko preizkušnjo. Avtentično! > Samo Rugelj

Kate Constable

JANUARSKE ZVEZDE

prevod: Nataša Grom

Miš, zbirka Z(o)renja, 2022, t. v., 279 str., 29,95 €

Topla in napeta pustolovska knjiga nas s Clancy in Tash ter njunim dedkom, ki po možganski kapi ne govori več in živi v domu za ostarele, pelje po izgubljenih družinskih poteh. No, če smo čisto natančni – dedka sestri pravzaprav »ugrabita« in na njihovi poti se jim dogaja polno napetih pustolovščin. Tu je tudi babica, ki ne živi več – le v njihovih spominih in zgodbah in vonju po šmarnicah – tudi po njej se razsuta družina sestavlja nazaj. To je tudi knjiga o detabuizaciji starosti in bolezni, o medgeneracijskem sožitju, sobivanju in tudi astronomiji. Malo knjig za mladino premore toliko optimizma in srčnosti – vse to pa v teh časih vsi zelo potrebujemo – mladi še toliko bolj. Roman je tudi oda knjigam, kar pisateljica izrazi poetično in toplo: »Udobno se je namestila in se pogreznila v čudne sanje, v katerih so se knjige predramile, njihovi listi so šepetali, babica pa se je sprehodila po tleh, porisanih z nočnimi sencami, in šla odpret vrata, da so se lahko razprle platnice in odplahutale ven.« Pisateljica Kate Constable je večino svojega otroštva preživela brez televizije, je pa v bližnji knjižnici knjige menda kar požirala; zdaj pa je priljubljena in večkrat nagrajena avstralska pisateljica. Topel mladinski oz. večnaslovniški roman. > Sabina Burkeljca

PRIPRAVILI: Ida Mlakar Črnič, mag. Darja Lavrenčič Vrabec

»Prisedite k moji mizici: sto zgodbic in pravljic za branje, čudenje in kramljanje.« S takšnimi prijaznimi besedami, ki jih je svojim bralcem v svoji istoimenski pravljici zapisala pisateljica Ela Peroci in jih povabila v svet svojih pravljic, brezmejne domišljije in igre, vas tudi mi povabimo v Leto Ele Peroci, ki ga obeležujemo v Mestni knjižnici Ljubljana in praznujemo z najrazličnejšimi zunanjimi sodelavci in seveda z vami, dragi bralci.

PRISEDITE K MOJI MIZICI: sto zgodbic in pravljic za branje, čudenje in kramljanje

Ela Peroci

Vabimo vas k aktivnemu sodelovanju v bralnospodbujevalni akciji, ki smo jo v Mestni knjižnica Ljubljana, Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo tudi letos pripravili za vse vas, dragi bralci, da v brezčasni svet pravljic Ele Peroci povabite svoje otroke, vnuke, otroke v vrtcih, učence v osnovnih šolah, in smo pri tem, kot je to že običajno, sodelovali s Slovensko sekcijo IBBY, letos pa tudi z založbo Mladinska knjiga. Posvetili smo jo pisateljici, pesnici, novinarki in pedagoginji Eli Peroci, ki bi 11. februarja 2022 praznovala sto let. Njen naslov je PRISEDITE K MOJI MIZICI in jo začenjamo s prvim pomladnim dnem, ki je tudi mednarodni dan poezije, pa svetovni dan lutk, ter zaključujemo v prazničnem decembru 2022.

Kot običajno smo jo povezali s poslanico IBBY ob 2. aprilu, mednarodnem dnevu knjig za otroke. Tokrat jo je prispevala Kanadska sekcija IBBY in nosi naslov *Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku*. O njej več piše na sosednji strani Bukle naša draga sodelavka dr. Tina Bilban. Ta misel se nam je zdela več kot primeren navdih za predstavitev pravljic Ele Peroci, ki so na krilih domišljije ponesle že številne generacije otrok in naj se to nadaljuje še s sedanjimi in prihodnjimi generacijami otrok.

Za branje, občudovanje in kramljanje smo tako izbrali sto kratkih sodobnih pravljic Ele Peroci in jih razvrstili v deset tematskih sklopov (Igrarije, fantazije; Teta Bajavaja in ostali; Najlepša Ljubljana, O domu, hišah in hišicah; Oživljeni predmeti; Umetnost in ustvarjalnost; Knjige, branje, pripovedovanje, kramljanje; Letni časi in prazniki; Morje na počitnicah; Resničnost, vsakdan).

Bralnemu seznamu smo dodali neobvezne predloge za poustvarjanje (npr. likovni in literarni natečaj; pripovedovanje zgodb z risanjem, pisanjem, izmišljevanjem, glasbo, plesom ...; reševanje knjižnih ugank; obisk spominske sobe Ele Peroci na Waldorfski šoli v Ljubljani po predhodni najavi na naslov, ki je naveden v gradivu bralnospodbujevalne akcije; vabilo na sprehod po »ljubljanskih« pravljicah«; pisanje pravega, klasičnega pisma dragi osebi, na katero lahko nalepite Elino spominsko znamko, ki jo je v letošnjem letu izdala Pošta Slovenije, ipd.).

Vsaka pravljica je opremljena z vsebinskimi gesli, ki smo jih na koncu združili v predmetno kazalo. To je namenjeno mentorjem branja, učiteljem, vzgojiteljem in staršem, da si

lahko sestavijo svoj bralni seznam za različne potrebe in bralne stopnje otrok.

Zadnji del seznama je namenjen »branju« ilustracij. Likovno galerijo smo z dovoljenjem založbe Mladinska knjiga pripravili iz slikaniških izdaj Ele Peroci in izvrstne jubilejne izdaje *Med pravljice* (2022), ki je pred kratkim izšla pri založbi Mladinska knjiga in o kateri tudi lahko preberete prispevek v tej bogati pomladni številki Bukle.

V vseh pravljicah Ele Peroci je v ospredju otrok s svojo igro in ustvarjalno domišljijo, iz katere se rojevajo izvirni pravljični liki (teta Bajavaja, Muca copatarica, Modri zajec ...), oživljajo predmeti, rastline, živali in igrače (Jelkin dežnik, babičina šivanka samozvanka, najmanjši čeveljčki, šolska torbica, sončnice ...), pravljična mesta (tudi Ljubljana) in hiše, ki predstavljajo dom (stare in tiste iz kock), a tudi podoba otrokove resničnosti, ki ni vedno pravljična in harmonična, a jo otrok v svoji domišljiji uravnovesi in preseže (pravljice Smetana, Čebelice, Jaz imam, ti pa nimaš ...). V tem smislu so Eline pravljice brezčasne in želimo si, da bi postale del otroštva naših otrok.

Pisateljica je svoje pisanje razumela kot intimen, zelo oseben pogovor z otroki, kar je večkrat poudarila z besedami: »*Ne pišem za otroke, pišem otrokom in tako se z njimi pogovarjam.*« (Povestice tik-tak, str. 189)

Bralnospodbujevalno akcijo ob stoti obletnici rojstva Ele Peroci si lahko podrobneje ogledate na domači strani Mestne knjižnice Ljubljana in na spletni strani Slovenske sekcije IBBY. Na domači strani Mestne knjižnice Ljubljana je objavljeno tudi podrobno povabilo k sodelovanju **na kar dveh natečajih**; **likovnem** (*Pripoveduj z risanjem*) in **literarnem** (*Napiši pravljico o sebi*), kot izhodišče je Elina pravljica *V sredo predpoldne*. K aktivnosti vabimo predšolske otroke in učence prve in druge triade osnovnih šol. Časa je še dovolj, vse do 15. 11. 2022.

Želimo vam imenitno druženje drug z drugim ob Elinih pravljicah in bogato ustvarjanje. Za celo leto je pravljic in aktivnosti več kot dovolj.

Vabimo vas, da »prisedete k naši (knjižničarski) mizici« in vzamete v roke poleg Elinih najbolj znanih in priljubljenih pravljic tudi kakšno njeno manj znano, starejšo, a vedno živo pravljico, ki odmeva v naš čas.

Berite jih, kramljajte o njih in občudujte njihovo brezčasno lepoto.

2. april, rojstni dan danskega pravljičarja Hansa Christiana Andersena, je mednarodni praznik knjig za otroke. Tistih knjig torej, ki odpirajo vrata v svet branja in druženja ob knjigi in nas na tej poti tako ali drugače spremljajo vse življenje.

MEDNARODNI DAN KNJIG ZA OTROKE

Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku

Ta praznik vsako leto praznujemo povezani s skupnostjo bralcev, ustvarjalcev in promotorjev branja v Mednarodni zvezi za mladinsko književnost. Vsako leto druga nacionalna sekcija pripravi poslanico, ki potuje po vsem svetu. Letos je to kanadska sekcija. Poslanico *Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku* je napisal Richard Van Camp, ilustrirala pa Julie Flett. V slovenščino jo je prevedla Katja Zakrajšek, ki se je letos s prevodom knjige *#3špehbombe* uvrstila tudi na IBBY častno listo.

Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku.

Branje je svoboda. Branje je dih.

Branje ti odpre nov pogled na naš svet in te povabi v svetove, od koder sploh nočeš oditi.

Branje tvojemu duhu ponudi priložnost za sanje.

Pravijo, da so knjige prijateljice za vse življenje; strinjam se s tem.

Ti kot popolno vesolje rasteš le z branjem.

Zgodbe so krila, ki te vsak dan ponesejo kvišku, zato poišči knjige, ki nagovarjajo tvojega duha, srce, um.

Zgodbe so lek. Zdravijo. Tolažijo. Navdihujejo. Učijo.

Blaženi, ki pripovedujejo in ki berejo in ki poslušajo. Blažene knjige. Lek so za boljši, svetlejši svet.

Mahsi cho. Najlepša hvala.

Richard Van Camp

Julie Flett

SEJEM OTROŠKIH KNJIG V BOLOGNI IN NAGRADE

Mednarodni dan knjig za otroke sledi sejmu otroških knjig v Bologni, na katerem so razglašeni tudi prejemniki najvišjih mednarodnih nagrad za ustvarjalce mladinske književnosti.

Razglasitev prejemnikov Andersenove nagrade smo še posebej težko čakali, saj je bil med finalisti v kategoriji avtorjev tudi slovenski ustvarjalec Peter Svetina! Peter je prvi slovenski ustvarjalec, ki se je dvakrat uvrstil med finaliste za to nagrado. Žirija za Andersenovo nagrado je pripravila tudi priporočilni seznam dvajsetih del, ki jih še posebej priporoča v prevajanje, izdajanje in branje, med njimi je tudi slikanica *Svetilnik* Damijana Stepančiča (Miš, 2019).

Andersenovo nagrado sta prejeli francoska pisateljica Marie-Aude Murail in korejska ilustratorka Suzy Lee. V slovenščino imamo prevedena dva romana Marie-Aude Murail, *Simpl* in *Oh, boy!* (oba Miš, 2013) in slikanico *Val* Suzy Lee (Mladinska knjiga, 2010).

Dan kasneje je bila razglašena tudi prejemnica spominske nagrade Astrid Lindgren (ALMA). Nagrado je prejela švedska ilustratorka Eva Lindström, v slovenščini je izšla knjiga *Špagica, ptiček in jaz* avtorice Ellen Karlsson z njenimi ilustracijami. (Zala, 2018). Med nominiranci so bili tudi Anja Štefan, Ana Zavadlav, Polona Lovšin in Boris A. Novak.

Bart Moeyaert

BRATJE

prevod: Mateja Seliškar Kenda
KUD Sodobnost International,
2021, t. v., 166 str., 24,90 €

Glavne protagoniste bi zlahka poimenovali »sedem veličastnih«, saj so prigode sedmih bratov, nanizanih s perspektive prvoosebnega pripovedovalca, pogosto zares – veličastne! Šesterica starejših bratov je polna zabavnih domislic, ki spravljajo v obup starše, staro mamo ali pa učitelje, sedmi, najmlajši brat pa jih včasih zgolj občudujoče opazuje, pogosto pa se jim tudi sam pridruži. Toda fantje niso nikdar zares pravi lumpi, le mladostniško navihani so in v občasnem presežku prostega časa jim po njihovih mladih možganih pač roji vse mogoče. V resnici so odprtega duha in dobrega srca, in to celo tako zelo, da so sposobni razumevajoče pogoltniti tudi vsakotedenski smrad v kuhinji, ko si oče peče ogabne vampe in ribe, ki ga spominjajo na njegove mlade dni. Nešteto kratkih prigod, ovitih v humor in prežetih s pripovedno svežino, je priljubljeni belgijski mladinski avtor, ki ima tudi sam šest starejših bratov, nanizal v tej knjigi, ki je pred tremi leti prejela prestižno nagrado Astrid Lindgren. Toplo in prikupno branje za različne generacije mladih bralcev! > Vesna Sivec Poljanšek

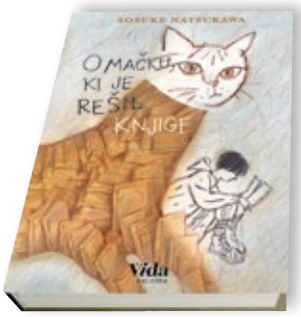

Sosuke Natsukawa

O MAČKU, KI JE REŠIL KNJIGE

prevod: Sonja Benčina
Vida, 2022, t. v., 204 str., 26,90 €

Strastni najstniški bralec Rintaro Natsuki se znajde pred velikim izzivom: po smrti dedka, ki je dolga leta vodil priljubljeno knjigarno, razmišlja, da bi prodajalno zaprl in se preselil v oddaljeni kraj k teti, saj so mu starši umrli že v ranem otroštvu in je tako zdaj ostal povsem sam. Nekega samotnega večera pa se od nekod pojavi prav poseben tigrasti maček, ki popelje Rintara iz stare knjigarne skozi temačen prehod v poseben prostor, v katerem se knjige vrtinčijo po zraku in se zdi, da bodo zdaj zdaj razpadle v prah. Tigrasti maček zaupa Rintaru, da lahko le onadva rešita knjige pred neizbežnim propadom. Pri njuni avanturi se jima čez čas pridruži še Rintarova sošolka Sayo in vsi trije se podajo na zelo nenavadno pot … Zgodba, navdahnjena z ljubeznijo do knjig, slavi moč branja in poglabljanja v brezmejni svet besed, ki celijo vse mogoče rane in posameznika navdihujejo tudi za nove življenjske korake. > Vesna Sivec Poljanšek

Ivan Sivec

PIKA PRI PIKI

Ico, 2021, t. v., 63 str., 18 €

Ivan Sivec, avtor 169 knjižnih naslovov, v novi knjižni dogodivščini vabi na Švedsko, v svet Astrid Lindgren in Pike Nogavičke. V tridesetih krajših zgodbah, ki jih dopolnjuje petdeset fotografij, pripoveduje o potovanju v rojstni kraj velike pisateljice, o hišah, v katerih je živela, o znamenitem Pikinem limonadnem drevesu, o prvi zaposlitvi mlade Astrid, o njenih otrocih, o navdihu za Piko Nogavičko, pa tudi o obisku skansena, ki pričara življenje knjižnih junakov, kot sta Emil in Erazem, ter o drugih švedskih znamenitostih, kot so skupina Abba, ladja Vasa in otok Vinga. > Maja Črepinšek

Margit Auer

OKAMNELI!

Šola magičnih živali, knj. 9
ilustracije: Nine Dulleck
prevod: Aleksandra Ardalić
Grlica, 2022, t. v., 230 str., 16,95 €

Že poznate *Šolo magičnih živali*? Še ne? No, to je zbirka knjig za otroke 2. triletja, ki radi berejo knjige o živalih in napetih dogodivščinah. Otroci iz razreda gospe Koruznik imajo magične živali z magičnimi lastnostmi, med drugim tudi govorijo, a tega seveda ne ve nihče, razen njihove razredničarke in gospoda Modrinjaka ter učencev, seveda. Živali otrokom pomagajo v njihovem vsakdanu pri različnih nalogah, ki so jim skupaj res kos. Tokrat pa njihove ljubljene živali okamnijo. Kdo in kako jim jih bo rešil? Členjena poglavja, nezahtevno besedišče in kontinuirana zbirka vabijo oklevajoče bralce začetnike, da posežejo po še eni knjigi iz zbirke z naslovom *Okamneli!*. > Sabina Burkeljca

Rob Harrell

MEŽIK

prevod: Vojko Šinigoj
Lipa, 2022, t. v., 139 str., 29,90 €

Nelagodna, deloma smešna in hkrati žalostna zgodba o dvanajstletniku Rossu, ki se mora spopasti z nepredstavljivo diagnozo redkega očesnega raka, temelji na avtorjevi osebni izkušnji iz mladosti. Vse, kar si inteligenten in miroljuben deček Ross želi, je, da bi med prijatelji čim manj izstopal, vendar ga med osemtedensko radioterapijo doletijo situacije, ki ga postavijo pod žaromete in v samo središče šolskega dogajanja. Odpadajo mu lasje, za zaščito pred soncem mora ves čas nositi klobuk, obolelo oko si mora mazati z mastnim mazilom, ki mu curlja iz očesa, packa zvezke in kvari videz … Navkljub skrbnim staršem se mu zdi, da ga razen prijateljice Abby nihče ne razume, pa še ona se bo kmalu preselila daleč stran. Ko je telesno in čustveno že popolnoma izčrpan in se zdi, da bo v celoti izgubil tla pod nogami, odkrije kitaro in pravo moč glasbe. Zgodba je prepredena tudi s stripovskimi vložki, ki jih ustvarja mladi Ross, kar daje dodaten občutek, da se različni odgovori in varno zatočišče pogosto skrivajo tudi v umetnosti. > Renate Rugelj

Betty Ren Wright

CHRISTININ DUH

prevod: Aleksandra Kocmut
Skrivnost, 2022, t. v., 125 str., 23,90 €

Kaj je slabšega od dolgočasnih počitniških dni, ko starši za pet tednov odidejo na službeno pot, tebe pa pustijo samega z mrkim stricem, ki ne zna najbolje shajati z otroki? No, desetletni Christini Cooper, glavni junakinji tega prikupnega romana, se je zgodilo točno to! A njena nejevolja je potem postopoma izpuhtela, saj je imela v skrivnostni hiši ob jezeru, kamor sta odpotovala s čudaškim stricem, obilo priložnosti in časa za raziskovanje. In imela je kaj raziskovati! Nenehno se ji je namreč prikazoval majhen duh dečka v starinski modri obleki in sčasoma je odkrila, da je deček prav v tej hiši umrl nasilne smrti, prav tako pa tudi njegov učitelj. Ker je začel oba duhova preminulih sčasoma videvati tudi Christinin stric, je bilo treba s tem nekaj storiti … Odlična napeta knjiga, že prava mala otroška kriminalka, vabi k branju in odkrivanju skrivnosti! > Vesna Sivec Poljanšek

Rubriko pripravlja:
JANJA VIDMAR

Janja Vidmar

SLAVKO PREGL

ŠTIRINAJST O TREH

ilustracije: Miha Ha

Miš, 2022, t. v., 71 str., 28,95 €

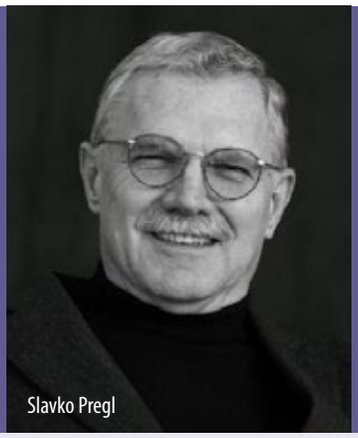
Slavko Pregl

Kar težko je (nepristransko) pisati o izjemno priljubljenem pisatelju, klasiku mladinske književnosti, kolegu, ki ti je še posebej drag in s katerim si (in nikakor ne edini/edina) v dolgih letih srečevanj, razglabljanj o presežkih, prezrtosti in tegobah mladinske književnosti ter znotraj nje preživetja njenih ustvarjalcev razvil pristno prijateljstvo po peresu. Ni nas malo takšnih, ki si brez Slavkove podpore in modrih misli sploh ne znamo predstavljati domače literarne srenje in si je – če smo že pri tem – niti ne želimo.

Pisatelj, založnik, basnopisec, urednik, ekonomist, nekdanji predsednik tako društva Bralna značka (v njej je močno dejaven še danes, ne nazadnje je bilo doslej tudi po njegovi zaslugi med prvošolčke in šolarje doslej razdeljenih več kot 630.000 sijajnih knjig) kot Društva pisateljev, prvi direktor Javne agencije za knjigo, mož, oče, dedek, izjemen poznavalec literature in založniškega trga in tudi neumoren pripovednik in satirik, ki z ostrim očesom budno spremlja razmere v družbi in državi. Zadnje čase se na vprašanja, ki ga jezijo ali celo navdajajo z grozo, kot poudarja sam, odziva predvsem s svojevrstno formo basni, za odrasle prispeva tudi kak odmeven roman, toda s srcem je že dobrega pol stoletja (njegov bogat in raznolik opus letos praznuje abrahama) predan mladim bralcem.

Ob njegovih iskrivih, humornih in napetih zgodbah so odraščale cele generacije, ne nazadnje je prav humoren način opisovanja raznih prigod, domislic in nasploh upovedovanja sveta sodobnega najstnika posebnost Slavkovih del. Že njegova prva mojstrovina *Odprava zelenega zmaja* (1976) z izvrstnimi ilustracijami Marjana Mančka je ponarodela, po njej so posneli ikonično TV-nadaljevanko, kmalu nato je za *Genije v kratkih hlačah* (1978) prejel Levstikovo nagrado, in tudi po tej knjigi so posneli TV-nadaljevanko – *Geniji ali genijalci*, pozneje pa so »genijem posebne vrste« sledili še *Geniji v dolgih hlačah* (1985) in *Geniji brez hlač* (2009).

Naj na tem mestu med mnogimi nagradami in priznanji izpostavim še večernico (*Srebro iz modre špilje*, 2003), desetnico (*Usodni telefon*, 2005), častno listino IBBY (*Radovedne pravljice*, 2014) in red za zasluge za izjemen prispevek k slovenski kulturi in bralni kulturi mladih.

Prava poslastica so njegova nenadkriljiva kratkoprozna besedila – zlasti izstopajo tista za mlajše bralce – v katerih literarni liki doživljajo razne komično obarvane zaplete skozi naivno otroško perspektivo; na misel mi takoj pridejo ravno *Radovedne pravljice* (2011) z že slovito vnučko Varjo in njenim dedkom, sijajnim poznavalcem otroškega sveta, ali *Slaščičarna pri veseli Eli* (2014) s sladkosnedno Elo, ki otroško iskrivo zažene svoj slaščičarski posel s podporo družine in prijateljev, ali – če smo že pri tem – kateri koli drug od njegovih malih velikih junakov v svetlem, blagem in upapolnem svetu žlahtnega preglovskega humorja, kar je, kot je poudarila že Marjana Kobe, tako ena največjih formalnostilnih novosti v sodobni mladinski književnosti sploh.

... štirinajst hudomušnih zgodbic ...

Njegov zadnji literarni zalogaj iz žanra kratke doživljajske proze za drugo triletje OŠ nosi pomenljiv naslov, za katerim se skriva štirinajst hudomušnih zgodbic o treh dobrih prijateljih in sošolcih, Tarasu, Galu in Varji. Knjiga prinaša bralcem v sloviti preglovski maniri vpogled v njihovo šolsko in domače okolje, ki se celotno šolsko leto polni z različnimi prigodami, duhovitimi domislicami, izvirnimi dialogi in prijateljskim zbadanjem, pa tudi razvadami, nerodnostmi in drobnimi zamerami. Vse našteto so gradniki trdnega tovarištva, ki s svojimi vedrimi odtenki barva tudi odnose z odraslimi, predvsem bližnjimi, starši in starimi starši, v tem kontekstu zame osebno izstopa zlasti duhovito poglavje Babica, dedek in kopalnica o zavezniškem sožitju med babicami, dedki in vnučki.

Besedilo nevsiljivo dopolnjujejo črno-bele navihane ilustracije Mihe Hančiča, znanega predvsem kot avtorja stripov.

Zadnja zgodba napoveduje, da trije prijatelji sploh še niso rekli zadnje. No, pa saj si česa drugega od dragega Slavka v njegovi pisateljski formi niti ne znamo predstavljati. Nadpriporočam!

Marjan Manček

PIPI PIŠČE IŠČE

barve: Marta Manček
Miš, 2022, t. v., 30 str., 28,95 €

Ilustrator Marjan Manček, ki je soustvaril nekaj ikoničnih slikanic (recimo *Pedenjpeda* in *Mojco Pokrajculjo*), od nekdaj riše tudi stripe. Najbolj znani seriji sta *Modri medvedek* in *Hribci kremeniti*, tokrat pa je v knjižno obliko zbral trideset stripkov o piščančku Pipiju. V šaljivih pustolovščinah, ki se nizajo vsaka na svoji strani, Pipi sreča vrabčka, purana, maškare, polža, štorkljo, žabo in še kup drugih živali. Toda ne glede na to, koliko prijateljčkov mu pride na pot, se ironične prigode vedno vrtijo okrog njega, enako kot se svet vrti okrog najmlajših bralcev, ki so se komaj naučili brati in zdaj lahko sežejo po knjigi, kot je ta. > Žiga Valetič

Tove Jansson

MUMIN

2. knjiga zbranih stripov Tove Jansson
prevod: Nada Grošelj
Sanje, zbirka Sanjska knjigica,
2022, t. v., 82 str., 17 €, JAK

Prevod druge knjige stripov o legendarnih muminih prinaša kopico novih bralskih doživetij, ki se razprostirajo vse od zimskih iger do zabavnih zadreg, beroče pa v hipu posrkajo v svoje prigode. Navihana muminlogika delovanja sveta, v katerem prednjačijo razposajenost in neskončne zaloge prijaznosti ter sočutja, ni namenjena le otrokom, temveč bralcem vseh starosti z nekaj ljubezni do (pri)srčnih zapletov teh prikupnih bitjec. Štiri črno-bele stripovske zgodbe nas popeljejo skozi na videz vsakdanje scenarije, ki še najbolj duhamorne življenjske nebodigatreba situacije sprevržejo v duhovito dogodivščino, zaradi česar si želimo, da bi bile zgodbe še kakšno stran daljše, delovanje sveta pa bolj podobno svetu muminov. Za piko na i poskrbi izvrsten prevajalski doprinos Nade Grošelj, ki govoru likov vdihne gibkost in razigranost. > Tanja Božić

Ivan Mitrevski

ŽANOV SUPER MEGA FANTASTIČNI POTEP PO ZGODOVINI SLOVENIJE

samozaložba, 2021, t. v., 71 str., 25,95 €

Znan ilustrator stripov Ivan Mitrevski je v soavtorstvu z Žigo X Gombačem objavil že deli *Zgodovina Slovenije v stripu* (2017) in *Skrivna zgodovina Slovenije: od Jazona do Ivana in še naprej* (2021). Tokrat pa se je dela v celoti lotil samostojno, ne le kot ilustrator, temveč tudi kot pisec besedil in založnik. Z njim po slovenski zgodovini ne potujemo kronološko, temveč malo sem, malo tja, glede na najdene predmete iz slovenskih muzejev: Mestni muzej Ljubljana, Prirodoslovni muzej, Slovenski etnografski muzej, Medobčinski muzej Kamnik ... Predstavljena ni le nacionalna, temveč tudi lokalna zgodovinska dediščina, prav tako pa Mitrevski izbira tiste muzejske predmete, ki so širši javnosti manj znani. Kot predlaga Mazzini na zadnji strani knjige: en časovni skok za vsak dan. Glavni junak vseh stripov je Žan, bratranec Žive iz knjige z Gombačem, ki potuje v času tako, da se dotakne zgodovinskih predmetov. Njegov veliki nasprotnik pa Razhudnik, kradljivec artefaktov in lastnik časovnega stroja. Mitrevski nas dobro nasmeji že z naslovi stripov: Brkati podpisatelj (Cankar), Kamenodobi pikaso, Založnik dolžnik (Valvasor) in tako naprej. Vabljeni v slovensko zgodovino, kjer čakajo Prešeren, Kobilica, čebelji panji, pustne šege, kamniške majolke, lesene koprske cevi in še marsikaj zanimivega ter zabavnega! > Ajda Vodlan

Jane Clarke

POZZZOR, ČEBELE!; PTIČJI PREPLAH

serija Loti obožuje naravo
ilustracije: James Brown
prevod: Andrea Potočnik
Skrivnost,
2022, t. v., 119/111 str.,
19,90 €/knjigo

Zbirka knjig pripoveduje o deklici, ki najraje opazuje in raziskuje živali. Ker naravo obožuje. Ima aro Načota in psa Einsteina, »njene« druge živali pa živijo prosto, na domačem vrtu, ki je ravno prav neurejen, da nudi zavetje žuželkam in pticam. Loti skrbi, da je vrt zanje prijazno okolje. Poleg tega ureja svoje zapiske o tem, kakšne živali je opazovala na vrtu, ker se poteguje za glavno nagrado v svoji najljubši televizijski oddaji o naravi. Pomaga ji prijatelj Noe, čeprav njega najbolj zanimajo računalniki, roboti in vesolje. Drugi sosedje pa bi radi le mir in tišino. Še posebno Noetov oče je prepričan, da je dogajanje pri Loti preveč kaotično in hrupno. Kar pomeni, da se radovedna otroka, bistra ara in poskočni pes že spet veselijo in odlično zabavajo! Zgodbe o dogodivščinah so dopolnjene z zapiski in idejami obeh otrok, na primer, kako urediti hotel za žuželke, krmilnico za metulje, katere ptice lahko opazuješ na vrtu, kaj bi se dogajalo z nami na vesoljskem potovanju in kako bi živeli na Marsu. > Maja Črepinšek

Anna Cabeza

SKRIVNOST ZAPUŠČENEGA PASJEGA KAKCA; SKRIVNOST BRANCINOV

serija Sestre Skorja, detektivska agencija
ilustracije: Toni Batllori
prevod: Veronika Rot
Zala,
2022, t. v., 84/91 str.,
23 €/knjigo

Sestre Skorja, Karmen (76), Rozalija (76) in Agata (74), niso le naglušne in dobrodušne, malo preveč radovedne tetke devetletnega Marcela, ki jih povsod spremlja in pazi nanje. O, ne! Druščina je odprla detektivsko agencijo, ki se lahko pohvali z uspešno akcijo odkrivanja, čigav pes se vsak dan ponečedi na sosedin predpražnik, in odkritjem nevarnih bančnih roparjev, pa tudi z uspešnim razkritjem, čemu se nekdo vriva v vrsto na tržnici. Tri dame v zrelih letih in predrzen fantè se mešajo v zadeve nevarnih gangsterjev in tihotapcev. Premagajo jih s pogumom, smehom in skrivnimi orožji: pletilkami, smrdljivimi copati, ponvijo, protezo in fotoaparatom. Zbirka je prava krohotavka! > Maja Črepinšek

Édith Bourget

SMOLA, FELIKS!; POGUMNO, EMIL!; RADI TE IMAMO, ZOJA!

serija Razred gospe Edite, knj. 3–5
ilustracije: Boum
prevod: Špela Žakelj
Grlica, 2022, t. v., 61–93 str., 12,95 €/knjigo

Serija knjižnih nadaljevanj *Razred gospe Edite* je v slovenščini dobila še tretji, četrti in peti del prigod razrednih razposajencev, tokrat so kot naslovni junaki v središču pozornosti Feliks, Emil in Zoja. Nabriti sošolci s spodbudno učiteljico na čelu se znajdejo pred izzivi, ki zanje predstavljajo zahteven zalogaj: zlomljena roka, zaradi katere sošolcem ne morejo pokazati novo naučene piruete, nedopustno ustrahovanje s strani dveh novincev ali nekoliko slabša ocena pri matematiki. A z nevprašljivo podporo prijateljev in razumevajoče razredničarke svoje težave uspešno premostijo. > Tanja Božić

Tina Arnuš Pupis

NAD GOZDOM SE NEKAJ SVETLIKA

ilustracije: Tanja Komadina
Miš, 2022, t. v., 46 str., 28,95 €

Naši znani junaki iz pripovedi *Za devetimi drevesi* in *Na gozdni južini* tokrat dobijo nenavaden obisk, ko medved nekega večera pogleda v nebo in ugotavlja, kaj se tam dogaja. Veliki Me, Zvita Li in Hitri Za imajo vsi rdeče utripajoče smrčke in veliko, pa kar zares grozno skrivnost o svojem domovanju. Toda resnica izkazica hitro pride na dan in prav nič prijetna ni: le kaj se je zgodilo s polhi, ki pravzaprav niso bili ničesar krivi, zagotovo pa ne vsega? Zanimiva zgodba tudi za odrasle, saj lahko v teh časih povlečemo kar nekaj vzporednic s političnim dogajanjem in tem, kako se stvari (pre)hitro zasukajo v napačno, nevarno smer. Toda sledi srečen konec in za piko na i še medvedovo razsvetljenje. Tudi tokrat navdušijo enostavne, rjavogozdne ilustracije Tanje Komadina. > Ajda Vodlan

Sinikka Nopola, Tiina Nopola

NABRITA ŠOLARKA

serija Zarja in Živa
ilustracije: Salla Savolainen
prevod: Julija Potrč Šavli
KUD Sodobnost International, 2021, t. v., 71 str., 22,90 €

Nabrita mlajša sestrica Živa je ljubosumna in zdolgočasena, ko začne starejša Zarja hoditi v prvi razred. Ko izve, da gredo naslednji dan na izlet, kjer bodo lovili ribe, skuje premeten načrt – pretvarja se, da je Zarja, in se odpravi v šolo. Seveda jo starši in vsi vpleteni kmalu odkrijejo, a ne preden povzroči totalen kaos na šolskem izletu – med drugim namesto ribarjenja rimari (ribam govori v rimah). Humorna in odštekana knjiga iz serije o Zarji in Živi, ki jo ustvarjata priznani finski avtorici, sestri Nopola. > Veronika Šoster

Ela Peroci

MED PRAVLJICE

ilustracije: Ančka Gošnik Godec et al.
Mladinska knjiga, zbirka Sončnica, 2022, t. v., 133 str., 29,99 €

Ob stoti obletnici rojstva Ele Peroci (1922–2001) je izšla čudovita jubilejna knjiga *Med pravljice*, ki počasti priznano avtorico, saj je ta s svojimi nežnimi, domišljijskimi in milimi pravljicami polepšala ter zaznamovala otroštva mnogih generacij. Prinaša devet pravljic, nekatere med njimi so tako rekoč ponarodele in spadajo v sam vrh sodobne slovenske pravljice. Pravljice *Moj dežnik je lahko balon*, *Muca copatarica*, *Hišica iz kock*, *Nina v čudežni deželi*, *Pravljice žive v velikem starem mestu*, *Amalija in Amalija* so ilustrirale Marlenka Stupica, Lidija Osterc, Jelka Reichman, Ančka Gošnik Godec in Anka Luger Peroci. Tri pravljice so posebej za to izdajo na novo ilustrirali Tanja Komadina (*Stara hiša št. 3*), Maja Kastelic (*Smetana*) in Peter Škerl (*Očala tete Bajavaje*). Pri nastanku knjige sta sodelovali obe pisateljičini hčerki, poleg Anke Luger Peroci tudi Jelka Pogačnik, ki je prispevala tenkočutno, poetično in zelo osebno uvodno besedo, v kateri med drugim zapiše: »Vnukinjama rada pripovedujem pravljice. Prepričana sem, da sem si jih sama izmislila. Kasneje ugotovim, da so se v mojo pripoved prikradla imena in nekateri dogodki iz maminih pravljic …« Pravljice Ele Peroci so polne vsakdanje čarobnosti. V nas vzbujajo nekakšno čudenje nad svetom, ki prasketa od topline in nima meja. Kot v spremni besedi o teti Eli, mamini prijateljici, ki je močno zaznamovala njegovo otroštvo, zapiše Peter Svetina, je posebnost pisateljičinega opusa v tem, da se »pripovedovalka izrazito postavi na stran otroka in njegove domišljije«. In ravno ta vera v moč domišljije vedno znova prižiga iskrice. Otroci v pravljicah Ele Peroci vidijo svet po svoje, v barvah, ki so odraslim kdaj nedosegljive – ko se uradniki odločijo podreti staro hišo, otroci vanjo vnesejo toliko življenja, da hitro postane najlepša hiša na ulici. Zato ni nič čudnega, da njene pravljice podirajo vse mogoče rekorde: *Moj dežnik je lahko balon* je bil od izida leta 1995 natisnjen v več kot sto tisoč izvodih, to številko dosega tudi njena najbolj znana pravljica, *Muca copatarica*, ki nas je naučila skrbnosti in reda z veliko mero ljubezni. *Med pravljice* je prelestna knjiga, ki vas bo vrnila v otroško brezskrbnost in h kateri se boste vedno vračali – z otroki ali sami. Ena sama milina. > Veronika Šoster

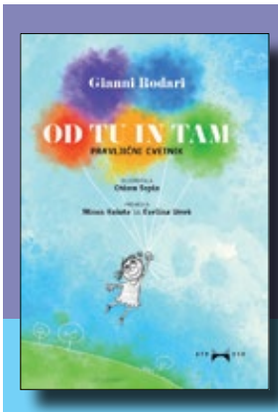

Kratka izštevanka, nora za tri,
z luko oženiti luk se želi,
vijolica hčerka je dveh violin,
malina reče: »Moj sin je mlin«,
gora reče: »Moj ded je gor«,
norec nori, da bi bil bolj nor,
norec vseh norcev pa – res nedostojno! –
veste, kaj hoče? Zanetiti vojno!«
(prevod Miran Košuta)

www.ztt-est.it www.buca.si

PETER SVETINA

LUČKA LUČKA IN SENCA SENČICA

ilustracije: Damijan Stepančič
Mladinska knjiga, zbirka Velike slikanice, 2021, t. v., 31 str., 19,99 €, JAK

Pred nami je delo avtorja, letos nominiranega za Andersenovo nagrado, ki bo uspelo ogreti srca bralcev vseh starosti. V njem sledimo lučki Lučki, ki išče svojo senco, pri tem pa vstopa v različna življenja in ostaja v njih, dokler se ji zdi, da potrebujejo njeno svetlobo. Čeprav se počuti uresničeno, ko pomaga drugim, pa pogreša nekaj, kar imajo vse druge luči – senco, ki bi jo dopolnjevala, ko bi svetila in počivala v njenem naročju, ko bi ugasnila. Nazadnje jo senca Senčica poišče sama. Skrivnost se razkrije v prepletu besedila in čudovitih ilustracij. > SANJA PODRŽAJ

... bo ogrela srca bralcev ...

LILIA

MODRA RACA

prevod: Maja Kraigher
KUD Sodobnost International, zbirka Gugalnica, 2022, t. v., 42 str., 19,90 €

Modri raci se je nekega jesenskega dne pripetilo nekaj precej nenavadnega: ob modrem ribniku je našla jokajočega krokodiljega mladiča. Prepričana je bila, da bo zdaj zdaj nekje uzrla tudi njegovo mamo, a v resnici je ni bilo nikjer. Ni ji preostalo drugega, kot da jokajočega malčka potolaži, nahrani in ga zaziba v spanec. Ko je naslednjega dne želela odracati proč, se je malček zbudil in pričel jokati, potem pa ji je sledil na vsakem koraku. Raci ni preostalo drugega, kot da začne skrbeti zanj kot prava mama in ga obvaruje pred vsemi nevarnostmi. Ko je že dodobra zrasel in jo celo močno prerasel, je začela modra raca nenadoma izgubljati spomin. Vse bolj betežna je postajala, a na srečo je bila v dobrih rokah ... Čudovita slikanica s kot dih nežnimi ilustracijami vabi k branju in nas navdihuje s prelepim sporočilom o brezmejni ljubezni, ki nikdar ne presahne. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

INES IN LOJZE ČOP

JEŽEK PEPKO PEČE PALAČINKE

ilustracije: Barbara Lekše
Ocean, 2021, t. v., 34 str., 19 €

Ježek Pepko je nekega dne hotel mamici in očku za presenečenje čisto sam skuhati slasten zajtrk, toda čeprav je v skledi zmešal same dobre sestavine – kisle kumarice, mleko, ribe, korenje in čokolado – njegove jedi skoraj ni bilo mogoče pojesti. Nato je babica, ki vedno zna pomagati, objokanemu Pepku pomagala odkriti, kako se pripravi slastne palačinke. V slikanici je recept zanje, pa tudi QR koda, ki vabi na ogled filmčka o pripravi Pepkovih palačink. Na koncu slikanice je dodatna koda s filmčkom o pripravi še ene jedi, ki jo je za otroke priredil kuharski mojster Lojze Čop. Lojze in Ines Čop, kuharski mojster in učiteljica, sta ustvarila toplo in poučno družinsko slikanico, ki otroka vodi skozi osnove kuharstva in ga opogumlja k samostojni pripravi jedi. > MAJA ČREPINŠEK

JANA BAUER

KAKO OBJETI JEŽA

ilustracije: Peter Škerl
KUD Sodobnost International, zbirka Gugalnica, 2021, t. v. 34 str., 19,90 €, JAK

Nekega dne je jež začutil, da ne more storiti niti koraka več, če ne bo nekoga objel. Toda jež ima poleg dobrovoljnega smrčka tudi mnogo zašiljenih bodic, zato je pred njegovim objemom najprej pobegnil slon, nato medved in še želva. Ubogi jež! Legel je na tla, da bi umrl od žalosti. Dokler ni prišel mimo Pipe, oblečen v lisjaka. Prav po lisičje prebrisano je pričel poizkušati, kako bi ježu lahko pomagal. Z oglasnimi tablami? S strojem za objemanje? Z zaščitno obleko? Ampak objemi so muhasti. Pridejo, ko jih najmanj pričakuješ! Slikanica Jane Bauer in ilustratorja Petra Škerla z izvirno zgodbo in likovno podobo toplo objame tudi najbolj bodičasto srce. Njuna dela so bila doma večkrat nominirana in nagrajena – njena z večernico in desetnico, njegova z nagrado Hinka Smrekarja, oba pa uspeh in priznanje žanjeta tudi v tujini. > MAJA ČREPINŠEK

MANICA K. MUSIL

RIBA TONKA

Miš, 2022, t. v., 25 str., 28,95 €

Manica K. Musil je pisateljica in ilustratorka, ki slikanice piše, šiva, kvačka, lepi in riše. S tekstilnimi ilustracijami je opremila številne slikanice, ki dosegajo uspehe na mednarodnem založniškem trgu – na Kitajskem, v Braziliji, Turčiji, Pakistanu, Švici, Nemčiji, Avstriji, Španiji ... Zanje je bila v tujini pogosto nagrajena, nazadnje leta 2021 na Moskovskem mednarodnem knjižnem sejmu. Tudi zgodba o ribi Tonki, ki je občudovalka človeških vozil in si najbolj želi, da bi se nekoč vozila s kabrioletom in tovornjakom ali pa vsaj s traktorjem, bagerjem in smetarskim vozilom, je ustvarjena s kombiniranjem blaga, filca, niti, žice, volne in papirja. Inovativno likovno podobo dopolnjujejo duhovita kratka besedila, ki so na ilustracije umeščena kot v stripu. Slikanica vabi k igrivemu raziskovanju novih možnosti, s krajšimi povedmi in premišljeno rabo besedišča pa je primerna tudi za začetne bralce. > MAJA ČREPINŠEK

MARCUS PFISTER

MAVRIČNA RIBICA, NA POMOČ!

prevod: Polonca Kovač
Mladinska knjiga, zbirka Velike slikanice, 2022, t. v., 25 str., 19,99 €

Na površje je priplaval prevod novega dela *Mavrične ribice*, med najmlajšimi docela priljubljene in skorajda antologijske slikanice, ki se vrača v bralske vode. Kot namiguje že naslov, se glavna junakinja, poznana po svojih bleščečih luskah, znajde v vlogi rešiteljice, na svoji poti pomoči pa naleti na številna vprašanja, ki zadevajo teme skupnosti, tujosti in vključevanja, mlade bralke in bralce pa vabi k razmisleku o drugačnosti in pogumu izstopiti iz varne večine in se zavzeti za šibkejšega. Za vse ljubitelje srečnih razpletov in poučnih naukov. > TANJA BOŽIĆ

Lila Prap

ZAKAJ?

Razširjena jubilejna izdaja

Mladinska knjiga, zbirka Žlabudron, 2022, t. v., 60 str., 22,98 €

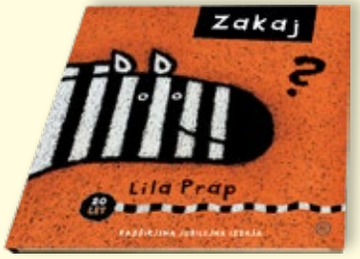

Lilijana Praprotnik Zupančič (1955), ljubiteljem slikanic bolj znana kot Lila Prap, je prvič pritegnila širšo pozornost s slikanico *Male živali* (1999). V njej je z radoživimi in šaljivimi rimami, polnimi zvočnih besednih iger, pripovedovala o drobižkih, kot sta Oto Molj iz Borovnice in Agata Uš iz Rimskih Toplic. Dopolnjevale so jih smelo začrtane ilustracije velikih barvnih ploskev z močno črno konturo, zapolnjenih z mehko krednato strukturo, ki so postale avtoričin prepoznavni znak. Nič na njih ni običajno – niti izbor črne podlage, na kateri so nastale ilustracije, niti preprosta ploskovna risba.

Uspehu na slovenskem knjižnem trgu je leta 2002 sledil mednarodni uspeh s slikanico *Zakaj?*. Z njo je avtorica stopila v krog najboljših svetovnih ustvarjalcev slikanic, priljubljenost te slikanice pa traja že dvajset let. Tudi *Zakaj?* pripoveduje o živalih, toda tokrat tako, da je otrok povabljen k pripovedovanju. Osnovno besedilo slikanice odgovarja na otroško vprašanje »Zakaj?«, med odgovori pa le eden velja za pametnega. Pametnega je dodala Jelka Pogačnik, a kdo bi mogel reči, da so drugi brez soli ali napačni? Na vprašanje »Zakaj se hijene smejijo?« na primer odgovarja: »Ker niso čisto pri pravi. Ker so otročje. Žgečka jih, ker bose hodijo po travi …« Šaljivi odgovori pritegnejo otrokovo pozornost, izzovejo smeh in vabijo k iskrivem ustvarjalnem razmišljanju. Pametni odgovor je poučen, skupaj pa odpirajo igriv pogovor, v katerem so dovoljene vse zamisli in tudi izmišljije, na kakršne namigujejo živalski hibridi na veznem listu slikanice – vosica (volk + lisica), kamača (kamela + kača) in tigved …

Kvalitete slikanice *Zakaj?* so hitro prepoznali tudi tuji založniki. Avtoričine slikanice se zato lahko pohvalijo z 80.000 izvodi v slovenščini in 600.000 izvodi v tujini, kjer so dosegle sto izidov v kar 38 državah po vsem svetu. Še posebno priljubljene so na Japonskem, kjer so po slikanici *Zakaj?* posneli serijo animiranih filmov. Za svoje delo je bila v tujini nominirana za nagrado Astrid Lindgren in kar dvakrat za Andersenovo nagrado. V domovini je prejela Levstikovo in Smrekarjevo nagrado ter nagrado Prešernovega sklada. Poleg tega je za ilustracije prejela tudi mednarodno častno priznanje IBBY. Dvajseto obletnico slikanice *Zakaj?*, ki so ji v naslednjih dveh desetletjih sledile še *Pasji zakaji*, *Žuželčji zakaji*, *Mačji zakaji* …, so pri Mladinski knjigi počastili z jubilejnim razširjenim izidom, ki prvotno slikanico, v kateri je predstavljenih štirinajst živali, razširja s šestnajstimi novimi. > Maja Črepinšek

Ammi-Joan Paquette

VSE IZ OREHA

ilustracije: Felicita Sala
prevod: Janja Remškar
Grlica, 2022, t. v., 36 str., 21,90 €

Emilija je na nočni omarici našla oreh. Podaril ji ga je dedek, ki je nekoč davno živel daleč, na drugi strani oceana. Zgodilo se je, da je morala njegova družina zapustiti dom. Vsakdo je lahko odnesel le majhno torbo. Tik preden so odšli, je dedek, tedaj majhen deček, odtrgal oreh z drevesa ob domu. Iz njega je mnogo let kasneje v novi domovini zraslo veliko drevo ob hiši, v kateri sedaj živijo dedek, Emilija in njena mama … Zgodba prepleta pripoved o ljudeh in drevesu, slika občutja izgube in novih začetkov, čudeža obnavljanja večnega kroga življenja in prerajanja. Pripoveduje o življenju, družini in ljubezni, o tistem, kar lahko drug drugemu podarimo. > Maja Črepinšek

Emilia Dziubak

VSE LETO V GOZDU

prevod: Tanja Rojc
Grlica, 2022, t. v., 25 str., 19,90 €

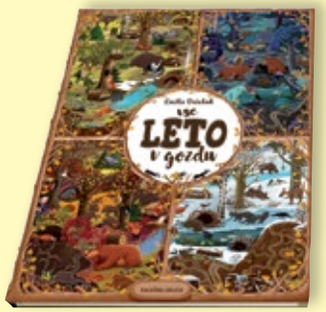

Že na začetnih straneh te velike slikanice se izgubimo v gozdni goščavi, kjer spoznavamo njene živalske prebivalke in prebivalce skozi različna obdobja leta. Pravljične podobe narave vsakega izmed dvanajstih mesecev, ki se raztezajo skozi celotno slikanico, mlade radovedneže spodbujajo k podrobnemu opazovanju, iskanju detajlov, prepoznavanju vedenja in navad živali, katerih predstavitve najdejo na samem začetku. Didaktičen trening za sive celice in idealno gradivo za pletenje zgodb razveseli še z interaktivno igro. > Tanja Božić

Rocio Bonilla

ZGODBA IZ SOSESKE

prevod: Veronika Rot
Celjska Mohorjeva družba, 2021, t. v., 41 str., 19,50 €

Slikanico *Zgodba iz soseske* priljubljene španske avtorice Rocie Bonilla naseljujejo prikupni živalski liki z velikimi očmi. V soseski, kjer se nihče ne pozna med seboj, vlada pravo malodušje, vsi imajo predsodke o svojih sosedih, ki pa se seveda izkažejo za čisto neutemeljene. Toda nekega dne se sproži tok dogodkov, ki sostanovalce poveže in soseska končno zaživi! Gre za pozitivno zgodbo o tem, da je dobro pokukati čez ograjo, kdo ve, morda pa se zgodi kaj čudovitega. Krasna pripoved o pomenu skupnosti, druženja in povezovanja. > Veronika Šoster

Jessica Spira, Natalia Bushuyeva

KDO SE BOJI VELIKEGA VOLKA?

prevod: Maja Jug Hartman
Hart, 2022, t. v., 28 str., 19,90 €

Deček nikakor ne more zaspati, ker se boji strašnega volka, ki ga hoče pojesti. Z zamišljanjem smešnih in prikupnih situacij z volkom pa strah premaga skupaj z bralcem; natakneta mu pikast klobuk, ga obujeta v puhaste copate in mu celo naklonita sedem poljubčkov! Pred volkom tako ne bo varen samo deček, temveč tudi prašički in kozlički – gre za prav pravljično slikanico, ki bo najmlajšim pomagala pri štetju do števila sedem. > Veronika Šoster

Silvia Vecchini, Sualzo

TA-NOVI

prevod: Karmen Filipič
Lipa, 2022, t. v., 24 str., 19,90 €

Med igračami završi strah vzbujajoča novica: ovčki, pujsku, zajčku, konjičku in drugim plišastim prijateljem se je pridružil ta-novi, ki v vseh pogledih prekaša naštete. Stopnjevanje napetosti ob neznani identiteti prišleka med zbranimi povzroči preplah, ki se razblini šele, ko postane jasno, da niso dobili konkurence, temveč novega človeškega prijatelja. Prikupna zgodba je pravšnje delo za otrokovo razumevanje o prihodu novega člana v družino, saj ga uči o delitvi prostora in igrač z novim pajdašem za direndaj. > Tanja Božić

Aksinja Kermauner

O MIŠKI, KI JE OKLOFUTALA MEDVEDA

ilustracije: Kristina Krhin
Miš, 2022, t. v., 27 str., 27,95 €

Jeza je čustvo, ki ima lahko zelo negativne posledice, če se je ne naučimo obvladovati. Miška je tako jezna, ko odkrije, da ji je nekdo ukradel slasten oreh, ki ga je hranila za rojstni dan, da besno piha vse naokoli. Od močnih občutkov jo kar razganja in želi si klofutati in brcati vsepovprek. Kot boksarska vreča se ji ponudi celo medved, a niti to ne ublaži njene srditosti. Šele ko upošteva nasvet modre vrane, jeza izgine in miška lahko razmišlja trezno. Otroci se z zgodbo učijo spoprijemanja z jezo, starši pa lahko koristne nasvete najdejo v strokovni spremni besedi dr. Mateje Hudoklin. > Sanja Podržaj

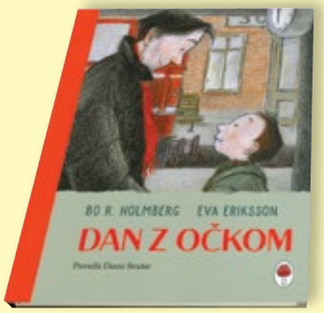

Bo R. Holmberg

DAN Z OČKOM

ilustracije: Eva Eriksson
prevod: Danni Stražar
Zala, 2022, t. v., 26 str., 21,95 €

Deček Tim, ki sicer živi z mamo, bo dan preživel z očkom. Močno se veseli njegovega prihoda, saj ju čaka zabaven dan – in res, gresta v kino, na pico, v knjižnico in na tortico, dokler ne pride čas za odhod. Knjiga spregovori o temi ločitve skozi oči otroka, kar v otroški literaturi ne srečamo pogosto, obenem pa je topla in ganljiva. K temu pripomorejo tudi prikupne ilustracije, ki so zastavljene skoraj kot slike s podnapisi. Čeprav je odnos med očetom in sinom fizično morda strnjen v nekaj trenutkov skozi dan, žari kot svetlo sonce. > Veronika Šoster

Danielle Noreau, Andrée Massé

STELA SE BOJI PORAZA

ilustracije: Isabelle Malenfant
prevod: Špela Žakelj
Grlica, 2022, t. v., 24 str., 16,95 €

Sylvie Louis

NIČ OREŠČKOV ZA SARO

ilustracije: Romi Carom
prevod: Špela Žakelj
Grlica, 2022, t. v., 24 str., 16,95 €

Strah pred neuspehom Stelo popolnoma ohromi: boji se, da bi ji spodletelo, zato se skupaj s starši loti iskanja načinov, kako strahove preseči. Na drugi strani se Sara sooča z drugačno težavo, razburi jo namreč novica, da po novem ne sme jesti oreščkov, arašidov in gorčice, saj je na ta živila alergična. Slikanici sta pedagoški in podporni orodji, kako otrokom skozi zgodbo približati anksiozno motnjo in alergijske reakcije, pospremljeni pa sta tudi z zaključnim edukativnim kotičkom, ki staršem ponudi jasen in pregleden uvid v simptome in razloge za nastanek omenjenih stanj, tam pa bomo našli tudi niz napotkov in nasvetov, potrebnih za otrokovo ozaveščanje. > Tanja Božić

Anja Štefan

MEDVED IN KLOBUK

ilustracije: Ana Zavadlav
Mladinska knjiga, zbirka Velike slikanice, 2022, t. v., 31 str., 19,99 €, JAK

Medved si je kupil rdeč klobuk. Ko ga je nosil, je bil tako vesel, da so košček dobre volje dobili vsi, ki jih je srečal: volk, lisica, zajec, miška, sonce in celo gozdne jagode. Nekega dne je njegov lepi klobuk odpihnil veter. Medved je tekel za njim in mu hkrati grozil, a kaj mu je pomagalo, da je velik in močan, ko pa vetra ni mogoče zgrabiti? Na lovu za klobukom so se mu pridružili še prijatelji, toda klobuk je odnašalo vedno dlje, dlje in više. Dokler se ni ujel v veje visokega hrasta … Nova slikanica mojstrske pripovedovalke in pisateljice Anje Štefan, prejemnice nagrade Prešernovega sklada (2022), in ilustratorke Ane Zavadlav, Levstikove nagrajenke (2021), pripoveduje zgodbo o medsebojni pomoči in sodelovanju. Zaključi jo s presenetljivim razmislekom, kdo je najbolj zaslužen za srečni razplet. Avtorici sta v slikanico vpletli številne podrobnosti, ki zgodbo širijo in poglabljajo, ob ponovnem branju pa razkrivajo ozvezdje pomenljivih sporočil. > Maja Črepinšek

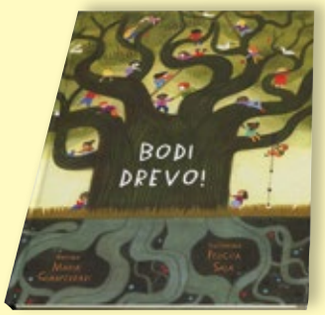

Maria Gianferrari

BODI DREVO!

ilustracije: Felicita Sala
prevod: Tanja Rojc
Grlica, 2022, t. v., 40 str., 23,90 €

Slikanica, ki človeka primerja z drevesom, je poklon naravi in prijazno vabilo, da ob opazovanju dreves postanemo boljši ljudje. Kot drevesa smo: roke dvigujemo proti nebu, z nogami stojimo trdno na tleh, hrbtenica je kot deblo in koža kot lubje, ki varuje mehko srž. Iz srca črpamo moč, kot jo drevo črpa iz svojega jedra. Tudi drevesa se »pogovarjajo«, si delijo informacije, drugo drugega ščitijo in si delijo prehrambne vire. Med seboj so soodvisno povezana in tako skupaj močnejša. Zemlja in vesolje sta naš skupen dom in zato mora biti za vse dovolj, opozarja slikanica, ki jo je navdihnila velika uspešnica *Skrivno življenje dreves* Petra Wohllebena. > Maja Črepinšek

Laurence Bourguignon

STARI SLON

ilustracije: Valérie d'Heur
prevod: Barbara Majcenovič Kline
Skrivnost, 2022, t. v., 25 str., 20,90 €

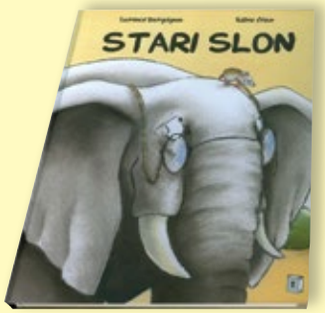

Stari slon in mala miška sta dobra prijatelja: drug drugemu pomagata pri vsakdanjih rečeh in si tako lajšata zahtevna življenjska opravila, pri čemer nikoli ne pozabita na zabavo in navihane dogodivščine. A nekega dne stari slon prijateljici naznani, da se bo moral kmalu posloviti in oditi v večni gozd, kar miško globoko žalosti. Bolečini navkljub se odloči, da bo slonovo slovo vendarle sprejela in mu na svoj način izkazala naklonjenost in ljubezen. Ganljiva pripoved belgijske avtorice nas uči o neizbežnem koncu, ki v slonovem primeru ni prav nič tragičen, saj s prijateljem ob boku in zatorej z njegovo pomočjo mlade uči, da zaključek življenja ne pomeni samo postavljanja pike, temveč tudi začetek novega stavka.> Tanja Božić

ALAN FORD

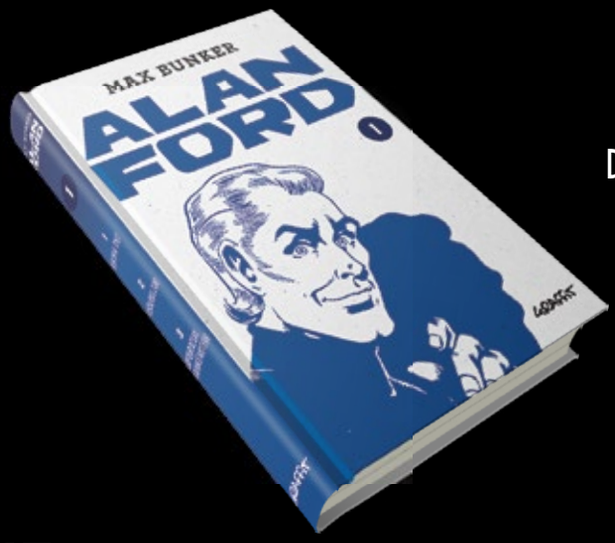

INTEGRALNA ZBIRKA ZGODB ORIGINALNIH AVTORJEV

Dodatki: zakulisje ustvarjanja in zanimivosti posameznih zgodb.
Večji format in prvi neposredni prevod iz izvirnika.
Avtor predstavitve v prvi knjigi je Max Bunker.

GRAFFIT
ZALOŽBA 9. UMETNOSTI

Stripe lahko naročite po telefonu **05 169 90 72**, po elektronski pošti **narocila@desk.si**, ali na spletni strani **www.knjigarna.net**

70 LET

ZBIRKA SINJI GALEB

na široko razprtih krilih **kakovostnih knjig za mlade**

© Mladinska knjiga Vse materialne avtorske pravice so last Mladinske knjige Ilustracija iz knjige Bratovščina sinjega galeba, ilustrator: Matjaž Schmidt

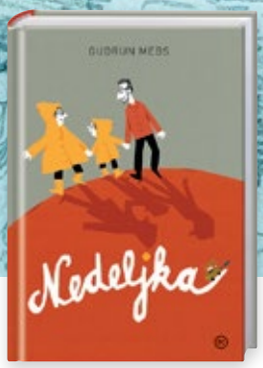

Knjiga o ljubezni in o tem, kako lepo je imeti starše. Pa čeprav samo ob nedeljah.

Mojstrsko spletena fantazijska zgodba, ki se odvija v naselju Bleščivka.

Duhovit in vznemirljiv pustolovski roman mladinskega pisatelja Slavka Pregla.

Zabavni dnevniški zapisi Jadrana Krta so obvezno branje v občutljivem najstniškem obdobju.

Poskenirajte kodo in uživajte v poskusnem branju knjig.

Lepo je odraščati z dobro knjigo.

v trgovinah Mladinske knjige www.emka.si 080 12 05

Mladinska knjiga

UNOVČITE **BON21** V TRGOVINAH MLADINSKE KNJIGE.